

Riksdagens protokoll

2010/11:116

Onsdagen den 15 juni

Kl. 09.00 – 17.57

Protokoll
2010/11:116

Välkomsthälsning

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag kan berätta att vi har Indiens talman i underhuset Lok Sabha på läktaren. Det är en mycket stor glädje för mig att hälsa min gäst, Indiens talman, välkommen till riksdagens kammare i dag.

It is a great honour for me to welcome my guest, the Speaker of the Lok Sabha of India, to the Chamber.

We are delighted to have you here today!

1 § Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! I den blomstertid som nu kommer finns anledning att hälsa Håkan Juholt och Gustav Fridolin hjärtligt välkomna till dagens partiledardebatt och det gäller även Åsa Romson som med växelverkan också kommer att ha den rollen.

De som följer riksdagens partiledardebatter vet att det ibland finns en tendens att det i goda tider låter på regeringen som om allt är deras förtjänst och på oppositionen som om regeringen knappt har varit i landet eller haft någonting med saker och ting att göra, och i dåliga tider byter de roller. Det gör att den som i dag blickar ut över Europa får lite svårare att förklara hur det egentligen ligger till med detta. Världsekonomin har nämligen förstärkts åren efter finanskrisen. Det är en ganska god tillväxt i stora delar av världen, men det delar vårt Europa väldigt tydligt och ger olika utgångspunkter.

Här finns de som har kraftiga underskott, stora strukturella problem och växande arbetslöshet sida vid sida med dem som har det bättre ända upp till landet i norr som i det senaste numret av *The Economist* beskrivs som stjärnan i norr, nämligen Sverige. Vi har kanske Europas bäst skötta ekonomi. Vi ligger åtminstone i den absoluta tätklungan med ett överskott i de offentliga finanserna när alla andra kämpar för att få bort stora underskott, med en skuld som förvisso inte är minst men som sjunker när andras växer och som är under god kontroll, med balans i alla delar av vår ekonomi och dessutom med en snabbt växande sysselsättning och Europas näst snabbast fallande arbetslöshet.

Det är det Sverige vi nu ser växa fram. Det handlar om 120 000 fler i sysselsättning bara på ett år. Runt hörnet finns ytterligare växande sysselsättningsprognoser, och de är just prognoser. Det handlar om att skriva fram vad som nu är, om tiderna fortsätter att vara goda och om vi fortsätter med inriktningen av politiken. Vi talar om kanske 300 000 fler jobb fram till 2015. Vi är inte där. Det kommer att kräva mycket insatser av hela det svenska samhällslivet och av företagare, som kvinnan jag mötte i Enköping i måndags.

Hon startade ett företag i städbranschen 2003. Hon var ensamföretagare. Tack vare RUT-avdrag och för att hon tror på sitt företag har hon nu bestämt sig för att göra ytterligare ett ryck. Hon har 20 anställda, bara kvinnor. Det är den typen av beslut av enskilda företagare som gör att antalet jobb växer i Sverige. De tror på det de gör, de vågar satsa och de tror på Sverige.

Om man summerar alla dessa beslut från enskilda företagare och det faktum att den goda ekonomin också gör att det i våra prognoser tydligt syns att vi får fler jobb också i kommunfinansierad välfärdssektor blir jobben fler. Då ökar möjligheterna att skapa sammanhållning i Sverige, lägga en grund för tillväxt och trycka tillbaka samhällsproblem med hjälp av den tillväxten. Det är det vi har runt hörnet. Det har vi aldrig haft i den tappningen och med de förutsättningar som nu råder. Vi har kortvarigt haft låg arbetslöshet, men det har alltid varit inom ramen för en ekonomi i obalans, eller också får vi gå långt tillbaka till en arbetsmarknad som inte såg ut som den gör i dag. Runt hörnet ligger stora möjligheter om vi vårdar och utvecklar vår arbetslinje.

Vi har mer att göra som regering. Vi inriktar oss framför allt på viktiga skolreformer 2011 och 2012. Det går inte att komma förbi de problemen med ungdomsarbetslöshet som vi har med mindre än att man förändrar förutsättningar och förbättrar resultaten i den svenska skolan.

Vi ska vara klara över att när vi bryter ned utanförskapet, vilket vi nu gör, synliggör vi samhällsproblem som inte syntes förut. Det är så mycket enklare att låta stora grupper som är arbetsföra förtidspensioneras. Det är så mycket svårare att försöka skapa anställningsbarhet för människor som länge har varit utanför arbetsmarknaden.

Till det kommer stora grupper av ungdomar som inte fullföljer sin gymnasieutbildning, och till det kommer grupper som i ett öppet, liberalt Sverige hittar en fristad i en orolig värld men som ofta har väldigt svårt att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Prövningarna är många. Vi har valt att inte osynliggöra dem. Det kommer att ställas stora krav på arbetsmarknadspolitiken och arbetslinjen under de år som följer.

Jag menar att det som gör att Sverige ser ut så här samtidigt som det finns andra länder i Europa som har djupgående problem handlar om en skillnad i reformtempo. Det beror på vår förmåga att förändra vårt land och att andra inte har haft samma kraft att göra detta. Det är det som har givit de här resultaten. Det handlar om vår arbetslinje efter valet 2006 och även om 90-talets viktiga reformer för att komma ur det tidiga 90-talets bankkollaps och svåra ekonomiska kris. Det är reformer som var viktiga för Sverige då och är det långsiktigt.

Det finns många reformer man skulle kunna nämna, men jag tänker framför allt ta upp en i dag, nämligen det finanspolitiska ramverk som kom på plats i mitten av 90-talet. Det är inte världens roligaste sak att

prata om ett finanspolitiskt ramverk, men vi ska vara lite ärliga och säga att det i stor utsträckning är kärnan i hur regeringsmakten utövas i Sverige, och det säkerställer att vi har god ordning i de offentliga finanserna över tid.

Det finanspolitiska ramverket handlar om fyra delar.

För det första inrättades ett överskottsmål för hela den offentliga sektorn som skulle vara ett genomsnittligt överskott på 1 procent av bnp. Det var ett sätt att säga att vi ska ha säkerhetsmarginaler i vår ekonomi, och vi ska dessutom ha överskott för att rusta oss för en åldrande befolkning. Det finns välfärdsutmaningar runt hörnet.

För det andra satte vi ett utgiftstak för hela ålderspensionssystemet och staten, inte bara för i år utan för tre på varandra följande år. Det var ett sätt att skapa stabilitet och förutsättningar för att vi inte gör slut på mer pengar än de som finns.

För det tredje ställde vi samma krav på kommunsektorn. Den skulle ha balans, ordning och reda och inte drivas med stora underskott. Vi kan titta på vår värld i dag där det sida vid sida med fattiga stater väldigt ofta finns fattiga delstater och misskötta kommuner. Detta åtgärdas med detta balanskrav.

För det fjärde införde vi en stram budgetprocess. Den tillkom av ett mycket viktigt skäl. Under det tidiga 90-talet hade riksdagen fått påhälsning av populisterna som inte var beredda att ta ett långsiktigt ansvar för Sverige. Det uppstod en möjlighet att vara ansvarslös i majoritet i vissa omröstningar utan att samtidigt försöka ta ett gemensamt ansvar. Idén var inte att man tyckte samma sak. Man röstade bara tillsammans för att markera en vilja att förändra men i olika riktning. Då sade man att vi ska ha en stram budgetprocess där kostnader och intäkter är i ordning och där beslut fattas vid ett enda tillfälle. Denna strama budgetprocess har tjänat Sverige väl och har gott rykte. Frågan är om den i juridik är lika handfast som sitt goda rykte.

Det finns anledning att ifrågasätta, och det finns också anledning att se över att det finanspolitiska ramverket i alla sina delar, även när det gäller stram budgetprocess, lever upp till sitt goda rykte. Om förändringar behövs är vi redo att titta på det. Detta prövas nu av riksdagen men med långtgående verkan, mycket längre tid än så.

Det finanspolitiska ramverket tillkom på 90-talet för att Sverige skulle kunna regeras. Det har skapat god ordning och förutsägbarhet i regeringsmakten. Det har lagt grund för riktiga reformer, för lägre räntor och för att folk har kunnat förutsätta hur de ska behandla sin ekonomi. Det är ingen liten sak. Det är kärnan i hur man bär ansvar för Sverige.

Det finanspolitiska ramverket är viktigt för oss, men det är viktigt också för många socialdemokrater.

Pär Nuder i januari 2005: Vi har all anledning att vara stolta över såväl utformningen av det budgetpolitiska ramverket som hur vi har levt upp till målen.

Mona Sahlin i brev till Lars Ohly i oktober 2010, för att förklara att det är ett villkor för att Vänsterpartiet ska få ingå i en rödgrön regering att de ansluter sig till detta ramverk: När vi säger att en förutsättning för fördjupat samarbete är att man utan förbehåll måste ställa upp på det regelverk som gäller för den ekonomiska politiken och som gällt alltse-

dan krisen på 1990-talet har det sin förklaring i denna vår övertygelse – alltså vikten av ordning och reda i den ekonomiska politiken.

Thomas Östros i november 2010: Om andra närmar sig våra principer, som när Moderaterna accepterade det finanspolitiska ramverket – jag påminner om att en del moderater hade kritik mot delar av detta på 90-talet – välkomnar vi det. Vi ska inte flytta på oss för att andra gör det.

Erik Åsbrink, en av konstruktörerna på 90-talet, i hälsning till sitt eget parti: På flera områden finns anledning att eftersträva blocköverskridande uppgörelser. Han nämner bland annat det finanspolitiska ramverket.

Detta är även min hälsning till Håkan Juholt.

Som ledare för var sitt 30-procentsparti kan man säga två saker. För det första har vi ett särskilt ansvar att se till att Sverige kan regeras. För det andra har vi ett särskilt ansvar att inse att 30 inte är 50. Det saknas 20. Då måste man samverka med andra. Då måste man hedra de förutsättningar som har instiftats för att Sverige ska kunna regeras långsiktigt. Jag är beredd att ta min del av ansvaret.

(Applåder)

Anf. 3 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! När vi nu haft möjlighet att ta del av moderatledarens visioner för Sverige framöver skulle jag vilja berätta att under de två månader som jag varit ordförande för Socialdemokraterna har jag rest mycket i landet. Jag vet att Fredrik Reinfeldt gjorde det när han var ny som statsminister och gör säkert så fortfarande.

Jag har talat med lärare, sjuksköterskor, undersköterskor, busschaufförer, byggnadsarbetare, lantbrukare, ekonomer, studenter, på precis samma sätt som jag vet att du, Fredrik Reinfeldt, har gjort. Jag kan säga att det ges en entydig bild av att det finns en stolthet över vad Sverige har uppnått och vad Sverige står för. Samtidigt finns en växande oro över vad den hårdhet och kyla som äter sig in i samhället kommer att leda till.

Man frågar sig: Vad händer i barnens och barnbarnens skola? Kommer jag att kunna arbeta kvar på min arbetsplats tills jag är 65 år? Kommer jag att kunna leva på min pension? Kommer jag att överges när jag blir gammal?

Jag skulle vilja att statsministern lite grann reflekterade över varifrån han fick sin inspiration till politiken. Jag kommer att göra det i mitt anförande. Vem kom till dig och sade att det är viktigt att minska platserna i komvux när man står inför en global konkurrens? Vilka forskare, företagare, ekonomer sade detta? Vilka sjuksköterskor var det som sade att på det här sjukhuset är vi för många och lönen är för hög? Vilka lärare sade att det inte behövs mer resurser till skolan? Vem var det egentligen som kom till dig med idén om fas 3? Vem kom på tanken att utförsäkra sjuka ur försäkringssystemet? Vem berättade för dig att det var viktigt att förstöra a-kassan? Varifrån kom idén att sälja ut förskolor, skolor och sjukhus till stora, globala, privata aktörer? Var fick du din inspiration från? Har vi lyssnat till samma människor?

Jag fortsätter att resa i Sverige, och jag lovar att ta med mig beskedet från svenska folket till kammaren. Men vem lyssnade du till? Vem inspirerade dig, Fredrik?

(Applåder)

Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag fick ansvaret att leda Moderaterna 2003, inspirerad därtill av en svår valförlust och, redan då, rätt omfattande resor runt om i Sverige. Det var min övertygelse att den långsiktiga politiken byggs genom att man adresserar samhällsproblem. Det allt överskuggande samhällsproblemet Sverige har är det växande utanförskapet och svårigheten att få stora grupper av människor att komma in i det moderna arbetslivet, att komma in på arbetsmarknaden – att bryta med en politik där människor osynliggörs av de stora bidragssystem som Socialdemokraterna byggt upp och i stället kunna erbjuda dem möjligheter till jobb.

Ska man kunna genomföra en sådan politik måste man också kunna utforma svaren på hur-frågan, hur folk ska kunna få jobb. Det gjorde jag i mitt eget parti och tillsammans med andra. Ett 30-procentsparti har inte 50 procent. Vi kan inte ensamma göra anspråk på regeringsmakten. Vi måste ha en strategi tillsammans med andra. Det måste vara en genomförbar politik som inte ödslar mer pengar än vad som finns i de offentliga finanserna och som har förmågan att leva upp till det finanspolitiska ramverket.

Det finns inget enklare, framför allt inte för en oppositionsledare, än att åka runt i landet, begå tidningsartiklar och debattartiklar och lova miljardreformer vid vartenda tillfälle – varenda dag, i varenda artikel, vid vartenda möte med människor. Det är den enkla sidan av jobbet. Problemet är att få det hela att hålla ihop och att långsiktigt respektera uthålligheten i offentliga finanser.

Jag svarade på det via vår allians och via förnyelsen av Moderaterna. Vi diskuterar vad vi ska göra med detta reformutrymme. Håkan Juholt har gjort precis tvärtom. Du åker runt i landet, Håkan Juholt, och lovar allt till alla, men du har inget svar på hur politiken som ska åstadkomma det ska utformas. Du har det inte för Socialdemokraterna. Du har det inte för ditt regeringsalternativ. Du har egentligen inte en enda idé för hur det ska ske. Du har bara en god vilja. Det räcker inte, Håkan Juholt. Man måste kunna svara på hur man ska genomföra politiken ansvarsfullt.
(Applåder)

Anf. 5 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Nu är det moderatledaren som leder en minoritetsregering, inte jag. Vi har aldrig någonsin lagt fram några ofinansierade förslag i Sveriges riksdag.

Låt mig komma tillbaka till frågan varifrån du fick inspirationen, Fredrik Reinfeldt, till de försämringar som du trots allt har genomfört. Var mötte du ungdomarna som sade att detta med sommarjobb inte är viktigt? Var mötte du ungdomarna som sade att de inte förstår varför det är 50 sommarjobb i Täby medan alla ungdomar i Nynäshamn och Södertälje får sommarjobb? Var sade ungdomarna att politikerna inte ska bry sig om det, att vi visserligen har en ungdomsarbetslöshet på 25 procent men att det inte är någon viktig fråga för dem? Var mötte du dem som inte var oroliga för pensionerna, för morgondagen? Var mötte du dem som sade att den avreglerade elmarknaden inte fungerar men att det inte gör någonting att elpriserna går upp och industrin och hushållen drabbas hårt? Var träffade du dem? Och, som sagt, var träffade du sjuksystrarna

som sade att lönen är för hög, att de inte behöver fler arbetskamrater, att det räcker som det är?

Vi kommer inte att lägga fram ett enda ofinansierat förslag i Sveriges riksdag, och vi har högre ambitioner med Sverige än att endast passivt sänka skatter.

(Applåder)

Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag har inte talat om att Håkan Juholt lägger fram förslag i riksdagen. Jag har talat om att Håkan Juholt begår debattartiklar, ger intervjuer, träffar människor och gör som i replikväxlingen nu, antyder att i andra ändan av detta finns enorma utgiftsmöjligheter – högre pensioner, högre löner till offentliganställda, mer till kulturen, mer till dem som inte jobbar, mer till dem som jobbar, mer till alla dem som funderar på att jobba, mer till dem som har jobbat, mer till allt, mer till alla.

Det är Håkan Juholts svar. Vi har redan sett mönstret. Det är inte ansvarsfullt. Det håller inte ihop. Det matchas inte med en politik som ger jobb. Det respekterar inte det finanspolitiska ramverket.

Jag träffade sjuksköterskor, kvinnor som jobbade i äldreomsorgen, kvinnor som jobbade extra för att få sin ekonomi att gå ihop. Deras besked till mig var att det lönar sig för dåligt att arbeta i Sverige. Vi har förstärkt deras förutsättningar för den egna ekonomin med mer än en hel månadslön. Vad sade Håkan Juholts parti då? Aldrig i livet att vi accepterar att det för vanligt folk ska löna sig bättre att arbeta! Vi röstar nej!

(Applåder)

Anf. 7 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Tack, statsministern!

Jag skulle vilja hälsa till statsministern från Peter i klass 5 B. Han har alltid varit en tillgång för gruppen, glad och framåt. På senare tid är det dock som om framåtandan i stället blivit störrighet. Busigheten har tagit över. Läraren vet inte vad han ska göra. Det verkar som om Peter inte vill följa med på lektionerna. Läraren ringer hem till mamman, men hon förstår inte heller, för Peter har varit precis som vanligt.

Peter kan inte riktigt läsa vad som står på tavlan längre. Han har svårt att hänga med i boken. Peter behöver glasögon, men han vågar inte säga det hemma, för han vet att de inte har råd.

Sverige är ett litet land på en global marknad. Vi har inte råd att slösa bort en enda talang. I februari öppnade vi i Miljöpartiet en brevlåda, dit människor kunde komma med sina erfarenheter och idéer om barnfattigdom. Peters mamma var en av dem som hörde av sig.

Vi lärde oss då så klart att barnfattigdom är ett problem med många orsaker och med konsekvenser på väldigt många områden. Det stod i mejlen som vi fick. Men det var en sak som fanns med i alla mejl: en efterlysning om politisk handling. För hur svårt det här problemet än är, hur komplext det än verkar vara, finns det saker som vi politiker kan göra.

Ta det här med sjukförsäkringarna! Sjukförsäkringsreglerna har drabbat till exempel Peters mamma. Ska Sverige utförsäkra sjuka föräldrar? Varje gång vi gör det växer några barn till upp i fattigdom. Är det inte

dags för regeringen att lätta lite på prestigen och säga att det inte gick som man hade tänkt sig och att man ska sluta utförsäkra sjuka föräldrar?

Prot. 2010/11:116
15 juni

Partiledardebatt

Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Sammanhållning i ett samhälle skapas huvudsakligen genom att man ser till att fler får jobb. Dels gör det att den egna ekonomin stärks, dels kan vi på andras arbete ta ut skatter som stöder fördelningpolitiskt motiverade stöd till familjer som har svårt att få ekonomin att gå ihop.

Den här regeringen har sett till att reformer genomförts som har fått företagare att vilja satsa, som har gjort att jobben har blivit fler och att sysselsättningen växer. Vi har använt en del av det reformutrymme som Sverige har när andra länder i vår omvärld sparar och drar ned, bland annat till att förstärka situationen för familjer med små marginaler i sin ekonomi. Vi har höjt flerbarnstilläggen. Vi kommer vid kommande årsskifte att höja barn delen i bostadsbidraget, vilket är ett pricksäkert sätt att nå fram till bland annat den typ av familjer som Gustav Fridolin beskriver.

Finns det några andra, mer pricksäkra förslag som vi har missat och som inte samtidigt eroderar arbetslinjen ska vi lyssna till dem. Men problemet är att de ofta framställs av dem som sedan är snabba att angripa vår arbetslinje, som inte tycker att det är viktigt att sätta jobb före annat och som därmed inte heller kommer att klara förutsättningarna för att finansiera de här sakerna, som är så pass nödvändiga.

Vi har ett utanförskap som nu minskar. Vi har ohälsotal som sjunker. Det beror på reformer som har slutat att vara passiva och inte låtsas om att stora grupper människor som står utanför vårt samhällsliv har svårt att hävda sig i det moderna arbetslivet. Jag försvarar varje del i denna reform, även om inte exakt varje punkt har blivit som vi hade tänkt oss. Vi anstränger oss för att folk ska kunna få arbete, eftersom jag vet vad alternativet är: tillbaka till osynliggörande, ut ur arbetsmarknaden, ut ur arbetslivet och in i stora breda bidragsförsörjningssystem där man aldrig stöter på någon form av samhällsansträngning. Det var det vi ändrade, och det är det vi inte vill komma tillbaka till.

(Applåder)

Anf. 9 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det är klart att det behövs jobb för att utrota barnfattigdomen. Det förstår jag, Peter och Peters mamma. Men arbetslinjen är trots allt en klen tröst när man sitter där och vänder på femtiolapparna och inser att man inte har råd med glasögon till sitt barn för att man har blivit utförsäkrad ur sjukförsäkringssystemen.

Arbetslinjen, ja! Vi behöver fler lärare i skolan, fler vuxna i omsorgen, fler fritidsgårdar och specialpedagoger och mer av hela den infrastruktur som är så särskilt viktig för barn som växer upp i fattigdom. Men en arbetslinje som går ut på att det ska vara ännu lite tuffare för de barn som växer upp med en förälder som är arbetslös, den ställer jag inte upp på.

Är det inte dags att vi i Sverige igen lovar varandra att även om man är mellan jobb eller blir sjuk ska våra barn få växa upp i trygghet? Är det inte dags att vi slutar utförsäkra sjuka föräldrar?

Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Den glädjande utvecklingen är att antalet barn som lever i utsatta miljöer har tryckts tillbaka sedan mitten av 1990-talet och framåt, både under socialdemokratiska regeringar och under alliansregeringen. Det finns ett undantag med finanskrisen, men i övrigt är utvecklingen mycket tydlig.

Vi kan notera omfattande problem med fattigdom och barn i stora delar av världen. Vi bör vara försiktigare när vi beskriver vårt Sverige.

Det gör inte att vi inte skulle ha barn som sitter trångt. Det var därför jag nämnde att vi har genomfört två förändringar. Vi har ökat flerbarnstillägget. Det är inte kopplat till arbetslinjen. Vi kommer även att genomföra en ökning av barndelen i bostadsbidragen.

Jag efterlyste andra förslag, förutom det vanliga: att framställa sig som att ha god vilja och vilja ge allt till alla. Vilka är förslagen? Vad är svaret på hur-frågan, Gustav Fridolin? Med vem ska du genomföra den politiken? Hur ser de förslagen ut? Annars vet vi vad alternativet är: tillbaka till stora bidragssystem som osynliggör stora grupper av människor.

(Applåder)

Anf. 11 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Statsministern! Arbetslinjen går igen, föga förvånande. Det är en linje som den här regeringen har drivit konsekvent – det får man ändå ge er – i snart fem år. Om man lyssnar på statsministern kan man lätt få intrycket att alla problem nu är lösta; nu är det bara att invänta alla positiva effekter av alla de fantastiska reformer som regeringen har genomfört och av arbetslinjen.

Det må vara så att vi är på väg mot lägre arbetslöshet. Det är naturligtvis mycket som tyder på det. Men samtidigt är det fortfarande så att vi befinner oss på mycket höga nivåer, med en arbetslöshet kring 8 procent. Ungefär där kommer det att ligga inom överskådlig tid, alldeles oavsett vad statsministern säger.

Vilka åtgärder vidtar då regeringen? Jo, fortsatta skattesänkningar och fortsatt utbudspolitik. Man slåss mot återupprättandet av a-kassan som en trygg omställningsförsäkring. Man har aviserat ett femte steg i jobbskatteavdraget, men vi har inte ens hunnit besluta om det här i kammaren förrän statsministern pratar om ett sjätte jobbskatteavdrag. Det är tveksamt vilka effekter som de här åtgärderna kan ge.

Sedan har vi sänkningen av krogmomsen, som jag har ställt frågor till statsministern om tidigare. Den ska ge 3 500 jobb till en kostnad av 5 ½ miljard kronor, vilket innebär mer än 1 ½ miljon kronor per jobb. Det är oerhört dyra jobb.

Var finns de aktiva åtgärderna, statsministern? Vi har en halv miljon människor i det outnyttjade arbetskraftsutbudet. Var finns satsningarna på bättre matchning på arbetsmarknaden? Var finns satsningarna på utbildning? Var finns satsningarna på välfärd? Hur mycket välfärd får vi för de 5 ½ miljarder kronor som sänkningen av krogmomsen kostar? Hur många jobb i välfärden kan vi få?

Herr talman! Jag har ingenting emot vare sig arbetslinje eller sänkta skatter. Men det finns stora hål i välfärden som vi måste fylla. Om man motiverar de fortsatta skattesänkningarna utifrån något slags jobbper-

Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Vilken är utmaningen för Sverige? Jo, den är att alla ska kunna få jobb efter egen förmåga. Vi är nu tillbaka i sysselsättningstal som vi hade i Sverige före den allvarliga finanskrisen. Där avviker Sverige kraftigt från andra länder, som snarare kämpar med fortsatt ökad arbetslöshet.

Det gör att vi nu når fram till delar av befolkningen som inte alltid har haft den perfekta utbildningsbakgrunden och de djupaste av erfarenheter och som inte är de attraktivaste valen för arbetsgivare. Där står vi med utmaningar för arbetsmarknadspolitiken.

Var är åtgärderna? Ja, flera år av förändringar och utbyggnad av en aktiv arbetsmarknadspolitik har gällt sedan 2006. Det är därför vi har förändrat Arbetsförmedlingen och sagt att alla de mål de haft ska bytas mot att de bara ska förmedla jobb. Det är därför vi har sagt att de tillsammans med andra, individuella coacher och andra aktörer, ska kunna arbeta för att komma närmare den svenska arbetsmarknaden. Det är därför vi bygger ut och har nivåer och volymer på det svenska reguljära utbildningssystemet som vi inte har sett tidigare. Det är därför vi återinför speciallärare och stärker kvaliteten i den svenska skolan. Det var också därför vi under en svår finanskris tillförde resurser till kommun- och landstingssektorn. Det gjorde att neddragningsarna blev små, framför allt om man jämför med 90-talskrisen. Nu ser vi i våra prognoser en växande kommunfinansierad sysselsättning.

Vi har inte sagt att vi är nöjda med detta. Stora skolreformer väntar i år. Problemet är att det tar så lång tid innan de får sin fulla verkan. Men det förmodligen enskilt viktigaste vi långsiktigt kan göra för Sverige är det Jan Björklund nu förbereder för att öka kunskapskraven, öka förväntningarna och skapa större förutsättningar för varje barn och varje ungdom att komma mer till sin rätt i den svenska skolan.

Allt detta är några av våra svar för ett Sverige på väg mot ökad sysselsättning. Jag beklagar om Sverigedemokraterna tycker att det är fel väg för Sverige.

(Applåder)

Anf. 13 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Alldeles oavsett vad som sägs här nu är det fortfarande så att de enskilt största satsningarna gäller skattesänkningar. Det gäller krogmoms och jobbskatteavdrag, och det är åtgärder med tveksam effekt.

Statsministern tog upp budgetreglerna i sitt anförande. På senare tid har regeringen börjat få lite stryk av riksdagen som uttalat ett missnöje med vissa delar av regeringens politik, inte minst på arbetsmarknadsområdet. Jag tycker mig tyvärr få signaler, inte minst i dag på DN Debatt, om att regeringen inte kommer att bry sig om detta missnöje från riksdagen. Jobbskatteavdraget är till exempel en fråga där det inte alldeles säkert finns ett stöd i riksdagen.

Budgetreglerna kom inte till för att regeringen ska missbruka dem och köra över riksdagen. Budgetreglerna kom till för att vi ska ha ordning och reda i statsfinanserna.

Min fråga blir därför: Är statsministern beredd att lyssna på riksdagen i till exempel frågan om jobbskatteavdraget?

Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag ska återkomma i replik till det finanspolitiska ramverket och ställa lite frågor till Jimmie Åkesson om det.

Intressant är att Sverigedemokraterna tävlar med Socialdemokraterna om att vara de största kritikerna av jobbskatteavdraget. Det är en ny tid i svensk politik.

Syftet med jobbskatteavdraget är att vanligt folk som jobbar ska få mer i plånboken och att låginkomsttagare som vill gå upp i arbetstid eller människor som kommer från utanförskap och arbetslöshet ska finna att det lönar sig att arbeta och att det finns en skillnad i Sverige mellan att arbeta och att inte arbeta.

Problemet när vi började var att skillnaderna var så små, närmast försumbara. Det riskerade att skapa ett Sverige där jobb med låga löner uppfattades inte löna sig och där risken fanns att denna typ av jobb skulle försvinna – men inte för att ersättas med jobb med högre lön till dessa individer när de helt plötsligt märkte att de hade svårt att klara sig i konkurrensen på arbetsmarknaden. Svaret blev i stället stora bidragssystem. Det var så Sverige såg ut, och det är det vi försöker bryta.

(Applåder)

Anf. 15 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! I ett tidigare svar från statsministern tyckte jag mig höra att vi kanske inte ska ta så allvarligt på fattigdom bland barn i Sverige eftersom det finns barn i världen som svälter. Det är helt sant. Det är sällsynt att barn i Sverige svälter, men det finns hungriga barn och barn som äter bara ett mål lagad mat om dagen.

Det finns barn som kommer att komma tillbaka till skolan efter sommarlovet och ljuga om att de har gjort en massa saker för att de skäms över att de inte har kunnat åka någonstans.

Rädda Barnen har berättat om ett barn som gick till sin mamma och sade: Mamma, ta min tjuga, för jag vet att vi har det lite knapert.

Det finns barn som sjukskriver sig när kompisarna ska åka på skolutflykt för att det kostar en hundralapp att följa med.

Det här är ett problem som jag tycker att statsministern inte borde nonchalera och förminska. Sverige är ett rikt land, och vi ska inte ha fattiga barn i Sverige.

Det är statsministerns politik som ligger bakom ökningen av antalet fattiga barn. Statsministern berömmar sig för minskat utanförskap, för att alla kurvor pekar åt rätt håll och för att Sverige är på rätt väg. Samtidigt visar Rädda Barnen i sin undersökning att antalet fattiga barn ökar.

Tapio Salonen är forskare och har för Rädda Barnens räkning undersökt detta. Han säger att det skulle kosta 15 miljarder att avskaffa fattigdomen bland barn i Sverige. Det är lite drygt 10 procent av vad regeringens skattesänkningar har kostat.

Politik är att välja, statsministern. Man kan inte lova allt till alla och genomföra allting samtidigt. Men jag avskaffar hellre fattigdomen bland barn och hjälper barn att leva under värdiga villkor än fortsätter sänka skatter.

Anf. 16 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag har aldrig utsatts för en enda siffra eller mediekampanj som inte förtjänar att granskas. Sverige mår bra av att man vågar och orkar ifrågasätta. Det är delvis min roll.

Lars Ohly säger att antalet fattiga barn ökar när det sedan 90-talet har minskat. Vi talar om ett relativt fattigdomsbegrepp som också EU använder. Det relativa fattigdomsbegreppet framställer folk som fattiga när fler får jobb. När vår politik fungerar, fler får jobb och det lönar sig bättre att arbeta kan man framställa det som att fattigdomen växer med detta sätt att titta på fattigdom. Det är ett dåligt mått.

Ett bättre mått är att säga att det är genom att fler får jobb som vi kan trycka tillbaka. För familjer med barn som lever med små ekonomiska marginaler är det jobben som är svaret, Lars Ohly. Vem är bäst i Sverige på att skapa förutsättningar för att jobben ska bli fler?

Om inte jobben är hela svaret måste fördelningspolitiskt träffsäkra förändringar göras som når fram, till exempel ökat flerbarnstillägg och ökad barndel i bostadsbidraget.

Vad är annars alternativet? Vad är svaret på hur-frågan? Vad lovar Lars Ohly, Håkan Juholt och Gustav Fridolin att tillsammans göra i stället? Var är dessa förslag? Hur ska de genomföras i Sveriges riksdag?

Vi har utformat en jobbpolitik som är det bästa sättet att lägga grund för sammanhållning i Sverige. Den enskilt viktigaste delen i det är att lätta på beskattningen på arbete. Hög beskattning på arbete som ger låga inkomster eller träffar människor med kort utbildning eller som har hoppat av gymnasieskolan leder till att de inte kan hävda sig i konkurrensen i det moderna arbetslivet. Deras jobb och jobbmöjligheter försvinner. Därför för vi en arbetslinje för alla människor, Lars Ohly, inte bara för höginkomsttagare och högproduktiva människor, vilket är resultatet av er politik.

(Applåder)

Anf. 17 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! Jag är nog inte ensam om att tycka att det är lite smärtsamt att höra välbetalda politiker eller skribenter eller andra väletablerade i samhället raljera över fattiga barn i Sverige genom att påstå att vi har ett felaktigt fattigdomsbegrepp eftersom det utgår från att man är fattig i förhållande till andra. Det är smärtsamt att höra en statsminister som tar problemen med barnfattigdom på så lite allvar att han hänger sig åt denna typ av raljerande.

Det handlar om barn som lever sida vid sida med oss i vårt samhälle i dag och som får illa av den politik som ni står för. De får illa av att ni inte höjer underhållsstödet, inte höjer bostadsbidraget, inte ser till att alla barn får gratis glasögon i skolan och inte ser till att barn får rättigheter som barn. Tvärtom drar ni isär samhället, minskar rättvisan och ökar olikheterna.

Er politik är ansvarig för detta, och du står och raljerar över att vi har ett relativt fattigdomsbegrepp, Fredrik Reinfeldt. Kom ned på jorden, se verkligheten och ta ställning för de fattiga barnen i stället!

(Applåder)

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det duger att ha den attityden från en oppositionsposition. Det spelar inte så stor roll vad det är för mått och vad det visar; det viktiga är att kunna framföra det med lite kraft. Jag ser dock lite allvarligare än så på politik. Vi orkar gå bakom siffror. Vi orkar lära oss lite om vad det är vi mäter.

När Lars Ohly framställer ett växande problem spelar det stor roll att vi i våra underlag och siffror ser att det är i avtagande. Det är en väldig skillnad. Jag tar inte åt mig äran för detta, för problemet har minskat sedan början av 1990-talet.

Jag har nämnt fördelningspolitiskt motiverade åtgärder som kan nå fram till de grupper som lever med små ekonomiska marginaler och som jag tror är mest verkningsfulla vid sidan av vår arbetslinje. Lars Ohly har inga förslag, idéer eller tankar om vad vi ska göra utan bara retorik, utfall och anklagelser – trots att vi kan visa på åtgärder som vi har vidtagit och ett försvar av arbetslinjen som är det bästa sättet att stå upp mot den typ av problem vi diskuterar.

(Applåder)

Anf. 19 HÅKAN JUHOLT (S):

Herr talman! Ärade ledamöter! Jag har varit partiledare för Socialdemokraterna i ungefär två månader. Det har slagit mig vilka stora förväntningar som ställs på Socialdemokraterna. Jag förstår det, för svenska folket vet vad Sverige har blivit och vad Socialdemokraterna har tagit ansvar för genom historien. Vi är vad vi är, inte för att vi hela tiden har påstått att vi vet bäst utan för att vi lyssnar på svenska folkets behov och önskningar.

Som partiordförande besjålas jag av idén om social demokrati där solidaritet inte är barmhärtighet och uppoffring utan en investering och en förutsättning för tillväxt och välfärd för alla landets medborgare. Det mest unika med Sverige har varit att vi på område efter område har gått före. Sverige är detta land i dag därför att vi har vågat pröva egna vägar och med gemensamma investeringar byggt Sverige starkare tillsammans och för alla medborgare. Det har varit ansvar och ordning och reda i den svenska ekonomin, åtminstone sedan efter Bo Lundgrens dagar.

Att enbart titta på marknadens intressen har aldrig varit ett alternativ för oss socialdemokrater. Vi vill mer. Det är därför som vi har vågat utmana och driva på för viktiga samhällsförändringar inom livets alla områden.

Vårt land förknippas i dag med en känsla av att vi ska vara det mest jämställda landet i hela världen. Sverige ska ha världens renaste miljö. Ingen ska utnyttjas på jobbet, inte heller nekas en nödvändig sjukvård, operation eller utbildning bara för att han eller hon inte kan betala. När jag träffar människor runt om i landet i dag förstår jag att många känner att något håller på att gå sönder i Sverige. Känslan av det unika med Sverige går förlorad. Det är det gamla omoderna Sverige som kommer tillbaka med barnfattigdom, segregerade skolor, bostadsbrist, pensioner som man inte kan leva på, fattigdom för sjuka och arbetslösa, otrygga anställningar och massarbetslöshet som biter sig fast trots att konjunkturen vänder. Det är gammalt, omodernt, alldeles oavsett i vilka ord detta förkläds. Vi har haft ett sådant Sverige. Det var inget bra land. Vi vill

inte dit igen. Socialdemokraterna har högre ambitioner för Sverige än att låta det gamla komma tillbaka.

(Applåder)

Därför är det viktigt att diskutera hur vi ska använda våra gemensamma resurser på bästa sätt. Det måste finnas en idé bortom nästa bokslut. Ska vi se till att barn och unga får en trygg uppväxt och rätt till en god skolgång, äldre en värdig ålderdom med en pension de kan leva gott på, forma ett hållbart arbetsliv och investera Sverige rikt genom satsningar på bostäder, infrastruktur och klimatsmarta lösningar, eller ska vi vara nöjda med att bara fortsätta att sänka skatter? Det är det som är vägvalet för Sverige.

Vårt socialdemokratiska alternativ bygger på tre grundpelare. För det första måste Sverige utveckla en kunskapsbaserad ekonomi som förmår att skapa den tillväxt vi behöver för att konkurrera på den globala marknaden. En kunskapsbaserad ekonomi börjar i utbyggd förskola, tillgänglig också på sommaren. Det ska vara en bra skola där varje barn blir sett och kan lyckas. Gymnasieskolan måste ges ökade resurser. Det ska fortsätta genom studieförbund, komvux, folkhögskolor, högskolor, universitet och ett återupprättande av det livslånga lärandet.

För att stå starka i framtiden måste vi konkurrera med hög kompetens, högt förädlingsvärde och goda arbetsvillkor, inte med låga löner och billiga produkter. Vår konkurrenskraft är en färskvara som består av de människor som lever och verkar i vårt land och måste ständigt uppdateras för att vi inte ska halka efter. Även här finns ett ekonomiskt vägval. Jag noterar, liksom regeringens eget finanspolitiska råd, att enbart jobbskatteavdragen motsvarar tio gånger mer än de samlade resurstillskotten till skolan. Låt mig därför vara tydlig och säga att för oss socialdemokrater går satsning på utbildning före stora skattesänkningar.

(Applåder)

Trots massarbetslöshet råder i dag arbetskraftsbrist. Sju av tio företag har svårt att rekrytera. Vart femte företag tvingas säga nej till order. Det är direkt tillväxthämmande. På samma sätt gäller att förstå att arbetskraftsbristen nu för med sig stigande räntor. Jag träffar många i det räntebetalande folket, inte minst barnfamiljer runt Stockholm, Göteborg och Malmö, som har köpt villor, förverkligat sin dröm om det goda boendet, och nu känner en växande oro över att de stigande räntekostnaderna tar alltmer av lönen. De får nu känna av att en förstörd arbetsmarknadspolitik också för med sig stigande räntor. Så hänger det ihop.

För det andra handlar Socialdemokraternas besked inför framtiden om att vi vill forma en värdeburen tillväxt. Vi bejakar tillväxten, men inte en tillväxt som förutsätter rovdrift på människa och natur. Allt fler löntagare jobbar alltmer, allt fortare, allt hårdare, med en otrygg anställning. Tempot i arbetslivet skruvas upp på ett sätt som gör att allt färre känner att de kommer att orka jobba kvar tills de uppnår pensionsåldern. Stressen och jäktet förbrukar människor, förbränner människor, och arbetsskadorna ökar – axlar, armar och rygg. Förra veckan hölls en tyst minut på arbetsplatser för att hedra och uppmärksamma de arbetskamrater som omkommit på sina arbetsplatser. Fler än en löntagare i veckan förolyckas i dag på sina arbetsplatser, samtidigt som antalet arbetsmiljöinspektörer har minskat och arbetsmiljöarbetet har prioriterats ned. Ett

nytt och ett sämre arbetsliv växer fram. Ett sådant arbetsliv har vi tidigare haft i Sverige. Det vill vi inte ha tillbaka.

(Applåder)

Runt om i landet har jag frågat många undersköterskor om de skulle rekommendera sina söner eller döttrar att jobba som undersköterska. Samtliga jag har träffat har sagt nej, det kan de inte göra. Det är för jobbigt och det är för dåligt betalt. Bättre arbetsmiljö, tryggare anställningar, fler anställda och bättre löner i vård och omsorg är en del i våra högre ambitioner för Sverige. Det jag beskriver är ett hållbart arbetsliv där alla ska ha rätt till en trygg anställning och säker arbetsmiljö.

Samma sak gäller med vår tids miljö- och klimatutmaningar. Klimat- och jobbpolitiken hänger ihop i ett Sverige som ska ha högre ambitioner på miljöområdet än andra länder och vara först med att använda framtidens miljövänliga teknik. Miljö- och klimatkrisen kan bara lösas om världens städer bygger om sig. Svenska storstäder ska gå i täten och bli världsledande på miljöeffektiv uppvärmning och transporter. Vi måste bygga ut tunnelbanan i Stockholm och satsa på social förnyelse genom att modernisera miljonprogramsområdena. Dessa investeringar skapar jobb, tillväxt och en växande ekonomi – en växande ekonomi som vi kan använda till våra högre välfärdsambitioner. Vi är inte nöjda med de låga ambitioner som dagens regering har.

Valet står inte mellan tillväxt eller bra arbetsmiljö och bra arbetsplatser. Tvärtom förutsätter de varandra.

För det tredje, herr talman, behöver Sverige ha högre ambitioner när det gäller den sociala investeringspolitiken. Sociala investeringar sätter människors behov först, där vårt medborgarvärde är starkare och större än vårt marknadsvärde, där vi inte reduceras till kunder på en marknad utan vi har rättigheter för att vi är medborgare i ett land.

Jag vill se de områden växa där vi inte först behöver svara på frågan om vad man kan betala och där många tvingas vända just därför att de inte kan betala. Det för mig in på senaste replikskiftet om barnfattigdomen. Nu när alla plötsligt talar om barnfattigdomen, vilket i allra högsta grad är en viktig uppgift för politiken att komma till rätta med, kan vi väl alla här enas om att ta bort alla dessa avgifter som smyger sig in i skolans verksamhet. Vi kan redan nu i dagens talarstol säga att det inte längre ska finnas några avgifter i vår gemensamma skola. Det är vi alla överens om. Det vore ett första bra och viktigt steg att göra skolan allmän för alla. Det kan du komma och säga direkt i nästa replik, Fredrik.

(Applåder)

Det handlar om rätten till ett eget boende. Vi har historiskt stora ungdomskullar men bostadsbyggandet är lågt och minskar dessutom. Våra ungdomar tvingas bo kvar hemma långt upp i vuxen ålder. Dessutom skadar bristen på bostäder landets ekonomi. Därför ska vi göra gemensamma investeringar för att bygga fler bostäder och få till en fungerande kollektivtrafik. Det ger en bättre miljö, det ger jobb, bättre ekonomi och ett bättre liv för många människor.

Herr talman! Det jag här med några få ord har försökt att beskriva är ett annat Sverige. Jag har här velat tala om ett smartare Sverige med mer av samverkan, samarbete och solidaritet. Det är modernt. Det är tidlöst. Det är lika viktigt i Södertälje som på Söders höjder. Det är lika viktigt i Hultsfred som i Hammarby Sjöstad. Det är ett Sverige med högre ambiti-

ioner. Mina tankar bygger på den historiskt framgångsrika idén om social demokrati.
(Applåder)

Prot. 2010/11:116
15 juni

Partiledardebatt

Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Finns det någon som hörde på Håkan Juholts anförande som inte tror att det kostar rätt mycket pengar att genomföra det han nu har antytt och lovat? Det är riktigt att de förslagen inte finns från Socialdemokraterna i riksdagen. Men tror ni att det kostar något? Tror ni att det skapar förväntningar när man beskriver det på det sättet? Jag tror det. Jag tror att folk lyssnar och tänker: De vill göra allt det där. Det är bara det att de inte har några förslag. De har inte något regeringsalternativ att utforma det tillsammans med.

Håkan Juholt har inte ägnat sina dagar i Sveriges riksdag åt ekonomisk politik. Man kan inte ägna sig åt allt – det har inte heller jag gjort. Men mitt i hans anförande kom ett påstående om att räntorna i Sverige nu sticker upp till följd av regeringens politik. Här kanske man får vara lite mer ödmjuk.

Eller kan Håkan Juholt förklara för mig det fullkomligt historiska som nu sker på räntemarknaden att Sverige ligger en bra bit under tyska räntenivåer? I en värld där man i princip har haft Tyskland som utgångspunkt för att beskriva hur högt ovanför räntorna ligger så ligger nu Sverige helt osannolikt under. Vad är det Håkan Juholt pratar om när det gäller räntorna? Vad har Håkan Juholt sett som vi andra inte förstår? Det vore jag intresserad av att få svar på.

När det gäller sänkta inkomstskatter har jag också träffat undersköterskor som tycker att det betalar sig för dåligt att arbeta. En undersköterska i Sverige har efter de förändringar vi har gjort en extra månadslön kvar i plånboken – en extra 13:e månadslön! Det är för dessa människor som arbetar hårt vi har fört denna politik. Håkan Juholt lovar dem högre lön. Ja, det är lätt att göra. Men min fråga till alla undersköterskor som följer debatten är: Vad är det som ställer mjölk på bordet? Det är väl vad man har kvar i plånboken efter skatt och med tillskott av olika transfereeringar.

Du vill alltså ta bort och bekämpa det som har givit svenska undersköterskor en 13:e månadslön. Hur kan du försvara den politiken?
(Applåder)

Anf. 21 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Om det var så att du, Fredrik Reinfeldt, verkligen var genuint intresserad av att höja inkomsterna för undersköterskor kunde du ha valt att anslå mer medel så att vi kunde ha höjt lönerna. Det du gjorde var att sänka skatten. Det innebar visserligen att höginkomsttagare, framför allt män, fick mer i skattesänkning, men också undersköterskor – det är riktigt. Men å andra sidan fick de nu jobba hårdare därför att arbetskamraterna försvann. Det blev tuffare.

Du kunde ha valt att höja lönerna för dem och att de därtill hade fått fler arbetskamrater. Du valde en modell som ensidigt i första hand gynnar höginkomsttagare och män. Det är ett vägval man kan göra. Det är samma pengar vi talar om.

Det andra handlar om ekonomisk politik. Fredrik Reinfeldt ska över huvud taget inte komma och mästra socialdemokrater om ekonomisk politik. Det finanspolitiska regelverket uppfann vi. Det var vi som gjorde det, mot er önskan. Självklart står vi fast vid detta.

När jag var ny ledamot av Sveriges riksdag 1994 åkte jag ut i Kalmar län och till Oskarshamn för att försvara de budgetnedskärningar vi var tvungna att göra för att städa upp i ekonomin. Det var jättetufft. Det var jättejobbigt. Många var arga och besvikna på mig. Men jag gjorde det därför att det var nödvändigt för att långsiktigt klara välfärden, för att bygga upp en krockkudde som ni sedan ganska mjukt kunde landa emot när finanskraschen kom.

Vad gjorde du vid samma tid? Jo, du publicerade en bok, en bok som heter *Det sovande folket*, där du skriver dina tio budord för Sverige, att inget samhällsstöd utöver svältgränsen ska utgå med skattemedel. Det gjorde du, Fredrik, publicerade denna bok, när jag försvarade en stram ekonomisk politik för att garantera välfärden för framtiden. Kom inte och mästra oss socialdemokrater om ekonomisk politik!

(Applåder)

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Att recensera andras bokskrivande kanske inte är Håkan Juholts starkaste sida.

Låt mig säga att förnyelsen av Moderaterna hade just detta för ögonen, att skapa en långsiktig grund för offentliga finanser i balans och därför ett stöd för det finanspolitiska ramverket. Håkan Juholt säger att han står bakom det, och det är alldeles utmärkt. Då kommer det att gå att långsiktigt regera Sverige också i minoritet. Det var nämligen syftet.

Syftet var att komma bort från att ge inflytande åt populismen och främlingsfientlighetens företrädare i Sveriges riksdag som bara röstar nej trots att man inte vill någonting gemensamt för Sverige. Det var syftet med det finanspolitiska ramverket. Står vi båda upp för det kan Sverige vara tryggt, och då kan det handla mer om ifall våra respektive regeringsalternativ är störst på själva valdagen.

Tillbaka till undersköterskan. Problemet är att de skattelättnader vi har gjort för vanligt folk tar ni sedan inte bort. Ni är emot dem bara innan de genomförs, och när de är genomförda blir det god socialdemokratisk politik. Så har det varit fyra gånger, och så kommer det att bli igen. Varför? Jo, därför att det stärker plånboken för vanligt folk som jobbar. Kan ni inte erkänna det innan ni röstar nej eftersom ni ändå anpassar er till det i efterhand?

(Applåder)

Anf. 23 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag har nog aldrig stött på en så nöjd politisk ledare som Fredrik Reinfeldt – nöjd med allt. Låt mig då bara säga att jag har högre ambitioner för Sverige.

Det handlar inte om att ösa ut pengar på verksamheter som inte är samhällsnyttiga. Vi talar om det reformutrymme som ligger framför oss. Du har sagt i en DN Debatt-artikel att det ska användas till att fortsätta att sänka skatter. Jag säger att det ska användas till att långsiktigt bygga

Sverige starkt, i infrastruktur, utbildning och bostadsbyggande. Det skapar jobb och skapar tillväxt.

Du har inte ens längre stöd för dina jobbskatteavdrag i det egna Finanspolitiska rådet. Du är ju ensam om att tycka att det här skapar jobb och tillväxt.

Det skapar inte välfärd. Jag har högre ambitioner med Sverige. Jag vill använda den växande ekonomin till att bygga Sverige starkt. Du är nöjd med att passivt fortsätta att sänka skatter. Där går skillnaden i svensk politik.

(Applåder)

Anf. 24 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Grattis, Håkan Juholt, till partiledarskapet!

Jag välkomnar särskilt formuleringarna i ditt anförande om öppenhet och solidaritet. Det behövs i Europa i dag. Det är många länder, det ena efter det andra, som just nu ställer upp sig på Europas svarta lista och försöker begränsa öppenhet och solidaritet genom olika åtgärder. Vi ser det i Frankrike. Vi har sett förslag i Danmark. I nästan alla dessa länder är det under medverkan av olika högerpopulistiska främlingsfientliga krafter.

Det som oroar mig mycket är att även Sverige kan vara på väg att inom några veckor hamna på den här listan. Det är en omröstning i denna riksdag som handlar om att begränsa den fria rörligheten. Det handlar om det så kallade utstationeringsdirektivet.

För att åstadkomma ökad konkurrens på byggmarknaden i Europa har man sagt att europeiska byggföretag kan få hjälpa till att bygga och konkurrera i varandras länder. Då är villkoret att man ska respektera de kollektivavtal och de regler som gäller i det land man är. Kommer det företag till Sverige gäller svenska löner, svenska villkor, svenska regler och svenska lagar. Det är det som är lex Laval.

Byggfacket gillar inte detta. De vill inte att det ska komma fler byggnadsarbetare, för då blir det svårare med löneglidningen. Men avtalen uppfylls ju.

Nu verkar det som att Socialdemokraterna tänker rösta med Sverigedemokraterna i den här frågan, att stänga ute utländska byggnadsarbetare från Sverige. Byggnads fackföreningsombudsmän stod i Vaxholm och ropade "Go home!". Jag förstår vilka krafter i Sverige som uppmuntras av det.

Håkan Juholt! Är detta öppenhet? Är det solidaritet? Är det ett sådant Europa vi ska se när vi nu stänger gränser?

(Applåder)

Anf. 25 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag såg i morse ett inslag med Jan Björklunds företrädare som sade att han efter ett antal partiledardebatter slutade förbereda sig och att han slarvade med det. I början förberedde han sig mycket, så han förstod att Håkan Juholt säkert hade gjort det, men själv slarvade han mot slutet. Jag vet inte om det också beskriver Björklund. Men sanningen är att den fråga han nu ställde till mig inte imponerade speciellt mycket.

Självklart måste arbetsmiljöarbetet byggas ut i vårt land. Det förolyckas i dag en löntagare i veckan på sin arbetsplats, inte minst på byg-

gena. Då undrar jag: Vilka initiativ har du i regeringsställning tagit till att stärka arbetsmiljöarbetet i vårt land?

Vad gäller själva Laval och utstationeringsdirektivet har vi ställt det rimliga kravet att de företag som kommer hit och konkurrerar på svensk arbetsmarknad ska ha en lokal representant på plats som den fackliga organisationen kan sköta en förhandling med.

Det har ni sagt nej till. Ni vill att det ska kunna fjärrstyras från något annat land medan vi säger: Det minsta vi kan begära, när vi nu öppnar denna fria rörlighet och denna arbetsmarknad, är att det finns en lokal representant för byggföretaget som vi kan komma in till och tala till. Det är det du tycker är så förfärligt, och det är det du säger nej till, Björklund. Du agerar endast på de internationella byggbolagens arena, inte de svenska byggföretagens.

Det är de svenska byggföretagen som skapar jobb och tillväxt. Det är de som i dag förlorar order därför att det inte är en sjyst konkurrens. Vi står upp för svenska byggföretag. Samtidigt välkomnar vi med entusiasm och engagemang företag från andra delar av världen. Men då ska villkoren vara desamma. Det minsta vi socialdemokrater begär är att det finns en lokal förhandlingspart på plats. Varför tycker du att det är otänkbart?

Ta nu också chansen att berätta om alla de initiativ för bättre arbetsmiljö som du har lagt fram under den tid du har varit partiledare!
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Almqvist (SD).

Anf. 26 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Det är många ord, men jag hör inga svar. Det är ett faktum att lex Laval och utstationeringsdirektivet godkändes av Göran Perssons regering, framarbetades av Anita Gradin och Margot Wallström och godkändes av rader av socialdemokratiska majoriteter på den tiden i den här riksdagen. Det innebär – annars hade jag inte gått med på det – att det är svenska löner, svenska ersättningar, svenska arbetsregler, svenska arbetsvillkor och svenska arbetstider som gäller på den svenska arbetsmarknaden.

Sedan är det säkert så att varje land – fransmännen gör det, och danskarna gör det – konstruerar en liten bisats att hänga upp för att stoppa den fria rörligheten. Det har Håkan Juholt också lyckats göra. Men det döljer inte det faktum att du kommer att rösta på en go home-politik ihop med Jimmie Åkesson om någon vecka här i kammaren, Håkan Juholt. Det är bedrövligt att se.

(Applåder)

Anf. 27 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Nu är det svajigt, Björklund. Nu är det svajigt i argumenteringen. Jag lider faktiskt med dig, för du känner det själv när du står här framme. Därför vill jag fråga dig: Är du nu beredd att ställa upp på Socialdemokraternas idé om att varje företag som utför arbete i Sverige ska ha en lokal representant på plats? Det vore jättebra! Jag ska inte ställa frågan nu; jag ber om ursäkt för detta. Men du kan ta det i ditt anförande sedan.

Har du nu en lista på åtgärder för att förbättra arbetsmiljön som du har presenterat och som du går och funderar på, passa på i ditt anförande att berätta för oss! Förra veckan uppmärksammades det nämligen runt om i landet att en löntagare i veckan dör på sin arbetsplats därför att stressen ökar, arbetsmiljöarbetet har lagts ned och arbetsmiljöinspektionen har tagits bort. Vi granskar inte längre de farliga arbetsplatserna i Sverige. Jag har högre ambitioner för de svenska arbetsplatserna än vad folkpartiledaren har. Berätta om detta i ditt anförande!
(Applåder)

Anf. 28 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill också hälsa Håkan Juholt välkommen i sin roll som partiordförande.

När jag har lyssnat på Håkan Juholt och följt med kan jag inte säga annat än att det är en rejäl vänstersväng som han är på väg att ta. Jag lyssnade rätt noga på ditt anförande. Det finns väldigt lite om sambandet mellan jobb och företagande och hur vi ska få en bättre välfärd. Det är mycket återregleringar. Det är mycket förstatliganden. Det är mycket blickar bakåt.

Vi kan titta på regeringens politik. Vi har drivit en konsekvent näringspolitik som har resulterat i att det var 65 000 nya företag i Sverige förra året. Det är de högsta siffrorna på över 15 år. Sverige rankas i dag som tvåa på listan över världens mest konkurrenskraftiga ekonomier av World Economic Forum.

Jag tycker att det är bra att vi kan vara stolta över den förnyade näringspolitiken i Sverige och att det går bra för oss. Samtidigt är det många som känner oro nu när de lyssnar till Håkan Juholt. Jag är också ute och reser, och jag möter rätt många kvinnor som är oroliga över den vänstersväng och det bakåtblickande som Håkan Juholt ägnar sig åt. Det är mycket tjänsteföretagande inom vård, utbildning, medicin och omsorg.

När Håkan Juholt pratar om återregleringar och förstatligande undrar jag: Vilka företag är det inom välfärdssektorn som inte är önskvärda? Vad är det för besked som socialdemokratin har till alla som nu har startat företag inom välfärdssektorn? Det är företrädesvis kvinnor som äntligen har sett en möjlighet att höja sin lön genom att kunna välja mellan fler arbetsgivare, men de har också sett en möjlighet att förbättra välfärden genom att starta egna företag.

Ann-Christine Nygren i Norsjö är en av dem. Hon har startat ett apotek. Hon säger att det är så himla kul att gå till jobbet. Det är mycket nytt att lära sig, men det är så roligt. Hon har blivit inspirerad av några i Malå. Jag undrar: Vad är beskedet till Ann-Christine och de andra kvinnorna som har startat och driver företag? Ska det här läggas ned nu? Ska de inte få möjlighet att starta och driva sina egna företag inom välfärdssektorn? Vad är beskedet, Håkan Juholt?

(Applåder)

Anf. 29 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Det där känner vi igen, vi som kan den politiska historien, kosackvalet. Nu kommer röda vargen och tar er!

Det där håller inte. Kom inte och säg att jag och Socialdemokraterna ska förstatliga alla svenska företag! Det är inte rimligt att säga på det sättet! Däremot är det alldeles uppenbart att privatiseringen av apoteken inte var framdriven av en folklig opinion. Det var inte demonstrationer här utanför där man sade: Privatisera apoteken så fort som möjligt! Sälj ut dem, så att priserna går upp, så att det blir svårare att veta var vi ska hämta ut vår medicin och så att någon nu ska tjäna pengar på medicinen!

Tvärtom var det så, Maud, att just vårt apotekssystem var det mest effektiva. Det var det mest kostnadseffektiva för medborgarna av alla i den OECD-mätning som gjordes, för det var ett gemensamt samhällsansvar. Ingen skulle tjäna pengar på mig för att jag behövde medicin.

Det där hade du väldigt bråttom att göra någonting åt. Jag har inga problem alls med att tillgängligheten till läkemedel har ökat, tvärtom. Men det kunde vi ha gjort med ett förstärkt mandat till Apoteksbolaget. Vi kunde ha gjort det gemensamt. Vi kunde ha möjliggjort ännu fler apotek i det gemensamma. Varför var det viktigt att inte bara lämna ut sjukhus, förskolor och skolor utan också våra apotek till de privata vinstdrivande bolagen? Ja, det handlar naturligtvis om att kundvärdet är det väsentliga, inte medborgarvärdet.

Tror du att det är någon som lyssnar på den här debatten som har uppfattningen att medicinpriserna har gått ned sedan privatiseringen? Tror du att det är någon som har uppfattningen att elpriserna har gått ned när ni inte har tagit itu med avregleringen av elmarknaden?

Jag har varit tydlig och sagt att jag är beredd att påreglera och omreglera så att vi får en fungerande elmarknad.

Maud Olofsson! Det finns områden där marknaden är överlägsen, när vi ska köpa en skjorta, när vi ska köpa en bil, när vi ska handla saker och ting. Men när det handlar om grundläggande medborgarlig service, medborgarvärdet, finns det områden som ska vara fredade för marknadsintressen. Det står jag och Socialdemokraterna för.

(Applåder)

Anf. 30 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:

Herr talman! Nej, Håkan Juholt, jag skrämmer inte alls. Jag talar om vad Håkan Juholt säger för någonting. Då reagerar människor på det. Men är det att skrämmas är det fine with me.

Det som händer i dag är att det är många kvinnor i offentlig sektor som äntligen får en möjlighet att starta företag inom de verksamheter där de har yrkeskunna. Apoteket är ett jättebra sådant exempel. 200 nya apotek har kommit fram.

Jag kommer från Västerbotten. Malå och Norsjö – vem trodde att det skulle vara möjligt för kvinnor i glesbygden att få starta och driva företag inom apotekets verksamhet?

Det har blivit en bättre service. Det är Håkan Juholt emot. Han är emot att kvinnor får möjlighet att starta företag. Han är emot att de ska tjäna pengar på det. Han är emot att glesbygden och landsbygden får möjligheter att få en bättre service. Det är det som du är emot. Jag skrämmer inte.

Dessutom kan vi titta på hälso- och sjukvården! Vi vet att kvinnor får högre lön om de finns i den privata sektorn. Kan man välja mellan flera

arbetsgivare har man möjlighet att få högre lön. Vad är det som är så problematiskt? Varför blickar du bakåt? Varför vänder du vänsterut? Varför nekar du kvinnor den här valfriheten och möjligheten att faktiskt få en bra välfärd också i företagsamheten?
(Applåder)

Anf. 31 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! En av de första åtgärder du vidtog, tror jag, som näringsminister var att höja egenavgifterna för små företag. Du har halverat den lite nu, men det är ändå 30 000 kronor mer i arbetsgivaravgifter för en småföretagare än vad det var 2006. Kommentera gärna detta i repliken, om det är fel!

Men jag vill bara säga att företagandet är en förutsättning för Sverige och vår tillväxt, självklart. Vårt bekymmer i dag är att vi har en näringsminister som inte har någon industripolitik. Vi är ett industriland utan industripolitik. Vi tror på samverkan mellan näringsliv och stat, inte den beröringsångest som faktiskt regeringen uppvisar när det gäller att komma nära näringslivet. Vi tror på gemensamma satsningar, gemensamma strategier, forskning, teknisk utveckling och gemensamma branschprogram.

När det handlar om de små företagen tror vi absolut på att vi kan göra saker gemensamt för att nå exportframgångar. Regionala exportrådgivare har vi rekommenderat som lokalt står till förfogande så att våra små företag kan ta sig in på exportmarknaderna.

Vi har en småföretagarpolitik!

(Applåder)

Anf. 32 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vill också hälsa Håkan Juholt välkommen. Jag kan konstatera att de senaste månaderna har företrädare med rediga ”r” ökat med flera hundra procent i de här sammanhangen, till min stora glädje naturligtvis.

Håkan Juholt har pratat väldigt mycket om barnfattigdom sedan han tillträdde som partiordförande och inte minst och faktiskt även i dag om den avgiftsfria skolan som ett viktigt verktyg för att bekämpa just barnfattigdom.

För inte alltför länge sedan hade vi i den här kammaren en omröstning om avgiftsfri skolmat på gymnasiet. Håkan Juholts parti valde att inte stödja det förslaget. Det fanns en gemensam reservation från övriga oppositionspartier. Det fanns en chans till majoritet. Det fanns en chans att ta ett viktigt steg mot just den avgiftsfria skolan. Håkan Juholt passade; Socialdemokraterna avstod.

Det var en mycket märklig signal, och i dag får vi en annan signal från Håkan Juholt. Jag skulle gärna vilja ha ett konkret besked om vad som gäller.

Herr talman! Vi har ett läge med en minoritetsregering. Vi har också en opposition som när den samlar sig har möjlighet att fälla regeringen. Vi i oppositionen är långt ifrån överens om allt, det är jag medveten om, men det finns frågor där vi faktiskt är överens. Vi borde kunna göra mer, Håkan Juholt, jag och den övriga oppositionen. Vi ser till exempel i dag hur vi på en stor debattsida i en stor morgontidning presenterar en idé om

hur vi inför höstens budget skulle kunna göra en hel del gemensamt rent tekniskt. Delar av skattepolitiken, jobbskatteavdraget, pensionärsskatten, arbetsmarknadspolitiken och satsningar på barnfamiljer och sjuka är några exempel.

Min fråga till Håkan Juholt är naturligtvis hur han ser på dessa möjligheter. Är Håkan Juholt beredd att tillsammans med den övriga oppositionen ta ansvar för det man lovade väljarna inför valet?

I detta anförande instämde Erik Almqvist (SD).

Anf. 33 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson, jag räknar inte Sverigedemokraterna till riksdagens opposition. I nio av tio omröstningar stöder ni regeringen. Ni är på så sätt en del av regeringsunderlaget.

Vi socialdemokrater kommer i alla sammanhang att lägga fram våra förslag, kämpa för dem och försöka få majoritet för dem. Vi är öppna för att stödja förslag från Miljöpartiet och Vänsterpartiet, och vi är öppna för att stödja bra förslag från regeringen.

Men Sverigedemokraterna ser jag inte som en samarbetspartner och inte heller som en del av riksdagens opposition. Ni är en del av regeringsunderlaget.

(Applåder)

Anf. 34 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag noterar att jag inte får något svar när det gäller den avgiftsfria skolan, och det var väl ändå den tyngsta biten med tanke på Håkan Juholts anförande. Jag vill gärna ha besked vad gäller den avgiftsfria skolan och bekämpandet av barnfattigdomen.

Sedan blir det lite bisarrt. Sverigedemokraterna tillhör inte oppositionen och inte heller regeringen. Vad tillhör vi då?

Jag har inga som helst ambitioner att ingå i något slags organiserat samarbete med Håkan Juholt, Vänsterpartiet eller Miljöpartiet. Det är inte det som det är fråga om här. Det är fråga om att göra det vi lovade våra väljare att vi skulle göra. Vi kan fixa a-kassan. Vi kan fixa pensionärsskatten. Vi kan se till att prioritera välfärden framför stora skattesänkningar.

Det har vi lovat våra väljare att vi ska göra, och den frågan handlar inte om mig eller om Håkan Juholt. Den handlar inte om våra partier, utan den här frågan handlar om väljarna och medborgarna och om att göra det vi lovade väljarna. Att göra det man lovat väljarna måste väl ändå stå över partipolitiskt käbbel och eventuella olikheter.

I detta anförande instämde Erik Almqvist och Tony Wiklander (båda SD).

Anf. 35 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag kan försäkra Jimmie Åkesson att jag inte har någon som helst ambition att käbbla med honom eller hans parti, inte i någon fråga.

Vi socialdemokrater kommer att lägga fram våra förslag, och vi kommer att söka bredast möjliga stöd för dem i riksdagen. Vi har högre

ambitioner med Sverige. Vi vill investera Sverige starkt för morgondagen. Vi vill investera Sverige starkt genom satsningar på skolan, utbildning, bra sjukvård och omsorg. Vi har högre ambitioner än att bara luta oss tillbaka och släppa igenom fortsatta skattesänkningar.

Vi vill bygga Sverige starkt för morgondagen. Vi tror nämligen att de investeringar vi gör i dag är dem vi har nytta av om tio, femton, tjugo år. Så har vi socialdemokrater alltid agerat. Så har vi alltid jobbat. Vi bygger i dag för morgondagen. Vi förslösar inte pengar i dag på stora skattesänkningar framför allt till dem som redan har allra mest.

Det är vår politik. Vi står upp för den. Vi har högre ambitioner. Vi kommer att lägga fram den i riksdagen. Med dig, Jimmie Åkesson, kommer jag inte att käbbla – varken i stora eller små frågor. Jag anser att du är en del av regeringsunderlaget och ingen samarbetspartner till mig. (Applåder)

Anf. 36 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! Jag vill också passa på att hälsa Håkan Juholt välkommen i partiledarkretsen och till den här partiledardebatten.

Första gången jag lyssnade på ett längre anförande av Håkan Juholt var när jag satt i soffan hemma och såg på direktsändningen från Socialdemokraternas extrakongress. Jag vill å det starkaste dementera att jag har skrivit delar av det talet, men det var i stora stycken bra. Det fanns också delar av det som var mindre bra. Dem hade jag definitivt inte skrivit.

Också talet här i kammaren i dag visar på en inriktning, en ambition och en vision som jag i mycket delar.

Det finns dock en fråga som Håkan Juholt inte har pratat så mycket om, och jag skulle vilja ge honom chansen att göra det nu. Det handlar om kvinnors rättigheter och det tillbakaträngande av kvinnors möjligheter till att forma sina egna liv som vi ser i samhället i dag. Det är ett av de stora bakslagen som regeringspolitiken har inneburit: Skillnaderna har ökat mellan kvinnors och mäns löner och förmögenheter men också mellan kvinnors och mäns möjligheter att göra sina egna livsval och fatta sina egna livsbeslut.

Vi ser väldigt tydligt i samhället i dag att regeringspolitiken till och med ibland verkar utgå från att kvinnor helst ska vara gifta med en man för att få tillgång till alla de förmåner som män självklart får.

Då finns det ett antal saker vi bör kunna göra. För det första måste vi garantera rätten till heltid. Det är en av de viktigaste frågorna för kvinnor på arbetsmarknaden. För det andra måste vi se till att barnomsorg också finns på obekvämtid så att kvinnor – och män, men det är oftast kvinnor – också kan fortsätta arbeta skift när de blir ensamstående föräldrar. För det tredje måste vi höja kvinnors löner, och där kan vi gå före i den gemensamma sektorn. För det fjärde måste vi se till att föräldraförsäkringen delas så att vi får ett mer jämlikt uttag av föräldraförsäkringen och därmed mer jämlika förhållanden både i hemmen och på arbetsmarknaden.

Anf. 37 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Tack, Lars, för de vänliga orden vad gäller mitt kongressal! Jag vill bara säga att jag aldrig någonsin har trott eller känt att

jag har skrivit ett kongresstal som du har hållit – inte ens halva. Trots detta uppskattar jag ditt beröm.

Låt mig bara säga att det som handlar om kvinnors ställning och jämställdheten är rätt. Lars Ohly tar upp en fråga som är direkt avgörande, av den enkla anledningen att den politik som förs är direkt kvinnofientlig. Vi ser i det replikskifte jag hade med statsministern att man talar om skattesänkningar i stället för att satsa på högre lön och heltidsanställningar. Vore det verkligen kvinnors köpkraft och kvinnors löner man var intresserad av hade man självklart anslagit mer medel framför allt till de sektorer där flest kvinnor arbetar. Man hade också med en lagstiftning möjliggjort rätten till heltid.

Jag kommer tillbaka till tre saker. Det första är sysselsättningsgraden. Det har aldrig varit så stor skillnad mellan mäns och kvinnors sysselsättningsgrad. De senaste 20 åren har sysselsättningsgradens skillnad aldrig varit så stor mellan män och kvinnor. Det är 5 procent fler män som arbetar och försörjer sig än kvinnor. Det är förödande för kvinnors möjlighet att försörja sig.

Det andra är naturligtvis rätten till heltid. I vårt land i dag är 240 000 kvinnor tvingade till ofrivillig deltid, därför att det inte finns resurser att lagstifta och genomföra rätt till heltid. 240 000 kvinnor i Fredrik Reinfeldts Sverige skulle önska att få jobba heltid men förvägras detta för att man i stället använder pengarna till stora skattesänkningar.

Rätt till heltid – ja, via lagstiftning!

Det tredje är självklart rätten till barnomsorg på obekvämt arbetstid, också på sommaren. Vi såg nyhetsinslagen i tv i går eller i förrgår att när nu förskolorna stänger under sommaren får föräldrarna inte möjlighet att veta vilken förskola man i stället ska kunna ta del av. Det innebär att någon av föräldrarna tvingas välja mellan att jobba och stanna hemma eller ta med barnen till jobbet.

Barnomsorg och förskola på obekvämt arbetstid – ja!
(Applåder)

Anf. 38 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! Det finns nog ingen som tror att Håkan Juholt har skrivit de mer feministiska delarna i vare sig mina kongresstal eller min replik här i kammaren.

Men jag välkomnar en del av de besked som ges här. Om det är någonting vi ser nu är det bakslaget för kampen för kvinnors rättigheter, som gick fram under lång tid. Under 90-talet och början av 2000-talet var det självklart för många politiker att inte bara kalla sig för feminister, utan man fick också ta ställning till krav som innebar att kvinnors rättigheter och möjligheter stärktes. Nu ser vi motsatsen.

Det finns en fråga som Håkan Juholt inte nämnde. Vi är tydligen helt överens om att vi måste se till att höja kvinnors löner, att vi måste se till att det finns barnomsorg på obekvämt arbetstid och att rätten till heltid måste garanteras. Men vi måste också se till att föräldraförsäkringen delas mer jämställt. Det är nyckeln till att göra någonting åt de ojämställda förhållandena i hemmen och även på arbetsmarknaden. Fortfarande i dag möter kvinnor ibland attityden: Ska du få barn så får du svårt att få anställning! Man räknar med att de kommer att vara hemma längre än männen. Detta måste vi göra någonting åt. Dela föräldraförsäkringen!

Anf. 39 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag när en förhoppning, Lars, om att progressiva krafter i Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och kanske i Folkpartiet skulle kunna anamma mycket av det vi nu säger när det gäller att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden, rätten att försörja sig, rätten till barnomsorg på obekväm arbetstid och rätten till heltid.

Låt mig när det gäller föräldraförsäkringen säga att jag tror på en tredelad föräldraförsäkring där det finns en del till pappan, en del till mamman och en del som familjen själv väljer. Jag gör detta av den enkla anledningen att det är en bra mix av önskemål. Men jag håller med dig fullt ut om din analys. Vi har en arbetsmarknad i dag som begär av oss att kvinnors obetalda arbetstid ska öka. Kvinnors obetalda arbete i hemmet ska öka därför att det gemensamma resurser har dragits ned så att alltmer har lagts över på kvinnorna, vilket gör att vi har ett arbetsliv som är ojämnt.

Mitt besked i dag är en tredelad föräldraförsäkring: en del till pappan, en del till mamman och en del som man delar på.

(Applåder)

Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Också jag vill förstås välkomna Håkan Juholt i den nya rollen och till partiledardebatten.

Om jag bortser från det resonemang som fördes senast om att ni i stort sett hade kunnat ha samma talskrivare och i stället recenserar talet skulle jag vilja säga att det var väldigt mycket visioner och mycket idéer. Jag välkomnar det i den politiska debatten. Samtidigt måste dessa visioner kunna brytas ned till vardagligt politiskt arbete och till konkreta idéer och förslag som kan prövas mot andra idéer.

Jag noterade efter förstamajtalet att Håkan Juholt gjorde det anspråkslösa uttalandet: Med mig som partiledare kommer det inte att finnas en enda obesvarad fråga! Det är visserligen ambitiöst och bra, men det är inte så mycket som tyder på att detta har präglat hans hittillsvarande partiledargärning. Det handlar om vilka åtgärder man tänker vidta mot friskolorna, vad man tänker göra på avregleringsområdet, som Håkan Juholt har talat om, och vad man tänker göra när det gäller den viktiga frågan om barns uppväxtvillkor i Sverige. Det räcker nämligen inte med att bara säga att man vill gott och sedan inte ha några konkreta idéer om hur det ska kunna omsättas i praktisk verklighet.

När får vi svar på alla dessa frågor? När kommer Håkan Juholt att kunna leva upp till beskedet om att med honom som partiledare kommer det inte att finnas en enda obesvarad fråga?

(Applåder)

Anf. 41 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är en charmig fråga. Jag har varit partiledare i 60 dagar. Fram till vår första vårbudget var det många som gjorde sig lustiga över att jag och Tommy Waidelich i valrörelsen uttryckte oss olika. Efter den första vårbudgeten har jag inte fått en enda fråga om detta. Om några veckor kommer vi att börja presentera vår höstbudget. I höst kommer den första stora socialdemokratiska budgeten.

Jag förstår din entusiasm och din iver att få höra Socialdemokraternas visioner för framtiden. När jag tar del av vad ni själva beskriver, inte minst statsministerns inledning och debattartikeln på DN Debatt i dag, ser jag att ni mest går omkring och funderar på hur det parlamentariska underlaget i riksdagen ser ut. Det finns inga som helst ambitioner för Sverige. Vad vill ni göra med regeringsmakten?

Vi har kommit i ett läge i dag där den svenska skolan är så segregerad att det är USA och Sverige som är på samma nivå när det handlar om att föräldrarnas bakgrund avgör de skolresultat man uppnår. År 2000 var Sverige femte bäst i världen i sådana mätningar. Det var det minsta avståndet, det var en sammanhållen skola och alla skolor var lika bra. Sedan har du nu suttit i regeringsställning i fem år, och nu är Sverige och USA på samma låga nivå när det gäller möjligheten för alla barn att få den bästa utbildningen.

Det är en fantastiskt tråkig resa som du har tagit ansvar för. Det går nedåt. Ni har för låga ambitioner. Skolsegregationen ökar. Sjukhus och vårdcentraler säljs ut. Gräddfiler öppnas med privata försäkringar där den som köper försäkringen ska kunna få förtur till sjukvård. Man ska ha separata väntrum för den som har en försäkring och för den som inte har en försäkring. Vi har tåg på järnvägen som inte kommer och går i tid. Vi har en elmarknad som inte fungerar.

Jag förstår att du och svenska folket längtar efter Socialdemokraternas besked. De första kom i vårbudgeten. De allra flesta kommer i nästa budget. Det är tre år tills våra värderingar kommer att mötas i ett allmänt val. Du är redan tömd på idéer. Jag är full av dem. Det kommer jag också att visa.

(Applåder)

Anf. 42 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Det var väl så att fram till dess att ni valdes, Håkan Juholt och Tommy Waidelich, talade ni. Då berättade ni vad ni tyckte och tänkte. Det är klart att om man avstår från att lämna besked löper man i alla fall inte risken att bli anklagad för inkonsekvens. Det är väl förklaringen i sammanhanget.

När det gäller skolan har vi haft en skolpolitik under en lång följd av år i Sverige som har skapat stora problem. Därför har också regeringen – och här tror jag inte att någon behöver tveka – vidtagit en lång rad mått och steg när det gäller alltifrån ordningsregler till att förbättra lärarutbildningen och allt däremellan för att åstadkomma förbättringar. Det är ett område som ni struntade i helt och hållet under era år.

Fortfarande kvarstår frågan om svaren på de luftiga pastejer som nu kastas ut. En person sade så här: Håkan Juholt är alldeles för yvig och ostrukturerad för att vara partiledare. Inte ska vi väl ge den personen rätt, Håkan?

Anf. 43 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Det där var väl för dåligt om du ska vara ärlig, Göran?

När du kommer med tal om skolan vet du lika väl som jag att den senaste McKinseyrapporten, som jag utgår från att du och hela regeringen har läst, klart och tydligt skriver att det tar sex år att vända en felaktig utveckling i skolan. Jan Björklund och du har varit ansvariga i fem år.

Utvecklingen går åt fel håll på skolans område. Vi har en skolsegregation som vi aldrig någonsin har sett tidigare i Sverige. Nu avgör dina föräldrars socioekonomiska status vilka dina skolresultat ska bli. Våra barn glider ifrån varandra. Vi håller inte ihop skolan. Vi håller inte ihop Sverige.

Kom inte och säg att det är Göran Persson och Ingvar Carlsson som har åstadkommit detta! Det är du, Göran Hägglund. Det är Kristdemokraterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Moderaterna som har flyttat ned den svenska skolan till den nivå och klass som den amerikanska skolan ligger i när det handlar om rättvisa, jämlikhet och samma rätt till utbildning. Det är du som har gjort det – inte jag.

(Applåder)

Anf. 44 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Sverige är ett fantastiskt land. Men det har blivit fantastiskt för att människor har haft modet att drömma och kraften att göra drömmen till verklighet. Man har drömt om frihet, man har drömt om möjligheter och man har drömt om att göra det lite bättre för sig och de sina.

Varje förälder drömmer om att ens barn ska få möjlighet att bli de bästa människor de kan vara och att de ska nå lite längre än vad man själv har nått. Det är en dröm som ofta handlar om utbildning och som ofta kläs i ord som Harvard, Sorbonne eller Cambridge. Det är mot sådana institutioner som vi mäter våra egna universitet, och namnen på dem andas begåvning, framgång och glädje.

Jag hade för ett par år sedan en elev på folkhögskolan där jag jobbade som hette Nathalie. Jag har inte träffat henne på länge, men häromdagen fick jag ett sms från henne. Hon hade precis klarat av sin första tentaperiod på just franska Sorbonne. För henne var det så mycket mer än ett kunskapsprov. För henne var en gång en tenta på Sorbonne en lika avlägsen tanke som att gå in i en vulkan och slakta en drake. Nu hade hon gjort det.

Vi älskar alla denna typ av berättelser, berättelser om människor som har gjort sin dröm till verklighet.

Historien om Nathalie är också historien om Sverige, om folkbildningen och om ett land som tror på varje människas kraft oavsett vem man är eller var man kommer från.

Vi kan alla var och en drömma om att själva lära oss någonting nytt, våga någonting mer och nå ett högt uppsatt mål. Vi kan drömma om det för våra barn. Men ska vi drömma om det för alla barn måste vi drömma tillsammans. Det är enbart tillsammans som vi kan bära upp en dröm som omfattar alla.

Herr talman! Huvudpunkten i statsministerns anförande och i regeringens politik är arbetslinjen. Dess bärande princip är vi väl alla eniga om, nämligen att samhället vilar på arbete, att välfärden vilar på arbete och att byggandet av framtiden vilar på arbete. Vi hade inte haft någon talarstol att luta oss mot eller någon mikrofon att tala i om människor inte hade tillverkat dem. Inga Volvobussar skulle rulla på vägarna om ingen jobbade på Volvo. Ingen skola skulle hålla öppet om lärarna inte kom dit på morgonen. Inga vindkraftverk kan byggas ute i havet om ingen trotsar vågorna och åker ut och bygger dem.

Människors möjlighet att välja sina egna liv bygger mycket på den frihet och den självkänsla som arbete, egen försörjning, kunskap och yrkesskicklighet ger. Ett land som ger möjligheter är ett land som ser möjligheter. Svensk ekonomi har kunnat utvecklas därför att vi har omfamnat förändringarna.

När textilindustrin slogs ut på 60-talet fanns det de som förutspådde konstant massarbetslöshet. När varven försvann fanns det profeter som sade att industrin aldrig skulle återhämta sig. På samma sätt finns det de i dag som ser klimatutmaningen som måste göras som ett hot mot svenska arbetstillfällena och som vill skydda svensk industri från den nödvändiga gröna omställningen. Men det är precis tvärtom. Svensk industri och svenska företag har utvecklats för att vi gjort förändringen till vår. Vi ska inte rädas förändringen. Vi får bara anledning att oroas om vi slutar tro på utveckling. Vi har inget att frukta mer än fruktan själv, som det sagts.

En verklig arbetslinje, en riktig politik för jobb och framtidstro måste byggas på tre fundament. Investeringar är det som framtiden behöver så att det finns jobb att söka, utbildning behövs så att människor kan växa och ta de jobb som finns, och trygghet behövs så att människor ges mod och tillförsikt att våga ta de många steg som ett fullt yrkesliv innebär.

Jag oroas därför när jag möter människor som bär på en idé men inte vågar ta steget från en anställning till ett företag därför att de inte litar på trygghetssystemen. Jag oroas när barn inte får glasögon i skolan. Ett land som ger upp om att vara fantastiskt för alla är snart inte fantastiskt för någon. Jag oroas också när vi i denna kammare hellre diskuterar arbetslöshetens storlek än var framtidens jobb egentligen kommer. Politiken är för viktig för att snickras ihop av PR-byråer eller mätas i rubriker. Vi måste lyfta oss från de kortsiktiga poängerna för att se vilka som är de långsiktiga utmaningarna.

Sverige började tidigt promenera in i en ny tid. Redan för tio år sedan lyckades vi minska de svenska utsläppen av växthusgaser med ungefär 1 ½ procent per år. Men ingen minns den löpare som gick ut hårt i ett lopp. Man minns den som höll hela vägen. I dag är det svenska klimatmålet så lågt satt att det räcker med att minska utsläppen med ungefär en ½ procent årligen. Målet är alltså att vi ska vara tre gånger sämre än vi var för tio år sedan. Jag avstår från sportreferenserna. Medan vi har börjat promenera saktare mot framtiden har resten av världen börjat springa.

I framtiden kommer ingen att tala om miljöteknik. Vi kommer inte att känna någon annan teknik. I framtiden kommer vi inte att tala om gröna jobb. Alla jobb kommer att vara gröna. Alla lösningar måste bygga på att vi nyttjar våra naturresurser och vår energi på bästa möjliga sätt. 100 procent av världens teknik måste vara miljöteknik, och 100 procent av Sveriges teknik måste vara miljöteknik. Vi kan aldrig köpa oss fria från en svensk klimatomställning genom investeringar någon annanstans eftersom vi inte kan köpa oss fria från vår egen framtid. Det är denna insikt som måste ligga till grund för en politik för jobb och framtidstro. Bara på det sättet kan vi finna svar på frågan om var framtidens jobb skapas.

Jag vill därför använda denna debatt till att sätta upp tre mål för Sverige och för svensk industri.

För det första handlar det om investeringar. Vi äger tillsammans ett fantastiskt verktyg i bolaget Vattenfall. Där finns kunskaperna och resur-

serna för att spela en stor roll i omställningen. I stället har Vattenfall satsat skattebetalarnas pengar på att köpa kolkraftverk och uttjänta kärnkraftverk på kontinenten. I dag är Vattenfall ett miljöproblem för Europa. Med nya ägardirektiv skulle det i stället kunna bli en del av lösningen. Vattenfall ska användas för att investera i omställning av energisystemet.

I snitt investerar andra EU-länder dubbelt så mycket i sin järnväg som Sverige. De lägger räls. Det ska vi göra här hemma också. Vi ska bygga ny järnväg och tunnelbana, vi ska rusta upp miljonprogrammets bostäder och skolor, och vi ska modernisera energisystemet. Målet är att Sverige ska investera mest per capita i ny hållbar teknik i den industrialiserade världen.

För det andra behövs långsiktiga spelregler. Man kan ta miljöbilar som exempel. Är det någon här som vet vad som är en miljöbil i dag eller vad som var det i går eller vem man ska fråga? Vilken myndighet eller kommun är det egentligen som bestämmer vad som är en miljöbil i morgon? Vi behöver hållbara och tydliga spelregler om vi ska kunna få en omställning mot hållbar teknik.

I Sverige har vi gemensamt betalat för att utveckla en av världens ledande tekniker för solenergi vid Ångströmlaboratoriet vid Uppsala universitet. När forskningen skulle industrialiseras fanns det inga pengar till det i Sverige. I stället arbetar nu 500 personer i tyska Thalheim med att tillverka de solceller som har utvecklats i Sverige.

Det är klart att det var en besvikelse när vi inte hittade svenskt kapital till industrialisering av tekniken. Men samtidigt som andra länder har satsat intensivt för förnybar energiproduktion från solen ligger den svenska investeringsnivån i botten i Europa. Detta förklarade professor Lars Stolt vid Uppsala universitet.

Totalt uppemot 100 000 tyskar jobbar bara med att tillverka solceller. Där har fastprissystemet för ny energiproduktion gett långsiktigt hållbara spelregler. Vi måste hitta det också i Sverige. Vårt mål är att Sverige genom stabila förutsättningar ska fördubbla de privata investeringarna i hållbar teknik.

För det tredje måste vi ge människor möjligheter att utbilda sig till de jobb som skapas i en grön omställning. Svenska företag har i dag, trots arbetslösheten, svårt att hitta rätt utbildad arbetskraft. Möjligheter för människor att fortbilda sig öppnar fler vägar in på arbetsmarknaden. Ett litet land på en global marknad har inte råd att slösa bort en enda talang. Sverige ska lyfta alla unga till gymnasiekompetens, och vi ska värdera arbetslivserfarenhet hos den som söker in på högre utbildning. Målet måste vara att Sverige ska vara det land där det är enklast i världen att vidareutbilda sig till jobb med arbetskraftsbrist.

Den förändring som du och jag och Nathalie gör kan nå så långt. Men den förändring som vi gör tillsammans kan nå ännu lite längre. Framtiden avgörs inte bara av vad vi väljer i snabbköpskassan. Den avgörs av vilka beslut som vi fattar för framtiden. Vilket land Sverige ska vara i framtiden avgörs av vilka vägval vi gör här i dag. Det är val som måste vila i en idé om vilka utmaningar som vi har att lösa och en vision om vilket samhälle vi vill bygga. Utan en idé om vart man ska är det lätt att man går vilse. Men med en ny industripolitik kan Sverige bli lika världsledande i omställningen som Usain Bolt är på 100 meter.

(Applåder)

Anf. 45 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att Gustav Fridolin tar upp något viktigt i beskrivningarna av den omställning som sker av Sverige. Vi har på två generationer gått från att huvudsakligen ha sysselsättning i jordbruket, över industriproduktion och in i det privata tjänstesamhället som i dag sysselsätter över 80 procent av den svenska arbetskraften.

Syftet med vår politik är att stödja denna omställning, att skapa anställningsbarhet för människor givet den snabba omvandling av arbetslivet som sker. Vi talar om kanske 300 000–500 000 nya jobb varje år. Det gäller att de nya jobben är fler än de jobb som försvinner, och det gäller att förstå att det är så samhällsutvecklingen ser ut.

Gustav Fridolin förknippar i sitt anförande nära nog allt detta med grön omställning. Jag skulle vilja säga att det är *ett* svar men inte det enda svaret. Det finns en lång rad andra jobb. Möjligen kan man säga att varje privat tjänstjobb som ersätter industriproduktion öppnar en möjlighet till en mer framgångsrik klimatpolitik. Det är bara det att frågan är var produktionen då i stället landar. Därför behöver man globala svar på klimatutmaningen.

Vi och Miljöpartiet har ingått en asyl- och migrationspolitisk överenskommelse som byggde vidare på den överenskommelse och samsyn som vi redan hade kring arbetskraftsinvandringen. Jag är väldigt stolt över de överenskommelserna. Vi kan ingå den typen av överenskommelser bara med Miljöpartiet i den här riksdagen. Vi bejaka så att säga att människor vill komma till Sverige och arbeta, och vi vill ha god ordning i förutsättningarna för asyl- och migrationspolitiken.

Det är lite större än att bara träffa en överenskommelse i en enskild fråga. Det är nämligen det enda området där riksdagens främlingsfientliga parti söker inflytande. Det här är inte bara ett sätt att öppna Sverige mot omvärlden utan också ett sätt att stänga dörren gentemot de främlingsfientliga i riksdagen. Om man har gjort det – det är nämligen det enda inflytande de vill ha – har man ett gemensamt ansvar för att i övrigt säkerställa att de inte får något inflytande. Det är därför jag i dag har ställt frågor om det finanspolitiska ramverket – det möjliggör nämligen detta. Därför är Jimmie Åkessons artikel i dag viktig.

Min fråga till Gustav Fridolin är: Står Miljöpartiet fortsatt bakom grunderna för det svenska finanspolitiska ramverket?

Anf. 46 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Svaret på statsministerns fråga är ett ja.

När det gäller frågan om produktionen är det just för att frågan handlar om hur saker produceras och var saker produceras som vi i den här debatten lyfter fram industripolitiken och sätter upp mål för den svenska industripolitiken. Vi kan inte bara fokusera på tjänstesektorn. Vi måste inse att det här är två sektorer som hänger tätt samman.

Den ökande tjänsteexporten handlar till exempel i stor utsträckning om högkvalitativa tjänster i den svenska industrin. Ska vi göra en verklig omställning handlar det om produktion av nya varor och på nya sätt, om att vi använder naturresurser och energi mycket klokare än mänskligheten gjort under de senaste hundra åren.

I dag saknas den typen av mål från den svenska regeringen. Det vi hör är det som statsministern sagt i denna kammare: att vi i stället tittar på en annan del av ekonomin.

Jag tror att vi också måste se industripolitiken och vilka mål vi sätter upp för den. Ett av mina mål handlade just om omställningen för människor – det som statsministern inledde sin replik med. Vårt mål är att Sverige ska vara det land där det är enklast i världen att utbilda sig till arbeten där det råder arbetskraftsbrist.

Det vi sett sedan regeringen tog vid är att man har skurit ned på antalet komvuxplatser, att man har gjort det svårare att läsa upp ett betyg på komvux och att man inte längre värderar arbetslivserfarenhet när människor söker till högre utbildning.

Vilken signal ger det till dem som i dag till exempel jobbar på Saab och som är oroliga för morgondagen? Är det verkligen rimligt att det de lärt sig och att all den erfarenhet de samlat på sig under sina år på Saab inte är värt någonting när de söker till högre utbildning?

Vore det inte rimligt att ha en värdering av arbetslivserfarenhet när människor söker till högre utbildning så att vi kunde få en högre utbildning dit människor kommer med olika erfarenheter och så att de kan utvecklas åt olika håll och få nya chanser i livet?

Anf. 47 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Den fråga som Gustav Fridolin inledningsvis svarade ja på är mycket grundläggande. Han sade att Miljöpartiet står bakom det finanspolitiska ramverket med allt vad det innebär av överskottsmål, ordning och reda i kommuner och ekonomi men också förutsättningar för att ha en stram budgetprocess här i riksdagen. Inkomster och kostnader tas i *ett* beslut.

Just för att undvika en situation där främlingsfientliga krafter eller andra populister som kommit in i riksdagen kan utforma kortsiktiga nejmajoriteter men utan en önskan om att gemensamt ta ansvar kom det finanspolitiska ramverket på plats. Det säger sig Miljöpartiet nu stödja. Det tycker jag är ett mycket viktigt besked till svenska folket.

Vi har visst ambitioner för klimatomställning! Jag tror på en inkluderande, hållbar tillväxt. Vi har världens mest långtgående och framtidsinriktade klimatmål just därför att vi tror på detta med att kunna ställa om Sverige. Det ger jobb för framtiden baserat på förnybar energi, baserat på klimatomställning. Det ser man i omvärlden. Det ser vi också här i Sverige.

Anf. 48 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Med det klimatmål regeringen har för de närmaste åren skulle det ta 195 år att nå det mål som EU satt upp till år 2050. Om det är världens mest ambitiösa mål är vi illa ute. Tack och lov är det inte så. Medan vi promenerat allt saktare har resten av världen börjat springa. Därför måste vi tala om vilka mål vi har för den gröna omställningen också i Sverige, om vad vi behöver göra. Vi behöver lägga järnvägsräls. Vi behöver rusta upp miljonprogramsområdenas bostäder och skolor. Vi behöver modernisera energisystemen.

Jag förstår statsministerns oro för det parlamentariska läget. Men jag skulle önska att han också ägnade lite tid åt att oroa sig för de stora fram-

tidsutmaningarna och använda en debatt som denna till att även lyfta blicken mot var Sverige ska vara inte bara i morgon eller när riksdagen samlas igen efter sommaren utan också om tio och om hundra år.

(Applåder)

Anf. 49 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Först vill jag till Gustav Fridolin säga: Grattis till det nya uppdraget!

Med Gustav Fridolin tänker jag fullfölja det resonemang som jag inledde med Håkan Juholt, nämligen om synen på fri rörlighet.

Det finns en stor skillnad mellan Gustav Fridolin och hans parti å ena sidan och de röda partierna och Sverigedemokraterna å andra sidan. Miljöpartiet och regeringen har ingått en överenskommelse om arbetskraftsinvandring. Man driver på och vill ha ännu mer och talar mycket om fri rörlighet. Därför har jag så svårt att förstå varför man nästa vecka tänker rösta mot den fria rörligheten.

Jag kan förstå att det kliar i fingrarna när det gäller att tvåla till regeringen i en omröstning. Det har kanske hänt även tidigare i oppositionen. Men någon heder måste man ha och stå upp för de värderingar man i grunden har.

Fridolins parti hävdar ofta att man är det mest invandringsvänliga och migrationsvänliga partiet och allt vad man brukar säga om sitt parti. Men hur tänker sig Gustav Fridolin att arbetskraftsinvandringen ska gå till? Ska det här vara tillåtet först när vartenda kommuntecken i hela Europa är anpassat efter Sverige? Är det först då man kan ha det?

I Europa har vi nu regler som innebär att kommer ett utländskt företag till Sverige med anställd arbetskraft – tyskar, fransmän, polacker eller vilka det nu kan vara – gäller svenska löner, svenska avtal, svenska villkor och svenska regler. Stommen i de svenska kollektivavtalen och även lagstiftningen gäller. Ändå tänker Fridolin och Miljöpartiet nästa vecka rösta nej till detta. Förklara hur det här går ihop!

Anf. 50 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för gratulationen från vice statsministern.

Det nyss sagda var väldigt avslöjande om Folkpartiet, vice statsministerns parti. Vi i Miljöpartiet väljer inte att rösta på ett visst sätt här i riksdagens kammare därför att det ”kliar i fingrarna”. Vi väljer att försöka genomföra den politik som vi samlat oss bakom och går till val på.

Vi säger att Sverige inte ska utförsäkra sjuka föräldrar. Varje gång man gör det växer några fler barn upp i fattigdom. Vi säger att fas 3 inte är ett rimligt sätt att hantera människor som behöver få en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Då sätter vi hellre upp nya mål för hur vi ställer om den svenska ekonomin, och då röstar vi åt det hållet – men inte därför att det ”kliar” utan därför att det är den politik som vi samlats bakom och som vi hoppas och förutsätter att en minoritetsregering nu lyssnar till.

Herr talman! Vice statsministern säger att vi måste hedra den politik vi står för, att vi måste våga stå för öppenhet. Jag hoppas att det gäller också när det är några veckor före ett val.

Miljöpartiet har aldrig varit det parti som i det läget valt att göra frågan om hur människor klär sig till en huvudfråga eller valt att lyfta fram frågor om vilka tester man ska ta för att bli svensk medborgare. I det läget har vi alltid vågat stå upp för öppenhet. Det gör vi också vid den omröstning i denna kammare som nästa vecka äger rum om rörlighet på arbetsmarknaden.

I majoritetstexten i det utskottsbetänkandet står det mycket tydligt att de nya reglerna ska syfta till att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Men för att rörligheten inom Europa ska kunna fungera måste det finnas möjligheter att sluta avtal med de företag som kommer att agera i Sverige. Ett sätt, en möjlighet, att sluta avtal är så klart att det finns någon att förhandla med. Det är ett krav som vi lyfter fram i arbetsmarknadsutskottet.

Anf. 51 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att man i Europa kommer att se på det här beslutet – om det nu fattas – som att Sverige går i samma spår som flera andra europeiska länder. Man ska nu krångla till detta med fri rörlighet trots att Sverige fått precis allt man velat. Löner, villkor, avtal, ja, allt gäller.

Sedan finns det naturligtvis några som kan blåsa upp det till gigantiska saker. Det handlar inte om de anställdas avtal, för de ska vara exakt desamma. Men om man vill ha arbetskraftsinvandring och rörlighet måste man komma över dessa skillnader, Gustav Fridolin. En del partier är emot utländska arbetare i Sverige. De partier du sätter dig ihop med nu är emot arbetskraftsinvandring – några för att de är emot utlänningar, andra för att de kommer hit och arbetar. De är dock emot utländska arbetare.

Gustav Fridolin, den sista uppgörelsen din företrädare Maria Wetterstrand gjorde som språkrör var att öka arbetskraftsinvandringen i Sverige. Det första du gör är att rösta med Jimmie Åkesson om att stoppa utländska arbetare i Sverige. Det är en positionsförflyttning som är bedrövlig att se.

Anf. 52 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Vice statsministern nämner den uppgörelse vi har gjort med regeringen för att Sverige inte ska bli ytterligare ett av de länder i Europa som sluter sig inför en liten främlingsfientlig opinion som reser höga murar mot omvärlden och där en liten främlingsfientlig grupp får putta debatten framför sig. Det är en uppgörelse jag är mycket stolt över. Den innebär till exempel att människor som lever i Sverige i det fruktansvärda tillstånd vissa har valt att stämpla som illegalt ska få möjlighet till mänskliga rättigheter, inklusive sjukvård och skolgång. Det var ett krav Folkpartiet uppenbarligen inte ställde när det gick in i regering med Moderaterna.

Herr talman! Jag har svarat på varför vi röstar som vi gör när det gäller arbetsmarknadsutskottets betänkande. Det är för att vi tycker att den svenska arbetsmarknaden måste bygga på att det finns avtalsslutande parter. Avtalsslutande parter innebär att det finns människor man kan förhandla med. Jag har också läst artiklarna där Sverige pekas ut som ett av de länder där debattklimatet har blivit råare under de senaste åren. Det

man har använt som exempel då har dock varit två valrörelser som har handlat om klädesplagg och språktest.

Anf. 53 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill också välkomna Gustav Fridolin i hans nya roll som språkrör.

Det finns en hel del saker som förenar Centerpartiet och Miljöpartiet, bland annat vårt starka miljöengagemang, även om vi landar i lite olika lösningar. Dock är det också en del som skiljer oss åt. Synen på människors möjlighet och rätt att bestämma själva och tilltron till de företag vi har att skapa tillväxt är två tydliga exempel.

Gustav Fridolin och Miljöpartiet försöker ibland säga att de uppskattar frihet och vill eftersträva en grön liberal politik. Vi har varit många som har undrat över vart detta tog vägen och hur man kan söka samarbete med Vänsterpartiet om man står för en sådan position. Vi kan också granska företagspolitiken, som är rätt tillväxtfientlig, och fundera över vilken liberal ingång som finns i den. Vi kan även konstatera att det när ni väljer syn på skatter är ofta ni lämnar den gamla synen, där skatteväxling är ett sätt att nå bättre miljövillkor och sänkta kostnader för arbete och företagande.

Jag trodde att ni skulle bli mer liberala när ni lämnade det rödgröna samarbetet, Gustav Fridolin, men nu har jag tittat på er kongress och vad ni har fattat för beslut där. Det är en del icke uppmärksammade förslag jag skulle vilja ta upp.

Ni säger nej till gårdsförsäljning. Ni ifrågasätter apoteksmonopolets avskaffande. Ni vill inskränka det fria företagandet genom att säga nej till skolverksamhet som drivs av företag med vinstsyfte. Det finns en fråga som inställer sig. I dag finns det företag som säljer skolböcker och skolmaterial och företag som bygger skolor. Dessa drivs i vinstsyfte, och det ifrågasätts aldrig. Ni ifrågasätter dock dem som utbildar våra barn och ungdomar; då får man inte driva företag i vinstsyfte.

Jag tycker att det är viktigt för väljarna att höra vad skillnaden är mellan att undervisa våra barn och ungdomar och att sälja skolböcker och bygga hus. Båda delarna handlar nämligen om skattebetalarnas pengar.

Anf. 54 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det var ett antal olika frågor.

Jag vet inte riktigt vilken granskning av företagspolitiken det är Maud Olofsson syftar till. Jag minns att företagarnas riksorganisation granskade Miljöpartiets politik inför valet och då definitivt inte bedömde den som en av de mest företagarfientliga. Jag tror till och med att den fick högre betyg än regeringens samlade företagarpolitik.

Herr talman! Jag har fått ett par konkreta frågor. Ja, det är sant – vi oroas över om det svenska alkoholmonopolet utarmas av gårdsförsäljning. Vi har en sådan oro och säger att om gårdsförsäljning ska ske i Sverige måste den ske på ett sätt som inte utarmar det svenska alkoholmonopolet.

Ja, det är sant – det finns en oro inom Miljöpartiet, precis som, tror jag, vid vartenda svenskt köksbord, när vi ser att det kan vara så att man

på vissa skolor har naggat på kvaliteten för att kunna plocka ut lite extra pengar.

Jag tycker att det är bra att det finns olika aktörer som driver skolor i Sverige. Jag vill gärna se olika pedagogiska modeller och olika alternativ att välja mellan när man går vidare i skolan. Jag tror på den friheten. Ska det vara så ska man dock alltid kunna vara säker på att den skola man hamnar på, oavsett vilket val man har gjort, är en skola som alltid prioriterar kvaliteten i utbildningen högst. Då tror jag inte att det är rimligt att vinstsyftet är det främsta syftet för att driva skola. Det är också det vår kongress har uttalat.

Det finns ett liknande uttalande från din kollega utbildningsministern, som är lovat att leda till en utredning om hur man ska se till att begränsa vinstutdelningen för till exempel skolor som har fått kritik från Skolinspektionen och där kvalitetsmålen inte har nåtts. Jag väntar fortfarande på dessa utredningsdirektiv. Kanske kan Maud Olofsson här berätta för mig när de kommer. Vi har skickat ett antal mejl till utbildningsministern men har hittills inte fått svar.

Anf. 55 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:

Herr talman! Det var den liberala ingången jag var intresserad av. Jag undrar hur ett nej till gårdsförsäljning och ett nej till apoteksmonopolets avskaffande kan vara liberala ståndpunkter. Det är det som är intressant att veta, och jag skulle gärna vilja höra Gustav Fridolins förklaring. Det var nämligen den liberala ingången.

När det sedan gäller skolverksamhet är det väl kunskapen som är det viktiga. Får våra barn och ungdomar rätt kunskap? Kan vi lita på det? Det kan väl inte vara vinsten i dessa företag som är det avgörande. Om man har möjlighet att välja skola själv väljer man väl inte en skola som har dålig kvalitet och som inte ger kunskap till våra unga. De som har störst problem med kunskapen i våra skolor i dag är de offentliga skolorna. Dem bryr sig inte Gustav Fridolin om.

Det som är den stora, viktiga frågan är: Varför är det okej att sälja skolböcker och bygga skolbyggnader med skattebetalarnas pengar och få vinst, men inte okej att ge våra barn och ungdomar utbildning, kunskap och framtidstro i vinstdrivande företag. Vad är skillnaden?

Anf. 56 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Vem är det egentligen som inte bryr sig om den kommunala skolan i Sverige, Maud Olofsson? Ni har just genomfört en gymnasiereform, och när den är på väg att genomföras får vi veta att ni räknar med att den ska effektivisera det svenska gymnasiet så pass mycket att man på ett antal år kan dra ned på pengarna till den svenska gymnasieskolan motsvarande 3 200 gymnasielärare. Vem är det som inte bryr sig om kvaliteten i den kommunala skolan?

Jag vill ha en skola med hög lärartäthet, höga lärarlöner och många vuxna. Jag tror att det är en av förutsättningarna för att skolan ska fungera bra. Ska vi lyckas med det måste vi våga satsa på skolan. Sverige har inte råd att fortsätta att spara på skolan. Sverige har inte råd att ha fler lärarrumsdiskussioner där man funderar på hur man ska hantera nästa

nedskäring. Man ska i varje lärarrum, på en friskola eller en kommunal skola, veta att skolan är någonting vi satsar på.

Då är det för den lilla del av skolsektorn som handlar om friskolor viktigt att det inte är så att man kan nagga på kvaliteten för att plocka ut lite extra pengar.

(Applåder)

Anf. 57 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vill också välkomna Gustav Fridolin i dessa sammanhang.

Jag tänkte gå in lite grann på samma linje som Maud Olofsson inledde med, nämligen den liberala glidning det har pratats ganska mycket om. Gustav Fridolin har börjat citera Karl Staaff och säga att man nu ska dra Miljöpartiet mot mitten och liknande. Det är inte oväntat. Om vi lyssnar på den lite småmysiga tonen mellan statsministern och Gustav Fridolin kan vi ana att det är lite grann denna positionering man är ute efter. Det är naturligtvis intressant, dels med tanke på den valkartell Miljöpartiet gick till val tillsammans med, dels med tanke på hur man har agerat i riksdagen under detta riksdagsår. Det är så klart också väldigt intressant med tanke på Gustav Fridolins bakgrund inom den extrema vänstern.

Retorik är en sak, och sakpolitik är en annan sak. Jag roade mig lite med att titta på hur de båda nya språkrören profilerade sig inför valet just sakpolitiskt. Det är en väldigt tydlig vänsterprofil som träder fram. Sammantaget skulle man kunna säga att man ligger närmare Vänsterpartiet än Socialdemokraterna, till och med.

Några exempel är att man inte vill ha hårdare straff för våldsbrott och att man vill kvotera hårdare i föräldraförsäkringen. Man vill avskaffa vårdnadsbidraget. Man är motståndare till kärnkraft. Man vill ha höjd bensinskatt. Man vill avskaffa avdragen för hushållsnära tjänster. Man vill höja inkomstskatten. Man vill höja fastighetsskatten. Man är motståndare till betyg tidigare. Man är motståndare till mångfald och valfrihet i välfärden. Man vill inte se någon tidsbegränsning i sjukförsäkringen. Man vill ha lägre pensionsålder, man är motståndare till värnplikt och så vidare.

Min fråga till Gustav Fridolin är naturligtvis: Vad är det Gustav Fridolin har förändrat sedan valet i höstas för att nu betraktas som mittenpolitiker och liberal? Det skulle det vara intressant att få ett svar på.

I detta anförande instämde Erik Almqvist och Tony Wiklander (båda SD).

Anf. 58 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Tack för välkommandet! Det finns två sätt att inta den politiska mitten. Det ena är det räddhågsna där man ständigt försöker förhålla sig till två ytterkantspositioner som dessutom har en tendens att flytta på sig ibland. Det andra är att helt enkelt tvinga resten av det politiska landskapet att väga in ens förslag, att lyssna till de krav som förs fram. Det är den senare positionen vi eftersträvar.

Vi är i den politiska mitten därför att den utmaning vi har bildats för att hantera har kommit mycket närmare. Runt om i världen ser vi vilken omställning som måste göras, vilka satsningar som behövs, och man börjar göra dem. Samtidig sackar vi här i Sverige.

Barack Obama håller inte ett enda State of the Union-tal inför den amerikanska kongressen utan att omställningsfrågorna är i fokus. Det är likadant med Angela Merkel i den tyska förbundsdagen och med Cameron inför det brittiska parlamentet. Men i en partiledardebatt som den här handlar det mest om det parlamentariska läget, om morgondagen och räddhågsenheten för vad som ska hända om en vecka. Jag tror att vi ibland måste lyfta blicken. När vi gör det hamnar den politiska kraft som vågar göra det i centrum av den politiska debatten.

Anf. 59 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag noterar att det är en ganska obekvämt fråga för Gustav Fridolin därför att han inte kan svara på vad det är han har förändrat under månaderna som har gått sedan valet i höstas för att han nu ska kunna betraktas som mittenpolitiker och för att Miljöpartiet nu ska kunna betraktas som ett mittenparti.

Gustav Fridolins anföranden här och i andra sammanhang handlar som vanligt om precis allting till alla. Som jag sade noterar jag en småmysig ton mellan statsministern och Gustav Fridolin. Det förvånar mig å ena sidan just därför att Gustav Fridolin och Miljöpartiet är ett parti som lovar allt till alla, inte tar ansvar för någonting, har väldigt få konkreta förslag och dessutom är ett utpräglat vänsterparti och förblir ett utpräglat vänsterparti även med nya språkrör.

Anf. 60 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Den förändring som vi är inne i och som jag gärna talar om, även om jag inte trodde att det var det som intresserade riksdagens kammare allra mest, är att det kommer väldigt många människor till oss, människor med många olika erfarenheter, företagare som har ställt om sin verksamhet och satsat på att bli en grön företagare, hyresgäster som vill se att deras bostadsområden rustas upp, pendlaren som stått och frusit på perrongen i väntan på tåg som aldrig kommer för att Sverige skär ned på tågunderhållet när andra länder satsar. De kommer, vill kavla upp ärmarna, vara med och göra skillnad. Deras erfarenheter formar vår politik.

Vi vänder oss utåt för att bli ännu fler. Vi har en utmaning nu för att vi är dubbelt så många som vi var senast Sverige gick till val, men det är å andra sidan en ganska rolig utmaning som jag kanske skulle önska att flera i riksdagens kammare delade.

Anf. 61 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Jag vill hälsa Åsa Romson välkommen som språkrör i kammaren och Gustav Fridolin till den här debatten.

När det gäller asyl- och flyktingpolitiken hade vi under lång tid en opposition i riksdagen som bestod av Vänstern, Miljöpartiet, Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna. Vi stod emot Socialdemokraternas och Moderaternas hårdare mer inhumana asyl- och flyktingpolitik.

Den flykting- och asylpolitik som bedrivs i dag kan knappast beskrivas som mer human eller mer rättssäker. Jag skulle tvärtom vilja säga att den till och med på vissa områden är hårdare. Just i dag avvisas människor till Irak som enligt mitt förmenande borde ha alla rättigheter att få stanna och få en fristad i Sverige.

I det läget har Miljöpartiet gått in och kompromissat med regeringen om den här politiken. Mitt hårda omdöme skulle vara att man har anslutit sig till regeringens politik. Det är möjligt att man kanske har påverkat på något sätt, med det märks inte så mycket. Utredningen om asylsökandes och papperslösas rätt till vård som kom den 31 maj och som heter *Vård efter behov och på lika villkor – en mänsklig rättighet* tror jag många som ser vikten av en human flyktingpolitik i Sverige har välkomnat. Jag tror att vi är många som tycker att det är på tiden att Sverige gör upp med den kritik som till exempel FN-systemet har riktat mot Sverige för att inte ge vård på lika villkor. Det finns riktigt bra förslag där.

Det som hände är att migrationsminister Tobias Billström, som Gustav Fridolin samarbetar med, direkt tog avstånd, precis som Sverigedemokraterna. I er överenskommelse står det om ”rätt till vård för vissa grupper”. Det står inte kompromisslöst vård ”på lika villkor – en mänsklig rättighet”.

Jag undrar: Varför går ni in och legitimerar en usel flyktingpolitik, och varför ser ni inte till att i stället kämpa för mänskliga rättigheter också inom vården?

Anf. 62 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Lars Ohly, för att du lyfte den här frågan.

Jag delar i mycket stor utsträckning Lars Ohlys beskrivning av den svenska migrationspolitiken i verkligheten. Det gör många svenskar och många folkrörelser. Det var anledningen till att väldigt många människor efter det senaste valet gick ut och sade: Låt nu inte valresultatet tas till intäkt för att vi i Sverige höjer murarna ännu mer runt vårt land. Låt inte flyktingpolitiken eller flyktingdebatten skärpas här i mitt namn på grund av det här valresultatet.

Det var en rörelse som vi försökte ta ansvar för här i Sveriges riksdag. Det ansvaret gick ut på att vi erbjöd regeringen att göra en migrationspolitisk överenskommelse som, i stället för att möta den främlingsfientliga opinionen genom att anpassa sig efter den, möter den med det den opinionen allra minst vill ha, nämligen ett Sverige som vågar öppna sig mot omvärlden. Vi träffade en uppgörelse som till exempel innebär att papperslösa människor i Sverige ska ha rätt till sjukvård, att mänskliga rättigheter ska vara just mänskliga.

Jag noterade att när den utredning som vi nämner i uppgörelsen kom sade Tobias Billström genast att han inte tänkte lyssna till den. Jag ger den hälsningen till regeringen i det här sammanhanget att det är bra att även moderata ministrar får lära sig att man kan samarbeta med partier som inte säger ja och amen utan som är beredda att sätta hårt mot hårt i en förhandling. Vår uppgörelse gick ut på att vi skulle invänta en utredning om rätten för papperslösa till vård. Denna utredning har kommit, och den har klargjort att alla papperslösa i Sverige bör få vård. Det är med den ingången vi går in i en förhandling med den svenska regeringen. (Applåder)

Anf. 63 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Det är möjligt att vi ska lita mer på Gustav Fridolin än på ansvarig minister. Det är möjligt att Tobias Billström är sidsteppad och inte har någonting att säga till om och att hans förslag om att inte lyssna till utredningen inte har något stöd. I så fall kvarstår ändå det problemet att er överenskommelse inte talar om vård på lika villkor som en mänsklig rättighet.

Ni har gått in i en överenskommelse som talar om förbättrad vård för vissa grupper. Ni har gått in i en överenskommelse som frångår rätten till vård som mänsklig rättighet på lika villkor. Ni har kompromissat om en av de mänskliga rättigheterna. Det gör ni under förevändningen att annars skulle rasisterna få mer att säga till om. Det skulle de aldrig få. Det skulle de bara få ifall vi, ni och Socialdemokraterna tillsammans med dem ville försäkra villkoren för invandrare och flyktingar i Sverige. När skulle det ske? Aldrig, jag kan aldrig tänka mig det.

Ni har hittat på argument för att få vara med vid köttgrytorna och vara med och bestämma, men ni har samtidigt kompromissat om viktiga principer i välfärden.

Anf. 64 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jag vill egentligen behandla den här debatten som viktigare än att hemfalla till enkel retorik, men det verkar som att Lars Ohly har missat den debatt som förs ute i Europa där främlingsfientliga partier tagit plats i parlamentet. Det har inte handlat om att de har fått igenom sina förslag, lagt fram motioner som alla andra har röstat på direkt, utan det har handlat om att regeringar steg för steg har anpassat sig efter deras retorik. Vi hade sett det i Sverige redan innan Sverigedemokraterna tog plats i denna kammare.

När människor reser sig mot att den lilla främlingsfientliga opinionen skulle användas till intäkt för att det skulle ske i Sverige att murarna skulle resas fick vi en möjlighet att försöka göra skillnad i migrationspolitiken, precis som vi har gjort tidigare. Den möjligheten tog vi. Ibland kan politik inte bara handla om att skriva snygga plakat utan också om att göra skillnad för människor.

Vi avser att göra den skillnaden att papperslösa får möjlighet till vård på lika villkor i Sverige, att mänskliga rättigheter är just mänskliga. Vi avser att pressa regeringen till att göra den skillnaden.

(Applåder)

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Också jag vill förstås välkomna de båda språkrören i sina nya roller på den här arenan. Jag tror att vi har många spännande debatter framför oss.

Den sak som jag vill ta upp handlar om de utmaningar som vi har när det gäller hälso- och sjukvård, äldreomsorg och annat. Vi har framför oss en tid när allt färre ska försörja allt fler som uppnår mogen ålder, där vårdbehoven så småningom kommer i kapp. Vi kommer att ha väldigt stora utmaningar på det området. Det kräver att vi har en politik som förmår att organisera vården och omsorgen på bästa möjliga sätt, att vi har ekonomiska resurser för att möta utmaningarna och mycket, mycket

annat. Färre ska försörja fler. Vi har utmaningar på forskningens område för att få fram nya innovativa läkemedel och allt vad det kan vara.

På Miljöpartiets senaste kongress gick, såvitt jag förstår, det mest välbesökta seminariet av alla av stapeln under temat Välfärd utan tillväxt.

Vi har från tid till annan prövat detta att ha en situation utan tillväxt, och det har lett till stora problem. Vi ser i de södra länderna av vår kontinent länder som har väldigt stora problem med tillväxten och som får svårt på olika områden. Det leder till nedskärningar och försämringar i stället för möjligheter att möta de stora problem som man har framför sig.

Jag är väl medveten om att materiell tillväxt inte löser alla jordens problem, men utan tillväxt får vi fler problem än vad vi önskar. Jag skulle vilja be Gustav Fridolin att lägga ut texten lite grann kring hur vi kan möta framtidens utmaningar på det här området om målet är att inte ha en ekonomisk tillväxt.

Anf. 66 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att dra mig till minnes att Kristdemokraterna en gång var ett politiskt parti som sökte olika mål för hur man mäter välfärd i ett land, inte bara de krassa ekonomiska målen utan också dess innehåll.

En tillväxt som går ut på att vi plockar upp mer naturresurser och energi ur jordskorpan är helt enkelt inte längre möjlig. En tillväxt som går ut på att man sliter ut människor ännu hårdare genom ökad stress och sämre arbetsmiljö är heller inte möjlig.

Vi måste använda omvandlingskraften i ekonomin för att styra om mot ett samhälle där det inte bara handlar om mer, mer och mer utan snarare om bättre, bättre och bättre – bättre sätt att förvalta våra naturresurser, bättre sätt att hantera människor, bättre sätt att transportera oss, bättre sätt att få vår energi, bättre sätt att bygga våra hus. Den omvandlingen och omställningen är miljöpartister djupt engagerade i. Därför besöks också våra kongresser av många människor. Också de seminarier som vi ordnar, till exempel om den internationella debatt som pågår inom det här området, besöks av många människor.

Jag är glad att Göran Hägglund intresserar sig för det. Jag skulle gärna se att han hade samma intresse för de samhällsproblem som finns i den svenska sjukvården och där alldeles för mycket av finanskrisen får bäras ute på skolorna och ute i vården. Man valde att fortsätta sänka skatten, trots att vi var inne i en djup finanskris. Resultatet blev att man på många sjukhus och på många skolor var tvungna att säga upp medarbetare. Med färre händer, färre läkare, färre sjuksköterskor, färre lärare blir det också sämre vård och skola. Jag skulle önska att det intresserade Göran Hägglund lika mycket som Miljöpartiets välbesökta kongresser.

Anf. 67 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Det är riktigt att problematisera tillväxtbegreppet. Vi är för en tillväxt inom sociala och ekologiska ramar. Det duger inte med vilken tillväxt som helst. Därför har vi strikta regler i Sverige och jobbar självklart med de frågorna hela tiden.

Den ekonomiska krisen kunde vi hantera genom att vi hade haft en lång rad goda år, och det var ett ansvarsfullt förvaltande från regeringens

sida som gjorde att vi hade resurser för att möta utmaningarna. Vi kunde satsa pengar till kommunerna och till landstingen för att möta problemen på ett betydligt bättre sätt än kanske något annat land.

Frågan kvarstår: Om det är entydigt negativt med ekonomisk tillväxt, hur ska vi då klara av att möta de behov som äldre människor kommer att ha i morgon? Hur ska vi kunna möta de utmaningar som finns på vårdens område framöver om ekonomisk tillväxt är av ondo och blir ett problem snarare än en möjlighet?

Anf. 68 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Låt mig konstatera att det finns något slags samband mellan att Kristdemokraterna slutade att problematisera till exempel tillväxtbegreppet och målen i ekonomin och problemen med deras egen tillväxt.

Fru talman! Någon måste alltid betala en kris, och det var det jag lyfte fram i min förra replik till Göran Högglund. Antingen betalar vi den tillsammans eller så betalas den ute på skolorna av barnen, ute i sjukvården av dem som är sjuka eller av de äldre i äldreomsorgen. Ni valde att fortsätta sänka skatten trots att det var kris, med resultatet att lärartätheten sjönk och med resultatet att människor sades upp från den svenska sjukvården. Jag tror att det var ett dåligt val.

Trots att det just nu ser ut att gå bra för Sverige gäller det att rusta inför nästa lågkonjunktur och göra ett bättre val då. Därför har jag använt min tid i den här kammaren till att diskutera målen för den svenska omställningen, hur vår ekonomi står bra rustad inför nästa kris. Vilka prioriteringar vi gör då tror jag är allmänt känt. De ser annorlunda ut än de prioriteringar som den här regeringen har gjort.

Anf. 69 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Glädje och förtvivlan – den här våren kastas vi mellan känslorna när vi följer utvecklingen i arabvärlden. Två diktatorer har avgått. Arabvärldens största och viktigaste land går mot val, förhoppningsvis fullt demokratiska sådana, under hösten, Tunisien likaså i den utvecklingen. Världens ledande terrorist, Usama bin Ladin, har försvunnit från scenen.

Många ser nu, också i arabvärlden, att alternativet till de auktoritära regimerna inte behöver vara islamism och extremism utan en utveckling mot frihet och demokrati. Det är en frihetslängtan vind, en liberal vind, som sveper över arabvärlden. Hur långt den bär återstår att se. Samtidigt ser vi desperata regimer i Libyen och Syrien som ansätter blodbad mot sina egna medborgare för att förhindra nödvändiga förändringar.

Målet med den internationella insats som nu genomförs i Libyen är att skydda den libyska civilbefolkningen. Men låt oss inte lura oss själva ett enda ögonblick. Ett sådant skydd kan i längden bara garanteras om den nuvarande regimen avlägsnas från makten. Gaddafi måste bort!

Insatser av den typ som nu genomförs i Libyen kräver uthållighet och tålamod. Det är bra att sex av riksdagens åtta partier nu står bakom en förlängning av den svenska insatsen, även om det är märkligt att vi måste skicka hem tre av de åtta flygplanen för att uppnå den enigheten.

Ännu mer märklig är Vänsterpartiets inställning, att först rösta för att påbörja insatsen medan man nu anser att den ska avbrytas så att Gaddafi säkert framstår som segrare i detta. Fundera ett ögonblick på hur Sveri-

ges Libyenpolitik hade sett ut om Sverige nu hade haft en rödgrön regering!

När tv-skärmarna fylls med bilder på folkmord och terror, då är stödet starkt för insatser också i den breda opinionen. När tv-nyheterna börjar fokusera på annat efter några veckor och några månader sjunker opinionens intresse. Men riksdagens partier måste orka ha uthållighet och ta långsiktigt ansvar. Vi måste orka inse att ger man sig in i en insats krävs tålamod, också efter det att strålkastarljuset tunnats ut och slocknat. Om man drar sig ur innan uppgiften är löst sviker man det internationella samfundet och spelar diktaturerna i händerna.

Fru talman! Klimatfrågan och kärnkraftsolyckan i Japan har båda stått i fokus denna vår, vid sidan av utvecklingen i arabvärlden. Inget politiskt beslut påverkar klimatet så mycket som valet av energipolitik, valet av energikällor. Därför är energipolitik hela tiden en tung del av den klimatpolitiska debatten, den tyngsta delen i själva verket, och därigenom också en mycket tung del av den politiska diskussionen.

Det sker nu en dramatisk omläggning av energipolitik i ett av våra största grannländer. Tyskland har i dag 17 kärnkraftverk i drift. Hastigt har de nu beslutat att alla dessa ska vara stängda på ett årtionde. Självfallet måste även vi dra slutsatser av olyckan i Japan om kärnsäkerhet och allt som har med kärnkraft att göra. Alla erfarenheter som kan dras ska vi ta del och lära oss av. Men det tyska beslutet är förhastat, och det kommer att få långtgående konsekvenser också för vårt land.

För det första kommer energipriserna sannolikt att öka dramatiskt. Jag hörde att Juholt klagade över höga elpriser. De kommer att öka också i vårt land på grund av detta beslut. Det blir dyrare elräkningar för hushållen, och tyvärr också för de svenska, men också för industrin. Det är på ett sätt ännu mycket värre för jobb, tillväxt och sysselsättning.

För det andra kommer det att påverka klimatet och den globala uppvärmningen, även om Tyskland nu har stora ambitiösa utbyggnadsprogram för förnybar energi. Det är precis som den tyska statsledningen själv säger: Man kommer också att öka användningen av kolkraft och rysk gas. Det är ingenting som den tyska statsledningen hymlar om, utan man säger det öppet. Det är så det blir.

Likheterna mellan Sverige och Tyskland är egentligen ganska stora i den situation vi befinner oss på det sättet att våra kärnkraftverk också håller på att bli för gamla. De står för nästan 50 procent av elförsörjningen. De måste fasas ut om 10–20 år av åldersskäl. Även vi skulle komma att behöva använda olja, kol och gas om vi stängde våra kärnkraftverk.

Det står ett par i denna talarstol och låter hela tiden annorlunda. Men tro inget annat. Vi hamnar i precis samma situation som Tyskland med mer olja, kol och gas om vi inte ska ha kärnkraften, med långtgående följder för svensk industri. Kanske måste vi också importera el från de nybyggda finska kärnkraftverken och inte mig emot. Men det är i så fall bättre att vi producerar det själva.

Det var Tage Erlander, Olof Palme och Ingvar Carlsson som byggde ut den svenska kärnkraften för jobbens, tillväxtens och miljöns skull. Det handlade om att komma bort från oljeberoendet. Ska den nya socialdemokratiska partiledningen prioritera klimatet och jobben, eller ska man prioritera att vara enig med de rödgröna? Det är den stora frågan som inte får svar i dag men som måste ges ett svar inom en tid.

Fru talman! Jag blir så fruktansvärt upprörd, säger Håkan Juholt om ett av regeringens beslut. Det var den 10 maj i tidningen Svenska Dagbladet. Samma förslag diskuterades i valrörelsen. Då kallade han det i tidningen Östran för äckligt. Det är starka ord. Håkan Juholt är inte upprörd, han är fruktansvärt upprörd och kallar det äckligt. Jag har inte hittat starkare uttryck i artiklar från Håkan Juholt. Det handlar om hans reaktion på förslaget att elevernas skolk ska skrivas in i grundskolans terminsbetyg.

Jag uppfattade att en viss tillnyktring var på gång i den socialdemokratiska skolpolitiken. Mona Sahlin hade erkänt att den gamla flumskolepolitiken hade nått vägs ände, men nu undrar jag vart man är på väg. Man är inte snäll i skolan, Håkan Juholt, bara för att man är kravlös. Det är precis tvärtom. Att ha höga förväntningar på alla elever och krav på eleverna är att bry sig om elevernas utveckling.

En del elever behöver mycket hjälp och stöd för att nå målen i skolan. De måste få det. Vi ökar antalet speciallärare och insatser. Den nya skollagen ger mängder av rättigheter till elever med svårigheter som tidigare inte fanns. Men hjälpen är inte att vara kravlös. Juholt säger att det finns elever som det är synd om, och därför måste vi acceptera att det finns ett visst skolk. Jag säger: Hjälp de eleverna! Det är aldrig en lösning att eleverna ska få skolka från skolan och låta bli att gå dit. Det kommer aldrig att hjälpa dem.

Under 2011–2012 görs mycket stora utbildningspolitiska reformer. Det är ett reformskede som är mer intensivt på skolans område än någonsin sedan den obligatoriska folkskolan infördes på 1840-talet. Det kommer ändå inte att räcka. Det kommer att krävas ännu mer reformer.

Håkan Juholt hade någon förutsägelse att det tar sex år att lyfta resultatet. Från de reformer som nu görs skulle det vara 2017, 2018. Jag skulle vilja se att det går snabbare än så att lyfta en del resultat. Jag tror inte att de stora slutresultaten som man läser om i internationella undersökningar snabbt kommer att lyftas. Det kommer att ta tid. Men vi ska ha ambitionen att det ska gå snabbare att påverka utvecklingen i positiv riktning än fram till 2017. Det bör gå fortare.

Det är stora reformer som sker, och det kommer att krävas ännu mer. Den socialdemokratiska skolpolitiken ända sedan 1968 och framåt, Håkan Juholt, har varit ett enda stort svek mot arbetarklassens barn. Man har varit så rädd att ställa krav i skolan. Det innebär att de som har krav och pushning hemifrån alltid klarar sig. De som inte har krav och förväntningar på studieresultat hemifrån, i regel arbetarklassens barn, behöver att skolan har tydliga förväntningar. Det är de som ha varit förlorarna. Så snälla Håkan Juholt, för arbetarbarnens skull, begräv flumskolan!

Fru talman! Sverige går ur finanskrisen som kanske den starkaste ekonomin i hela Europeiska unionen. I april i år var 260 000 personer fler sysselsatta än i april 2006, den senaste gången sossarna styrde. Man ska jämföra samma månad för att få jämförbarhet i detta. Det var 260 000 personer fler sysselsatta i april i år trots att vi just har gått igenom den djupaste depressionen på generationer. Sverige har högre ungdomsarbetslöshet än många andra jämförbara länder. Men det är trots allt 78 000 fler ungdomar som har jobb i april i år än vid motsvarande tidpunkt 2006.

Den fråga man ställer sig är: Varför är oppositionen så kritisk? Kan ni inte vara lite gladare när det går så bra för Sverige? Varför pekar mungiporna hela tiden nedåt på er i oppositionen? Ju bättre det går för Sverige, desto mer nedåt pekar era mungipor. Varför är det så?

Det finns stora utmaningar att ta tag i. Det handlar om barnens situation, skolans situation och välfärden. Men det går bättre för Sverige än nästan alla andra länder i Europa och definitivt bättre än i de länder som styrs av socialdemokrater. Var lite glada!

(Applåder)

Anf. 70 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Fru talman! Det är inte alls så att mungiporna pekar nedåt. Jag får ibland kritik för att de pekar för mycket uppåt. Jag tycker också att det är bra att det går bra för Sverige, självklart. Vi har under många års tid samlat i ladorna för att klara en lågkonjunktur.

När det handlar om skolan var McKinseyrapporten inte mitt påhitt. Jag utgår från att du har läst den. I den står att det tar sex år att vända en felaktig utveckling. Ni har nu varit ansvariga i fem år, och vi ser hur skolsegregationen ökar.

Låt mig komma tillbaka till ett annat ämne som kanske är lite överraskande. Jag har träffat de ledande företrädarna i ett antal it-företag. De är spjutspetsar och längst fram. Det mest spännande med dem är att de alla har gått estetiskt program.

Just denna mix av kreativitet och den sortens tekniskt kunnande är oerhört viktig för att uppnå växtkraft och drivkraft. Att de ledande it-företagarna har gått estetiskt program tänker man inte på. Därför tycker jag att det är viktigt att vi skapar en skola som bejakar både kreativitet och den mätbara kunskapen.

Det är också väldigt viktigt att lyfta fram kulturens roll i detta. Jag har som partiordförande lyft fram kulturpolitiken på ett sätt som tidigare folkpartiledare har gjort, dock inte den nuvarande.

Jag har pekat på betydelsen av att våra barn och ungdomar kan besöka museer och att våra statliga museer helt enkelt kan vara gratis att gå in på. Det är våra gemensamma samlingar.

Jag har besökt våra kommunala musikskolor. På en kommunal musikskola i Botkyrka mötte jag en ung flicka som sade: När jag dansar är jag fri. När jag dansar kan jag växa som människa. Då släpper jag allting, och då är jag lycklig.

Är det inte fantastiskt att få möta ungdomar som är lyckliga? Därför har jag lagt fram förslag om att kraftigt sänka avgifterna i den kommunala musikskolan. Varför är du emot detta?

(Applåder)

Anf. 71 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är i själva verket jag som ligger bakom att Sverige deltar i McKinseystudierna. Jag vet mycket väl vad McKinseystudierna säger. De säger att genomför man stora reformer, som vi nu gör i år, kan man få synbara resultat efter sex år. Det skulle vara 2017, 2018. Jag har högre ambitioner. Jag vill att vi ska nå fram snabbare än så. Men det gäller de stora reformerna.

Hade det funnits färdiga reformförslag om nya betygssystemen när jag trädde till 2006 hade vi beslutat det då. Men det fanns nada i lådorna. Det var ju tomt. Det hände ingenting under tolv år med en socialdemokratisk regering i utbildningspolitiken. Vi har fått utreda de stora reformerna under några år och förankra med remissvar innan de beslutats, och nu genomförs de.

Självklart kommer resultaten att vända i svensk skola. Jag hoppas att det ska kunna gå snabbare än Håkan Juholts 2017. Men man ska ha klart för sig att det tar tid. Jag har stor respekt för det. Det som har raserat resultaten är en politik som har bedrivits i 30–40 år i svensk skola. Den är den vi nu skiftar och byter. Det är inte på grund av den här regeringen som skolan har låga resultat. Det är på grund av att skolan hade låga resultat som vi fick den här regeringen. Det var en av orsakerna till att svenska folket bytte regering. Man var missnöjd med den gamla skolpolitiken.

Jag är väldigt glad att söktrycket till det estetiska programmet i den nya gymnasieskolan ökar kraftigt. Än så länge är det preliminära siffror, men det estetiska programmet är ett av de program som verkligen drar till sig fler nya ungdomar därför att det har fått en ny, attraktiv utformning. Jag gläds med de personer som Håkan Juholt har träffat som har gått estetiskt program. Det är ett bra program som förenar höga kunskapskrav och estetiska förmågor. Det är utmärkt.

Vi har sparat i ladorna, säger Håkan Juholt. Det är därför det går bra för Sverige. Det där ”vi” är intressant i sammanhanget. Håkan Juholt pratade nu om en avgiftsfri musikskola, och den katalog av avgifter som Håkan Juholt har räknat upp här sedan klockan nio skulle innebära att Sverige inte sparar i ladorna längre. Den avvägningen måste man också ta hänsyn till, Håkan Juholt. Man kan inte spendera allt på allt. (Applåder)

Anf. 72 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Fru talman! Det var Göran Persson som utrustade regeringen med den krockkudde som ni kunde använda när finanskraschen kom. Ni landade mjukt på den. Det var pengar som en socialdemokratisk regering hade samlat ihop. Ni har sänkt skatten med 100 miljarder, och ni fortsätter. Er ambition för Sverige är inte högre än att sänka skatter.

Jag har högre ambitioner. Jag vill använda reformutrymmet till att investera Sverige starkt.

Låt mig säga något om McKinseyrapporten. Du kan inte komma och säga att den segregation som nu sker i skolan beror på Socialdemokraternas politik, Jan. Den ökar ju nu. Det är nu den galopperar. Det är nu kunskapsresultaten sjunker efter fem år med en borgerlig regering. Ta ansvar för det du själv har gjort. Det tar sex år att vända en felaktig politik, säger McKinseyrapporten. Nu har ni varit ansvariga i fem år. Är det något område som går åt rätt håll enligt den rapporten? Nej.

Svara gärna på den här frågan: Varför är det viktigare att sänka skatter än att ha fri entré på våra museer och göra det möjligt för våra barn och ungdomar att vara delaktiga i en växande kommunal kultur- och musikskola?

Anf. 73 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! McKinseyrapporten, som regeringen själv har bestämt att Sverige ska gå in i, säger att Sverige gör i stort sett allt rätt. Jag är fullt medveten om vad som står i den. Vi genomför de reformer som nu ska ske. Det är den tidigare politiken som ledde fel. De reformer som McKinsey – det är ett internationellt konsultföretag – rekommenderar är de reformer som vi nu genomför, och man tycker att vi ska gå vidare med ännu mer kunskapsintensiva reformer, ännu mer fokus på studiedisciplin och ännu mer fokus på kunskapsuppföljning. Vi gör det, för jag tror inte att det vi har gjort kommer att räcka.

Problemet är att varje reform i den riktningen som vi genomför och som McKinsey har rekommenderat, om man vill stödja sig på dem, har Socialdemokraterna i denna kammare röstat nej till. När det väl är genomröstat har ni sagt att ni kanske kan acceptera det, men ni är ju emot det nya. Ni står för den gamla flumskolepolitiken. Juholts uttalanden i de här avseendena är väldigt bekymmersamma. Jag hoppas att ni ska orka förnya er utbildningspolitik, för det är Sverige värt.

(Applåder)

Anf. 74 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Utbildningsministern! Det går bra för Sverige, men under glädjerubrikerna och bilderna på leende ministrar växer barngrupper i barnomsorgen. Lärartätheten i skolan minskar. Ibland måste vi politiker våga se längre än till nästa budgetdebatt. Vilket land Sverige kan vara 2025 avgörs inte av med vilken optimism regeringen tar sig an budgetberäkningarna. Det avgörs av med vilken glädje och framtidstro som våra barn går till skolan och vad de får med sig ut i vuxenlivet. Ett litet land på en global marknad har inte råd att slösa bort en enda talang, men en enda ung person som tidigt hamnar vid sidan av riskerar att kosta uppemot 15 miljoner kronor. Det är ganska många lärarlöner.

Politik handlar om vilken framtid vi vill forma och om att prioritera. Regeringen prioriterar nu ytterligare ett jobbskatteavdrag i stället för fler lärare i skolan. Då har jag en fråga till Jan Björklund: Hur ska jag kunna använda några hundralappar till i jobbskatteavdrag till att köpa en ny lärare till mina barns skola? Hur går det till?

Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Man måste nog föra in ett tankemoment till i det resone-manget, nämligen att 260 000 fler personer är sysselsatta i dag än i april 2006. Man bör jämföra samma månad, det vill säga april i år med april 2006 när de rödgröna senast styrde. Vad beror det på och vilka konsekvenser har det? Att 260 000 fler personer jobbar i dag innebär att den offentliga sektorn får väsentligt ökade intäkter att använda till exempel till skolan och betalar ut väsentlig mindre bidrag till arbetslösa. Hur kommer det sig? Jo, det beror på vår jobbpolitik där skattesänkningar är en viktig del.

Det är inte så, Gustav Fridolin, att om man har 100 procents skatte-tryck i ett samhälle får staten in maximalt med inkomster. Det är faktiskt så att skattesänkningar på viktiga saker, till exempel arbete och företagande, kan leda till att man stimulerar den sektorn. Jag antar att det är därför som Fridolin är så angelägen om att höja bensinskatterna för att

folk ska köra mindre bil. Sänker man skatten på bensin kör väl folk mer bil. Sänker man skatten på arbete arbetas det mer. Det är inte konstigare än så.

Därför skapar inkomstskattsänkningar ekonomiskt utrymme för stat och kommun att satsa på välfärd när det innebär att fler människor får jobb. Det resonemanget måste man förstå för att förstå hur det hänger ihop.

Anf. 76 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jag vet inte om man följer din pedagogik på regeringsmötena, Jan Björklund, men jag såg nog att du tittade dig lite oroligt omkring. Kanske var Anders Borg i kammaren, och då hade han nog velat ta dig lite i örat när du säger att vi inte behöver prioritera i politiken utan att vi kan både genomföra skattesänkningar och satsa hur mycket som helst på skolan. I verkligheten måste politik handla om att prioritera. Nu prioriterar ni ett jobbskatteavdrag i stället för fler lärare i skolan. Det är ganska tydligt.

När riksdagens utredningstjänst räknade på vad nedskärningen av kommunbidragen till gymnasieskolan innebär säger de att det motsvarar 3 600 lärare i den svenska gymnasieskolan. Den nedskärningen gör ni under de kommande åren med er gymnasiereform. Jag är inte emot reformer i skolan, men jag är emot att reformerna ska byggas på att det blir ännu färre lärare som ska göra jobbet. För då kan jag berätta att utkomsten inte kommer att vara bra.

Vi prioriterar skolan före skattesänkningar. Hur prioriterar du egentligen, Jan Björklund? Jag tror inte att du kan få allt.

Anf. 77 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Man kan inte stå här i talarstolen och påstå precis vad som helst och tro att man kommer undan med det, Gustav Fridolin. Det är nonsens att det skulle vara flera tusen gymnasielärare som får sparken. Det är klart att det inte är så.

I och med att vi skapar lärlingsutbildningar i gymnasiet är antagandet att fler ungdomar kommer att få jobb i stället för att hoppa av och bli arbetslösa som det är i dag. Sverige har en högre ungdomsarbetslöshet än de flesta andra jämförbara länder. Det beror på att vi har en gymnasieskola där alla tvingas läsa in akademisk behörighet. Skoltrötta ungdomar hoppar av. De får inga slutbetyg, och få vill anställa dem. Så får vi ungdomsarbetslöshet. När vi skapar lärlingsutbildningar och riktiga yrkesprogram kommer fler att gå färdigt gymnasiet och få jobb, och då minskar kostnaderna för arbetslösheten. Det är en stor pjäs i hur statsbidragen för gymnasieskolan är framräknade. Stå inte här och inbilla någon att 3 000 gymnasielärare ska sparkas, för det är ingen som tänker göra det.

Anf. 78 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det var både Libyen och kärnkraft i Jan Björklunds anförande. Det är viktiga frågor som jag gärna skulle vilja prata med Jan Björklund om. Där skulle vi kanske ha en hel del att säga varandra. Men nu vill jag fokusera på en annan fråga som förvisso är lite mindre men nog så viktig för väldigt många människor.

Nu har vi gått igenom en ny period med skolavslutningar runt om i hela landet. De senaste åren har vi sett en debatt som återkommit år efter år. Det är en debatt om skolavslutningar i kyrkan. När jag har lyssnat på debatten tidigare har jag förstått att Jan Björklund egentligen inte har så mycket emot skolavslutningar i kyrkan. Det är väl bra, för det är nog inte så många i det här landet eller i världen i övrigt som har det. Det tror jag inte. Debatten tycks tvärtom tyda på att det finns ett ganska starkt stöd för den här traditionen i det svenska samhället. De flesta i det här landet värnar och vill bevara en sådan tradition som jag tror är viktig.

Men ändå tenderar allt fler skolor att ta bort den här traditionen. Man kan göra det av olika skäl. Ibland gör man det därför att man inte vill kränka någon. Man är rädd för att man ska göra det. Jag skulle vilja säga att det är ett väldigt dåligt argument, men det förekommer. Det allra vanligaste är kanske att man gör det därför att man är osäker på vad reglementet säger. Man är osäker på vilka riktlinjer som finns. För säkerhets skull tar man bort skolavslutningen från kyrkan för att inte riskera att bryta mot någon lag eller någon form av bestämmelse.

Jag tycker att det är tråkigt. Om det är det främsta skälet, vilket jag tror att det är, måste det gå att på något sätt förändra eller förtydliga regelverket så att skolor slipper göra den typen av förändringar och slipper förvägra elever en tradition som jag vet att de i många fall uppskattar, som föräldrar uppskattar och som jag tror är viktig för kontinuiteten, stabiliteten och sammanhållningen i det svenska samhället.

Någon tradition borde vi få behålla även i det nya Sverige som växer fram.

Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag anser att man ska få ha skolavslutning i kyrkan om man vill. När jag var liten hade vi alltid det. Där jag växte upp, i Västergötland, förekommer det fortfarande. Där mina barn går i skolan har man det i stället på skolgården. Också det är mycket vackert. Jag vet inte varför det är flyttat. Någon gång har det säkert fattats ett sådant beslut. Jag tycker att en rektor, en skola, en föräldraförening ska ha all rätt att tillsammans bestämma om skolavslutning får äga rum i kyrkan.

Jag uppfattar ofta att det är en politisk debatt eller något slags etablissemangsdebatt att man inte ska få vara i kyrkan. Det är sällan föräldrar är upprörda över att skolavslutningen är i kyrkan. I och med den nya skollagen, som träder i kraft om några veckor, blir det mycket mer tydligt. Skolinspektionen har utifrån den gjort en uttolkning, och den är tydlig. Man får absolut vara i kyrkan.

Däremot blir det en del debatter lokalt om att det är obekvämt och så vidare. Då får man väl ta de diskussionerna lokalt. Nu finns emellertid ett nationellt regelverk. Det har aldrig behövts tidigare, men i och med att det blivit en stor diskussion har detta förtydligats. Man får vara i kyrkan. När man sjunger ”Den blomstertid nu kommer” tycker de flesta föräldrar inte att det är fråga om en religiös gudstjänst, utan det är en del i ett kulturarv, en tradition som funnits i generationer. Jag tycker att den ska få bevaras, och de nya reglerna medger också det.

Anf. 80 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det har under den senaste tiden, av naturliga skäl eftersom vi befinner oss i den perioden, förekommit ett antal undersökningar om hur folk upplever traditionen med skolavslutning i kyrkan. Det finns ett mycket tydligt stöd bland föräldrar och folk i allmänhet för den traditionen. Jag tror att det i någon undersökning var 10–15 procent som var emot det. Det kanske var just den elit som Jan Björklund talade om. Det är sällan föräldrar till svenska barn eller till barn som kommer från något annat land är emot det. Oftast handlar det om några få som i debatten är väldigt högljudda.

Tyvärr är regelverket i dag otydligt. Min konkreta fråga till Jan Björklund är: Är man beredd att förtydliga regelverket? Jag är inte säker på att jag håller med om att det blir så mycket tydligare nu. Om det är själva orsaken, är Jan Björklund då beredd att förtydliga regelverket så att inga skolor ska behöva avskaffa skolavslutningen i kyrkan för att de är rädda för att göra fel?

Anf. 81 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag svarade precis på den frågan. Regelverket har helt nyligen förtydligats. Det är glasklart att det är tillåtet. Skolinspektionens chefsjurist har i ett uttalande sagt att man absolut får vara i kyrkan. Sedan måste ceremonin naturligtvis utformas med respekt för elever och föräldrar. Man får absolut vara i kyrkan. Det är glasklart.

Det har tidigare inte funnits några riktlinjer. Jag var kritisk när Diskrimineringsombudsmannen gick ut och sade att man inte borde vara i kyrkan. Det är därför debatten har uppstått. Nu har det gjorts tydligt. Man får ha skolavslutning i kyrkan.

Anf. 82 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Det har varit en diskussion om riskkapitalbolagens ägande av skolor, vilket även smittat av sig på en del tidningssidor. Ganska många är kritiska till att vinster förs ut ur landet till bolag som är placerade i skatteparadis. Det förs också en diskussion om kvaliteten i skolan. Många vittnar om att det finns brister.

Jag fick för inte så länge sedan brev från en lärare på Nackademin. Det är en fristående skola ägd av Baggium, ett stort multinationellt företag. Läraren skrev att de var tvungna att ge avkall på nästan alla sina ambitioner för att kunna ge vinst, eftersom ägarföretaget krävde det.

De aggressiva riskkapitalbolagen köper upp allt större delar av skolan. De ser till att skaffa sig stora vinster medan de äger skolorna, men deras affärsidé är framför allt att sälja efter ett antal år och då göra en ännu större vinst.

I andra nordiska länder har man reglerat detta. I Norge är det krav på att alla offentliga medel ska komma eleverna till del. I Danmark får en enskild huvudman inte äga mer än en skola, vilket garanterar att de stora multinationella företagen håller sig borta. I Finland får skolorna endast drivas av allmännyttiga samfund och inte för ekonomisk vinning.

Sverige skiljer ut sig. Här får man göra stora vinster på att driva skolor. Skolministern aviserade i januari att det i mitten av mars skulle tilläggas en utredning om vinster i fristående skolor. Jag har inte sett till den. Vad har hänt? I den utredningen skulle det lämpa sig att ta upp frå-

gan om vinsterna för att se till att pengar som vi avsätter i form av skattemedel går till undervisning och till eleverna i stället för till riskkapitalbolag utomlands. Vart har utredningen tagit vägen?

Anf. 83 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Låt mig börja med sakfrågan. Jag tror inte att Lars Ohly och jag är överens om verklighetsbeskrivningen. Om en skola har hög kvalitet, har goda resultat och uppfyller alla kriterier, är jag inte särskilt bekymrad över vem som äger skolan eller om den går med överskott eller underskott. Det får ägaren hantera. Det gäller antingen skolan är kommunal eller fristående.

Om en skola däremot har stora kvalitetsbrister och dessa delvis kan förklaras av att man satsar för lite medel på en viss del av skolan och ägaren samtidigt tar ut en vinst för egen del tycker jag att det är mycket tveksamt. Jag kan till och med säga att det kan provocera även mig. Där tycker jag att vi i så fall bör skärpa regelverket. Det är en uppfattning som regeringen är överens om, och därför har vi aviserat tillsättningen av en utredning.

Jag uppfattar att det, även om retoriken ibland låter olika, i grunden finns en enighet mellan regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet i denna fråga, medan jag uppfattar att Vänsterpartiet vill förbjuda vinster över huvud taget. Därför tror jag inte att de har så mycket att hämta i utredningen, men de kommer att få vara med. Som jag ser det finns det underlag för en överenskommelse. Det ska vara tillåtet med vinstdrivande, fristående skolor. Det ska inte vara tillåtet att tulla på kvaliteten i skolan för att plocka ut en ägarutdelning.

Svaret på den konkreta frågan är att jag sagt att utredningen ska tillsättas under första halvåret 2011, och det tänkte jag försöka leverera.

Anf. 84 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Utbildningsministerns argumentation är att det inte är några problem med vinster ifall det finns en långsiktighet i detta så att man kan ställa ägarna till svars. Men ägarna har ingen långsiktighet. Deras långsiktighet är fem till sju år, därefter räknar de med att avyttra. De befinner sig inte i skolvärlden för att de tänker på elevernas bästa eller vill leverera en bra undervisning. De finns där för att tjäna pengar. De vill tjäna pengar, inte tjäna eleverna. Det är felet. Vinstintresset leder fel.

Nu förstår jag att Jan Björklund inte kommer att ta med frågan om att stoppa vinstintresset i skolan i utredningen. Det skulle dock kunna begränsa antalet skolor som en huvudman får äga, kunna medföra hårdare regler om vem som får starta en friskola och kunna skärpa skattelagstiftningen så att inte skattesmitarna snor våra pengar och sedan inte bidrar med en enda krona till den skola som du, Jan Björklund, är ansvarig för. Du skulle kunna lägga in det i utredningen.

Anf. 85 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Att smita från skatten i den meningen att man inte betalar den skatt man är skyldig att betala är redan förbjudet. Det behövs ingen utredning för det.

När jag var skolborgarråd i Stockholm var jag ansvarig för 250 kommunala skolor. Det är antagligen fler än vad Lars Ohly tycker att en huvudman borde få driva. Jag vet inte om man i så fall skulle splittra upp de största kommunerna. Ska en huvudman inte få driva mer än en skola? Om staten ska vara huvudman blir det flera tusen skolor. Jag vet inte vad det är för poäng med att säga att man inte får driva mer än ett visst antal skolor.

Tänk om skolorna är bra, om eleverna vill gå där, om lärare vill jobba där, om resultaten är goda och målen nås! Varför ska vi då krångla till det? Det som är bra ska väl vara tillåtet och uppmuntras? Det är det som är dåligt som vi vill komma åt och stoppa. Det låter som om det per definition är dåligt ifall skolorna inte drivs och sköts av stat och kommun. Jag kan berätta för Lars Ohly att mängder av kommunala skolor har en undermålig kvalitet, även om många också har god kvalitet.

Vem som äger skolan avgör inte kvaliteten. Det som är bra ska vi tillåta.

Anf. 86 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Centerpartiet och de andra vännerna i allianspartierna gick till val på tydliga löften. Vi skulle skapa fler jobb i växande företag i Sverige. Vi skulle ta ansvar för ekonomin och vi skulle driva den gröna omställningen. Vi skulle också se till att människor som tidigare stod utanför arbetsmarknaden hade en chans att komma tillbaka.

Vi ser nu att politiken och besluten ger resultat. Nu lönar det sig att arbeta tack vare jobbskatteavdraget, som ger en månadslön extra per år för de allra flesta. Det har blivit billigare och enklare att anställa med lägre arbetsgivaravgifter och minskat regelkrångel. Nu investeras det i klimatförbättringar och framtidens energi. Bioenergi har gått om olja som energiresurs, och vindkraften slår nya rekord.

Vi har också gett stöd till människor som kan få komma tillbaka från sjukskrivning och förtidspensionering med aktiv rehabilitering och stärkta drivkrafter. Vi gör framtidsinvesteringar i utbildning, forskning, innovation och infrastruktur som kommer hela Sverige till del.

Vi kan nu, så här i början av vårt femte år, börja se resultat av ett idogt och träget arbete för att förnya och förbättra Sverige och skapa förutsättningar för jobb och framtidstro.

Aldrig någonsin tidigare har produktionen i Sverige varit så hög som den är i dag. Aldrig tidigare har så många svenskar haft möjlighet att gå till ett jobb. Som sagt är det 260 000 fler än i april 2006.

Vi ser också den största ökningen av antalet nya företag på mer än 15 år. Över 65 000 företag registrerades under 2010, och fler kvinnor än någonsin startar och driver företag.

Det är med en företagsam politik som vi får mer pengar över till välfärden. Det är så enkelt ekvationen går ihop, men också så svårt. Det grundläggande sambandet är att om fler människor arbetar och vi har fler företag som anställer, då kan vi också satsa mer i skolan, mer i omsorgen och mer i hälso- och sjukvården. Det är bara genom fler jobb och fler företag som skattebetalarnas pengar räcker till att rusta vårt land för framtiden.

Det är grundförutsättningarna: jobb, företagande och ansvar för ekonomin. Med detta sagt är det inte så att det saknas utmaningar i svenskt

samhällsliv. Jag vill peka på en stor utmaning som jag tror att vi måste ägna mer energi åt.

Om bara några år kommer vi att vara alldeles för få som får Sverige att växa. Fyrtioåringarna går i pension. Allt färre ska försörja allt fler. Den här ekvationen går inte ihop. Det här är naturligtvis inte ett problem bara för Sverige, utan för hela västvärlden. Alla större ekonomier i världen slåss om att bli det attraktivaste landet att bo och leva i.

Redan i dag är vi beroende av människor från andra länder som kommer till Sverige och bidrar med sitt kunnande. Faktum är att nästan alla av Sveriges kommuner skulle minska i befolkning om vi inte hade haft invandring. I den offentliga sektorn går 44 procent av de anställda i pension mellan 2010 och 2025. När de 645 000 personerna pensioneras kommer jobben bara att sökas av 465 000, som man beräknar. Det saknas 180 000 personer.

Det här är en utmaning av historiska mått. Utmaningen är hur vi ska bli ett land dit människor vill flytta, dit man vill komma och bygga sin egen framtid och hjälpa till att bygga vårt land.

Centerpartiet vill att Sverige ska bli ett land att längta till, ett land där människor är välkomna, där nya idéer uppskattas och där olikheter bryts mot varandra, ett land där utbildningen värderas högt och där entreprenörskap hyllas.

Jag tror att Sverige kan bli ett nybyggerland, ett land som står som förebild för de människor som vill komma hit. Men ska vi klara av det måste vi attrahera. Vi måste ha världsklass på vår utbildning, vår forskning och vår innovation. Vi måste ha en väl fungerande arbetsmarknad och bostäder till dem som kommer hit.

De insatser som vi har gjort för att stärka invandrades möjlighet att skapa jobb ger också effekt. Vi har gett Almi ett uppdrag att jobba med mikrokrediter, rådgivning och utbildning. Det visar sig att 37 procent av mikrokrediterna nu går till invandrare. De nystartskontor som vi har etablerat i de områden där vi har ett högt utanförskap har också gett resultat: 600 nya företag, de allra flesta startade av invandrare.

Vi behöver göra mer. Vi behöver stärka arbetslinjen, se till att fler kan få lärlingsjobb i företagen, se till att det lokala mottagandet blir bättre, se till att de offentliga arbetsgivarna blir duktigare på att anställa och så vidare.

Är det så att vi tycker att framtidsutmaningen handlar om hur Sverige ska bli attraktivare kan svaret aldrig vara mer slutenhet och att vända vårt land inåt. Då måste vi också bryta med en kultur av omhändertagande, utanförskap och bidragsberoende och inrikta oss på arbete, företagande och positiva förväntningar.

Det må finnas många olösta integrationsproblem, men svaret på framtidsfrågorna kan aldrig vara att stänga igen gränserna. Vi behöver fler asiater, afrikaner, amerikaner och européer som bidrar med sina kunskaper, idéer och arbetsinsatser för att bygga nybyggerlandet Sverige.

Fru talman! Centerpartiet har också bidragit till en viktig och långsiktig värderingsförändring av Sverige. Vi genomför ett värderingsskifte, för med våra frihetsreformer får människor mer att bestämma om själva. RUT är en formidabel succé som gör att hundratusentals familjer nu får hjälp med vardagspusslet. Vi har fått ökad tillgänglighet på apoteken och över 200 nya apotek runt om i Sverige. Med fri etableringsrätt inom

vården, lagen om valfrihet och införande av barnomsorgspeng kan människor själva välja läkare, äldreboende och barnomsorg enligt vad som passar dem själva och deras familjer.

Detta är reformer som Centerpartiet står upp för och kommer att försvara. Vi tar tydligt ställning för företagande inom välfärden och ser att det är positivt. Det höjer kvaliteten på tjänsterna. Det ger företrädesvis kvinnor möjlighet att starta och driva företag, men också välja mellan flera arbetsgivare. Vi ger människor valfrihet.

Men jag är djupt oroad över vad som är på väg att hända inom oppositionen. Vilken väg är man på väg in på?

Jag börjar med Socialdemokraterna. Håkan Juholt har tydligt markerat att han tänker leda sitt parti genom att vända kursen vänsterut, inåt och bakåt. Med stängda vårdcentraler och utan hjälp i hemmet ska Sverige gå vänsterut. Med återregleringar och socialisering ska Håkan Juholt vrida Sverige bakåt. Det har kommit ett tydligt besked från den socialdemokratiska ledningen. Man ska fortsätta bidragslinjen och minska möjligheterna att klara sig själv på sin egen lön. Det är ett väldigt tydligt besked.

Men man har också gett besked om att man tillsammans med sina nya vänner i oppositionen tänker stänga Sveriges gränser. Samarbete med Sverigedemokraterna i fråga om fri rörlighet är upprörande. Det är mer öppenhet och mer rörlighet som kommer att ge tillväxt i Sverige och övriga Europa.

Man kan ha synpunkter på den tidigare socialdemokratiska ledaren Mona Sahlin. Men hon svek i alla fall aldrig öppenheten.

Miljöpartiet går samma väg. Gustav Fridolin har tydligt markerat att det ska bli svårare för de minsta företagen att göra undantag för två personer från turordningsreglerna. Man är kritisk till friskolorna och deras betydelse. Man är kritisk till de fria apoteken. Och man är emot skattesänkningar, som ska skapa fler jobb.

Det finns ett parti som man kan lita på ändå. Det är Vänsterpartiet. De tuffar på i tydlig vänstertakt, med upprivna budgetregler, en orealistisk ekonomisk politik och utgifter som inte finns täckta i några som helst inkomster.

Kära vänner! Om det tidigare var trångt i mitten av svensk politik kan det numera bli relativt trångt därute på vänsterkanten.

Fru talman! Efter fem år med Centerpartiet och allianspartierna i regering har Sverige förändrats. Vi har i dag ett socialliberalt land, där människor kan bestämma mer själva, där människor har rätt att komma tillbaka och där vi bryr oss om dem som har suttit i utanförskap. Vi hjälper dem att få en mening i livet och ett jobb att leva på.

Det är ett land som leder den gröna omställningen, som visar omvärlden hur vi kan investera i ny förnybar energi, hur vi kan ställa om transportsektorn och hur vi kan bygga grönare och därmed också både rädda klimatet och skapa nya jobb. Det är ett land som är innovativt och företagsamt. Nästa år kommer regeringen och jag att presentera en ny innovationsstrategi, allt i syfte att stärka svensk företagsamhet och svensk innovationskraft.

Samtidigt är hotet mot det liberala Sverige som nu växer fram tydligare än någonsin. Oppositionen må vara splittrad, men mot fri företagsamhet, nytänkande och självbestämmande står den enad.

Centerpartiet är väl rustat att ta denna kamp. Vi kommer alltid att försvara en politik för jobb, företagande, miljöansvar, framtidstro och öppenhet.

(Applåder)

Anf. 87 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jag tänkte ställa en fråga om borgerlig miljöpolitik, som ju alltid är en ganska aptitretande sak. Centern talar om morötter, och här i Stockholm finns det moderater som tycker att man ska betala SL-kortet med chipspåsar. Man kan säga att det är mycket snacks och lite verkstad – för i verkligheten har det inte blivit så mycket morötter.

Banavgifterna har höjts kraftigt för de svenska tågen. SJ har kvar kravet på att betala in vinst till staten. Man har tagit bort de statliga stöden för inköp av nya vagnar och bussar i kollektivtrafiken runt om i landet, och man har varit en av Europas snålaste regeringar när det gäller järnvägsunderhåll.

Detta har såklart lett till höjda priser för de resenärer som försöker välja det miljövänliga alternativet. I Stockholm höjs priset på månadskortet inom kollektivtrafiken med 100 kronor nästa år.

Vad är det för morötter?

Tågresandet har ökat kraftigt under de senaste åren. Fler människor vill åka kollektivt. Man vill vara med och bidra till den stora omställning vi står inför, men Alliansen har gjort det svårare och dyrare för folk att välja det miljövänliga, att kunna lita på att tåget kommer fram och att ha råd att köpa biljetter.

Min fråga till Maud Olofsson är: Varför har ni gjort det dyrare att åka kollektivt?

Anf. 88 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:

Fru talman! Jag förstår att det inte är så lätt när man har varit borta från riksdagen ett tag. Låt mig lite grann påminna Gustav Fridolin om historien.

Miljöpartiet stödde den förra socialdemokratiska regeringen. Under den perioden fattades det 100 miljarder kronor till infrastrukturinvesteringar. Åsa Torstensson blev infrastrukturminister och fick ta över ett stort svart hål vad gäller infrastruktuursatsningar. Det första vi fick göra var att investera i skötsel och underhåll på väg och järnväg, och vi fick också investera i ny väg och järnväg.

Gustav Fridolin slår sig för bröstet och säger att Miljöpartiet har varit duktigt på att hjälpa till i kollektivtrafikutbyggnaden. Så är inte fallet. Järnvägen var nedrustad. Vägarna var inte skötta på rätt sätt. Bussarna som skulle gå i kollektivtrafik kunde inte ta sig fram för att trängseln var för stor.

Det är vi som har fått rusta upp efter Miljöpartiet. Jag medger att vi inte är färdiga, men vi har tagit tag i upprustningen av den svenska infrastrukturen så att det ska vara möjligt för människor att ta sig fram.

Under denna period har vi satsat ytterligare 800 miljoner kronor på att rusta järnvägen. Ser vi att människors intresse för att åka kollektivt ökar ska politiken finnas där och investera framöver.

Jag tycker att Gustav Fridolin ska gå tillbaka till sina gamla kompisar och fråga: Varför satt ni uppe på läktaren? Varför såg ni inte till att göra dessa framtidsinvesteringar när ni hade makten och inflytandet? Varför behövdes det ett centerparti för att det skulle satsas på dessa infrastrukturinvesteringar? Varför blev detta möjligt först när Centerpartiet fick regeringsmakt? Fundera över det, Gustav Fridolin!
(Applåder)

Anf. 89 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Det är sant att jag har varit folkhögskolelärare de senaste åren, och då har jag verkligen sett vad det innebär när man höjer priserna i kollektivtrafiken – hur mycket det tar från dem som behöver åka kollektivt, från dem som vill vara med och göra omställningen och från dem som ofta har de knappaste ekonomiska resurserna.

Socialdemokraterna använder för ett par år sedan devisen Stolt men inte nöjd. Med Maud Olofsson är det ibland precis tvärtom. Hon verkar väldigt nöjd, men frågan är om hon är speciellt stolt över situationen på den svenska järnvägen. Det är sant som Ulf Adelsohn och andra har sagt: Här finns ett sedan länge eftersatt underhåll, och nu är det dags att ta tag i det.

Maud Olofsson hänvisar till en så kallad historisk satsning på 800 miljoner. I höstas skar ni ned underhållet av järnvägen med 700 miljoner. Att sedan lägga tillbaka pengarna är möjligen historik i märklig politik, men det är inte en speciellt historisk satsning.

Det historiska är att så många väljer att åka kollektivt och att så många vill vara med i omställningen. Då ska politiken stödja det. Vi ska lägga räls.

Anf. 90 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:

Fru talman! Jag förstår att Gustav Fridolin inte vill höra om historien. Sanningen är att när Miljöpartiet hade möjlighet att påverka infrastrukturpolitiken satt ni uppe på läktaren. Det fattades 100 miljarder kronor i infrastrukturplanen. Det spelar ingen roll vad man säger i en plan om man aldrig är beredd att lägga dit pengarna. Ni kunde inte prioritera infrastrukturen när ni hade möjlighet.

Åsa Torstensson och alliansregeringen fick ta över. Vi gjorde historiska investeringar. Vartenda järnvägsprojekt som togs fram fick pengar under förra mandatperioden. 500 miljarder kronor ligger i en långtidsplan. Utöver det har vi satsat 800 miljoner kronor denna mandatperiod. Det är mer än vad Gustav Fridolins miljöparti någonsin klarade av att göra i samarbetet med Socialdemokraterna.

Vi är glada och stolta över att vi äntligen rustar upp den svenska infrastrukturen. Mer återstår att göra, men vi har verkligen tagit det åt rätt håll.

(Applåder)

Anf. 91 LARS OHLJY (V) replik:

Fru talman! Maud Olofsson har gjort sig känd som riskkapitalbolagens kanske främste representant i svensk politik. Hon hyllar ofta de

stora företag som äger och driver vårdföretag, omsorgsföretag och skolor under kortare perioder för att sedan göra stora vinster.

Det finns en del som tror att vi i Vänsterpartiet är motståndare till riskkapitalbolag över huvud taget. Det är inte sant. Riskkapitalbolag har en roll att fylla, till exempel för att stimulera innovationer och entreprenörskap.

De är dock sällsynt dåligt lämpade för att gå in i välfärdssektorn därför att då kommer vinstintresset in som en drivkraft, och vinstintresset leder fel, menar vi.

Med den öppning som har funnits att ta över vårdföretag, vårdcentraler, sjukhus, skolor, förskolor och omsorgsföretag minskar riskkapitalet för den sektor där det borde finnas. Det finns ingen anledning att söka upp riskfyllda nya innovationer som behöver stöd när man kan få garanterade vinster inom vården med svenska skattepengar. Det är dessutom en helt konjunkturokänslig verksamhet, för vård kommer vi att behöva och skatt kommer vi att avsätta till vård och utbildning oavsett konjunktur.

Vinstnivåerna i dessa företag är oerhört höga. Många tycker att elmarknaden skor sig på människor, och det gör jag också. De har en vinstandel på ungefär 15 procent. Inom omsorgsverksamheten som drivs privat är vinstnivåerna 33 procent.

Företagen finns i Jersey, i Guernsey och i andra skatteparadis, och placeras där just för att slippa betala skatt. De vill inte bidra till den vård, omsorg och skola som de tjänar pengar på.

Dessa riskkapitalbolag borde ägna sig åt det de ska, nämligen åt innovationer och unga entreprenörer och inte åt att bedriva välfärd – som inte ska handla om vinstintresse.

Anf. 92 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:

Fru talman! Låt mig först säga att jag tycker att svenska företag ska betala skatt i Sverige.

Jag vill problematisera detta med vinst lite grann. Enligt Lars Ohly ska man inte göra vinst om man vårdar gamla, tar hand om sjuka och dem som behöver hälsovård eller ger kunskap till våra unga. Det är dock underligt att Lars Ohly aldrig ägnar en enda tanke åt dem som säljer läkemedel, bygger hus, lägger asfalt eller säljer skolböcker – alla de andra företag som också finns i välfärdssektorn där vi använder skattebetalarnas pengar.

Vad är skillnaden mellan att bedriva företag och göra vinst när man vårdar, ger kunskap och tar hand om människor och att använda samma skattepengar till att lägga asfalt, bygga skolor, sälja läkemedel och så vidare? Jo, den stora skillnaden är att det är kvinnor i omsorgssektorn och företrädesvis män i byggsvängen. Och du säger dig vara feminist!

Jag möter kvinnor som säger: Nu kan vi äntligen starta företag, för vi tycker inte att äldreomsorgen inom det offentliga är tillräckligt bra. Eller: Ingen har lyssnat på oss inom hälso- och sjukvården, så nu startar vi en egen vårdcentral. Och jag berättade tidigare om Ann-Christine i Norsjö som äntligen kan ta över ett apotek.

Det är dessa kvinnor jag slåss för. De har som mål att ge en bättre utbildning till våra barn, en bättre äldreomsorg till våra gamla och en mer

omsorgsfull hälso- och sjukvård. Dessutom får kvinnor som byter arbetsgivare från offentliga till privata hälso- och sjukvårdsföretag får högre lön. Vad är problemet?

Problemet är Lars Ohlys gamla fördomar om att ingenting ska få ändras. Jag tar parti för de elever som vill ha kunskap. Jag tar parti för de kvinnor som vill starta företag inom välfärdssektorn. Jag tar parti för de patienter och omsorgstagare som vill bestämma mer själva. Så tydlig är skillnaden mellan Lars Ohly och mig.

(Applåder)

Anf. 93 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Vi lyssnade på Maud Olofssons argument att det är kvinnor som gynnas. Vi kollade riskkapitalbolagen. Det visade sig inte finnas en enda kvinna som satt i någon beslutande funktion eller i styrelsen i något av bolagen. Det är inte kvinnor som driver riskkapitalbolagen. Det är inte kvinnor som hämtar ut vinsterna ur välfärden.

När vi privatiserar kommer de stora bolagen att köpa upp. Det gör de nu aggressivt. Det blir färre entreprenörer som driver bolagen. Det är fråga om vinstintresset. När vinstintresset kommer in i verksamheter som borde fördelas efter behov ställs fel frågor. Det här är inte en marknad vilken som helst, Maud Olofsson. Det är inte fråga om att köpa en skjorta eller en annan skjorta. Det här är fråga om att människor ska få sjukvård när de behöver. Jag är kritisk till att ni har avreglerat läkemedelsförsäljningen. Det är fel incitament som kommer in också där, nämligen vinstintresset som drivkraft.

Jag vill inte ha en välfärd efter plånbok. Jag vill inte ha en välfärd där den som tjänar mest och skriker mest får bäst. Jag vill ha välfärd efter behov.

Anf. 94 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:

Fru talman! Jag förstår om fakta inte är ett grundläggande krav när Lars Ohly ska debattera frågan. Men sanningen är att de kvinnor som väljer privata hälso- och sjukvårdsalternativ som sina arbetsgivare får högre löner. Det är precis som för männen. När vi får möjlighet att välja flera arbetsgivare har vi också möjlighet att säga ajöss och goodbye till dem som inte sköter sig.

Jag möter dessa kvinnor som antligen har fått möjlighet att starta och driva verksamheter inom det de kan och är utbildade för. Det är tack vare att vi har öppnat den offentliga sektorn som andelen kvinnliga företagare ökar. Det är vad som händer och sker.

Jag tror inte att dessa kvinnor – det har inte med riskkapitalbolagen att göra – missunnar gamla att få vård och omsorg. Tvärtom drivs de av tanken om kvalitet. Det är vad som måste vara viktigt när man tittar på välfärden: Hur ser kvaliteten ut? Det är vad vi ska kontrollera. Får ungar- na nödvändiga kunskaper oavsett om skolan är offentlig eller privat? Får de gamla vård och omsorg som vi kan vara stolta och nöjda över? Får vi hälso- och sjukvård som vi kan acceptera och vara nöjda med? Det kommer att vara viktigt.

(Applåder)

Anf. 95 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Nu ser vi slutet av det första riksdagsåret sedan valet i höstas. Jag har vid åtskilliga tillfällen från talarstolen framhållit det faktum att vi nu inte längre har en majoritetsregering. Det har fått precis den effekt som åtminstone jag hade väntat. Riksdagen har fått mer makt.

Som tungan på vågen i riksdagen har Sverigedemokraterna stöttat regeringen i en del tunga frågor. Vi har till exempel räddat kvar vårdradsbidraget. Därmed har vi gett många barnfamiljer en möjlighet till fortsatt valfrihet. Vi har räddat kvar systemet med skriftliga omdömen i skolan och på så vis sett till att många barn kan få en bättre start i livet. Vi har stoppat kvotering till bolagsstyrelser. Vi har försvarat det fria vårdvalet, som har utmanats av dem som vill återgå till ett gammalt, trögt och illa fungerande system. Vi har också försvarat det kommunala självstyret, till exempel när det har gällt det kommunala vetot vid vindkraftsetableringar.

Man sade före valet att en röst på Sverigedemokraterna skulle vara en bortkastad röst. Man hade fel. Sverigedemokraterna har gjort skillnad i riksdagen.

Fru talman! Nu har vi dessutom en regering som verkar synnerligen ovillig att acceptera den rådande situationen, som vägrar att förstå att man nu regerar i minoritet. Man använder blunda-hoppas-taktiken. Det har också inneburit att den samlade oppositionen har drivit igenom ett stort antal frågor.

Den första och mest uppmärksammade frågan gällde besparingen på Regeringskansliet på 300 miljoner kronor. Jag har inte för avsikt att på något sätt överdriva betydelsen av summan, men det var en viktig markering på flera sätt, inte minst vid den tidpunkten.

Vi har stoppat avgiftshöjningar på Öresundsbron, till glädje inte minst för många sydsvenska pendlare. Vi fann äntligen majoritet i riksdagen för nationella riktlinjer i demensvården. Det är något som kommer att höja kvaliteten och inte minst jämna ut kvaliteten runt om i landet.

Djurskyddet stärks tack vare att riksdagen har uttalat stöd för ett förbud mot kastrering av smågrisar utan bedövning. Regeringens fria mandat att sälja ut statliga bolag är återtaget. Reglerna för deltidsarbetslösa ska ses över så att de som är arbetslösa på deltid inte diskrimineras i förhållande till dem som är heltidsarbetslösa. Arbetet med att återupprätta en trygg omställningsförsäkring har påbörjats, bland annat genom den så kallade 100-dagarsregeln. Förra veckan beslutade en majoritet i kammaren att inga fler långtidsarbetslösa ska slussas till fas 3. Inom den närmaste tiden kommer vi här i kammaren att behandla jobbskatteavdraget, lex Laval, ILO 94 och utstationeringsdirektivet, som det har pratats en del om i dag. Samtliga är hårda slag mot regeringens lönedumpningspolitik.

Om man räknar med frågor där regeringspartierna har mörkat nederlag i kammaren eller där det på grund av röstningsstrul har blivit felaktiga beslut är det sannolikt att när det här riksdagsåret är över har regeringen haft riksdagsmajoriteten emot sig i ungefär 35 frågor. Det är anmärkningsvärt. Sverigedemokraterna har gjort skillnad.

Vi kan göra mer skillnad. Det finns ytterligare möjligheter för oppositionen att samlas i tunga frågor. Om man tittar på vad vi oppositionspartier lovade i valet, på de budgetmotioner som har väckts hittills under riksdagsåret, kan man hitta många områden där vi borde komma överens. Det finns mer att göra inom a-kassan. Där finns uppenbarligen en samsyn inom den samlade oppositionen. Att återställa a-kassan till en trygg omställningsförsäkring är viktigt inte minst för matchningen på arbetsmarknaden och i förlängningen för välfärden. Vi är överens om höjda ersättningsnivåer och höjt tak. Låt oss genomföra det.

Om man tittar på oppositionspartiernas budgetmotioner från i höstas kan man se att vi är överens om satsningar på familjer, sjuka och bostadsstöd med mera. Låt oss genomföra de satsningarna.

Inför valet var den orättvisa beskattningen av pensionärer en viktig fråga för oss och för de rödgröna partierna – sades det i alla fall. Medan vi har stått fast vid vår satsning sedan vi kom in i riksdagen har de rödgröna partierna varit lite mer återhållsamma i det avseendet. Men vi verkar vara överens om utgångspunkterna. Låt oss se till att göra av med pensionärsskatten.

Sedan har vi frågan om jobbskatteavdraget. Det verkar finnas en majoritet i riksdagen mot fortsatta jobbskatteavdrag. Om regeringen väljer att strunta i det är Håkan Juholt och de övriga partierna i oppositionen beredda att ta till de skarpa verktyg som finns för att ändå driva igenom frågan? I så fall, låt oss göra det. Låt oss på så sätt skapa ytterligare utrymme för förändringar, förbättringar i välfärden, i skolan, i omsorgen och inte minst i sjukvården.

Fru talman! I slutet av förra veckan hade man här i kammaren en särskild debatt om brister i vården. Vi har en hög kvalitet i vården i Sverige, men det finns brister i likvärdighet och tillgänglighet. Inte minst i akut-sjukvården är bristerna påtagliga. Det äventyrar inte bara patienternas liv och hälsa utan det är något som får negativ betydelse för hela vårdapparatens. En illa fungerande akutmottagning ger återverkningar på hela verksamheten i ett sjukhus – för att inte tala om den negativa effekt den får för förtroendet för hälso- och sjukvården när man tvingas vänta timme efter timme på en akutmottagning innan man får vård.

Ett grundläggande problem är platsbrist. Under många år har det skett en stor och riskfylld neddragning av antalet vårdplatser. Det har lett till sämre vård, ökad dödlighet, längre vårdtid och naturligtvis högre kostnader.

Fru talman! Jag menar att det är dags att återupprätta en tillgänglig svensk sjukvård i världsklass. För det krävs en rad åtgärder. I vår vårmotion presenterade vi ett krav på en vårdgaranti för akutpatienter. Det är oacceptabelt att man tvingas vänta uppåt åtta tio timmar på akuten innan man får vård. Målet måste vara att alla patienter som söker sig till akuten omedelbart ska få en kvalificerad diagnos och att ingen ska behöva vänta mer än fyra timmar. Med andra ord ska patienten inom fyra timmar ha blivit behandlad och hemskickad, inskriven på annan klinik eller hänvisad till annan vårdnivå.

Det finns också brister i tillgängligheten inom andra områden. Jag tänker till exempel på barn- och ungdomspsykiatri. Varje år är det ungefär 100 000 ungdomar som söker inom den öppna vården. Den psykiska ohälsan bland unga och barn i detta land har nu nått sådana nivåer att vi

utan problem kan betrakta det som ett av våra absolut största folkhälso-
problem. Det finns studier som visar att så många som var tionde pojke
och var femte flicka i landet mår så psykiskt dåligt att man skär sig med
knivar och rakblad för att lindra sitt psykiska lidande.

Vi kan se i självmordsstatistiken att antalet självmord har gått ned i
Sverige de senaste 30 åren, men det gäller inte för barn och ungdomar.
Självmord är fortfarande den vanligaste dödsorsaken bland unga i Sve-
rige. Nästan varje vecka året runt är det en ung människa i Sverige som
väljer att ta sitt liv.

Samtidigt ser vi hur antalet vårdplatser har minskat med 60 procent
sedan mitten av 90-talet. I dag finns knappt 160 platser över hela landet.
Vissa landsting har inga platser alls. Det finns sju gånger fler psykiatri-
platser till brottsdömda än till barn och ungdomar. Följden blir att barn
vårdas tillsammans med vuxna trots att det är förbjudet enligt lag eller att
man skjutsar barn många mil hemifrån till en kommun eller till ett lands-
ting där det finns en vårdplats.

Fru talman! Det räcker inte med ökade resurser i detta avseende. Det
krävs framför allt tydligare direktiv, tydligare styrning och tydligare krav
på landsting och på kommuner för att de ska åtgärda dessa brister. Jag
vill särskilt peka ut skolhälsovården som en viktig nyckel för att i ett
tidigt skede komma åt det psykiska lidandet bland barn och ungdomar.

Fru talman! Den borgerliga regeringen fortsätter att sänka skatten
trots stora hål i välfärden. Det är förvisso en konsekvent politik, men den
är ologisk och ohållbar. För att vi ska kunna täppa till hålen i välfärden
måste folk komma i jobb. För att vi ska kunna utveckla välfärden måste
folk komma i jobb. Men för det räcker inte sänkta skatter och utbudspoli-
tik. Det krävs aktiva åtgärder, det krävs matchning genom utbildning och
trygg omställning, det krävs forskning och utveckling och det krävs sats-
ning på entreprenörskap och företagande.

Vi har alla hört statsministerns oerhört optimistiska prognoser här i
dag, men det är tyvärr fortfarande mycket långt kvar dit. Jag är rädd för
att det inte räcker med sänkt krogmoms för att nå dit.

I detta anförande instämde Kent Ekeröth, Josef Fransson och Tony
Wiklander (alla SD).

Anf. 96 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Jag hoppas att det finns några som har varit kvar och
lyssnat på Jimmie Åkessons anförande. Efter en dag då vi har lyssnat till
rödgröna ledare som har talat om vad deras respektive partier vill, utan
någon som helst ambition att framställa det som att de samarbetar med
varandra, kom en person som talade om den ”samlade oppositionens”
framgångar. Då menade Jimmie Åkesson Socialdemokraterna, Sverige-
demokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet – allt de redan gjort till-
sammans, allting de bör göra tillsammans framöver.

Och visst finns tecknen i skyn.

Jimmie Åkesson angriper mig varenda gång, precis som Håkan Ju-
holt, för arbetslinjen – denna upprördhet över att vanligt folk som jobbar
ska få mer i plånboken och denna vilja att växla den politiken för att i
stället ge mer i bidrag till dem som inte arbetar. Mer ersättningar till dem

Vårt skydd mot detta, mot att det här inte ska bli en riksdagsmajoritet som tar över Sverige, är det finanspolitiska ramverket. Jag ser att en del tycker att det är konstigt att detta diskuteras, men det beror på att det är kärnan i regeringsmakten i Sverige. För att undanröja möjligheter till kortsiktiga ansvarslösa majoriteter har vi ett finanspolitiskt ramverk till skydd mot det som Jimmie Åkesson nu försöker göra sig till tolk för.

Om ni inte är beredda att ta ansvar för Sverige gemensamt och långsiktigt ska ni inte heller kunna förstöra det kortsiktigt och ansvarslost.

Helt korrekt har därför Jimmie Åkesson i dag skrivit en debattartikel där han i grunden ifrågasätter det finanspolitiska ramverket. Han föreslår i realiteten en återgång till den ordning som gällde före mitten av 90-talet och innan vi fick detta på plats. Det är Jimmie Åkessons vägval för Sverige. Det kallar han makt åt riksdagen. Det kallar jag grunden för hur vi kommer bort från den stabila regeringsmakten, kommer bort från en ansvarsfull politik för jobb och för ett sammanhållet Sverige.

Anf. 97 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det här regelverket är inte till för att regeringen ska kunna köra över majoriteten i riksdagen, folkets främsta företrädare. De här reglerna är till för att garantera stabilitet i statsfinanserna. Men det regeringen gör nu, och ser ut att göra vad gäller till exempel jobbskatteavdraget och en del andra frågor, är att sända ut tydliga signaler till riksdagsmajoriteten: Det spelar ingen roll vad ni beslutar här i riksdagen för det är bara bara tillkännagivanden, det är inte så skarpt, och vi behöver inte bry oss om det utan vi jobbar på och har vår arbetslinje.

Det är inte avsikten med det här regelverket. Avsikten är inte att regeringen ska köra över riksdagen. Men det är det man är på väg att göra nu.

Fru talman! Det här handlar i grunden om vilket samhälle vi vill ha. Vi pratar inte om att äventyra statsfinanserna. Vi pratar om prioriteringar. Statsministern prioriterar fortsatt sänkta skatter och jättedyr krogmoms för nästan inga jobb alls. Vi prioriterar att utveckla välfärden. Det är det som är skillnaden. Det handlar inte om att äventyra statsfinanserna.

Det handlar om att motverka regeringens lönedumpningspolitik – därav de arbetsmarknadspolitiska beslut som den samlade oppositionen här i kammaren har fattat. Med försämringar i trygghetssystemen ända sedan man tillträdde, drömmar om en framtida låglönemarknad i Sverige, är det ett tyst systemskifte som vi i alla fall till varje pris vill motverka.

Vi vill stärka välfärden, vi vill stärka vården, vi vill stärka skolan och vi vill stärka omsorgen. Vi vill återupprätta a-kassan som en trygg omställningsförsäkring. Vi vill ha en rättvis beskattning för dem som är pensionärer, som har arbetat och slitit i hela sina liv men i dag orättvist beskattas högre än löntagare.

Det är det som är skillnaden. Den finns i prioriteringar, inte i huruvida vi vill vara rädda om statsfinanserna eller inte. Det är en ohelderlig argumentation.

Anf. 98 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Titta i efterhand på en utskrift av det ni hörde Jimmie Åkesson säga nu och jämför det med vad ni har hört från socialdemokra-

ter och andra vänsterföreträdare i dag. Gå igenom det punkt för punkt ska ni se hur svensk politik ser ut.

Då säger jag det igen: Om ni är beredda att ta gemensamt ansvar för att avveckla arbetslinjen och öka bidragen till dem som inte jobbar, ta ned hela vår jobbpolitik, må så vara. Men framställ det inte som att ni kan ha kortsiktiga ansvarslösa majoriteter här och hävda att det finanspolitiska ramverket inte kom till för att skydda oss just precis från det. Riksdagen har alltid det ultimata vapnet i misstroendevotum om ni vill byta regering.

Det finanspolitiska ramverket sade just detta: Sverige måste kunna regeras också av en minoritetsregering när den "samlade oppositionen" egentligen inte är överens om vart Sverige ska utan bara är överens i förstörelselusta eller i kortsiktiga ensidiga majoritetsomröstningar. Det är det som är vägvalet för Sverige. Ledaren för den "samlade oppositionen", om jag har förstått Jimmie Åkesson i dag, är den ende som har talat öppet om alla segrar som har varit. Jag hoppas att vi ska slippa se fler sådana segrar i framtiden.

Anf. 99 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag hoppas att vi när vi kommer till höstbudgeten slipper se regeringen baka in kontroversiella förslag som man vet inte har stöd i riksdagen. Men man vet att det blir oerhört svårt för oppositionen att fälla förslagen om man bakar in dem i budgeten. Jag hoppas slippa se det, för det var inte syftet med detta regelverk. Syftet var inte att regeringen ska köra över riksdagsmajoriteten.

Jag sade tidigare till statsministern att vi har ungefär en halv miljon människor i det outnyttjade arbetskraftsutbudet. Ändå fortsätter man med utbudspolitiken, att arbetskraftsutbudet ska öka till varje pris genom olika åtgärder, försämringar i trygghetssystemen och ytterligare sänkta skatter.

Det är de ytterligare sänkta skatterna som är själva arbetslinjen. Statsministern säger att vi vill stoppa arbetslinjen. Det är inte fråga om det. Men vi tror inte längre att skattesänkningar är det enda som kan göra att arbetslinjen lever vidare, tvärtom. Människor ska arbeta. Vi tror att det behövs andra satsningar än fortsatta skattesänkningar för att upprätthålla just arbetslinjen.

(Applåder)

Anf. 100 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:

Fru talman! Jag ska säga några ord om det finanspolitiska ramverket. Jag vet nämligen varför det kom till. Centerpartiet och Socialdemokraterna gjorde upp i en krissituation på 90-talet. Det kom till därför att oppositionen inte skulle kunna plocka vissa godbitar ur en budget. Det är självklart att en regering ska lägga fram en hel budget som sedan går till riksdagen. Det är det som har skapat stabilitet. Det var Centerpartiet som föreslog de här reglerna, och vi är mycket stolta över det.

Den andra frågan jag vill ta upp gäller att vi står inför ett historiskt generationsskifte på arbetsmarknaden. Det är 1,6 miljoner pensionsavgångar. Man säger från Arbetsförmedlingen att det är 250 000 fler under den senaste 15-årsperioden, och det kommer att skapas luckor på arbetsmarknaden. Det kommer också att bli stora bekymmer i många av våra

mindre kommuner. Många av våra yrkesgrupper finns i offentlig sektor där generationsskiftet blir tufft. 61 procent av distriktssköterskorna ska pensioneras under de närmaste 15 åren.

Sanningen är att välfärdens problem skulle ha varit ännu större om vi inte hade haft invandring. En av sex undersköterskor, en av tre apotekare och en av fyra läkare har utländsk bakgrund i dag. Helt avgörande för den svenska välfärdens framtid är därför att vi har ett attraktivt mottagande och att vi väljer att ta emot många invandrare.

Vi behöver också stärka företagandet, inrätta fler nystartskontor, ha fler mikrolån och införa nystartszoner. Vi behöver jobba vidare med etableringsreformen, där man överför ansvaret till arbetsförmedlingarna. Det handlar alltså om större fokus på jobb, bättre validering av utländsk utbildning, praktikplatser och mycket annat.

När jag tittar på alla de här åtgärderna ser jag att Sverigedemokraterna är emot. Här står Jimmie Åkesson och pratar om att välfärden behöver bli bättre, men sanningen är att välfärden i mångt och mycket vilar på att vi har invandrare som har kommit hit och som jobbar i välfärden. Hur ska Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna klara välfärden framöver om vi inte har öppna gränser och välkomnar människor att komma hit?

Anf. 101 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har medvetet inte pratat så mycket invandring i dag, för varenda gång vi har haft debatter i kammaren har jag fått det här motargumentet: Den där Åkesson och de där Sverigedemokraterna pratar bara om invandring. De är inte intresserade av någonting annat.

Det höll ganska länge, men nu är klockan ungefär 12.30. Vi har hållit på i tre och en halv timme. Nu fick jag den här repliken. Den var inte oväntad på något sätt, men så är det. Jag har ingenting emot debatten, men jag vill ändå göra en poäng av att det inte är jag som söker den här debatten i dag, utan det är i första hand regeringsföreträdare som gör det.

Jag sade tidigare till statsministern att vi har ett outnyttjat arbetskraftsutbud i det här landet som innehåller ungefär 500 000 människor. Maud Olofsson säger nu att vi behöver mer arbetskraft. Jag hävdar att det inte i första hand är så. Det kan naturligtvis hända att det uppstår brist inom vissa sektorer, men i första hand behöver vi ställa om den arbetskraft vi har, det outnyttjade arbetskraftsutbud som finns i det svenska samhället i dag. Det är de som måste matchas mot de behov som finns på arbetsmarknaden. Det är de som ska kunna ta de här jobben, som redan i dag finns i svenska företag. Företag skriker efter kompetens, men vi kan inte försörja dem med kompetens, för den här regeringen bedriver ingen matchningspolitik. Ni har fullständigt misslyckats att anpassa det här landets arbetskraft till de strukturella förändringar som har skett de senaste åren. Ni har komplett misslyckats.

Det enda er politik syftar till är att öka arbetskraftsutbudet så mycket som möjligt för att på sikt hålla nere lönerna. Det är en traditionell borgerlig lönedumpningspolitik som ni ägnar er åt. Prata inte om ytterligare behov av arbetskraft! För det behovet finns inte, åtminstone inte om utgångspunkten är att vi ska bygga välfärd och att vi ska bygga ett land där man har trygga arbeten och trygga villkor på arbetsplatsen, där vi ser till svenska löntagares intressen. Då behövs inget ytterligare arbetskraftsutbud.

Anf. 102 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:

Fru talman! Jag pratade välfärd därför att Jimmie Åkesson nämnde just det, men han glömde att tala om att en stor del av dem som jobbar i välfärden i dag har utländsk bakgrund. Det är klart att jag tar upp den debatten med Sverigedemokraterna.

Vi skulle inte klara dagens välfärd om vi inte hade alla som jobbade som sjuksköterskor, som läkare, inom apoteket och i övriga välfärdsområden.

Sedan säger Jimmie Åkesson att vi har misslyckats med sysselsättningspolitiken. Det är 260 000 fler som jobbar i dag. Vad läser Jimmie Åkesson för statistik och fakta? Det är 260 000 fler än 2006.

En viktig del i detta är de människor som har kommit hit från andra länder. Dem vill Jimmie Åkesson slänga ut. De människorna vill inte Jimmie Åkesson ska finnas i den svenska välfärden. Min fråga till Jimmie Åkesson är: Hur ska vi klara arbetskraftsförsörjningen om vi ska slänga ut invandrarna och om vi ska stänga våra gränser? Välfärden kommer inte att fungera då. Tala om det för svenska folket!

Jag tror att det är väldigt många som är glada över att de som kommer hit får jobba och vill jobba och göra rätt för sig. Vi ska se till att det också blir möjligt. Men du är svaret skyldig. Hur ska vi klara välfärden?

Anf. 103 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag är övertygad om att välfärden hade sett ytterligare lite bättre ut om vi inte hade haft en arbetslöshet på 8 procent och hundratusentals människor i arbetslöshet. Hade vi kunnat få dem i jobb hade det sett betydligt bättre ut.

Jag vet inte vem som pratar om att slänga ut invandrarna. Sådana kategoriska utfall har jag hört från Maud Olofsson hela dagen i nästan alla replikskiften. Det är ingen som pratar om att göra det. Det är ingen som pratar om att invandrare inte ska få finnas i den svenska välfärden, ingen annan än Maud Olofsson, i den här kammaren.

Jag pratar om något annat. Innan man fortsätter att prata om att ytterligare människor måste komma hit för att ingå i Maud Olofssons arbetskraftsutbud tycker åtminstone jag, som vill se ett Välfärdssverige, att vi ska se till att den halvmiljon människor som redan i dag är outnyttjad i arbetskraftsutbudet får en möjlighet att bli en del av det svenska samhället, en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Men det är inte viktigt för den här regeringen. Det enda som är viktigt är att arbetskraftsutbudet ökar så mycket som möjligt så att lönerna i framtiden blir så låga som möjligt. Lönedumping handlar det om.

(Applåder)

I detta anförande instämde Tony Wiklander (SD).

Anf. 104 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker att det finns en viktig sak som kanske borde sägas i den här debatten i och med att felaktigheter har upprepats ett par gånger. Det handlar om arbetslösheten.

Man får ett intryck – och det har sagts flera gånger – att arbetslösheten kommer att ligga kvar på en väldigt hög nivå. Varje person som är arbetslös, som inte har ett arbete att gå till, är naturligtvis ett nederlag. Men vi ska se framför oss att enligt de prognoser som finns kommer vi i slutet av mandatperioden att vara nere i en arbetslöshet på i storleksordningen 5 procentenheter. Med det gamla sättet att räkna, som de flesta av oss är vana vid, handlar det om en arbetslöshet på i storleksordningen 3 procent. Det är historiskt fantastiska siffror. Prognoser är prognoser, men det handlar om att vårda det här.

Jag har i tidigare partiledardebatter efterlyst besked från Jimmie Åkesson om vad Sverigedemokraterna vill på vårdpolitikens område. Nu tycks det som att de har skrivit av rubrikerna från budgetpropositionen och presenterar det som sin politik. Men att läsa Sverigedemokraternas vårdpolitiska program tar inte särskilt lång stund, ungefär lika lång tid som ett blixtnedslag, skulle jag bedöma det som.

Men Jimmie Åkesson säger att tillgänglighet är viktigt. Ojämligheten i vården måste bekämpas. Väntetiderna på akutmottagningarna måste kortas. Vi måste åtgärda platsbristen. Vi måste åstadkomma en bättre barn- och ungdomspsykiatri. Skolhälsovården ska stärkas. Då undrar jag: Vad vill ni göra utöver det som regeringen redan gör?

Anf. 105 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag kan börja med barn- och ungdomspsykiatri. Det har gjorts en del. Det har funnits ambitioner. Det har funnits löften, inte minst, från Göran Hägglund om satsningar. Tyvärr – jag vill inbilla mig att jag har instämmande åtminstone delvis från Socialstyrelsen när det gäller det – är man inte helt nöjd med de här satsningarna.

Det har nämligen i första hand handlat om resurser. Det har inte handlat om satsningar på fler slutenvårdsplatser för unga, utan det har handlat om andra saker.

Jag sade att vi i dag har en situation där det finns sju gånger fler psykiatriplatser till brottsdömda än till barn och ungdomar. Jag tycker att det låter fullständigt bisarrt att vi har det förhållandet samtidigt som 100 000 barn och ungdomar söker sig till den psykiatriska vården varje år. Det är en situation som borde rättas till. Det finns en högre efterfrågan på platser än vad som i dag erbjuds. Vissa landsting har inga platser över huvud taget.

Det måste man kunna åtgärda. Jag tror inte att det i första hand är ökade resurser som krävs för det. Det har visat sig att det inte är det, utan det är tydligare styrning och tydligare direktiv om att det här ska erbjudas. Det ska finnas i varje landsting, helst i varje kommun. Det är en viktig sak när det gäller det här.

Sedan har vi samhällsvården för unga, som är kopplad till det här, där tiotusentals unga hamnar varje år på olika sätt. Där finns det också enorma brister i tillgänglighet. Det handlar om möjligheter att upptäcka brister inom den här verksamheten och så vidare.

Det jag efterlyser här är inte i första hand mer pengar, även om det är klart att det behövs, utan tydligare styrning, tydligare direktiv och tydligare regler för vad som förväntas av kommuner och landsting.

Som jag sade: En satsning på skolhälsovården är kanske det allra viktigaste för att komma åt den psykiska ohälsan bland barn och unga i ett så tidigt skede som möjligt.

(Applåder)

Anf. 106 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! När det gäller skolhälsovården kommer vi inom kort att få en ny skollag. I den blir det väldigt tydligt vad som gäller för kommunernas ansvar för skolhälsovården.

Men regeringen nöjer sig inte med det, utan vi ger också pengar till kommunerna för att kunna förstärka på det här området, just för att ha en första linjens sjukvård för barn och ungdomar på ett sätt som har saknats tidigare.

När det gäller barn- och ungdomspsykiatri har vi varje år satsat 215 miljoner för att korta väntetiderna. Vi har nu dessutom en lagstiftning som gör att inget barn ska behöva vänta mer än en månad på att träffa BUP mot tidigare tre månaders tid. Det är en särskilt skarp vårdgaranti.

När det gäller tillgängligheten har vi genom kömiljarden nått en situation, som jag visserligen ännu inte är nöjd med, men där nio av tio patienter får vård inom vårdgarantitiden.

När det gäller ojämlikheter i vården arbetar vi oerhört metodiskt för att upptäcka och åtgärda skillnader. Det är inte acceptabelt att människor diskrimineras eller behandlas olika för att de är av olika kön, har utländsk bakgrund eller annat. Det ska vara lika.

Frågan kvarstår dock: Vad vill Sverigedemokraterna göra utöver det regeringen gör?

Anf. 107 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har försökt beskriva vad vi vill göra utöver det regeringen gör, för jag upplever inte att regeringen gör särskilt mycket. Var det 214 miljoner Göran Hägglund sade att man skjutit till? Det räcker inte. Om det nu är så att man gör vad som krävs, varför har då antalet platser inom till exempel barn- och ungdomspsykiatri minskat med 60 procent, tror jag, sedan mitten av 90-talet? Det finns bara ungefär 160 platser i dag i hela landet. Varför ser det ut så? Varför motsvaras inte de behov som finns om man nu gör de här satsningarna?

Som jag sade inledningsvis har jag hört Göran Hägglund lova satsningar. Jag har hört Göran Hägglund lova att vidta de åtgärder som krävs. Men nu har det gått ett antal år med Göran Hägglund som socialminister, och tyvärr går utvecklingen åt fel håll. Därför behövs det starkare styrning, tydligare direktiv och tydligare regler för kommuner och landsting. Sedan behövs naturligtvis också mer resurser, och det skjuter vi till i våra budgetar och i vår budgetmotion.

Anf. 108 LARS OHLY (V):

Fru talman! Vården har kommit i centrum för den politiska debatten under våren. Det beror väl inte enbart på att Vänsterpartiet driver kampanjen för världens bästa vård utan privata vinster, men det har lett till att vi har varit ute och träffat mängder av företrädare för personal, anhörigföreningar, patientföreningar och människor som är beroende en god vård och som vill att vården ska fungera för alla.

Vi har också stött på en hel del problem inom vården i dag. Några av dem var väl kända; några kanske var lite överraskande. Men det som är det genomgående temat är att det finns en oro, framför allt bland dem som arbetar i vården men också dem som utnyttjar vårdens resurser, för att vi är på väg åt fel håll. Vi har en vård i världsklass. Det ska man inte låtsas som att vi inte har. Vi ska inte svartmåla. Men vi har en vård som dess värre håller på att försämras.

Förutsättningarna för den vården försämras också genom en del politiska beslut. En majoritet i denna kammare har tidigare beslutat om etableringsfrihet, vilket innebär att de stora riskkapitalbolagen när som helst kan öppna en vårdcentral och demokratiskt valda politiker kan inte motsätta sig det. En majoritet i denna kammare har beslutat om gräddfiler i vården. Även i den offentligt finansierade vården kan man numera ta sjukvårdsförsäkrade patienter snabbare än de patienter som inte har en privat försäkring utan som bara har betalat skatt och trodde att det räckte med det.

Jag har varit runt till exempel i Vårby utanför Stockholm och fått en hel del berättelser om hur det moderata skyltfönstret Stockholms vårdval slår mot de områden som behöver resurserna allra bäst, hur man har fått rusta ned vårdcentralen i Vårby trots att behoven har ökat, hur man har tagit 13 miljoner kronor från vårdcentralen i Rinkeby och dragit ned antalet tjänster med 19 samtidigt som antalet patienter är oförändrat.

Det finns också en jämförelse mellan två delar av Stockholm län – Östermalm och Botkyrka. Jag använde jämförelsen i en debatt som vi hade i torsdags om den ojämlika vården, och siffrorna är precis lika aktuella i dag. På Östermalm bor det ungefär 65 000 personer. Där finns det tolv vårdcentraler. Där finns 194 privata specialister. Där har man registrerat 26 276 besök inom primärvården under 2010.

I Botkyrka bor det något fler människor, ungefär 83 000. Där har man sex vårdcentraler. Det var tolv på Östermalm. I Botkyrka har man fem privata specialister. Det var 194 på Östermalm. I Botkyrka har man gjort 7 485 besök inom primärvården jämfört med drygt 26 000 på Östermalm.

Man måste gratulera Botkyrkaborna till att vara så friska att de inte behöver mer vård. Det är ju fantastiskt. Men så visar statistiken att det är precis tvärtom. Det är Botkyrkaborna som har de mest allvarliga kroniska sjukdomarna. De har det största vårdbehovet, men vårdvalet i Stockholms utformning styr över resurser från dem som behöver vård till dem som efterfrågar vård, och det är något helt annat.

Det här är en ojämlik vård som vi ser effekterna av. Men det är också en ojämsställd vård, där män får bättre vård och dyrare mediciner än vad kvinnor får. Det är en vård som i stället för att kompensera och ge dem som behöver vården mest allra bäst förutsättningar ökar skillnaderna mellan klasser och mellan könen.

Vi har också fått in riskkapitalbolag som numera är de stora ägarna av de vårdföretag som finns i Sverige. Det är riskkapitalbolag som har placerat sig i skatteparadis. I ett tidigare replikskifte sade Jan Björklund att han var emot skattesmitning. Ja, men han gör ju ingenting åt det, för här är det riskkapitalbolag som äger skolor men också vård- och omsorgsföretag. De placerar sig i Guernsey, Jersey och Luxemburg i syfte att undgå att betala skatt. Det är nämligen hela deras affärsidé: att leva på

skattepengar och ta ut vinster av skattepengar men inte bidra med en krona till de skatter som finansierar välfärden i Sverige.

Jag menar att vi har en ansvarslös regering och en ansvarslös politik som tillåter att detta fortsätter.

Vad ska vi göra då? Någonting som de privata bolagen aldrig kommer att göra är att satsa på förebyggande vård och folkhälsa. Det är inte så lönsamt. Det är kortsiktigt väldigt svårt att få lönsamhet i folkhälsoarbete. Vi ser nu på vårdcentralerna hur just detta arbete rustas ned. Vi har fått mängder av reaktioner som går ut på det.

Vi behöver en handlingsplan för folkhälsoarbetet, och vi i Vänsterpartiet har också avsatt 1 miljard som vi kallar för en folkhälsomiljard till förebyggande arbete för att minska vårdbehovet i ett senare läge.

Vi måste satsa på vården och se till att sjuksköterskor kan utvidga sin kompetens på samma villkor som läkare kan. Så är det inte i dag. Sjuksköterskor får ta studielån för att vidareutbilda sig och få en specialistkompetens. De bekostar i stor utsträckning den utbildningen själva, och lönehöjningen som man eventuellt kan få när man sedan är klar är så liten att den knappt kompenserar för de ökade studieskulderna.

Vi måste se till att höja lönerna, och här tror en del företrädare i den här kammaren att bara man får fler arbetsgivare höjs lönerna automatiskt. Jag skulle bara vilja påpeka att de allra lägsta lönerna inom kvinnodominerade yrken på den svenska arbetsmarknaden finns inom handeln. Där är det ingen brist på arbetsgivare. De finns inom hotell och restaurang. Det är inte så att det finns få företag där. De finns inom städbranschen, och det är inte så att det är få som bedriver företag inom den branschen.

Det är alltså inte privatiseringen som kommer att leda till ökade löner, utan det är politiska beslut som innebär att vi bekämpar de låga löner som kvinnor dras med i vården. Kvinnorna betalar i dag välfärden genom sina låga löner. Vi har haft utgångspunkten att vård inte ska ges efter plånbok utan efter behov, och det ser vi ett allt starkare behov av i framtiden med den politik som förs nu.

Låt mig också säga någonting om den fattigdom bland barn som statsministern väljer att raljera över. Att vi har ett relativt fattigdomsbegrepp beror ju på att barn som lever i Sverige och som inte kan unna sig ens bråkdelen av det som deras kamrater kan få oerhört svårt att hävda sig socialt.

De får oerhört svårt att leva ett värdigt liv, för det känns inpå bara skinnet om man inte kan följa med på en skolutflykt därför att det kostar en hundring. Det känns inpå bara skinnet om man tvingas sjukskriva sig från skolan när kompisarna gör något roligt. Det där kan man raljera över. Eller så kan man åka ned till Bryssel och föreslå att vi i stället ska införa ett absolut fattigdomsbegrepp som gör att man bara med ett penndrag avskaffar all barnfattigdom i Sverige samtidigt som samtliga 220 000 barn som är fattiga i dag kommer att finnas kvar och inte känna någon förbättring alls. Det är cyniskt.

Vi kan avskaffa barnfattigdomen. Vi kan göra en hel del för att bekämpa de system som leder till att barn växer upp i fattigdom i dag. Dit hör att se till att barn får gratis glasögon, att vi har en avgiftsfri skola och att vi höjer underhållsbidraget som bara har höjts med en hundralapp på 15 år – och då för övrigt tack vare Vänsterpartiet. Vi ska se till att sluta öka skillnaderna mellan vuxna, för barns fattigdom beror ofta på föräld-

rars fattigdom. Det är föräldrar som är ensamstående och föräldrar som ibland är sjuka eller arbetslösa och som därigenom får en raserad ekonomi.

Vi kan avskaffa fattigdomen bland barn. Det handlar om politisk vilja. Det skulle enligt Rädda Barnens experter kosta 15 miljarder kronor. Det är drygt 10 procent av vad era skattesänkningar har kostat hittills. Det är möjligt, men det handlar om politiska val. Ni gör andra val. Ni sänker hellre skatter än bekämpar barnfattigdomen.

Dessutom vill jag ta upp ytterligare några cyniska system som drabbar människor. Fas 3 inom det som kallas jobb- och utvecklingsgarantin är ett sådant. Det är ovärdigt. Det är ansvarslost. Det har lett till att företag har byggts upp med enda intresse att tjäna pengar på långtidsarbetslösa. Era system ger företagen 5 000 kronor i handen varje månad för varje arbetslös som de ger någon form av sysselsättning samtidigt som de inte får en krona i kostnad för dessa personers löner eller bidrag. Det är oerhört dåligt använda skattepengar. Ni kastar pengar efter företagen. Ni låser fast företag i bidragsberoende i stället för att se till att människor får möjligheten att utvecklas.

De utförsäkringar som görs inom sjukförsäkringen är precis lika ansvarslösa, för de drabbar människor på ett oerhört hårt sätt. Nu är det 50 000 människor som har utförsäkrats hittills.

Det är klart att ingen har råd med allt; det har statsministern helt rätt i. Men politik handlar om att välja, och jag säger: Skattesänkningarna kostar pengar som skulle kunna användas till välfärd efter behov i stället. Det är Vänsterpartiets alternativ.

(Applåder)

I detta anförande instämde Rossana Dinamarca och Lena Olsson (båda V).

Anf. 109 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Grunden för den svenska hälso- och sjukvården och omsorgen är att vi har en gemensam finansiering. En annan grund handlar om att vi ger vård efter behov. Detta är basen för den svenska hälso- och sjukvården och äldreomsorgen, och så ska det fortsatt vara.

Det den politiska diskussionen handlar om nu, när Lars Ohly talar, är vem som kan utföra vård och vem som får utföra vård och på vilka grunder. Medan vi andra, som ägnar oss åt hälso- och sjukvården, ägnar oss åt att utveckla den och göra den mer tillgänglig, förstärka kvaliteten och göra den mindre ojämlig ägnar Lars Ohly all sin uppmärksamhet åt att ställa sig på sidan och argumentera för att färre ska utföra vård.

Jag har ett konkret exempel. Jag var med och invigde den andra vårdcentralen i Hedemora. Där har funnits en i evig tid. Jag kan inte berätta om den är särskilt bra eller särskilt dålig, men jag tror att det betyder någonting oerhört viktigt för Hedemoraborna att få en vårdcentral till. Varför? Jo, dels därför att man lägger mer makt hos den enskilda patienten att gå dit det passar bäst, dels därför att detta höjer den lägsta nivån. Det innebär att vårdcentralerna behöver anstränga sig för att ha ett gott bemötande, för att se till att leverera tider snabbt till patienter så att de kan komma till i vården och för att ge en vård och omsorg som människor är nöjda med.

Jag vill ha fler aktörer. Jag vill ha fler vårdcentraler. Lars Ohly vill ha kvar ett gammalt system där landstingspolitiker bestämmer sig för att stoppa nya utförare. Det är fel väg att gå.

Anf. 110 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Tyvärr talar Göran Hägglund inte riktigt sanning när han säger att alla är överens om att vården ska bekostas gemensamt. Det kan inte vara sant, eftersom ni på varje sätt nu underlättar för människor att få en bättre vård om de har råd med privata försäkringar. Ni har infört system med gräddfiler i vården. Ni har sett till att sjukvårdsförsäkringar – tvärt emot vad en del borgerliga debattörer hävdar – är den försäkringsform som ökar mest. Varför gör den det? Jo, därför att människor inte känner tilltro till den gemensamt finansierade vården. De som har råd kanske till och med väljer att köpa sig en privat försäkring därför att de vet att det ger dem vård snabbare.

Förra året gick 4 miljarder av våra skattepengar till vinst i riskkapitalbolag placerade i skatteparadis. 4 miljarder kronor – det är lika mycket som 10 000 sjuksköterskor kostar under ett år. Jag väljer hellre att använda pengarna till att anställa fler sjuksköterskor, undersköterskor och läkare än att kasta ut dem till riskkapitalbolag som har vinstintresset som grund.

Det är detta som är problemet. När vinstintresset kommer in inom välfärden börjar fel frågor ställas. Då är inte frågan längre vem som har störst behov av vården. Då är frågan: Vem kan vi tjäna mest pengar på att vårda? Det är någonting helt annat.

Som jag visade i jämförelsen mellan Östermalm och Botkyrka är det relativt friska, rika män på Östermalm som gynnas av både de vårdvalssystem som Stockholm har infört och av de regler som regeringen är ansvarig för. De multisjuka, de kroniskt sjuka och de som är sjuka i områden där man har sämre sociala förhållanden drabbas däremot av nedskärningar.

Offentliga vårdcentraler läggs ned i dag. Vårdcentralen Väven i Norrköping läggs ned därför att ni inte vill ha en demokratisk styrning av vården. Ni vill ha en marknadsstyrning. Det är fel väg.

Anf. 111 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Det har gjorts en del utvärderingar av vårdvalssystemet. En av de viktiga sakerna att säga är att det har tillkommit i storleksordningen 230 nya vårdcentraler i Sverige. Det är en rejäl ökning – en ökning med ungefär 25 procent. Det är något fenomenalt. Fler människor får närmare till sin vårdcentral, och vi får en konkurrens som handlar om att ha ett bra bemötande, att ge tider snabbt och annat som är viktigt för oss som patienter. 230 nya vårdcentraler har alltså tillkommit på kort tid.

Tillgängligheten förbättras. Vårdköerna blir kortare. KI, Karolinska Institutet, som har tittat på effekterna säger att de viktigaste effekterna i Stockholmsområdet är att det kommer till nya vårdcentraler i områden som inte är de centrala. Det handlar i stället om ytterkantsområdena och områden där man tidigare sannolikt har haft en underefterfrågan, det vill säga att folk inte har fått vård i den utsträckning som de har behövt.

Detta är ovedersägligt, Lars Ohly. Det är bara att läsa detta. Men bortser man från det och fastnar i ägandefrågorna kommer man inte längre.

Prot. 2010/11:116
15 juni

Partiledardebatt

Anf. 112 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! De siffror som jag redovisade var inte någonting som jag hade hittat på eller som jag bara bluffade fram. På Östermalm, med 65 000 invånare, finns det tolv vårdcentraler och 194 privata specialister. Man har oerhört många besök på de vårdcentraler som finns. I Botkyrka, med 83 000 invånare, har man sex vårdcentraler, fem privata specialister och oerhört mycket färre besök.

Min fråga är: Beror det på att Botkyrkaborna är mycket friskare? Nej, det beror på att ni med era modeller styr resurser från de områden där resurserna skulle behövas till de relativt rika, friska männen på Östermalm. Kanske beror det på att det är era väljare i större utsträckning – vad vet jag? Men det är så era system fungerar. Ni vill gynna de redan rika.

Vi säger: Vård efter behov! Omsorg efter behov! Utbildning efter behov! Plånbokstjocklek ska inte spela någon roll. Men då krävs det en kursändring i svensk politik.

Anf. 113 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det har nu gått ett riksdagsår sedan valet. Denna debatt är väl något slags summering av året.

Jag tror att vi alla kan vara överens om att konstatera att det mest dramatiska har skett utomlands. Den arabiska våren tog världen med överraskning. I land efter land i Nordafrika och Mellanöstern reste sig folket i ett rop på frihet. Tunisien blev fritt och Egypten blev fritt. Och vi har inte sett slutet på den processen. I Libyen, Jemen och Syrien är dramatiken fortsatt högt uppskruvad.

Frihetens låga fladdrar mycket oroligt i flera länder, och vi kan inte alls räkna bort riskerna för än större blodsutgjutelse framöver. Men jag tror att vi alla här hoppas på en sak, nämligen att detta kommer att vara ett oåterkalleligt genombrott för demokratin och att våldet ska upphöra. Klockan ska inte kunna vridas tillbaka. Vägen till frihet kommer kanske att vara kantad av enskilda motgångar och besvikelser. Men till slut måste folkens vilja segra.

Herr talman! Även här i Sverige gjorde folket sin röst hörd genom förra årets val. Man sade nej till det rödgröna alternativet med dess politik med köer, kvoteringar och bidrag. Man sade ja till arbetslinjen, ja till en bättre skola, till en bättre vård och äldreomsorg och till stabila statsfinanser – ansvarsfullt förvaltande. Det är också precis en sådan politik som vi har fortsatt att driva sedan valet.

Vårt bidrag till den arabiska vårens blomstring, Libyeninsatsen, har förvisso kantats av en del illustra inslag.

Håkan Juholt får lyssna nu. Jag vet inte varför jag kommer att tänka på en viss barnvisa. Ni vet den där med Vänsterns lilla Håkan – förlåt, prästens lilla kråka – där han slank än hit, än dit och till sist ned i diket. Nu har i alla fall kråkan – förlåt, Håkan – tagit sig upp ur diket, och vi har kunnat fatta beslut om en förlängd Libyeninsats. Det tycker jag är väldigt bra, och det tycker nog inte minst befolkningen i Libyen.

Annars kan vi konstatera att situationen efter valet har kommit att bli historisk i ett mycket beklämmande avseende. Det är inte bara det att vi har fått ett främlingsfientligt parti i Sveriges riksdag. Vi har också sett att de starka avståndstaganden som oppositionspartierna gjorde före valet successivt har mjukats upp.

Riksdagen har i dag en opposition där Sverigedemokraterna utgör själva grundenergin. Det är med deras stöd man då och då når majoritet i enskilda sakfrågor. Till detta kommer den föga konstruktiva hållningen från oppositionen när man enbart säger nej till regeringens förslag men sällan eller aldrig kommer med ett eget samlat alternativ.

Inget av detta är särskilt imponerande. Redan i dag, tre år före nästa val, kan vi konstatera att oppositionen inte riktigt gör sitt jobb.

Herr talman! Vi kristdemokrater ser barns och ungdomars uppväxtvillkor som nyckeln till en bättre framtid, inte bara för dem utan för oss alla. Den frågan har svävat lite över debatten, och vi har kommit in på den några gånger hittills, men det finns ett antal viktiga saker att resonera om här.

Materiellt har barn och ungdomar i vårt land aldrig haft det så bra som nu. Mödra- och barnavård är i världsklass. Skolan och barnomsorgen är tillgänglig för alla, och möjligheten till fritidsaktiviteter är stor. Ändå är det någonting som saknas.

Vi kan konstatera att den psykiska ohälsan ökar. Antalet barn och unga som får antidepressiva läkemedel har ökat med omkring – hör och häpna – 30 procent på några få år. Detta är allvarligt och bör mana alla till en del funderande om skälen till det.

Antalet barn och unga som får lugnande läkemedel har ökat med över 40 procent.

Under 2000-talet har antalet självmordsförsök bland personer i åldern 15–24 år ökat med drygt 40 procent. Det är förstås, om man tänker efter, en rätt hisnande siffra.

Vi vet också att 7–8 procent av skolbarnen är utsatta för mobbning. Det innebär i rena tal att vi har 50 000 barn som varje dag lever i skräck för sina plågoandar på skolgården eller i klassrummet.

Enligt organisationen Friends skolstartsundersökning känner mer än en tredjedel av Sveriges skolungdomar i åldern 14–17 år oro i samband med skolstarten.

I fråga om skolan vet vi att skolresultaten under lång tid kontinuerligt har försämrats. Nästan en fjärdedel av eleverna i årskurs 9 når inte slutbetyget Godkänd i alla ämnen.

Unga med svaga skolresultat och utan gymnasieutbildning riskerar inte bara att slås ut och hamna i långvarigt utanförskap. De riskerar också försämrad hälsa och livskvalitet. Detta tillsammans med andra faktorer gör att ungdomsarbetslösheten blir alldeles för hög. Varje person som saknar jobb är naturligtvis ett nederlag.

Vi kan också se en utveckling där gäng som begår brott ständigt får nya och inte minst unga medlemmar. I frånvaron av fungerande familjegemenskaper erbjuder gängen samhörighet, bekräftelse och gemenskap.

Rotlöshet, svag familjegemenskap, brist på närvarande vuxna, utsatt-het och etableringssvårigheter är problem som drabbar många unga och som förtjänar högsta prioritet från det politiska hållet.

I den debatt som förs om ekonomiskt utsatta barn lyfts det sällan fram att så många barn är fattiga på tillit och nära, stabila och kärleksfulla relationer.

En sak är säker: Det går inte att tala om sociala och ekonomiska problem som berör barn och unga utan att samtidigt tala om familjen. Familjen är mer än en mysig idyll. Det vet alla. Det är svårt att vara förälder, inte minst till tonårsbarn.

Samhället måste uppvärdera föräldraskapet. Den yttersta utsattheten för barn uppstår när föräldrar inte har förutsättningar att fylla sin roll och ta sitt ansvar gentemot barn och ungdomar. Det är det som gör familjen till den mest grundläggande välfärdsinstitutionen. Fungerar föräldraansvaret, om föräldrarna har de rätta förutsättningarna, grundas också en god välfärd. Och omvänt: När det spricker, spricker också välfärdens fundament.

Vi talar mycket, på väldigt goda grunder, om stabila offentliga finanser, ekonomisk tillväxt och arbetslinje. Det är helt centralt och naturligtvis nödvändigt för att vi ska kunna klara de utmaningar som vi har. Men det räcker inte för att långsiktigt kunna bygga ett gott samhälle. Vi måste också arbeta för goda uppväxtvillkor. Vi kristdemokrater har alltid envist slagits för det, och det kommer vi att fortsätta att göra och ägna denna fråga en särskild prioritet under de kommande åren.

Vi ser att när det går ekonomiskt för de allra flesta finns det de som riskerar att hamna efter. Dem måste vi tänka särskilt på. Regeringen gör mycket. Vi har många åtgärder för familjeekonomi, och vi gör särskilda insatser gentemot grupper som behöver det extra mycket.

Politiken måste utformas så att föräldrarna får större utrymme för egna val för att kunna bestämma mer över sitt liv.

Det finns naturligtvis många frågor att fundera på. Hur utformar vi en familjepolitik som innebär riktig valfrihet för föräldrarna och trygghet för barnen? Hur får vi en högkvalitativ skola som inte skickar unga ut i utanförskap? Hur får vi en arbetsmarknad som öppnar sig för unga personer som ännu inte har någon arbetslivserfarenhet? Hur hindrar vi ungdomsbrottslighet och gängkriminalitet från att växa och dra med sig allt fler av våra barn och unga? Alla dessa frågor hänger ihop. Det är de som verkligen handlar om Sveriges framtid – om hur välfärden ska upprätthållas och om hur vi ska kunna hålla ihop samhällets värdegemenskap.

Vi kristdemokrater ser detta som det mest prioriterade området. Det är just denna sorts utmaningar som vi kristdemokrater kommer att lägga ned mycket energi på från nu och framåt. Det handlar om att göra verklighet av det som så många av oss säger oss vilja göra för att Sverige ska vara världens bästa land att leva i för barn och unga.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Andersson, Yvonne Andersson, Andreas Carlson, Annika Eclund, Lars Gustafsson, Tuve Skånberg och Roland Utbult (alla KD).

Anf. 114 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Göran Hägglund för ett viktigt anförande.

Den arabiska våren då människor reser sig för att kräva den självklara rätten att styra över sina egna liv och sina egna länder ger också oss i

Sverige anledning att dra slutsatser om vår utrikespolitik. Det är inte rimligt att tala om att det går mot demokrati samtidigt som svenska vapen beväpnar diktaturer.

De modiga människor som kräver demokrati och mänskliga rättigheter ska se på oss som goda grannar och bundsförvanter i deras kamp, inte som dem som förlängde förtrycket.

Sveriges smusslande med diktatorer var tidigare en sak som var pinsam i Sverige. I informationssamhället är det direkt skadligt på ett globalt plan. Vapenhandeln undergräver inte bara demokratisträvandena i de länder där vapnen hamnar utan riskerar också att undergräva tilltron till Sverige bland de människor, och de är numera väldigt många, som är inkopplade på de globala informationsmotorvägarna.

Den 12 maj svängde därför Kristdemokraterna och enades i utrikesutskottet om att de svenska vapenexportreglerna skulle skärpas. Äntligen! Vi ska få ett demokratikriterium, utlovas det.

Än så länge vet vi dock lite om vad de nya reglerna i praktiken kommer att innebära, så låt mig använda den här debatten till att ställa en konkret fråga.

Saudiarabien är ett land som saknar mänskliga fri- och rättigheter, som saknar demokrati, som saknar rättigheter för kvinnor, som saknar rättssäkerhet och som saknar pressfrihet. Det är en stat som nu hjälpt regimerna i sina grannländer med att blodigt slå ned demonstrationerna för demokrati och mänskliga rättigheter. Det är också ett land till vilket vi förra året sålde pansarvärn för 185 miljoner och ett land som vill köpa svenska militära radarsystem.

Därför är det viktigt att förstå om den nya lagstiftningen blir på riktigt eller om det ännu en gång blir fina principer utan täckning i verkligheten.

Göran Hagglund, kommer den skärpta lagstiftningen att fungera, och kommer Saudiarabien även fortsättningsvis att beväpnas med svenska vapen eller blir den vapenexporten nu stoppad?

Anf. 115 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Händelsutvecklingen under senare tid tror jag har skapat ett väldigt bra tillfälle till tillnyktring och reflexion över vad Sverige i ganska många år har medverkat till.

När man tittar lite i backspegeln kan man se hur svenska tidigare regeringar – till exempel i FN när FN skulle utse MR-rådet, ett råd för mänskliga fri- och rättigheter – hur Sverige, genom att lägga ned sin röst medverkat till att Libyen blev ordförande för MR-rådet. Det känns som en paradox. Det där har jag tidigare reagerat mot.

Det finns goda skäl att diskutera den svenska vapenexportlagstiftningen. Plötsligt har här ett fönster nu öppnats när flera är beredda att diskutera. För mitt partis del råder det ingen tvekan. Vi har ett demokratikriterium som vi i partiet har beslutat ska finnas i den här lagstiftningen.

I Sverige har vi haft som tradition att ha breda överenskommelser om vapenexportlagstiftningen. Jag tror att det är viktigt att ha det, av många olika skäl. Det här är en verksamhet som till sin karaktär delvis är hemlig eftersom det gäller affärshemligheter. Men det måste finnas ett klart och tydligt regelverk.

Jag tror att det är viktigt att partier är med och har insyn i de beslut som fattas, och jag hoppas att vi kan komma dithän att vi från svensk

Anf. 116 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det finns anledning till tillnyktring. Även den nu sittande handelsministern har ju försökt göra affärer med Libyens diktator.

Jag ställde här en konkret fråga, för jag tycker att det är viktigt att man kan lita på att det som från riksdagen sägs ska göras också blir verklighet.

På samma sätt som den svenska vapenhandeln i de stater där människor nu rest sig upp för demokrati och mänskliga rättigheter har undergrävt förtroendet för Sverige kan förtroendet för politiken i det här landet undergrävas om vi säger att vi ska införa ett demokratikriterium men sedan fortsätter att beväpna en totalitär stat som Saudiarabien som dessutom använder sin makt till att slå ned demokratisträvanden inte bara i sitt eget land utan också i grannländerna.

Jag fick tyvärr inget svar på min konkreta fråga men hoppas att jag senare kan få det.

Låt mig använda denna sista replik i dagens partiledardebatt till att tacka för välkommandet från de olika kollegerna och till att bjuda in till Vittsjödagen på lördag då Vittsjö GIK spelar en mycket viktig match och det dessutom hålls ett sommartal av en icke obekant partiledare och språkrör, en Vittsjöbo.

Anf. 117 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Beträffande det sistnämnda vill jag säga att jag tror att jag talar för alla partiledarkolleger när jag säger att vi förstås helt står bakom Vittsjö GIK inför den viktiga matchen på lördag.

Den fråga som vi egentligen diskuterar handlar om någonting väldigt allvarligt och betydelsefullt. Detta får betydelse i politiska skeden och väldigt konkret för människor.

Frågan kräver en grundlig reflexion och, gärna, samtal över parti-gränser när det gäller att åstadkomma ett regelverk som är bra, vilket naturligtvis är det viktigaste – ett regelverk som också står sig över tid, som kan skapa den tydlighet som krävs gentemot industrin och gentemot omvärlden och som självklart kan bygga politisk konsensus eller nå så långt det går att komma kring detta.

Mitt partis besked är klart och tydligt: Vi vill ha ett demokratikriterium i den svenska vapenexportlagstiftningen.

(Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 9 juni.

3 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade att *Morgan Johansson* (S) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 18 juni, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Laila Olsen* (S).

4 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Gustav Fridolin* (MP) av sagt sig uppdraget som ledamot i EU-nämnden från och med den 16 juni och att *Ulf Holm* (MP) av sagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden från och med den 16 juni.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

5 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden

Andre vice talmannen meddelade att Miljöpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Ulf Holm* som ledamot i EU-nämnden och *Gustav Fridolin* som suppleant i EU-nämnden.

Andre vice talmannen förklarade valda *från och med den 16 juni* till

ledamot i EU-nämnden
Ulf Holm (MP)

suppleant i EU-nämnden
Gustav Fridolin (MP)

6 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 27 maj inkommit.

7 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
EU-dokument
KOM(2011)336 till arbetsmarknadsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 9 september*.

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets utlåtande 2010/11:FiU27
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU37
Utbildningsutskottets betänkanden 2010/11:UbU16 och UbU17
Näringsutskottets betänkanden 2010/11:NU23 och NU18

9 § Ändringar i insättningsgarantin

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU41
Ändringar i insättningsgarantin (prop. 2010/11:109).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

10 § Vissa förändringar av trängselskatten i Göteborg

*Vissa förändringar
av trängselskatten
i Göteborg*

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU34
Vissa förändringar av trängselskatten i Göteborg (prop. 2010/11:133).

Anf. 118 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation.

I motionen utgår vi från antagandet att beslut bör tas på lägsta möjliga, ändamålsenliga nivå – så nära medborgarna som möjligt. Det är viktigt att de medborgare som berörs av ett beslut också får vara med och besluta.

Personligen har jag valt att driva frågan med anledning av det principiella ställningstagandet att ett beslut om trängselskatt är ett beslut som bäst fattas av berörda medborgare.

Min partikollega Mikael Jansson, som också kommer att delta i denna debatt, representerade Sverigedemokraterna i Göteborgs kommunfullmäktige under förra mandatperioden och var då ensam om att verka mot ett införande av trängselskatt i Göteborg. Hans bidrag till denna debatt kommer därför att i alla fall i viss mån handla om ärendet i sak, medan jag personligen nöjer mig med att förespråka just folkomröstningen.

Det är uppenbart att det finns olika uppfattningar om huruvida trängselskatter är det bästa för Göteborg eller inte, och det finns ett mycket stort folkligt engagemang i frågan. Över 20 000 namnunderskrifter har samlats in till stöd för en folkomröstning. Ett helt nytt enfrågeparti har bildats, som också tog sig in med fem mandat i kommunfullmäktige i Göteborg i valet i höstas. Det innebär att de kritiska rösterna i Göteborgs kommunfullmäktige har ökat från ett mandat till åtta mandat.

Dessutom fick de partier som har en kritisk syn på trängselskatten stärkt stöd i omvalet i Västra Götalandsregionen. Huruvida trängselskatt i Göteborg är något önskvärt eller ej menar jag är upp till medborgarna att

ta ställning till lokalt och regionalt. Det tar inte jag personligen ställning till. Däremot tar jag ställning för principen om ett ökat medborgarinflytande. Mikael Jansson kommer senare också att visa att det inte är någon självklarhet eller naturlag som säger att trängselskatt är att föredra i detta fall.

De som bor i Göteborg och dess närhet är fullt medvetna om hur ett införande av trängselskatt ska finansieras. De är fullt medvetna om vad skattepengarna ska gå till. De är fullt medvetna om vilka alternativ till trängselskatter och vilka alternativ till finansiering som finns, och de är fullt kapabla att själva avgöra om trängselskatten är något de vill ha. Därmed är de fullt kapabla att själva ta beslutet genom en lokal folkomröstning.

Det var precis det som skedde här i Stockholm i valrörelsen 2006. Vi som bodde i Stockholm fick möjlighet att rösta. En viktig poäng med en sådan folkomröstning är att beslutet blir lättare för befolkningen att acceptera. Även den som kampanjar på nejsidan i en folkomröstningskampanj får lättare att acceptera ett beslut om en majoritet av medborgarna visar sig vara för beslutet och att de investeringar som behövs därefter genomförs.

Det hölls, som jag nämnde tidigare, nyligen ett omval i Västra Götalandsregionen. Alla de gamla partierna är för trängselskatter, men Sverigedemokraterna kandiderade till regionfullmäktige med budskapet att vi vill stoppa alla fortsatta steg i riktning mot ett införande av trängselskatter i Göteborg till dess att en lokal folkomröstning har hållits. Varför skulle inte göteborgarna få samma möjlighet som vi fick här i Stockholm? Vad är de gamla partiernas företrädare rädda för? Vill man som politiker ha väljarnas förtroende bör man också visa väljarna förtroende genom att lita på att väljarna tar det beslut som bäst tillgodoser deras behov och önskemål och som bäst gynnar den egna kommunen och egna regionen.

Herr talman! Det finns all anledning att lyssna till opinionen, glädjas åt det folkliga engagemanget i denna fråga och visa förtroende för att medborgarna faktiskt kan besluta i en sådan här fråga. Med anledning av det borde en folkomröstning betraktas som det enda rimliga alternativet, och alla investeringar, alla fortsatta planer, alla lagändringar och andra åtgärder borde stoppas till dess att en folkomröstning har hållits. Med anledning av det vill Sverigedemokraterna avslå propositionen, och jag yrkar därmed bifall till Sverigedemokraternas reservation.

I detta anförande instämde Mikael Jansson (SD).

Anf. 119 HANS OLSSON (S):

Herr talman! Jag tror att den fråga vi nu ska diskutera är en av de stora. Detta är egentligen bara en detaljfråga i det stora hela, men den stora diskussionen hade vi för ungefär ett år sedan när vi talade om införande av trängselskatter i Göteborg. Detta är bara en liten teknikalitet på det beslutet.

Just dessa debatter tror jag dock att vi kommer att få se mer av. Jag tror också att vi kommer att behöva mer av denna typ av debatter, för vi kan inte sticka huvudet i sanden eller var man nu sticker det någonstans

när man inte vill göra någonting. Inte bara Sverige utan vårt lilla jordklot står inför stora utmaningar vi inte kan bortse ifrån.

Jag tror att vi om vi ska lösa detta måste ha killar och tjejer som är engagerade politiskt, som vågar ta stora och viktiga beslut – inte för att det är kul att ta stora, viktiga beslut, och inte för att det är lätt att ta stora, viktiga beslut utan för att framtiden kräver det. Framtiden, som vi ska lämna över till kommande generationer, kräver att vi vågar ta stora politiska beslut som gör att jorden blir något lättare att leva på eller framför allt *går* att leva på.

Det kommer att ske överallt; över hela jorden måste man ta sådana här beslut. Detta är ett av de beslut vi måste ta som handlar om att vi ska få en bra miljö och en bra värld att leva i.

Nu är det så unikt att samtliga partier var helt överens när vi tog detta beslut här. Vi socialdemokrater hade två synpunkter som jag ska återkomma till, men beslutet togs i full enighet. Det intressanta är att det som har förberetts, beslutet nere i Västra Götaland och Göteborg, var också alla i princip överens om när vi tog beslutet för ett år sedan.

Det mest intressanta tycker jag är att Svenskt Näringsliv med Västsvenska Handelskammaren i spetsen har sagt att detta är bra. Det är en unik situation där man förstärker att vi måste göra någonting åt Göteborgs situation, dels på järnvägssidan och dels på vägsidan och i kollektivtrafiken. Människorna som bor där känner nämligen problemen.

Vi som pendlar eller åker mycket tåg vet att Centralen i Göteborg är rent bedrövlig. Det är nämligen en gammal säckstation, som det heter; tågen kan inte köra igenom utan måste in och vända. En ombyggnad och att få göra den så kallade Västlänken skulle göra hur mycket som helst för tågtrafiken och pendligen i Västra Götaland.

Nu är det så att vi måste stå emot tillfälliga opinioner. Vi måste stå upp, och vi måste våga ta beslut som några kanske lite populistiskt kan säga att vi inte ska ta. David Lång representerar Sverigedemokraterna. Han sade att det var det parti som gick fram i omvalet i Västra Götaland, därför att de tycker att det ska vara en folkomröstning.

Jag kollade siffrorna, och det är faktiskt så att Sverigedemokraterna gick fram lite grann i Göteborg i det omval vi hade. Det kan man kanske säga beror på att partiet står upp för att man ska ha en folkomröstning. Mitt parti, Socialdemokraterna, som skulle ha stått i den andra ringhörnan, gick dock också fram – dubbelt så mycket som Sverigedemokraterna. Vi ökade med 3 procent. Om omvalet var en folkomröstning om huruvida det ska hållas en folkomröstning vann alltså Socialdemokraterna.

Herr talman! Detta är alltså en teknisk uppföljning av det stora beslut vi tog. Vi socialdemokrater hade då två synpunkter. Det ena var att vi skulle lösa detta med flerpasagerarregeln, och det andra var att skattskyldigheten för utlandsregistrerade fordon måste lösas. Nu har vi svart på vitt att den första frågan är löst, och vi utgår från att den andra också kommer att lösas. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 120 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Trängselskatter är ett riktigt smart sätt att lösa trängselproblem. Köer och trängsel – nu ska jag erkänna att jag är lite influerad

av ekonomi – uppstår enkelt uttryckt när utbudet på vägutrymme inte motsvarar efterfrågan. Det är helt enkelt fler människor som vill åka bil än vad det finns vägar. Det finns ett planekonomiskt sätt att lösa detta, och det är att bygga nya vägar. Det funkar ett tag, men om man bygger ett samhälle som underlättar för bilismen får man ett mer bilberoende samhälle. Väldigt snart är de nya vägarna igenkorkade med bilar.

Så har vi det lite mer marknadsekonomiska sättet att lösa problemet. Det är att sätta ett pris på det begränsade vägutrymmet som matchar utbud och efterfrågan och därmed undanröjer trängseln. Det är en lite mer långsiktig lösning.

När Stockholm införde trängselskatt på försök minskade biltrafiken till och från innerstaden med mellan 20 och 25 procent. Det i sin tur innebar naturligtvis att kötiderna minskade, med en tredjedel i morgonrusningen och nära på hälften i eftermiddagsrusningen. Den ökade framkomligheten innebar att förseningarna med bussar minskade, till stor glädje för alla som åker buss. Minskad trafik leder förstås till minskade utsläpp. Koldioxidutsläppen minskade med 14 procent, och de hälsofarliga utsläppen minskade med mellan 8 och 14 procent i innerstaden.

Sedan dess har trafiken ökat en aning eftersom man inte räknat upp nivåerna på trängselskatt i takt med pris- och inkomstutvecklingen i samhället. Trots detta får trängselskatten fortfarande sägas vara en framgångssaga. Det är alltså inte konstigt att även göteborgarna vill ha trängselskatt. Beslutet att införa trängselskatt i Göteborg 2013 är redan fattat.

Det vi pratar om nu handlar snarare om några detaljer, om att flytta några betalstationer och sådant. Det är alltså det som vi i Sveriges riksdag ska ta ställning till. Det är vi som ska fundera på om det är smart att flytta några betalstationer lite längre söderut till Sankt Sigfridsgatan i Göteborg. Jag som representerar Uppsala län kan säga med en gång att jag har ganska dålig koll på Sankt Sigfridsgatan i Göteborg. Jag har lite svårt att bedöma om det är smart att ha betalstationerna just där. Jag tror att det är många i utskottet som delar detta lilla bekymmer som jag har.

Den här frågan borde de lokala politikerna kunna besluta om själva i stället för att de ska behöva skicka förslagen hit för godkännande med ett antal månaders fördröjning som följd. Egentligen är det inte bara det här med några betalstationer hit eller dit eller några kronor hit eller dit upp och ned på nivån som de borde besluta om, utan även makten över vart intäkterna ska gå borde ligga närmare de människor som berörs.

Det är någonting som vi i Miljöpartiet länge har efterlyst, men tidigare gick det inte såsom vår grundlag såg ut. Sedan årsskiftet är det däremot fritt fram. Det enda vi har väntat på är att regeringen ska få ändan ur vagnen och utreda hur en sådan reglering ska kunna se ut. Och faktiskt, väldigt vältajmat tillsattes en utredning förra veckan, så vi behöver inte bråka om den saken i dag utan kan glatt se fram emot att vi framöver kommer att slippa att i riksdagen diskutera betalningsstationerna på Sankt Sigfridsgatan.

Det enda vi har kvar att bråka om i riksdagen handlar om Sverigedemokraternas förslag att vi inte ska göra något mer för att införa trängselskatt innan man har haft en lokal folkomröstning i Göteborg. Att vilja ha lokala folkomröstningar i sig är en högst respektabel åsikt som även Miljöpartiet ofta hyser, men frågan är vem som ska besluta om att ha en lokal folkomröstning.

David Lång sade någonting om att man skulle ta de här besluten så nära som möjligt de människor som berörs. Det här är en lokal fråga. Är det då inte rimligt att det är kommunfullmäktige i Göteborg som ska besluta om man ska ha en lokal folkomröstning eller inte? De har haft frågan uppe och beslutat och sagt: Nej, vi behöver inte ha en lokal folkomröstning. Det kan man tycka olika saker om, men det är i alla fall den lägsta nivån som har beslutat om det. Ska vi då från Sveriges riksdag komma och säga att det de beslutade är fel och de ska ha en lokal folkomröstning? Det tycker jag är orimligt, så jag ställer mig i stället bakom förslaget i betänkandet.

Anf. 121 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Om detta hade varit ett radioprogram skulle rubriken absolut ha varit Favorit i repris. Vi har under mycket lång tid i olika sammanhang debatterat detta. Jag tog mig för att gå tillbaka till riksdagens utmärkta protokoll och noterade att min första debatt ägde rum den 2 mars 2003 och att beslutet gällande Stockholm togs nära nog på dagen sju år tillbaka i tiden, nämligen den 16 juni 2004. Ett par tre av oss var med redan på den tiden.

Catharina Bråkenhielm, som inledde debatten, hade en mycket klok synpunkt som jag noterade. Hon sade att debatten då handlade om Stockholm men att det nog skulle kunna tänkas utsträckas till att gälla andra områden i Sverige. Hon nämnde inte vilka. Men det var en mycket klok synpunkt; hon visade framsynthet på den punkten. Lars Gustafsson från Kristdemokraterna var med i den debatten, och Socialdemokraternas Börje Vestlund hade invalts till skatteutskottet för just detta ändamål.

Vägskatter eller vägavgifter är ett mycket effektivt medel för att styra trafiken. Det tror jag att alla är medvetna om. När vi 2004 beslutade om trängselskatten var det, särskilt från Miljöpartiet och Vänsterpartiet, helt och hållet miljöaspekten som dominerade. Man skulle minska trafiken och utsläppen. Det har, som Helena Leander sade, fungerat väl om man räknar på bara trafiken.

Man hade gjort det i London tidigare, även om man där räknade lite annorlunda. Skatteutskottet gjorde klokt nog ett besök i London. Det visade sig att antalet bilar visserligen minskade, och London Transport Authority berättade att också bensinförbrukningen minskade mellan 4 och 10 procent. Det är viktigt att bensinförbrukningen går ned, för det är bensinen som genererar avgaserna. Strax utanför den stora ringen gick bensinförbrukningen ned med ungefär 20 procent. Problemet var att människor betedde sig på ett sätt som politiker inte vill att de ska göra. De tog långa omvägar, och bensinförbrukningen på de stora motorvägar utaför hade ökat med 20 procent.

Det här är något av det problem som nu ska lösas i Göteborg genom trängselskatter eller trängselavgifter. Jag har som Helena Leander ganska få synpunkter på hur man placerar ut betalstationerna. Jag noterar att det är samma problem som man hade i Stockholm. Detta är den åttonde propositionen om detta som jag är med och debatterar. Det har varit lite oenighet om orden ”med mera” i rubriken, för det gick inte med någonting annat. Men det är själva betalssystemet och den åttonde propositionen som vi diskuterar.

I huvudsak är trängselavgifterna en stor framgång. Man ska dock inte bortse från att det här i ett avseende, enligt mitt sätt att se, har avlyft de mest entusiastiska miljöförespråkarna från att vilja vidta andra åtgärder för att minska just bensinförbrukningen, nämligen att satsa på kollektivtrafiken. Det är ett problem, som jag ser det. Även om man vill höja avgifterna finns här en förnöjsamhet med att ha gjort vad som kan göras. Jag menar att till exempel här i Stockholm, förmodligen också i Göteborg och på andra ställen, är det en absolut förutsättning för att minska den samlade trafiken. Då måste man se till att bygga ut kollektivtrafiken. Jag hoppas att kommande riksdagar ska lyckas med det.

Förbifarter är alldeles utmärkta, och dem kan man folkomrösta om. Det gjorde man till exempel inte i Uppsala; där byggde man Förbifart Uppsala. Det tycker jag var klokt – Helena Leander kommer just därifrån. Där har man inte några avgifter inne i staden, men förbifarten avlastar trafiken.

När det gäller reservationen från Sverigedemokraterna måste man i detta sammanhang notera att det har varit en väldig röra beträffande vem som ska få rösta om vad. Här har partierna intagit olika positioner vid olika tillfällen. Så sent som i den förra valrörelsen föreslog Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet att man, om de partierna fick majoritet i riksdagen, skulle ha en omröstning om huruvida Förbifart Stockholm skulle fullföljas eller inte.

När det gäller den reservation som Sverigedemokraterna har avgett håller jag helt med Hans Olsson om att man kan tolka valresultatet i Göteborg på just det sätt som Hans Olsson gör i stället, att det var ett starkt nej till en eventuell folkomröstning.

När man ska anordna folkomröstningar – det är som jag ser det en brist i reservationen från Sverigedemokraterna – talar man inte om exakt vad man ska rösta om, och man talar inte heller om vem som ska få rösta. Det är väldigt stor skillnad om det är bara de som är bosatta i Göteborg eller om också människorna i Partille, Mölndal och till och med uppe i Töreboda, som tillhör Västra Götaland, ska få vara med och rösta.

Jag yrkar bestämt avslag på reservationen, för det skulle ställa till ett elände om den vann bifall. Jag vill gärna instämma med mina övriga företrädare och yrka bifall till den lilla men marginella förändringen.

Allra sist, herr talman: Som jag tidigare var inne på var det från början fråga om att ta in pengar av trängselorsak, och här har jag en invändning mot Hans Olsson. Det finns en principiell skillnad i denna lilla proposition, och det är att man ska höja avgiften beroende på ett annat bortfall av intäkter. Det är helt enkelt inte en miljöåtgärd utan en ren finansieringsåtgärd som används när höjningar av avgifter fastställs. Jag tycker i och för sig att det är rimligt att göra på det sättet, så jag har ingen invändning.

Anf. 122 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Liksom David Lång, min partikollega, vill jag framhålla vikten av att frågan om trängselskatt i Göteborg får en demokratisk prövning genom en folkomröstning. Göteborgarna har starka och viktiga åsikter om både trängselskatt och Göteborgs trafiksystem, såväl det kollektiva som bilvägarna.

Socialdemokraterna i Göteborg lovade tidigt en folkomröstning om trängselskatten men ändrade sig.

Alternativet till trängselskatt är att investeringarna möjliggörs genom vanlig skatt. En lösning utan trängselskatt innebär att de dyra betalstationerna inte behövs och att dessa pengar kan läggas på rena trafiksatsningar i stället.

Betalstationerna kostar nästan 1 miljard kronor initialt och sedan runt 200 miljoner kronor per år. Detta är rent slöseri. Vårt partidistrikt i Göteborg har verkat för att dessa pengar i stället ska användas i rena satsningar på infrastruktur.

Trängselskatten är en del av det västsvenska infrastrukturpaketet. Det västsvenska infrastrukturpaketet är en politisk överenskommelse mellan sju partier där väljarna inte fått ta ställning till sakfrågorna.

Det är ingen hemlighet att Moderaterna tvingades acceptera trängselskatten, som man såg som ett onödigt system, eller att miljöpartisterna tvingades acceptera Marieholmstunneln, som de såg som gynnande av biltrafiken.

I det västsvenska infrastrukturpaketet fick alla sju partier med en godbit men fick samtidigt acceptera sura karameller. Men vad fick medborgarna i Göteborg? Marieholmstunneln som ska avlasta Tingstadstunneln är med i paketet, och det är en god sak. Kostnaden för Marieholmstunneln beräknas till 3,5 miljarder kronor.

Med i det västsvenska infrastrukturpaketet finns också en delfinansiering av Göta Älvbron som sjunger på sista versen. Även det är en god sak. Ett batteri med små förändringar av kollektivtrafiken främst i Göteborg, Mölndal och Partille är även det med i paketet. De flesta av dessa förändringar pekar i rätt riktning.

Det är rätt tänkt så långt. Men ser man till den stora bilden och de största pengarna tornar moln upp sig, i alla fall på min himmel.

Den övervägande delen av det västsvenska infrastrukturpaketet är Västlänken, som beräknas kosta 20 miljarder och är en tågtunnel under centrala Göteborg med två nya stationer som ska öka kapaciteten för pendeltågstrafiken in till centrala Göteborg.

Redan i dag är det väldigt många som pendlar in till centrala Göteborg för att jobba. Tanken bakom det västsvenska infrastrukturpaketet är att planeringen ska leda till att antalet som pendlar in till centrala Göteborg ska drastiskt öka. Förhoppningen är att andelen som reser kollektivt ska öka radikalt.

Här är det tillfälle att återknyta till Göteborg och trängseln. Den rådande planeringen för Göteborg är alltså att ytterligare förtäta i centrum med arbetsplatser och boende. Förtätningen ska ske på mark som i många fall inte ligger högt över havsytan.

Den romantiserade bilden av varför Göteborg ska förtätas i centrum är att en mycket hög andel ska åka kollektivt eftersom kollektivtrafiken ska bli närmare. Men jag ser två problem med att förtäta Göteborg i centrum.

1. För att lösa trängselproblemet på sikt är det bättre att förtäta Göteborg i en ring runt centrum och planera kollektivtrafiken långsiktigt efter det, och då behövs inga trängselskatter.

2. Utan att döma ut centrum i Göteborg på något sätt är det alltför riskabelt att koncentrera förtätningen till precis de områden som är känsliga för högt vatten. Högt vatten pressar på från två håll, från havet, om klimatforskarna har rätt, och från Göta älv.

Avrinningen från Vänern är ett känt problem. Den måste öka för att motsvara tillrinningen, men den kan inte öka utan hot om skred i Götaälvdalen. Det utreds om en tunnel kan byggas för att tappa Vänern rakt ut i Skagerrak med en kapacitet på runt 500 kubikmeter vatten i sekunden.

För att komma till rätta med Göteborgs trafikproblem krävs fler och andra åtgärder än de som ryms i det västsvenska paketet.

I stället för att förtäta Göteborg i centrum och samtidigt införa trängselavgifter just vid inpassage dit bör Göteborg förses med en modern kollektivtrafik med hög medelfart och planfrihet. Förtätningen av Göteborg när Göteborg växer bör också göras i fler kärnor i en ring runt centrum och på mer höglänt mark.

När i en framtid enorma investeringar har gjorts i K2020 och Väst-länken kommer Göteborg fortfarande att lida av dålig kollektivtrafik. Spårvagnar ska fortsätta att brottas med personbilar, och Göteborgs central kommer fortfarande att vara en säckstation etcetera.

Andelen kollektivtrafikresande i Göteborg är lägre än i Stockholm och Oslo. På många sträckor går det lika långsamt att åka kollektivt i Göteborg som det gjorde för 20 år sedan – ingen skillnad. Andelen kollektivtrafikåkande kommer inte att öka om inte medelfarten i kollektivtrafiken ökar generellt. Naturligtvis är en långsiktig planering avgörande eftersom Göteborgsregionen växer. Trafiken ska planeras för framtiden.

Redan 1934 fanns det utredningar om planfri kollektivtrafik i Göteborg, men alla utredningar av detta slag har gått rakt ned i malpåsen. I stället har Göteborg manövrerat sig in i en återvändsgränd trafikmässigt. Sverigedemokraterna i Göteborg har begärt en ny utredning om planfri kollektivtrafik med hög medelhastighet, men utan framgång.

Angående finansieringen av infrastruktur av nationellt intresse säger nog alla att den är ett statligt ansvar. Men trenden är nu att staten kräver motprestationer från kommuner och regioner. Det är också ett skäl till att vi har förslaget om trängselskatter i Göteborg.

Infrastruktursatsningarna i Göteborg med omnejd är av största vikt för hela landet eftersom Göteborg är vår största export- och importhamn.

Slutligen vill jag säga att trängselskatten dessutom har en mycket svag arbetslinjeprofil. Många i Göteborg som måste ha bil för att ta sig till och från jobb och förskolor, och som inte har någon som helst möjlighet att åka kollektivt på grund av de dåliga allmänna trafiksystemen, kommer att få betala stora avgifter, över tusen kronor per månad eller, enligt det nya förslaget, strax under tusen kronor per månad. Det är en mycket kostsam pålaga för låg- och medelinkomsttagare.

Frågan om trängselskatten är sällsynt lämplig att avgöra i en folkomröstning.

Herr talman! Jag tycker att vi ska låta göteborgarna bestämma i denna fråga.

Anf. 123 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Det är ännu långt till julafton. Ändock fick vi höra en version av julklappsönskelista från Göteborg. Det finns inte någon som helst finansiering. Staten ska klara detta. Men, Mikael Jansson, trängselskatten i Göteborg – det kan du läsa i propositionen – beräknas under en 25-årsperiod inbringa, tro det eller ej, 14 miljarder kronor.

Du står här och ska finansiera en annan jättelång lista med trafikinvesteringar och allt vad du har, och du avstår från de första 14 miljarder kronorna. Vem ska betala dem? Det är den första frågan jag har.

Sedan ska jag ställa den andra frågan. Vem ska folkomrösta? Är det de som bor i Mölndal och Göteborg som ska folkomrösta? Vi måste veta exakt vilka det är som ska folkomrösta. Ska människorna i Töreboda också få folkomrösta? Det är en väldigt intressant fråga.

Den tredje frågan är: Hur ska frågan formuleras? En av bristerna som jag ser det är att det var väldigt oklart vem som skulle få folkomrösta i det förslag som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lade fram. Det var väldigt klart när det gällde själva frågan om man skulle bygga Förbifart Stockholm eller inte. På den punkten var det klart. Men det var väldigt oklart vem som skulle få folkomrösta.

Ni har i er reservation inte presenterat det på någon punkt. Vad är det man ska folkomrösta om i Göteborg? Man kan inte folkomrösta och både säga nej till pengarna och bygga ut kollektivtrafiken för en fruktansvärd massa miljarder.

Anf. 124 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Intäkterna för att bygga ut infrastruktur tas i huvudsak upp via skatt. De 6 miljarder som kamerorna kommer att kosta under den här perioden tycker vi är slöseri. Det vore bättre att planera trafiken på ett sådant sätt att man inte behöver trängselskatt. Då kan man spara 6 miljarder att lägga på infrastruktur. I övrigt har man skatteintäkterna att lita sig på generellt.

När det gäller vem som ska folkomrösta har vi i det här fallet nämnt Göteborgs kommun. Men det finns också flera andra kommuner som är pendlingskommuner till Göteborg. I huvudsak är det kommunernas ansvar att själva resa frågan. Det är väldigt turbulent i Göteborgsområdet. Många har lovat folkomröstningar och sedan ändrat sig fram och tillbaka. Vi ville visa vad vi i riksdagen tycker om frågan. Det är därför som vi har väckt följdmotionen.

När det gäller hur frågan ska formuleras är det inte så anmärkningsvärt. Det har folkomröstats i Stockholm, och vi har motionerat i Göteborg om det tidigare. Det finns färdiga mönster att följa.

Anf. 125 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Om det var en julklappslista i huvudanförandet är det rena trolleriet med finansieringen här. På vad ska ni spara 6 miljarder kronor? Har ni sedan de pengarna kvar till någonting annat? De finns ju inte.

Det är staten som ska betala. Det är de i Sollefteå som ska betala till göteborgarna. Vi har slagit fast en annan princip. Stockholmarna, som jag råkar höra till, ska minsann betala tunnelbanan själva och Förbifart Stockholm själva. Man tar upp trängselskatten för att det ska finansieras.

Mikael Jansson får vara hur populistisk han vill i Göteborg. Men här i Sveriges riksdag kan man inte säga att det ska finnas olika principer för Stockholm och Göteborg. Det går inte.

Jag har en fråga till. Det gäller detta med vem som ska folkomrösta. Det är inte ointressant. Vi har haft ett sammelsurium av folkomröstningar. Stockholms stad röstade så sent som för något år sedan för att vi skulle ha trängselskatterna. Alla de omkringliggande kommunerna som hade icke-socialdemokratisk majoritet samt Nynäshamn röstade emot.

Därför måste nu Sverigedemokraterna tala om: Vem ska rösta? Hur ska folkomröstningsresultatet tolkas om det blir olika resultat i Göteborg och Töreboda? Vad ska då gälla? Ska det bli nej eller ja? Ni måste bestämma er på den här punkten. Ni kan inte bara säga att man ska folkomrösta. Ni måste tala om vad man ska folkomrösta om och vem som ska folkomrösta!

(Applåder)

Anf. 126 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! När det gäller vem som ska folkomrösta är det Göteborgs stad med pendlingskommuner. Det är upp till kommunerna själva att väcka frågan.

När det gäller vem som ska betala säger alla att infrastruktur av nationellt intresse ska staten betala. Det är vad alla säger i alla debatter som jag hittills har hört. Det som skedde i Stockholm var ett undantag. Det var inte staten som tryckte på. Det var Stockholms kommun som tryckte på och ville medfinansiera för att få satsningen här. Det har blivit en trend där Västsverige har följt efter med medfinansiering. Men de debattörer som jag har hört hittills har alla sagt att det ska vara statlig finansiering av satsningar av det här slaget. Detta är egentligen av engångskaraktär.

Något trolleri med medel finns inte. Tar man 14 miljarder i trängselavgifter från västsvenskarna varav 6 miljarder förbrukas till de onödiga kamerorna är det slöseri. Det är ganska enkel matematik. Det finns mycket bättre sätt att undvika trängsel i Göteborg.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 16 §.)

11 § Utökat konsumentskydd vid tidsdelat boende

Föredrogs

civilutskottets betänkande 2010/11:CU25

Utökat konsumentskydd vid tidsdelat boende (prop. 2010/11:85).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 16 §.)

Föredrogs
civilutskottets utlåtande 2010/11:CU27
En EU-ram för bolagsstyrning (KOM(2011)164).

*En EU-ram för
bolagsstyrning*

Anf. 127 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! Vi ska i dag diskutera civilutskottets utlåtande över kommissionens grönbok *En EU-ram för bolagsstyrning*. I utlåtandet finns en motivreservation från Socialdemokraterna som jag vill börja med att yrka bifall till.

Vi socialdemokrater delar i stort utskottets ställningstaganden. Bolagsstyrningens roll är viktig för den inre marknaden, och även vi tycker att det är bra att vi får en diskussion om de här frågorna. Näringslivets självreglering har i stort sett visat sig fungera ganska bra. Det vore oklokt att i alltför stor utsträckning försöka reglera de här frågorna på överstatlig nivå.

Jag vill markera att vi delar den hållning utskottet, regeringen och flertalet remissinstanser har, nämligen att många av förslagen kan komma att hämma konkurrenskraft och samtidigt öka kostnaderna för bolagens administration. En utgångspunkt för arbetet på det här området måste vara att minska kostnaderna för regelkrångel och administration. På två områden vill vi dock klargöra vår inställning.

Landsorganisationen, LO, har i sitt remissvar lyft fram frågorna om bindande regler för företagens sociala ansvar. Det är orimligt att vi har en situation där man kan konkurrera med social dumpning. Steg måste tas mot att vi på bolagen ställer de minimikrav som finns i konventioner på arbetsrättens område.

Det andra området där jag vill markera en avvikande åsikt är jämn könsfördelning i bolagens styrelser. Vid en snabb sökning på nätet får man reda på att 2010 innehas enbart dryga 10 procent av styrelseplatserna i EU av kvinnor. Det är inte för någon i den här kammaren ett okänt faktum att det är på det här viset.

Jag måste säga att jag tycker att det är anmärkningsvärt att utskottsmajoriteten väljer att låta detta faktum gå obemärkt förbi när vi diskuterar och yttrar oss i de här frågorna. Till och med EU-kommissionens Viviane Reding, som för övrigt tillhör ett systerparti till två av Alliansens partier, har ju sett problemen och funderar offentligt över att vidta åtgärder för att öka kvinnors inflytande i de stora bolagen.

Jag sade tidigare att jag tycker att självregleringen fungerar ganska bra. På de här två områdena har det dock visat sig att det inte fungerar. För mig är det politikens och det gemensamma beslutsfattandets roll att faktiskt diskutera och föra fram förslag till lösningar på de problem vi ser. Med den hållningen och den filosofin blir det lite underligt att utskottsmajoriteten väljer att inte med en enda mening ta upp de här frågorna i sitt ställningstagande.

Anf. 128 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Det finns en hel del bra i det här utlåtandet gällande grönboken, men det finns två skrämmande saker som jag vill ta upp.

Den första är att grönboken över huvud taget inte tar upp jämställdheten på ett tillfredsställande sätt. Det är inget ovanligt vad det än må gälla, herr talman. Jag tycker att det är trist att åter och återigen repetera detta när det gäller jämställdheten. Men så länge det inte finns någon verklig jämställdhet kommer jag och Vänsterpartiet att bedriva den kampen.

Herr talman! Kvinnor beskrivs lite si och så beroende på vilken skrift man läser. I grönboken står det att det är skillnad på kvinnors och mäns ledarskapsstilar. Jag undrar hur Alliansen bara kan köpa detta rakt av. Då står man för att det är biologiska skillnader mellan kvinnor och män, och det kan jag inte skriva under på.

Jag tycker att honnörsorden i sådana här sammanhang ska vara mångfald i styrelserna. Det är A och O. Det är jätteviktigt ur såväl ett jämställdhetsperspektiv som ett makt- och rättviseperspektiv. De principerna borde vara vägledande.

Herr talman! Därför har Vänsterpartiet en motivreservation i det här utlåtandet. Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 129 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Det finns en hel del att säga om den grönbok om bolagsstyrning som vi nu debatterar. När det gäller själva grönboken tycker vi i majoriteten – och det är glädjande att också oppositionspartierna instämmer i det – att det är positivt att frågan om bolagsstyrning diskuteras på EU-nivå. Det är positivt att det lyfts upp som en grönbok. Det innebär att vi i de nationella parlamenten har möjlighet att bli involverade i arbetet i ett tidigt skede.

Den grönbok som vi debatterar måste betraktas som en enda sak, nämligen prematur. Vi befinner oss i ett väldigt tidigt skede. Därför är våra svenska synpunkter viktiga. Vi tycker att det är viktigt att gå vidare med en ordentlig analys av problemen. Även de åtgärder och förslag som kommer måste förstås inkludera en konsekvensanalys.

I den grönbok som vi debatterar nu är det en blandning mellan stort och smått, mellan väldigt viktiga, övergripande frågor och små frågor, mellan frågor som intresserar ett land men inte intresserar ett annat och mellan frågor som är lösta i ett land men inte i ett annat. Det är naturligtvis inte hanterbart. Målsättningen måste vara att EU ska koka ned den grönbok som vi nu debatterar till ett mindre och mer koncist ärende som kan leda vidare.

Det är viktigt – och det vi har tagit upp i ställningstagandet – att de frågor som ska lagstiftas om på en övergripande nivå finns med där, men det som passar på nationell nivå ska så klart avgöras på nationell nivå, och där ligger, som ett exempel, regelstyrningen. I Sverige har vi en alldeles utmärkt modell. Svensk kod för bolagsstyrning förvaltas av Kollegiet för svensk bolagsstyrning. Det visar att det går att låta parterna, näringslivet, ta ansvar och driva frågorna vidare. Jag tycker att det är viktigt att slå vakt om det. Det kan också lyftas upp som en god bild på EU-nivå.

Herr talman! En fråga som är viktig att beakta i de här sammanhangen är konkurrenssituationen. EU får inte, i sin iver att hitta och utöka den gemensamma marknaden, lägga på företagen en regelbörda som är

totalt omöjlig att leva upp till och som gör att konkurrenskraften sätts ur spel. Konkurrenskraften måste finnas med.

Flera remissinstanser har yttrat sig, och de flesta ställer sig positiva till att EU tittar över regelverket för bolagsstyrning, men de betonar också att det nationella självbestämmandet är centralt och tar upp risken för administrativa kostnader.

Med dessa övergripande ord vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets utlåtande och föreslå att detta läggs till handlingarna.

Anf. 130 MARIANNE BERG (V) replik:

Herr talman! Jag tog upp två saker i mitt anförande som majoriteten har struntat i att över huvud taget ta upp i sitt utlåtande. Det var jämställdhet och skillnader mellan manligt och kvinnligt ledarskap. Margareta Cederfelt säger att den här grönboken innehåller stort och smått. Då borde jämställdheten ingå i det lilla, det småttiga, enligt Alliansen. Den berörs inte med ett enda ord i ert utlåtande. Är jämställdhet en så liten fråga, Margareta Cederfelt?

Anf. 131 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Marianne Berg utgår från sina värderingar när hon tar upp vad jag har sagt respektive inte sagt. Om Marianne Berg hade lyssnat ordentligt hade hon hört att det framgick tydligt att jag inte har tagit upp några av de specifika punkter och förslag som finns i själva grönboken. Jag skulle ha kunnat ta upp punkt efter punkt, men jag valde i stället att ur ett övergripande perspektiv lyfta upp några av de punkter som vi anser viktiga.

Jag ställer mig inte bakom att man talar om kvinnliga och manliga ledarstilar på det sätt som görs i grönboken. När vi talar om hur styrelser ska utses med mera tycker jag däremot att det är viktigt att komma ihåg att det finns ett ägaransvar i dessa frågor. Det är också viktigt att komma ihåg att det finns flera nivåer än styrelser att beakta. Nu ser vi att det blir allt fler kvinnor på ledande strategiska positioner i näringslivet. Då ökar också rekryteringsgrunden för styrelserna.

Sedan finns det en sak till. Jag anar vad Marianne Berg kommer att säga nu. Jag ser det framför mig. Det är också viktigt att ägaren ser möjligheter med en bred representation i styrelserna. Det är viktigt att ägarna uppfattar att den styrelse som ägarna nominerar också är den mest kompetenta. Jag ser framför mig att det finns åtskilliga kvinnor som kan inta de positionerna.

Anf. 132 MARIANNE BERG (V) replik:

Herr talman! Margareta Cederfelt sade att jag inte hade lyssnat tillräckligt. Jag orkar faktiskt lyssna i 3 minuter och 40 sekunder. Det har jag gjort. Margareta Cederfelt började med att tala om stort och smått. Jag har inte sagt att Margareta Cederfelt har punktat upp någonting. Men eftersom det inte finns någonting i majoritetens uttalande om jämställdhet tolkar jag det så att ni tycker att det är smått.

Margareta Cederfelt säger att hon inte ställer sig bakom de skrivningar som finns i grönboken angående manlig eller kvinnlig ledarskapsstil. Varför inte slå näven i bordet och poängtera att man inte ställer sig bakom det? Jag har inte hört ett ord om det.

Sedan ser det ofta ut så, många gånger både i Sverige och i EU, att styrelserna består till 90 procent av män. Margareta Cederfelt säger att ägarna letar efter de mest kompetenta och mest dugliga ledamöterna.

Det betyder alltså att eftersom styrelserna i EU till 90 procent består av män är de därmed de mest kompetenta. Nej, lite annat arbete får vi nog dra i gång i riksdagen om det ska bli någon ändring, inte bara tycka att det är upp till ägarna att se till vilka som är de mest kompetenta.

Anf. 133 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Jag har inte talat om revisionsplikten, Marianne Berg, jag har inte talat om styrelsernas valberedningar, jag har inte talat om ägaransvaret i övrigt – för att nämna några av de frågor som fanns med i grönboken. Därav följer att jag inte heller har tagit upp andra frågor. Jag har tagit upp de frågor som är viktiga i sammanhanget, analys och konsekvensanalys, för att kunna gå vidare i arbetet.

När det gäller kvotering är Marianne Berg säkert medveten om att vi i Sverige har världens mest jämställda riksdag utan att ha tillämpat kvotering. Vi har en regering med mycket hög kvinnorepresentation utan någon form av kvotering. Naturligtvis kan man uppnå ett jämställt näringsliv, jämställda styrelser, utan kvotering. Det är det vi måste arbeta för.

Anf. 134 JONAS GUNNARSSON (S) replik:

Herr talman! Margareta Cederfelt säger i sitt anförande att vi är i ett tidigt skede, att det här är ett prematurt förslag. Det är sant. Det är nu vi har chansen att vara med och påverka.

Därför tycker jag att det är underligt att man väljer att avstå från att yttra sig i de frågor som vi nu diskuterar. De rör jämställdheten. Jag blir förvånad över att man inte kan ta med åtminstone en rad om det i sitt yttrande. Det behöver inte per automatik handla om kvotering, utan det kan handla om att man ser problemet och visar någon form av vilja att göra något åt det. Man väljer dock att inte med ett ord nämna jämställdheten i sitt yttrande. Det tycker jag är ganska anmärkningsvärt, särskilt som vi vet hur det ser ut i EU. I EU är situationen värre än i Sverige, men de har börjat att på överstatlig nivå tala om regleringar. Ändå väljer Alliansen att inte ens ha en inställning till det. Det är ganska konstigt.

Vi har också frågan om social dumpning. Även här vill jag veta vad Alliansen tycker. Är det vettigt att vi konkurrerar på olika sociala villkor? Är det sjyst att inte ta hänsyn till arbetstagares rättigheter? Ska vi inte bry oss om det när vi talar om reglering av företagen? Är det inte en intressant fråga?

Anf. 135 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Jag blir något konfunderad över de frågor som ställs. Som jag sade har vi tagit upp detta på ett övergripande plan. Jag nämnde tidigare att vi inte har gått in på de punkter som finns, de som gäller social dumpning, revisionsplikt, styrelsernas valberedningar, jämställdhet med mera. Vi har inte nämnt dem eftersom vi anser att det är viktigt att börja med grunden. Analysen måste ligga till grund. Utan en ordentlig analys går det aldrig att dra några som helst slutsatser eller komma med adekvata resultat.

För att vi ska kunna ha ett fungerande näringsliv och en bra arbetsmiljö krävs konkurrenskraft. Det måste finnas ett företagande i Europa som kan klara sig på den internationella marknaden, annars finns det ingenting som vi kan driva i Europa, vare sig det gäller miljön eller ett socialt ansvarstagande. Därför är det viktigt att vi har konkurrenskraft i näringslivet.

Anf. 136 JONAS GUNNARSSON (S) replik:

Herr talman! Nu är det jag som blir fundersam. Uppnår vi konkurrenskraft genom att se till att bara män är med i aktiebolagens styrelser? Är det bara män som klarar av att se till att företag går med vinst och producerar varor som är intressanta på en internationell marknad? Jag tror inte att det är så. Jag tror att det är andra motiv som gör att kvinnor inte är representerade i bolagens styrelser.

Jag tycker fortfarande att det är underligt att man inte med ett ord tar upp det som är ett stort problem. Analysen får man enkelt fram genom att googla. Då får man fram siffror som visar att det bara är ungefär 10 procents kvinnlig representation i de stora bolagens styrelser i EU. Det tycker jag är ett problem och något som jag vill nämna. Det är underligt att inte Alliansen vill göra det.

Samma sak gäller social dumpning. Ska vi uppnå konkurrenskraft genom att ha osjysta villkor för arbetstagare? Är det så vi ska nå ut på världsmarknaden och klara av att sälja våra varor? Eller är det på andra sätt, kanske genom välutbildad arbetskraft, genom att ha riktigt bra innovatörer och entreprenörer som kan skapa produkter och tjänster som vi kan sälja på världsmarknaden? Jag väljer hellre den linjen än att människor ska fara illa.

Anf. 137 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Jag uppfattar inlägget som ett brandtal för marknadsekonomin. Ska det finnas fungerande företag, ett fungerande socialt system, krävs ett näringsliv som är verksamt. Det är just det som vi har tagit upp i vårt remissvar.

När det gäller jämställdhetsfrågan hörde Jonas Gunnarsson säkert att jag sade att Sveriges riksdag är ett utmärkt exempel på att det går att få hög kvinnlig representation, med reellt inflytande, utan kvotering. Det handlar om att ta vara på kvinnors erfarenhet och kunskap och inse att kvinnor tillför någonting som är mycket värdefullt. Det kan ingen kvotering tvinga fram. Kvotering kan tvinga fram andra, informella, strukturer som förflyttar makten från en styrelse. Det är vad som kan inträffa om det blir fråga om kvotering som inte har landat i ländernas system.

Jag ser framför mig ett Europa som ska fortsätta som en ledande aktör på världsmarknaden, ett Europa där det finns företag som har möjlighet att ta ansvar. Det kan endast ske med framgångsrika företag. Därför ska bolagsstyrningsfrågan diskuteras och analyseras innan det fattas beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 16 §.)

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU10
Arbetsrätt.

Anf. 138 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! I detta ärende behandlas ett 90-tal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden hösten 2010. I betänkandet behandlas frågor om en översyn av det arbetsrättsliga regelverket, den så kallade lex Laval, om en ändring av EU:s utstationeringsdirektiv och om ratificering av ILO-konvention 94. I betänkandet behandlas också frågor om att avskaffa de allmänna turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd respektive tvåpersonersundantaget. Andra frågor som tas upp är rätt till heltid, företrädesrätt till återanställning i samband med att arbetsgivaren hyr in arbetskraft och rätt att arbeta efter 67 års ålder.

En utskottsmajoritet bestående av företrädarna för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet föreslår tre tillkännagivanden vilka rör lex Laval, EU:s utstationeringsdirektiv och en konvention från den internationella arbetsorganisationen ILO.

Det första avser att regeringen skyndsamt ska tillsätta en utredning om det så kallade lex Laval med uppdrag att senast den 1 september 2012 överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv och därefter återkomma till riksdagen med lagförslag. Det andra gäller behovet av nya politiska initiativ av regeringen på EU-nivå för att säkerställa utstationeringsdirektivets karaktär av minimidirektiv. Det tredje avser att regeringen ska ratificera ILO-konvention 94.

Företrädarna för Alliansen – Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna – reserverar sig mot utskottsmajoritetens ställningstagande på två av dessa punkter och lämnar dessutom ett särskilt yttrande. I övrigt föreslår utskottet att riksdagen säger nej till samtliga motioner från den allmänna motionstiden 2010 om arbetsrätt.

Från företrädarna för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet finns totalt 15 reservationer.

Anf. 139 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! I detta betänkande behandlas ett nittiotal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden inom den arbetsrättsliga lagstiftningen. Det är frågor som i allra högsta grad berör vår vardag ute på våra arbetsplatser, oavsett var vi jobbar, om vi jobbar i offentlig sektor eller privat sektor.

Jag kommer att uppehålla mig vid de tre tillkännagivanden som en utskottsmajoritet i arbetsmarknadsutskottet föreslår kammaren och som vi sedan kommer att fatta beslut om.

Det första tillkännagivandet är att vi föreslår att regeringen skyndsamt ska tillsätta en utredning med uppdraget att senast den 1 september 2012 överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv och därefter återkomma till riksdagen med skarpa lagförslag, detta för att jämställa utländsk arbetskraft

med inhemsk vad avser kollektivavtal, sociala frågor och försäkringar, framför allt när det gäller fackliga stridsåtgärder.

Den svenska modellen bygger på en omfattande autonomi för arbetsmarknadens parter. Såväl medlemskapet i EU som globaliseringen medför att Sverige ställs inför nya utmaningar. En central utgångspunkt för utskottet är att arbetsmarknadens parter autonomi och ingångna avtal alltid respekteras till fullo. Social dumpning och lönedumpning ska alltid motverkas och beivras.

Den nya svenska lagstiftningen i frågan om utstationering trädde i kraft för drygt ett år sedan. Det svenska rättsläget är fortfarande oklart efter Lavaldomen, enligt utskottets majoritet.

Vi ser tre delar som särskilt viktiga att belysa i den kommande utredningen för regeringen.

För det första handlar det om att man utser en behörig representant som har rätt att företräda bolaget eller ägaren om han eller hon är bosatt utomlands med personal stationerad i Sverige för att till exempel kunna teckna kollektivavtal och inte minst företräda arbetsgivarparten.

För det andra handlar det om att värna de svenska kollektivavtalen på en svensk arbetsmarknad, oavsett varifrån arbetskraften kommer. Det handlar om lika villkor för alla anställda på den svenska arbetsmarknaden. Vi ser det som ett rättvisekrav i allra högsta grad. Vi ser det också som viktigt att man klarar ut försäkringskyddet för den arbetskraft som är stationerad i Sverige när det gäller framför allt trygghetsförsäkring vid arbetsskada och tjänstegruppplivförsäkringen. Givetvis ska detta också uppfylla EU-rätten.

För det tredje handlar det om att kunna lösa eventuella konflikter mellan anställda och företagsledning och ytterst vilka stridsåtgärder som kan vidtas. Därför ser vi det som väldigt angeläget att man får till stånd utredningen om hur man ska hantera de frågorna i framtiden.

Det andra utskottsinitiativet handlar om utstationeringsdirektivet på EU-nivå. När det antogs av EU-parlamentet och ministerrådet rådde en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en lägstanivå för de löner och anställningsvillkor som ett värdland kan kräva. EU-domstolen valde dock att tolka detta som ett tak, vilket inte känns särskilt bra.

Det tredje utskottsinitiativet handlar om ratificering av ILO-konventionen 94. Sverige är medlem i ILO sedan många år tillbaka. Det här handlar om att skydda anställda hos en offentlig arbetsgivare från försämrade villkor vid konkurrensutsättning, vilket i dag inte sker.

Vi ska komma ihåg att nio länder inom EU i dag har ratificerat ILO 94. Det är fullt möjligt att göra det även för Sverige. Det finns väldigt många länder som inte är med i EU och som har ratificerat detta.

Vi blir ibland, inte minst nu i partiledardebatten, sammanblandade med Sverigedemokraterna i den här frågan. Jag vill bara deklarerat här och nu att vi i Socialdemokraterna skiljer oss från Sverigedemokraterna i synen på utländsk arbetskraft. Vi ser fördelar med att medborgare från andra länder kan komma till Sverige och arbeta, men naturligtvis på våra villkor.

Min kollega Patrik Björck kommer i ett senare anförande att redogöra för våra ställningstaganden vad avser tidsbegränsade anställningar, tvåpersonersundantaget i LAS och företrädesrätt till återanställning samt

inhyrning av arbetstagare, så detta tänker jag inte uppehålla mig vid just nu.

Jag tänker prata lite mer om våra ställningstaganden när det gäller rätten till heltid. I dag finns det ungefär 200 000 ofrivilligt deltidsanställda inom offentlig sektor, hotell och restaurang samt handel. Det vi tycker är viktigt från Socialdemokraternas sida är att man försöker lösa detta kollektivavtalsvägen i första hand genom att erbjuda dem som så önskar rätt till heltidsanställningar.

Det finns väldigt många lyckade försök, som hittills har varit försök men som man dess värre har avbrutit, med att kunna erbjuda heltidsanställningar, kanske framför allt inom offentlig sektor. Det känns naturligtvis tragiskt att man inte har kommit längre med detta. Inom Kommunalarbetsförbundet har man jobbat stenhårt med att försöka få till heltidsanställningar. Det finns ett väldigt lyckat exempel i Nynäshamn, en kommun nära Stockholm, där man har erbjudit heltidsanställningar för alla som vill i den här delen och också kunnat genomföra detta på ett väldigt bra sätt.

Vi vill följa upp det här, jobba vidare med rätten till heltid och försöka klara ut det, i första hand via kollektivavtal. Lyckas man inte där är vi inte på något sätt och vis främmande för att man lagstiftar framöver. Forskningen visar tydligt att risken för sämre hälsa är betydligt högre för deltidsanställda än för heltidsarbetande.

Ett modernt arbetsliv kräver också en anpassning till människors livssituationer och förutsättningar. Det är viktigt att skapa incitament och verktyg för att många fler ska få heltidstjänster. Här spelar arbetsmarknadens parter en viktig och tydlig roll.

Vi har också en reservation om au pair-anställningar. Det finns väldigt många exempel på att dagens system när det gäller detta inte fungerar särskilt väl.

Ansökan om au pair handläggs av Migrationsverket. Av Migrationsverkets information framgår tydligt att syftet med kvinnans vistelse ska vara att få internationella erfarenheter och möjlighet att lära sig svenska språket och svensk kultur. Det finns en del förutsättningar som måste vara uppfyllda för att reglerna om au pair ska gälla. Bland annat ska det vara högst 25 timmars hushållsarbete i veckan för en bruttolön på minst 3 500 kronor per månad. En au pair ska också ha fri kost och fri logi.

Men detta är väldigt problematiskt. Det finns ingen reglering av detta i lagen om anställningsskydd, lagen om arbetstid och annat som reglerar hushållsarbete. Därför tycker vi att det är viktigt att man ser över det här. Det finns också en dold svart arbetsmarknad när det gäller au pair-verksamheten.

Vi har också en reservation som handlar om bärplockare. Migranter är i dag den grupp som är mest utsatt för diskriminering. Vi får läsa varje sommar och varje höst i de svenska medierna om hur man har behandlat dessa på ett väldigt dåligt sätt. Vi tycker att det är viktigt att regeringen tillkännager att en bred översyn bör göras i syfte att trygga villkoren för migrantarbetarna, inklusive bärplockarna.

Vi har också i detta betänkande ett ställningstagande när det gäller solidariskt entreprenörsansvar. Det kommer Josefin Brink från Vänsterpartiet att prata mer om, så jag tänkte inte uppehålla mig så mycket vid detta.

Jag vill avsluta med att yrka bifall dels till våra tre tillkännagivanden, dels till vår reservation nr 8 om tvåpersonersundantaget i LAS. Jag nöjer mig med det så här långt.

Arbetsrätt

Anf. 140 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! I betänkandet finns ett nittiotal motioner om arbetsrätten från alla partier. De omfattar många frågeställningar, från stort till smått. De rödgröna har totalt 15 reservationer, och jag yrkar avslag på dessa reservationer och samtliga motioner. Vi stöder självklart båda våra reservationer men yrkar bifall endast till reservation 1.

Jag kommer att uppehålla mig vid de frågor där den samlade oppositionen, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet, har enats om tre tillkännagivanden. Det handlar om en utredning om lex Laval, att regeringen ska ratificera ILO 94 och att Sverige ska ta politiska initiativ inom EU om utstationeringsdirektivet.

Vad är det då som vi och oppositionen har så olika uppfattning om? Det är inte alla som vet, kan historien eller förstår alla de uttryck vi använder, så jag börjar med en kort historik.

På våren 2004 fick det lettiska företaget Laval uppdraget att renovera en skola i Vaxholm. Det blev ganska snabbt en konflikt med fackförbundet Byggnads som krävde att Laval skulle teckna svenskt kollektivavtal. Företaget sade nej, men tecknade på hösten ett avtal med det lettiska byggfacket. Det blev varsel om stridsåtgärder och därefter även om sympatiåtgärder.

En morgon i december möttes de lettiska arbetarna, då nyblivna EU-medlemmar, av att den svenska fackföreningsrörelsen skanderade: Go home, go home! Det behövdes polis för att arbetarna skulle kunna komma in på sin arbetsplats. Känslorna var mycket upprörda, både hos dem som var för och hos dem som var emot fackets utspel.

Företaget Laval stämde Byggnads, men Arbetsdomstolen menade att stridsåtgärderna var tillåtna. Efter mer än hundra dagars blockad av bygget, då allt stod stilla, gick bolaget Laval i konkurs, och Lavalarbetarna förlorade sina jobb.

I december tre år efter blockaden kom EU- domen som slog fast att fackets stridsåtgärder inte var tillåtna och att de stred mot den fria rörligheten för tjänster inom EU. Domen upplevdes som ett stort nederlag för Byggnads och LO, och känslorna svallade åter.

Därefter tillsatte alliansregeringen en utredning som skulle se över lagarna och införlivandet av Lavaldomen i svensk lag. Man ville grundligt utreda alla frågetecken för att få en så bra lag som möjligt. I det lagförslag som följde garanteras utländska arbetares villkor så att lönedumpning eller utnyttjande av utländsk arbetskraft inte kan ske, samtidigt som den fria rörligheten inom EU säkras.

Den svenska modellen har därmed bevarats, och balansgången mellan olika behov, som är ganska svår, har utretts och förhandlats med parterna.

Åter till dagens ärende. Det som hände i Vaxholm är väl ingen stolt över i dag, och det är bra att vi har fått en lag som reglerar utländsk arbetskrafts villkor och möjligheter att arbeta i Sverige.

Oppositionen vill ha en utredning av denna lag. Trots krav på att riva upp lex Laval i de motioner man yrkar bifall till nöjer sig de rödgröna

och Sverigedemokraterna i sitt tillkännagivande med att begära en utredning av lex Laval. Det är klokt men skapar samtidigt frågetecken om var oppositionen står i frågan.

Moderaterna och Alliansen är måna om den fria rörligheten som är en av EU:s hörnstenar. Vi är också måna om alla arbetares villkor när de arbetar i Sverige. Arbetsvillkoren kontrolleras genom att arbetsgivaren måste visa att villkoren minst är i nivå med det som den fackliga organisationen kan kräva.

Men att som oppositionen nu gör kräva svenska kollektivavtal är inte rätt väg att gå som medlem i EU. Sverige riskerar att få kritik och EU-domar mot oss. Vi riskerar också att få sämre villkor för den svenska modellen, där arbetsmarknadens parter i dag har ett stort inflytande. Det är en modell vi alla är stolta över och beredda att stå upp för.

De frågor som den samlade oppositionen vill ha svar på är redan grundligt utredda, så någon utredning behövs egentligen inte. Lex Laval är mycket grundligt utredd med en omfattande remissomgång. De nya lagreglerna balanserar de olika intressena väl, garanterar en väl fungerande marknad med fri rörlighet och sund konkurrens mellan svenska och utländska företag och upprätthåller en svensk standard för utstationerade arbetstagare.

Visst kan förändringar komma. EU-rätten kan utvecklas genom nya domar, och en utredning skulle kunna behövas i framtiden. Men att riva upp reglerna, som de rödgröna och Sverigedemokraterna kräver i motionerna, kan inte komma i fråga. Ännu mindre kan vi ställa oss bakom en begränsning av den fria rörligheten inom EU.

De rödgröna söker en konflikt – och får den med hjälp av Sverigedemokraterna. Det är dock farligt att säga att om det inte är svenska kollektivavtal är det lönedumpning.

När det gäller ILO 94 är det osäkert om de krav som ställs är förenliga med EU:s direktiv om offentlig upphandling och andra gemenskapsrättsliga regler. Här ställs krav på villkor i enlighet med svenska kollektivavtal vid all offentlig upphandling. Det är dock oklart vilka villkor man kan ställa.

Flera domar, bland annat Laval- och Ruffertmålen, har gjort att det har uppstått ett oklart läge för vad som gäller. Regeringen har i sitt svar på en grönbok om en modernisering av EU:s upphandlingsregler pekat på att ett tydligt klagande krävs. Den sittande upphandlingsregeringen har också fått i uppdrag att se över om dagens regler möjliggör att ta sociala och etiska hänsyn. Här ska underlag tas fram. Vi menar att dessa processer bör avvaktas, och så menar även regeringen.

Det tredje tillkännagivandet gäller att regeringen ska agera på EU-nivå för att utstationeringsdirektivet ska revideras. Det är en märklig markering. Man vill att Sverige ska driva en fråga och en svensk linje mot 27 medlemsstater. Med lite olika motiveringar, för man har inte kunnat enas, vill man få till ett minimidirektiv med likabehandling av löntagare. Hur eller när detta ska ske anges inte.

Det är risk för övertro på det svenska och det vi har i Sverige. Inom EU handlar det om att hitta avvägningar och kompromisser som alla kan leva med. Alliansregeringen menar att kravet på att omförhandla utstationeringsdirektivet är att spela rysk roulette med den svenska modellen.

EU-kommissionen har aviserat ett initiativ som ska förbättra efterlevnaden och genomförandet av utstationeringsdirektivet. Det är bra. En omförhandling skulle kunna leda till ett resultat som inte är en förbättring ur svensk synvinkel. Är det verkligen vad oppositionen vill?

Att viktiga frågor tas upp och avgörs i kammaren med stöd av Sverigedemokraterna har vi redan sett ett par exempel på, och fler lär följa. Det har getts stort utrymme i medierna, och Ylva Johansson och Socialdemokraterna har verkat nöjda. Detta är en medveten strategi av Sverigedemokraterna. När ni i de rödgröna partierna villigt öppnar dörren för Sverigedemokraterna att få agera inom andra områden än invandring blir det en stor seger för Sverigedemokraterna. Deras plattform blir både starkare och bredare. Man faller regeringen, blir normaliserade och får det största medieutrymme. De verkliga vinnarna är alltså Sverigedemokraterna.

Moderaterna och Alliansen kan leva med en utredning om Laval. Det är ingen förlust. Vi kan också leva med kraven på att införliva ILO 94. Det är ju EU:s regelverk som avgör om dessa krav är rimliga och möjliga, inte vi i Sveriges riksdag.

Vi står upp för den fria rörligheten. Vi står upp för goda villkor för alla som arbetar i Sverige. Vi står upp för god konkurrens på den svenska marknaden och även inom EU. Men det ska vara sjysta villkor både inom och utom Sverige, och det ska vara sjyst konkurrens. Det kan möjligen vara fråga om kortsiktiga vinster för de rödgröna att gå emot regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna och sätta käppar i hjulet utan att visa en vilja att ta ansvar och göra de avvägningar som faktiskt krävs. I längden riskerar man att tappa sina egna väljare till just Sverigedemokraterna. Man tappar också den respekt man har haft och har att leva upp till, nämligen att hålla en rågång mot Sverigedemokraterna. Hur många segrar klarar de rödgröna tillsammans med Sverigedemokraterna utan att det slår tillbaka mot dem själva?

I politiken gäller det att inte bara vinna enstaka segrar. Det gäller också att ta ansvar. Det gäller också för oppositionen, för de rödgröna partierna i det parlamentariska läge vi nu har.

I detta anförande instämde Lotta Olsson och Jenny Petersson (båda M), Hans Backman (FP), Annika Qarlsson (C) och Lars-Axel Nordell (KD).

Anf. 141 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Katarina Brännström gör i sitt anförande stort nummer av att vi tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet gör sak med Sverigedemokraterna. Jag vill bara göra klart här och nu i fråga om besluten i kammaren. Riksdagens utredningstjänst gjorde för en tid sedan en utredning där det tydligt framgick att i ungefär 95 procent av alla beslut som fattas i kammaren stöder Sverigedemokraterna Alliansen. Det är viktigt att komma ihåg i diskussionen.

Jag har några följdfrågor till Katarina Brännström utifrån det hon sade.

Du sade i slutet av ditt anförande att Alliansen och Moderaterna stöder en ratificering av ILO 94. Det är märkligt. Varför går ni emot det i utskottet? Menar du något annat?

Varför vill inte Moderaterna i form av företrädaren Katarina Brännström se över lex Laval-lagstiftningen? Varför vill man inte ratificera ILO 94? Katarina sade i sitt anförande att man vill göra det, om jag förstod det rätt.

Anf. 142 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det var några intressanta frågor från Johan Andersson. Jag kan ge ett enda kort svar: Vi vill inte riskera den svenska modellen. Men jag tänker utveckla svaret lite grann.

Vi vill naturligtvis att utländska arbetares villkor i Sverige ska vara så goda som möjligt. Det är farligt om man utgår från att det bara är enligt svenska kollektivavtal som det finns goda villkor. I varje land inom EU finns regler för arbetarnas villkor. I den lag vi har framgår villkoren för att arbeta i Sverige.

Vi vill inte att det ska vara så svårt och krångligt att Sverige stänger dörren för en fri rörlighet i Europa. Vi vill att det ska vara möjligt för utländska företag att komma till Sverige och arbeta i sund konkurrens. Vi vill också att svenska företag och arbetare av samma skäl ska kunna arbeta i andra länder. Det är viktigt.

Vi anser också att den nuvarande svenska arbetsmarknadsmodellen, med den otroligt grundligt utredda lagen och förhandlad med parterna på arbetsmarknaden, räcker gott. Jag tror att vi är ute på ett sluttande plan om vi säger att om det inte är fråga om svenska kollektivavtal vid all offentlig upphandling eller på byggen är det fråga om lönedumpning. Även andra ord har använts. Det är farligt. Vi är nöjda med den lagstiftning som finns.

Vi kan leva med en utredning av Lavallagen. Den kanske till och med blir bra eller en förstärkning av att det här är den modell vi ska leva efter i Sverige. Vi motsätter oss inte en utredning. Den kan vi leva med.

Anf. 143 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Katarina Brännström motsäger sig själv. Hon säger att man kan leva med en utredning av lex Laval och att man kan ratificera ILO 94. Varför ställer man inte upp fullt ut utan reserverar sig mot beslutet? Det kanske finns något annat.

Det är fråga om två skilda väsen. Det framkom än mer när Katarina Brännström i sin replik tog fram den svenska modellen. Den svenska modellen bygger på svenska kollektivavtal och inte på finska, norska eller danska kollektivavtal. Den svenska modellen bygger på och förutsätter svenska kollektivavtal. Åtminstone är det min och Socialdemokraternas grundsyn att det naturligtvis ska vara svenska kollektivavtal. Katarina Brännström får det att låta som att det inte är särskilt viktigt att det är fråga om svenska kollektivavtal utan att det lika gärna kan vara andra avtal från andra länder. Det köper inte jag.

Anf. 144 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Vi kan konstatera att det finns en skiljelinje oss emellan. Annars skulle vi inte ha dessa reservationer.

Vi förordar inte någon utredning, men vi säger att vi kan leva med den. Det kan i slutändan bli så att det blir en bra utredning. Det vet vi

ingenting om än. Men vi vill inte ha den. Vi menar att det grundliga arbetet redan är gjort. Det finns ett misstänkliggörande.

Självklart ska fackföreningsrörelsen i Sverige strida för sina saker. Men i Sveriges riksdags kammare ska vi ta en helhetssyn och också ta hänsyn till de regler som gäller inom EU. EU-rätten står över svensk lag. Vi måste anpassa oss till den.

Sedan var det frågan om utstationeringsdirektivet. Det är tur att vi inte fördjupar oss i alla detaljer. Direktivet är oerhört snårigt. Naturligtvis kan det finnas en och annan synpunkt som man kan fila på. Det kan komma domar framöver som möjliggör ett tydligare rättsläge. Som det är just nu är det oklart. Då har vi intagit en ståndpunkt, liksom regeringen, att vi inte vill riskera villkoren i Sverige, men att vi inte heller vill stänga dörren. Det ska vara möjligt att komma till Sverige. Vi behöver konkurrensen. Det är dyrt att bygga bostäder i Sverige. Det behövs en fri konkurrens och fri rörlighet av arbetskraft inom EU. Det är därför vi är medlemmar i EU. Annars kunde vi strunta i att vara det.

Anf. 145 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag ska börja med att instämma med min socialdemokratiska kollega i utskottet, Johan Andersson, i Lavalfrågan. Jag tycker att han redogjorde för frågan utförligt och gediget.

Jag vill börja med att ställa en fråga till företrädarna för regeringsunderlaget: Vilken arbetsmarknad vill ni egentligen ha i Sverige? Jag vet att många av er gärna pratar om att vi måste jobba mer och att det är viktigt med högre sysselsättning och fler arbetade timmar. Men det sägs inte så mycket om hur vi ska ha det på arbetsplatserna. Vi vet att regeringen har skurit ned på Arbetsmiljöverket tidigare. Vi vet att regeringen inte har gjort något för att stärka de fackliga rättigheterna. Listan kan göras lång. Jag tänker inte ta mer tid av mina utmätta tolv minuter för detta. Här handlar det om de viktigaste punkterna.

Herr talman! Regeringen tycks heller inte bry sig om hur vi har det på arbetet. Det enda regeringen är intresserad av är att vi har ett arbete att gå till. Det är i och för sig bra. Det är ingen dålig start! Men det räcker inte fullt ut. Vi måste ta ansvar för arbetslivet och arbetsmarknaden som en helhet. Den ena är beroende av den andra, och den andra kan inte hantearas utan att den första faktiskt har en bra grund att stå på.

Ibland nämns det, och jag tror att det åtminstone var någon av parti-ledarna som sade det, att politik är att vilja göra skillnad. Det skulle regeringen ha kunnat göra på flera punkter. Regeringen har haft chansen att rätta till saker och ting och att utnyttja möjligheterna att på EU-nivå förebygga och ta initiativ till olika frågor. Det gäller alltifrån socialt protokoll till att lyfta det hela under det svenska ordförandeskapet föregående mandatperiod.

Jag anser inte att regeringen har gjort tillräckligt, och det är delvis därför vi diskuterar de här frågorna. Det har inte funnits någon vilja till förändring. Man må ha sagt det i korridorerna i Bryssel, och man må ha sagt det inför journalister här hemma, att detta är en viktig fråga. Men man har inte gått vidare, och det är där regeringens stora misstag ligger.

Det vi får nu är en stor skillnad mellan arbetare som kommer från Sverige och de som kommer från andra länder. Det kan inte vara rimligt.

Vi har påtalat det tidigare, och vi gör det ännu en gång, nu kanske kraftfullare än någonsin.

Den enda rimliga utgångspunkten är att samma rättigheter och villkor ska gälla för alla som arbetar i Sverige. Det betyder inte att man ska ha samma lön men lön enligt kollektivavtal eller motsvarande. Vi måste också se till att företagen kan konkurrera på lika villkor. Det kan inte vara så att seriösa företag konkurreras ut av oseriösa. Därför menar vi från Miljöpartiet att den svenska kollektivavtalsmodellen ska gälla lika för alla, det vill säga både för svenska och för utländska företag.

Nu kommer vi säkert att få höra en del företrädare för regeringsunderlaget säga att vi kanske menar att utländska företag eller arbetare skulle vara mer oseriösa än svenska. Så är det naturligtvis inte. Det finns många exempel på bra företagare som kommer hit och följer avtal, precis som det finns företagare här hemma i Sverige som struntar fullständigt i dem. Likabehandling måste därför vara det viktiga ledordet.

Vi menar att vi ska avslå den delen av idén om hur man ska hantera arbetsmarknaden sedan tidigare. Från Miljöpartiets sida har vi nämligen inte riktigt förstått varför regeringen inte har utnyttjat den lilla men viktiga handlingsfrihet som faktiskt finns i det direktiv som fanns. Varför har man inte gjort som i till exempel Danmark, där man har utnyttjat denna möjlighet att ställa högre krav? Varför har regeringen inte utnyttjat detta? Det är inte så långt till Danmark. Arbetsmarknadsministrar från Alliansen brukar tycka om att åka dit och titta på till exempel flexicurity. Jag tycker att de borde åka dit och också titta på hur man har gjort när man har implementerat den här lagstiftningen.

Om regeringen får som den vill blir det olika regler för svenska respektive utländska företag och anställda. Det är där vi är i dag. Det blir i praktiken frivilligt för utländska företag att tillämpa svenska löne- och anställningsvillkor. Det kan inte vara rimligt, och vi har varit motståndare mot det under föregående mandatperiod och är fortfarande motståndare mot detta.

Det finns ingen rättslig grund för facket att i efterhand kräva tillbaka förlorad lön för löntagare om det visar sig att företaget otillåtet har sänkt lönerna. En sådan möjlighet finns inte i lagförslaget som blev lag och som har hanterat människor fram tills i dag.

Den andra frågan som jag tycker är viktig är varför regeringen inte anser att olika avtalsförsäkringar ska gälla till exempel om det inträffar en arbetsplatsolycka. Varför har inte regeringen hanterat det? Det är en annan fråga som vi har ställt tidigare och som vi tyvärr inte har fått något svar på. Är det verkligen rimligt att en utländsk arbetstagare som jobbar i Sverige och som råkar ut för en olycka på arbetsplatsen och blir till exempel invaliderad eller vad som helst inte kan begära skadestånd? Ska man inte kunna få det skydd som en svensk arbetstagare kan få? Det vore det mest naturliga och det mest rimliga, men ibland verkar det inte vara det enklaste när alliansregeringen får bestämma.

Jag vill också prata om den andra delen av betänkandet, som handlar om ILO 94. Det är en konvention som vi från Sveriges sida bör följa, och vi bör ratificera den. Här svänger vi oss med olika förkortningar, och jag tycker att det var bra gjort av Katarina Brännström att förklara grunden till Laval. Det var därför jag inte gick in på det i detalj. Men när det gäller ILO vill jag passa på att göra det.

Det handlar alltså om FN:s fackorgan för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor. Det finns ibland olika missuppfattningar om vad ILO är. ILO har som grundläggande mål att bekämpa fattigdom och befrämja social rättvisa. I uppgifterna ligger att främja sysselsättning och bättre arbetsvillkor i hela världen samt att värna om fackliga fri- och rättigheter. Det är alltså ingenting som har att göra med bara Europa, utan det är hela världen. När Sverige vill ha hög svansföring i dessa frågor är det oerhört viktigt att vi först tittar på vad vi gör här hemma i förhållande till ILO.

Konstruktionen med ILO bygger på att sammanföra regeringar med arbetstagare och arbetsgivare i en treparts institutionell struktur. Det innebär att den ska hantera normbildning, motverka konflikter och lösa tvister med fredliga medel. Man kan tycka att det är ett system som är svenskt och kanske inte riktigt behövs. Ja, i första hand handlar det om många andra länder, där lägstanivån verkligen är riktigt låg eller inte finns alls.

Herr talman! Jag vill kort också redogöra för vad det innebär med olika former av konventioner som ILO basar över. Framför allt handlar det om konventionsbaserad organisation. Vi har över 180 olika konventioner. Om man räknar upp några tror jag att det regeringsunderlag som finns i kammaren tycker att det är viktiga saker. Men steget från att tycka att det är viktigt till att år efter år – det är inte första året som detta är uppe – avslå motioner, i likhet med motion 2010/11:A406 där Miljöpartiet vill att detta ska ratificeras, är väldigt märkligt.

Vad är det då för rättigheter som åsyftas som ILO jobbar med? Det är bland annat föreningsfrihet, organisationsrätt och erkännande av rätten till kollektiva förhandlingar. Det är avskaffande av alla former av tvångsarbete och avskaffande av barnarbete. Hittills kan man tycka att vi inte har sådant där i Sverige. Men det är också avskaffande av diskriminering i arbetslivet.

Det jobbiga med situationer som dessa är att ILO inte förfogar över några sanktionsmöjligheter. Arbetsmetoderna är dialog, rådgivning, experthjälp och tekniskt bistånd. Sverige har ratificerat samtliga åtta konventioner, de grundläggande.

För vår del från Miljöpartiets sida handlar det i grunden om att efterleva ILO:s konventioner och dessutom att, i stället för att bara försöka vara bäst i klassen i EU-sammanhang, försöka vara duktig i FN-sammanhang. Det är det som det handlar om.

Därför vill jag för Miljöpartiet yrka bifall till majoritetens förslag. Vi har flera reservationer, men för tids vinnande väljer jag att säga att vi står bakom samtliga men att jag inte yrkar bifall till någon av dem.

Anf. 146 HANS BACKMAN (FP):

Herr talman! Det betänkande vi debatterar i dag berör många motioner som gäller arbetsrättens område. Jag ska själv ägna mig åt att tala om det som berör Laval framför allt.

Jag ska börja med att säga att jag står bakom de två reservationer som Folkpartiet är med på, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 1.

Herr talman! Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har med utgångspunkt i kommittémotioner och ett antal enskilda motioner förenat sig om ett tillkännagivande att regeringen ska tillsätta en utredning om lex Laval. Vi i Alliansen konstaterar att det inte finns något förslag om en utredning av det slaget i motionerna, som i stället har yrkanden om att lex Laval ska rivras upp.

Det här ger en anledning att fundera över var oppositionspartierna egentligen står i den här politiskt viktiga frågan.

Jag vill säga några ord om bakgrunden till lex Laval, som det har talats om här. Det handlar i korthet om de fackliga stridsåtgärder i form av en blockad som vidtogs på en byggarbetsplats i Vaxholm hösten 2004. Det är själva bakgrunden. Organisationerna hade krävt kollektivavtal med det lettiska företaget Laval, som hade utstationerat byggnadsarbetare till Sverige. Då något kollektivavtal inte kom till stånd utvidgades stridsåtgärderna genom sympatiåtgärder från Svenska Elektrikerförbundet, Elektrikerna. Laval väckte då talan i Arbetsdomstolen, AD, mot Byggnads, Byggettan och Elektrikerna.

AD avslog ett interimistiskt yrkande från Laval om att stridsåtgärderna skulle förklaras olovliga. I april 2005 beslutade domstolen att begära in ett förhandsavgörande från EG-domstolen, numera EU-domstolen. Då fann domstolen i sin dom med förhandsavgörande att stridsåtgärderna stod i strid med EG-fördraget, eftersom de innebar en inte motiverad inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster.

Fru talman! Regeringen lade fram en proposition, *Åtgärder med anledning av Lavaldomen*, i november 2009. Propositionen innehöll bland annat förslag om ändringar i utstationeringslagen och medbestämmandelagen. Regeringen bedömde att lagändringar var nödvändiga för att svensk lag skulle vara förenlig med EU-rätten. Det ansågs som tämligen klart att ändringarna måste avse svenska arbetstagarorganisationers möjlighet att vidta stridsåtgärder mot utländska arbetsgivare i utstationeringssituationer.

De tydligt angivna utgångspunkterna för lagförslagen var att det svenska systemet för att fastställa arbets- och anställningsvillkor för utstationerade arbetstagare ska vara förenligt med EU-rätten. Den svenska arbetsmarknadsmodellen skulle i så stor utsträckning som möjligt kunna tillämpas även i utstationeringssituationer. Målet angavs vara att så långt som möjligt och på de villkor som följer av EU-rätten vidmakthålla den grundläggande principen att huvudansvar för bestämmande av framför allt lönevillkor överläts till parterna utan statlig inblandning.

Vi kan konstatera att lex Laval grundar sig på ett utomordentligt gediget och ambitiöst lagstiftningsarbete. Det är fråga om komplicerade rättsliga bedömningar. Under utredningsarbetet hade Lavalutredningen kontakt med en rad professorer med inriktning på arbetsrätt och EU-rätt såväl i Sverige som i de nordiska länderna. Utredningen bedrevs i nära samarbete med arbetsmarknadens parter, i god svensk anda. Propositionen 2009 föregicks av en omfattande remissomgång, och de synpunkter som då kom fram kommenteras utförligt i propositionen. Samtliga frågor som nu lyfts fram av oppositionen har faktiskt tidigare analyserats såväl av utredningen som av regeringen i propositionen.

Man ska vara medveten om att de slutsatser som regeringen landat i utgår från att den svenska arbetsmarknadsmodellen i så stor utsträckning som möjligt ska kunna tillämpas även i utstationeringssituationer och att den grundläggande principen att huvudansvaret för att bestämma lönevillkor fortfarande ligger, som sagt var, på parterna utan statlig inblandning, inom de villkor som följer av EU-rätten. Det har inte varit fråga om att välja en lösning som går i den ena eller andra riktningen utan om en strikt tolkning av EU-rätten och vad den kräver eller medger i förhållande till den svenska arbetsmarknadsmodellen.

I arbetsmarknadsutskottets lex Laval-betänkande 2009 behandlades motsvarande frågor som nu åter aktualiserats. I frågan om bevisregeln och bekräftelseavtal kunde utskottet konstatera att såväl den utredning som låg till grund för propositionen som regeringen har avvisat tanken på att göra det möjligt att vidta stridsåtgärder för att genomdriva ett bekräftelseavtal. I korthet gick resonemanget ut på att effekten av stridsåtgärder till stöd för ett bekräftelseavtal skulle kunna bli diskriminering av det utländska företaget. Ett krav på ett bekräftelseavtal, som ju bara skulle avse själva kontrollen av villkoren, skulle kunna genomdrivas med full kraft och detta även i ett fall när det är klarlagt att arbetsgivaren tillämpar tillräckligt bra villkor. Regeringen hade även hänvisat till de EU-rättsliga principerna om proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Den möjlighet till kontroll av vilka villkor som faktiskt tillämpas låg enligt utskottet i stället i det som kan sägas vara den egentliga bevisregeln, nämligen att arbetsgivaren måste visa att de villkor som tillämpas är minst i nivå med det som den fackliga organisationen kan kräva med stöd av stridsåtgärder. Höga krav ska också ställas på tillförlitligheten hos den utredning som arbetsgivaren ska lägga fram.

Frågorna är alltså redan grundligt analyserade. Vi i Folkpartiet står fast vid det sammanfattande omdöme om de nya lagreglerna som utskottet gav uttryck för i lex Laval-betänkandet: Reglerna genomsyras av en ambition att inte genomföra större förändringar än nödvändigt. Det sker på ett sätt som balanserar de olika intressen som gör sig gällande, det vill säga en väl fungerande inre marknad med fri rörlighet för tjänster, en sund och lojal konkurrens mellan svenska och utländska tjänsteföretag och ett upprätthållande av en svensk standard på arbets- och anställningsvillkor för de utstationerade arbetstagarna. Med detta är det dock inte sagt att det inte kan finnas utrymme för olika tolkningar av EU-rätten, något som också framhölls i lagstiftningsarbetet.

Förändringar kan alltså behövas i framtiden. EU-rätten kommer att utvecklas vidare genom ytterligare domar från EU-domstolen till exempel i fråga om utstationeringsdirektivet. Det måste därför finnas en beredskap att framöver revidera lagstiftningen. Det ska också noteras att kommissionen i sitt lagstiftningsprogram för 2011 har ett lagstiftningsinitiativ som syftar till att förbättra genomförandet och efterlevnaden av utstationeringsdirektivet, där ansträngningarna koncentreras på att förbättra tillämpningen och genomförandet av det nuvarande direktivet.

Att, som de rödgröna partierna tillsammans med Sverigedemokraterna, ha som utgångspunkt att reglerna ska rivas upp kan dock inte komma i fråga. Än mindre kan vi i Folkpartiet ställa oss bakom initiativ som kan leda till en begränsning av den fria rörligheten, vare sig denna frihet avser arbetstagare eller tjänster.

Fru talman! Det kan konstateras att det inte är helt lätt att klara ut var de rödgröna partierna står i fråga om lex Laval. Att det finns kritik som förenar de tre rödgröna partierna är klart, men i detaljerna och i fråga om vad som bör komma i stället är ståndpunkterna mer svårförenliga, att döma av partiernas kommittémotioner.

Vad som är mer förvånande är bristen på enhetlighet och konsekvens i den socialdemokratiska ståndpunkten. I den enskilda S-motionen A411 framställs det krav som går långt utöver det som yrkas såväl i det egna partiets kommittémotion som i de övriga kommittémotionerna, detta parallellt med krav som i stort överensstämmer med kommittémotionen. De förstnämnda yrkandena avser dessutom preciserade lagförslag.

Innebörden av lagförslagen är för det första att förutsättningarna för att få vidta en stridsåtgärd i samband med utstationering ska ändras. Det ska räcka att de krav som ställs är minst i nivå med miniminivån enligt lag. Som förslaget får förstås ska någon inskränkning inte alls gälla om stridsåtgärderna syftar till att ta till vara en medlems intresse. För det andra tas bevisregeln bort helt. Den praktiska innebörden är att det skulle vara fritt fram att vidta stridsåtgärder mot utstationerande arbetsgivare alldeles oavsett vilka villkor de utstationerade arbetstagarna redan har. Därutöver har motionen ett konkret lagförslag om att återinföra skyldigheten för utstationerande arbetsgivare att ge en arbetstagare besked om ändringar i arbetstidens förläggning viss tid i förväg.

Men motionen saknar en analys av hur dessa lagförslag förhåller sig till EU-rätten. En analys saknas också av vad som skulle bli de faktiska konsekvenserna av att lagförslagen genomfördes. Det står ju klart att ett genomförande av framför allt motionens yrkande 2 skulle leda till ett omfattande hinder för den fria rörligheten och diskriminering av utländska företagare. Det skulle dessutom innebära en påtaglig risk för ytterligare domar i EU-domstolen som underkänner svensk lagstiftning, liksom risk för kraftiga skadestånd för organisationer som genomför stridsåtgärder enligt reglerna. Jag tycker att det inger allvarlig oro att det i socialdemokratiska motioner på detta sätt framställs yrkanden med en närmast protektionistisk innebörd.

Fru talman! Med något varierande motiveringar framställer Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet i sina respektive kommittémotioner också krav på att utstationeringsdirektivet revideras i syfte att säkerställa karaktären av minimikrav så att likabehandling av löntagare kan garanteras, enligt Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, eller enbart för att garantera likabehandling av löntagare, enligt Miljöpartiet.

Inte i några motioner utvecklas när och på vilket sätt det här ska ske. Krav på att Sverige ska agera på EU-nivå har framställts av oppositionen under lång tid. Vi i allianspartierna noterar att kommissionen också aviserat ett lagstiftningsinitiativ som syftar till att förbättra genomförandet och efterlevnaden av utstationeringsdirektivet.

Vår uppfattning är att kommissionen gör rätt i att koncentrera ansträngningarna på att förbättra tillämpningen och genomförandet av det nuvarande direktivet. Det finns ju också väldigt många olika arbetsmarknadsmodeller bland EU:s medlemsstater och olika syn på den rimliga balansen mellan den fria rörligheten för tjänster och arbetstagares rättigheter.

Slutsatsen som tidigare har dragits är att det inte fanns någon anledning att ifrågasätta den uppfattning som tidigare framförts till utskottet av bland annat regeringsföreträdare. Regeringsföreträdare har nämligen framfört att en omförhandling av direktivet skulle kunna leda till ett resultat som inte vore en förbättring ur svensk synvinkel. Denna formulering tycker jag är viktig att ha med sig när man talar om denna fråga.

I detta anförande instämde Annika Qarlsson (C) och Lars-Axel Nordell (KD).

Anf. 147 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag har några följdfrågor till Hans Backman utifrån hans anförande. Hans Backman nämner ett antal gånger att det är viktigt med den svenska modellen. Då har jag väldigt svårt att förstå varför Folkpartiet inte kan stödja vårt ställningstagande i utskottet om att se över lex Laval i en utredning som handlar om att man bör klara ut det här med anmälningsskyldighet och, inte minst, också få fram en behörig representant för det utländska företaget i Sverige. Jag har lite svårt att förstå varför Folkpartiet motsätter sig det.

Om vi nu vill ha en svensk modell, vilket jag vill ha, vilket Socialdemokraterna vill ha, vilket Miljöpartiet vill ha och vilket också Vänsterpartiets Josefín Brink kommer att säga i sitt anförande, tycker jag att det är väldigt märkligt att man motsätter sig att det ska finnas en behörig representant i Sverige.

Jag ställer samma fråga till dig, Hans Backman, som jag ställde till Katarina Brännström: Den svenska modellen förutsätter väl svenska kollektivavtal och inte norska, finska eller danska kollektivavtal? Åtminstone ser jag det så, och jag vill bara fråga Hans Backman om han har samma bild av detta. Eller skiljer det sig åt när det gäller de svenska kollektivavtalen?

Anf. 148 HANS BACKMAN (FP) replik:

Fru talman! När det gäller utredningen kan vi i Folkpartiet inte ställa oss bakom en utredning som har som utgångspunkt att riva upp lex Laval. Det är det som andas i motionen som ni stöder.

När det gäller att ha en behörig representant här i landet arbetas det ju med detta. Det står också i vårt betänkande att utskottet i den delen med tillfredsställelse kan konstatera att riksdagen har beslutat om ett tillkännagivande till regeringen just om att titta på det här med behörig representant för företag som är etablerade i utlandet. Då är det väl bra om vi kan avvakta det arbetet.

Det är ett tillkännagivande från näringsutskottet som har kommit enhälligt, vilket är bra, och jag kan läsa från betänkandet: "Näringsutskottet välkomnade den utredning som enligt uppgift hade tillsatts av regeringen och som påbörjat sitt arbete med att utreda frågan om att i utstationeringsslagen införa en anmälningsskyldighet och ett krav på en representant för utländska företag och näringsidkare. Utskottet ansåg dock att det fanns skäl att betona betydelsen av att det införs krav på att företag etablerade i utlandet eller näringsidkare bosatta utomlands i samband med utstationering av arbetstagare till Sverige ska ha en representant i landet som är

Prot. 2010/11:116
15 juni

behörig att företräda dem i kontakter med myndigheter och vid förhandlingar med arbetstagarorganisationerna.”

Där har vi alltså ett arbete på gång. När det gäller den svenska modellen står vi självklart bakom den. Det är därför vi är skeptiska till att börja se över och jobba med utstationeringsdirektivförändringar. Vi tror nämligen att det kan leda till att det blir sämre villkor för Sverige än vad vi har nu.

Därför står vi bakom den svenska modellen, och vi vill också skydda den genom att inte riskera den genom att börja förhandla om förändringar i detta.

Anf. 149 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag blev så mycket klokare av Hans Backmans svar, men jag ska försöka ytterligare ett varv.

Svenska kollektivavtal ska gälla på den svenska arbetsmarknaden; det ser vi som självklart. Jag fick inget svar på huruvida det skulle vara det även i Folkpartiets Sverige.

Däremot tycker jag att det är viktigt att komma ihåg att den svenska regeringen när det gäller lex Laval i den här delen har slagit fast att det handlar om minimikrav och minimiavtal när det gäller lönesättning och andra delar. De svenska kollektivavtalen kan ju gå över minimikraven och minimiavtalen, och då vill jag återigen fråga Hans Backman om det också är Folkpartiets syn att detta kan vara möjligt med de svenska kollektivavtalen. Eller är det andra kollektivavtal Hans Backman syftar på i sitt anförande?

Anf. 150 HANS BACKMAN (FP) replik:

Fru talman! Det jag sade var att vi måste förhålla oss till det som gäller enligt EU-rätten i det här sammanhanget, det vill säga att parterna inom sitt avtalsområde kan bestämma miniminivåer inom den hårda kärnan – minimilön, arbetstid, semestrar, arbetsmiljö och så vidare.

Problemet är ju att om man drar det åt det håll som Socialdemokraterna vill kommer vi sannolikt att igen få EU-domar på oss, och de organisationer som driver de konflikter som ni vill ge arbetstagarorganisationerna rätt att driva skulle sannolikt få skadeståndskrav.

Detta har vi analyserat och utrett. Vi har tittat på det och kommit fram till att de förändringar som vi har gjort och som nu gäller, alltså att vi ska ha ett regelverk som är i nivå med svenska avtal och svenska regler, är det som vi kan använda oss av för att förhålla oss till EU-rätten och samtidigt trygga den svenska modellen.

Som jag sade i mitt anförande ställs höga krav på att de villkor som kommer från ett annat land, som man använder sig av och har redogjort för att man ska ha, också är tillförlitliga. Det är så vi vill arbeta för att både säkra den svenska modellen och kunna förhålla oss till EU-rätten.

Återigen tycker jag att det är oroväckande att Socialdemokraterna så starkt vill se över utstationeringsdirektivet och revidera detta, för jag är mycket orolig för att det skulle leda till försämringar för den svenska modellen med tanke på att de 27 medlemsländerna inom EU har så olika syn på dessa frågor. Här känner jag alltså att Socialdemokraterna borde ansluta sig till Folkpartiet och allianspartierna för att tänka på den svenska modellen och skydda den.

Anf. 151 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Jag har många gånger i denna kammare debatterat den fria rörligheten på en alltmer globaliserad arbetsmarknad. Vi gör det i dag under rubriken *Arbetsrätt*, men detta berör både arbetsrätt, Laval, den svenska modellen och många fler frågor.

För mig som centerpartist är globaliseringen viktig och en kraft för utveckling. När rörligheten på arbetsmarknaden ökar, välfärden stiger och den ekonomiska tillväxten tar fart gynnar det oss här i Sverige, men det gynnar också människor i de länder som ännu inte har samma välståndsnivå som vi har här hos oss.

Genom tiderna har hundratusentals svenskar rest till andra länder för att skaffa sig ett bättre liv. För hundra år sedan var det till USA; i dag är det till Norge. Samtidigt är det nu många förväntansfulla letter och polacker som vill jobba och driva företag i Sverige för att kunna köpa skor till sina barn eller ge sina föräldrar en värdig ålderdom.

Det råder i dag en viss obalans i debatten om rörligheten på arbetsmarknaden. Den har främst handlat om olika avigsidor och beskrivit en mörk bild. Det har inte talats om möjligheterna för konsumenter, löntagare och företagare.

Vad som är nytt för dagens debatt är att det är första gången som Sverigedemokraterna är med i denna debatt i kammaren. De hyllar den fria marknaden och frihandeln men nämner aldrig vad deras krav på utträde ur EU skulle betyda i form av nya murar för företag i Sverige som vill bedriva handel med Europa och kontroller vid gränser på semesterresan – för att inte tala om bekymren för alla dem som arbetspendlar över gränserna. De säger alltså en sak, men fattar beslut som leder till det motsatta resultatet. Tillsammans med den övriga oppositionen vill de nu riva upp den så kallade utstationeringslagen.

Fru talman! Jag måste få uttrycka min oro över det som nu sker. I den här debatten med tillkännagivandet om utstationeringsdirektivet lyfts bara hoten med rörligheten över gränserna fram. Socialdemokraterna, miljöpartisterna och vänsterpartisterna gör nu gemensam sak med Sverigedemokraterna i en fråga som rör människors rörlighet över gränserna. S, MP och V gör nu det man sade att man inte skulle göra; man ger Sverigedemokraterna inflytande och det i en fråga som rör människors rörlighet över gränserna.

För mig är det en oerhört viktig värdering att stå upp för den fria rörligheten. Jag delar inte den syn som delas av de partier som i denna fråga bildar majoritet på att andra människor inte är välkomna hit. Det vi ser här och nu är en, i och för sig mer stiliserad, upprepning av det "Go home!" som skanderades vid det uppmärksammade bygget i Vaxholm. Det är vad som sker här och nu i dag.

Fru talman! Oppositionen har missat att globaliseringen är en möjlighet för Sverige som är ett litet och exportberoende land och starkt ekonomiskt beroende av omvärlden. Det finns över 600 000 människor som är anställda i ett företag som är utlandsägt. Att se de utländska företagen som ett problem bäddar för ekonomisk tillbakagång och ökad arbetslöshet. Ett alternativt perspektiv, som jag föredrar, handlar om att svenska företag får ökade möjligheter i och med öppenheten att verka på andra marknader. Det stimulerar den europeiska integrationen. Med konkurrens finns fler företag som utvecklas här i Sverige och som därmed är livs-

kraftiga och kan anställa. Med konkurrens finns ett bättre utbud på varor och tjänster till bättre priser för oss konsumenter. Rörlighet över gränserna handlar förutom om en grundläggande värdering om möjligheten till ett bättre liv för oss här, men också om möjligheten till ett bättre liv även för andra – någon form av solidaritet, kanske.

Fru talman! Utstationeringslagen ger såväl utländska arbetstagare som arbetsgivare trygghet och klara spelregler vid arbete i Sverige genom att garantera villkor om lön, arbetstid, arbetsmiljö och ledighet. Det är alltså den hårda kärnan. Johan Andersson har varit uppe flera gånger och krävt att det ska vara svenska kollektivavtal. Också Mehmet Kaplan nämnde det. Det var det EU-rätten sade att vi inte kan kräva. Man har inte rätt att kräva svenska kollektivavtal – däremot den hårda kärnan med vissa villkor.

Detta blev tydliggjort, och det blev också tydliggjort på vilket sätt man ska redovisa vad det är för avtal som man har att rätta sig efter när man kommer till Sverige. Det är det som blev resultatet av den utstationeringslag som vi inrättade. Vi har den för att ge klara och tydliga villkor och ge ett tydligt regelverk så att alla vet vad det är som gäller när man ska etablera sig här.

Utstationeringslagen möter upp mot dessa krav men också mot det krav som fanns på att göra regleringen på ett sådant sätt att det hela rymdes inom ramen för den svenska modellen så att vi inte hotade den, vilket skanderandet faktiskt hade kunnat göra. Den rymmer självfallet också inom ramen för EU-rätten så länge vi är medlemmar och vill att Sverige ska vara en aktiv medlem i EU.

Östeuropa har fått en allt större betydelse för svensk ekonomi och utgör enligt Socialdemokraterna ett större hot för jobben i Sverige och andra EU-länder då man konkurrerar med lägre arbetskraftskostnader. Utländska företag ska enligt Socialdemokraterna därför inte tillåtas konkurrera på den svenska tjänste- och byggmarknaden eftersom det riskerar att leda till social dumpning. Denna uppfattning framstår som paradoxal. Det Socialdemokraterna likställer med social dumpning är när utländska företag konkurrerar på svensk tjänste- och byggmarknad, vilket i sin tur leder till lägre priser och då möjliggör vår konsumtion. Det är en utveckling som har skett inom de flesta andra branscher, fast där flyttade företagen utomlands i stället.

De argument som oppositionen lyfter fram och som ligger till grund för tillkännagivandet om utstationeringsdirektivet har utretts tidigare och analyserats av den tidigare Lavalutredningen och den följande propositionen. Det är ett grundligt och omfattande arbete som har debatterats flera gånger. De slutsatser som drogs var väl avvägda utifrån det läge som fanns med domen från EG-rätten och utifrån den svenska modellen, där vi inte lagstiftar om minimilöner. Det är arbetsmarknadens parter som sätter upp reglerna för det.

Det innebär att den grundläggande principen om att huvudansvaret för att bestämma lönevillkor fortfarande ligger på parterna utan statlig inblandning – inom ramarna för EU-rätten. I stället visar argumenten att det är protektionism och att försvåra rörlighet som är skälet bakom kravet på utredning. Om man läser motionerna ser man att det står att det handlar om att riva upp lagen.

I Centerpartiet tar vi strid mot skadlig protektionism och även mot unken nationalism. Vi är tvärtom övertygade om att det behöver bli ännu lättare att komma till Sverige för att arbeta och driva företag. Genom att göra Sverige till ett attraktivt nybyggarland för människor från jordens alla hörn kan vi öka tillväxten och trygga välfärden också i framtiden då allt färre ska försörja allt fler.

När Polen blev medlem i EU levde ungefär 2 000 polacker i Irland. Tre år senare arbetade en kvarts miljon polacker där. Utan detta inflöde hade den irländska tillväxtboomen gett upphov till en kraftig löneinflation och inte till den utveckling som man fick där. Tack vare detta inflöde kan nu en kvarts miljon polacker också åka hem med besparingar som motsvarar många årslöner i Polen och stå bättre rustade. Eventuellt kan de också investera i ett eget företag på hemmaplan.

Det är bara att konstatera att striden om rätten att arbeta i andra länder inom EU fortsätter. När det lettiska företaget Laval fick i uppdrag att bygga en skola i Vaxholm ändrade Byggnads sin argumentation 180 grader: Här skulle det inte komma några letter och konkurrera med svenska fackmedlemmar! Byggnads krävde helt enkelt att de lettiska byggarbetarna skulle riva sitt lettiska kollektivavtal och få betalt enligt den genomsnittliga svenska kollektivavtalslönen. De krävde alltså mer i lön på den här arbetsplatsen än ungefär hälften av de andra, svenska, byggarbetare hade i lön!

Det är tydligt att kraven var ett försök att hålla ute konkurrenter från andra länder. Hade det varit den världen vi skulle leva i hade också den svenska snickaren förblivit arbetslös i Sverige medan det var byggboom i Berlin på 90-talet. Den polska rörmokaren hade förblivit arbetslös i Polen medan det var arbetskraftsbrist i Irland. Lettiska byggarbetare hade förblivit arbetslösa när svenska byggföretag hade svårt att rekrytera. Men det är inte så Centerpartiet vill ha det.

Frågan som ställs på sin spets är om EU ska vara ett samarbete där människor kan röra sig fritt över gränserna för att studera, arbeta och semestra. Eller ska passkontroller och murar begränsa medborgarnas frihet som under förra seklet?

Fru talman! När det gäller ratificeringen av ILO 94 – som Socialdemokraterna för övrigt har haft ca 60 år på sig att ratificera eftersom det var redan 1949 den antogs – finns det oklarheter kring om detta överensstämmer med upphandlingsdirektiven på EU-nivå. Därför krävs det ett rättsligt klagörande av vad som gäller. Upphandlingsutredningen har fått i uppdrag att utreda om våra egna upphandlingsregler i tillräcklig utsträckning möjliggör för upphandlande myndigheter och enheter att göra goda ekonomiska affärer samt använda sin köpkraft till att förbättra miljön, ta social och etisk hänsyn samt verka för ökade affärsmöjligheter för både små och medelstora företag. Att då föregripa både det rättsliga läget och den utredning som tittar på frågan med tillkännagivandet i dag tyder på ett populistiskt och tämligen oansvarigt agerande från S, MP, SD och V som även i denna fråga gör gemensam sak.

Fru talman! Jag vill att Sverige ska vara ett land där man kan få ett jobb eller starta ett företag utifrån den erfarenhet och kompetens man har med sig i bagaget. Det ska vara ett land där man blir accepterad för den man är och där man känner ett ansvar för att tillsammans skapa ett bra och inkluderande samhälle runt omkring sig.

Centerpartiet kommer alltid att verka för en politik som öppnar gränserna, för att enskilda företagare ska våga investera och satsa på nya affärsidéer och för att enskilda människor ska våga flytta till ett annat land för att skapa sig det välstånd de eftersträvar. Genom att vara nybyggarlandet Sverige för människor från jordens alla hörn kan vi öka tillväxten och trygga välfärden. Det är nämligen öppna gränser som skapar tillväxt, välfärd och framtidstro.

Med detta står jag självfallet bakom våra båda reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 1.

I detta anförande instämde Katarina Brännström och Lotta Olsson (båda M) samt Hans Backman (FP) och Lars-Axel Nordell (KD).

Anf. 152 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag måste fråga Annika Qarlsso och Centerpartiet varför inte Centerpartiet och Annika Qarlsso ser det som viktigt med svenska kollektivavtal i Sverige. Varför ser man inte det som viktigt? Vad är skälet till detta? Det är den första frågan.

Vi har i vårt tillkännagivande i utskottet sagt att det är viktigt med en behörig representant. Jag vill klarlägga det.

Jag sade i en replik till Katarina Brännström, men jag gör det också i repliken till dig, Annika Qarlsso, att vi ser det som mycket värdefullt och viktigt med en arbetskraftsinvandring till Sverige och att man öppnar upp för utländsk arbetskraft till Sverige, men naturligtvis ska det ske enligt svenska kollektivavtalsvillkor.

Det är också viktigt i denna del att om man hamnar i en konflikt – det gör man kanske dagligdags på sin arbetsplats – löser vi det naturligtvis genom de svenska kollektivavtalen. Om man inte klarar ut detta avtalsvägen ska man också naturligtvis ges möjlighet att driva en stridsåtgärd i Sverige. Det ser vi också som grundläggande i denna del.

Jag måste fråga Annika Qarlsso och Centerpartiet varför ni inte delar denna syn. Ni säger att ni värnar om de svenska småföretagarna. Du säger det nu, och Maud Olofsson sade det på förmiddagen. De svenska småföretagen bygger på att man har svenska kollektivavtal. Varför står ni inte upp för detta?

Anf. 153 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! Vi värnar den svenska modellen. Där handlar det om möjligheten att teckna avtal antingen på facklig grund eller individuellt. Vi har inget tvång att teckna kollektivavtal.

Det som stipuleras i EU-rätten handlar om den hårda kärnan, och då är det utifrån de svenska avtalens nivåer. På det sättet stöder vi den svenska modellens avtalsnivå men inte att man måste teckna svenska avtal. Har man med sig avtal från sitt hemland men garanteras de nivåer som finns i Sverige är det nog.

I den svenska kollektivavtalsmodellen finns det också många olika försäkringar som man såg att man inte hade rätt att kräva, och den bedömningen står vi bakom.

När det gäller behörig representant sade vi redan när vi antog utstationeringsdirektivet att vi skulle återkomma till detta och att regeringen skulle se över det. Precis som du, Johan Andersson, säger måste det fin-

nas någon som man har möjlighet att förhandla med. Jag vet att det finns en nyansskillnad när det gäller exakt hur detta ska se ut. Men där pågår det en utredning som ska titta på det och återkomma. Det var någonting som vi sade redan när vi satte detta i sjön för ett par år sedan.

Anf. 154 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag blir faktiskt inte riktigt klok på det som Annika Qarllsson säger. Hon anser att man ska ha den svenska modellen och de svenska avtalen men inte svenska kollektivavtal. Är det så jag ska tolka det som du säger i denna del?

Anf. 155 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! Det som EU-rätten slog fast var att man har rätt att ta strid för den hårda kärnan men inte för ett helt kollektivavtal. Det står vi bakom.

Anf. 156 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! Den svenska arbetsmarknaden blir alltmer tudelad. Där finns en solsida som ännu präglas av fasta anställningar, hyggliga löner och arbetsvillkor och där kollektivavtal och medbestämmande tillämpas. Det finns också en växande skuggsida som präglas av otrygghet, exploatering och ren laglöshet. Där väntar unga oroligt vid telefonen på att bli inringda på timvikariat och behovsanställningar. Där får gamla trotjänare beskedet att de får gå därför att deras jobb ska tas över av inhyrd personal från ett bemanningsföretag. Där hotas asiatiska diskplockare med utvisning om de klagar på att lönen de får ut bara är en femtedel av vad som lovades i kontraktet. Där går östeuropeiska byggjobbare till arbetet med stukade handleder och influensa eftersom de inte får en enda krona om de sjukskriver sig. Vi har också bärplockarna som lovats skyhöga inkomster av rekryterare och bemanningsföretag i sina hemländer bara för att finna att när de kommer till Sverige kan de inte ens tjäna ihop till de skulder som de har dragit på sig för att komma hit.

Det är två sidor av samma arbetsmarknad och samma ekonomi som vi alla lever i och av. Varje gång vi äter lingonsylt, glider igenom City-tunneln, drar handflatan över en furuskiva eller gläds åt fräschören på en nystädad offentlig toalett är sannolikheten stor att vi njuter frukten av arbete som har utförts på villkor som ingen människa borde tvingas acceptera. Det är villkor som blir allt vanligare i Alliansens Sverige.

Fru talman! Vänsterpartiet accepterar inte denna utveckling. Vi vill se en arbetsmarknad för alla som präglas av goda arbetsvillkor, inflytande över den egna arbetssituationen, en bra arbetsmiljö, trygghet och löner som upplevs som rimliga och rättvisa. Vi vill se en arbetsmarknad där vi inte reduceras till redskap för någon annans vinning utan där vi får utrymme att vara hela människor och får utlopp för våra färdigheter och vår kreativitet oavsett om vi är svenskar eller kommer hit från ett annat land för att jobba.

Det viktigaste och mest grundläggande redskapet för att nå detta mål är den fackliga organiseringen och fackets rätt att förhandla och teckna kollektivavtal och vidta stridsåtgärder om det krävs. Detta är grundläggande rättigheter som slås fast i internationella konventioner som Sverige har att följa.

Men för att dessa rättigheter verkligen ska kunna utnyttjas krävs det också ett rättssäkert och bra anställningsskydd som förhindrar godtyckliga uppsägningar och diskriminering av den som utnyttjar sin rätt att ställa krav.

I dagens betänkande har Vänsterpartiet ett antal reservationer som syftar till att stärka löntagarnas möjligheter att kräva och upprätthålla bra och rättvisa villkor för alla som befinner sig på den svenska arbetsmarknaden. Vi vill stärka rätten till fast anställning och heltid. Naturligtvis behövs vikarier och tidsbegränsade anställningar ibland, och det finns människor som även om de hade haft ett val skulle välja att arbeta deltid. Dessa möjligheter ska naturligtvis finnas kvar. Men när vi så tydligt kan se att otrygga visstidsanställningar och deltider sätts i system för vissa grupper och i vissa branscher måste någonting göras.

Timvikariat, behovsanställningar och deltider är inte undantag utan regel i allt fler tjänsteyrken. Det är unga, invandrade och kvinnor som får hålla till godo med dessa anställningsformer, inte sällan år ut och år in. Det gör det svårare att hävda sig i förhandlingar med arbetsgivarna. Löner och arbetsvillkor släpar efter i de yrken och för de grupper där otryggheten har blivit norm.

Om vi ska lyckas nå målet om en jämställd och diskrimineringsfri arbetsmarknad måste de fasta anställningarna bli fler, och alla som vill och kan måste också få rätt till ett heltidsjobb med en lön som går att leva på.

Vi vill också sätta stopp för möjligheten att säga upp fast anställda och sedan dagen efter ersätta dem med inhyrd personal såsom sker på allt fler arbetsplatser.

Precis i detta nu pågår förhandlingar om uppsägning av ett antal växletelefonister på ett av Sveriges största taxibolag. De fast anställda telefonisterna som är rutinerade och kunniga yrkesmänniskor ska ersättas av inhyrd personal för ökad flexibilitet, som arbetsgivaren säger. För den typen av flexibilitet har många människor i industrin, på lager och i butiker betalat ett högt pris i form av arbetslöshet eller hot om uppsägning på grund av att rätten till återanställning i LAS är föråldrad. När denna lag skrevs var bemanningsföretag förbjudna i Sverige. När de sedan tilläts struntade man i att anpassa LAS till den nya situationen. Därför är det hög tid att göra det nu när vi har sett konsekvenserna. Ingen ska kunna sparkas och ersättas av inhyrd personal så länge rätten till återanställning gäller.

Vi vill också stärka skyddet för den personliga integriteten i arbetslivet. Den tekniska utvecklingen har öppnat helt nya möjligheter för arbetsgivare att övervaka och kontrollera sina anställda via dataloggar, gps-sändare och övervakningskameror. Tvivelaktiga personlighetstester, drogtester och integritetskränkande krav på att visa utdrag ur belastningsregistret och till och med från Försäkringskassan ställs allt oftare som villkor om man vill ha en anställning.

Nyligen vittnade Rikspolisstyrelsens handläggare om en explosion av antalet begärda utdrag ur belastningsregistret bland arbetssökande. De vittnade också om telefonsamtal från förtvivlade människor som är livrädda för att gå miste om drömjobbet på grund av ett brott som de sonat kanske fem eller tio år tidigare.

Det är klart att det behövs en reglering av arbetsgivarnas rätt att kontrollera och övervaka oss när vi söker jobb och när vi är på jobbet. En

utredning med ett sådant förslag har legat på regeringens skrivbord i över två års tid utan att någonting hänt. Det är dags att plocka fram den utredningen och att slå klubban i bordet.

Fru talman! Vänsterpartiet bejakar rörlighet över gränserna. I vår kritik av EU har vi alltid, till skillnad från vad som påstås av alliansföreträdare här i dag, varit tydliga just om ökade möjligheter för människor att resa, studera och arbeta i andra länder. Det har vi sett som någonting odelat positivt.

Det vi vänder oss emot är när marknadens intresse i jakten på låga priser och höga företagsvinster sätts före människors rätt till rimliga löner och arbetsvillkor. Det är ju så den fria rörligheten i EU alltmer kommit att utvecklas. Priset för det betalas varenda dag av utländska arbetare på svenska arbetsplatser.

Exemplen är otaliga när det gäller byggnadsarbetare, skogsröjare, chaufförer och lantarbetare som jobbar för löner långt under svenska kollektivavtal och som hotas av sina arbetsgivare om de vågar kontakta svenska fack eller myndigheter.

Det finns några modiga som i alla fall gjort det, till exempel den lettiske plattsättaren Gints Jakovels som i ren desperation utanför det hus här i Sverige som han bodde i satte upp en skylt med texten: Hjälp! SOS, här bor slavar!

Han och hans kollega från Lettland hade då jobbat 50-timmarsveckor och till en timlön på ca 30 kronor. Det här fallet är långt ifrån unikt. I de långa kedjor av underentreprenörer som stora bygg- och anläggningsprojekt utgör återfinns allt oftare företag från andra EU-länder vilkas anställda jobbar långt under de löner som svenska kollektivavtal garanterar deras svenska kolleger och utan det försäkringsskydd som kollektivavtalen ger.

Detta gör de därför att den svenska lagstiftningen inte tillåter facken att ställa krav på likabehandling av utländska arbetare i Sverige, den så kallade lex Laval som den borgerliga regeringen utformade i strid med de fackliga centralorganisationernas uppfattning. Lagen är konstruerad för att det här ska kunna pågå.

Vi har till och med hört Katarina Brännström och även Annika Qarls-son här i dag säga att de tycker att det är bra att det finns två parallella regelverk. De som kommer från Lettland ska jobba på lettiska villkor i Sverige. Varför ska vi ha svenska kollektivavtal? Det kan väl lika gärna vara andra avtal, har vi här i dag fått höra. Det är alltså detta som är syftet med utformningen av lex Laval om man får tro Alliansens företrädare.

Jag är därför väldigt glad över att vi i dag här i riksdagen kan fatta beslut om att de luckor som regeringen öppnat för lönedumpning och illojal konkurrens nu ska täppas till. För att vi ska kunna upprätthålla kollektivavtalsmodellen i Sverige måste den gälla lika för alla, oavsett vilket land man är bosatt i eller har sin firma registrerad i. Detta ligger i kollektivavtalens natur.

Till skillnad från regeringen anser vi att det är självklart att stat, kommuner och landsting ska främja bra löner och arbetsvillkor när tjänster upphandlas. Skattebetalarnas pengar ska inte användas till att gynna företag som dumpar löner och som bryter mot arbetsrättsliga lagar. Men detta sker faktiskt ganska ofta i dag.

Vid upphandling av allt från städning till gigantiska infrastrukturprojekt är det priset som oftast avgör vem som vinner. Men bakom ett lågt pris döljer sig alltför ofta också låga löner, dålig arbetsmiljö, bristande säkerhet samt många gånger en total avsaknad av försäkringar och pensionsinbetalningar.

ILO:s konvention 94 upprättades just för att förhindra offentliga aktörer att bidra till att dumpa löner vid sina upphandlingar. Det är hög tid att Sverige ratificerar och lever upp till den konventionen. Faktum är att riksdagen redan 2006 innan den borgerliga regeringen tillträdde fattade beslut om att göra det. Men också det beslutet trängs med annat i regeringens skrivbordslådor dolt under travar av juridiskt mummel och politisk ovilja.

Riksdagen upprepar sitt krav till regeringen och säger: Ratificera nu konvention 94 och stoppa den skattefinansierade lönedumpningen!

Slutligen, fru talman, vill jag lyfta fram förslaget om solidaransvar.

I dag är det möjligt för stora huvudentreprenörer att tjäna grova pengar på att anlita mindre seriösa underentreprenörer som inte betalar skatter, avgifter och avtalsenlig lön. Detta drabbar både svenska och utländska arbetare. Men utstationerade anställda drabbas särskilt hårt eftersom det är nästan omöjligt för dem att i efterhand få ut sin rättmätiga lön om de blivit lurade på den lön de har rätt till.

I flera andra länder – bland annat i Norge, Tyskland och Holland – har huvudentreprenören ett ansvar för att underentreprenörer sköter sina inbetalningar av löner, skatter och arbetsgivaravgifter. Det minskar risken för lönedumpning och exploatering och tvingar huvudentreprenören att kontrollera att de firmor som anlitas är seriösa. Detta gör det möjligt för de arbetare som lurats på lön och andra förmåner att få ut sin rättmätiga ersättning.

Med utgångspunkt i de modeller som finns i andra länder bör Sverige kunna utforma en liknande lagstiftning – återigen för att skydda löntagare både i Sverige och från utlandet mot social dumpning.

Det är helt klart att den svenska arbetsrätten behöver moderniseras och uppdateras så att kvinnor och män, unga och gamla samt inhemska och utländska arbetare kan garanteras skäliga och likvärdiga arbetsvillkor. Den svenska arbetsmarknadens skuggsida kan inte tillåtas breda ut sig och bli en normal del av vår ekonomi och av människors vardag.

Jag står självklart bakom Vänsterpartiets alla förslag i betänkandet. Men för att inte dra ut på voteringarna nöjer jag mig med att yrka bifall till utskottets förslag under punkterna 2, 4 och 6 samt till reservationerna 10 och 11.

Anf. 157 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det är en dyster beskrivning vi fått av den svenska arbetsmarknaden när vi lyssnat på Josefin Brink. Det är inte mycket som är bra i Sverige. Det är eländesbeskrivningar, svartmålningar, hot, lönedumpning, social dumpning och allt annat som upprepades. Samtidigt säger Josefin Brink att man "bejakar rörlighet". Jag kan inte riktigt förstå hur det här går ihop så jag har några frågor till Josefin Brink.

För det första: Vill Vänsterpartiet ha en internationalitet, en globalisering? Ska utländska arbetare över huvud taget få arbeta i Sverige?

För det andra: Vad är solidaritet? Varför duger inte utländska kollektivavtal? Varför är svenska kollektivavtal den enda modell som gäller? Varför inte godta den hårda kärna som finns i svensk lag, i svensk reglering? Vad är det för fel på den?

För det tredje: Varför nöjer sig Josefin Brink och Vänsterpartiet med en utredning om lex Laval? I sin motion skriver man ju att man vill riva upp det här. Är det enbart för att få ihop en majoritet, för att Sverigedemokraterna ska stödja Vänsterpartiets möjligheter att fälla regeringen i den här frågan? Om inte kan jag inte förstå varför man backat från kravet här.

Anf. 158 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Fru talman! Det är fantastiskt att lyssna till Katarina Brännström. Uppenbarligen behöver Katarina Brännström följa med ut i den svenska verkligheten och träffa de människor som brygger Katarina Brännströms kaffe latte, som städar de toaletter som hon besöker och som bygger de hus och de vägar som hon utnyttjar.

Jag beklagar om Katarina Brännström blir deprimerad och ledsen när jag beskriver den verklighet som de här människorna i fråga lever i. De finns, och de lever mitt ibland oss! Katarina Brännström är precis lika ansvarig för att dessa människors situation ser ut som den gör som jag och alla andra är så länge vi inte gör någonting åt det.

När det gäller Katarina Brännströms frågor är svaret på frågan om Vänsterpartiet vill att människor från andra länder kommer hit och arbetar ja. Anledningen till att Vänsterpartiet inte har något samarbete med den borgerliga regeringen när det gäller migrationsfrågor är att vi anser att den borgerliga regeringens politik är alltför restriktiv och inhuman, inte att vi vill att färre människor ska komma hit. Det är alltså en extremt stor skillnad mellan orsaken till att vi inte samarbetar med regeringen och orsaken till att Sverigedemokraterna inte gör det.

Dessutom är det ett fantastiskt erkännande av att Katarina Brännström över huvud taget inte förstår vad den svenska kollektivavtalsmodellen handlar om när hon står och frågar varför det inte duger med utländska kollektivavtal. Ja, varför, Katarina Brännström, duger det inte med brittiska trafikregler när man kommer hit och turistar? Varför kan inte briterna få köra på vänster sida? Varför ska de tvingas anpassa sig till de regler som gäller här?

(Applåder)

Det är väl fullständigt självklart, Katarina Brännström, att det om kollektivavtalen ska ha något slags värde måste vara samma slags avtal som gäller på samma arbetsmarknad. Vilka kollektivavtal vill Katarina Brännström se i Sverige? Jag vill jättegärna ha förslag på det.

Anf. 159 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det går lätt för Josefin Brink att raljera över detta. Nu är det så att vi tillhör EU. Vi är nationalstater – vi är medlemsstater – men vi är med i EU, där vi har gått med på att det finns en rätt som styr över svenska lagar. När det gäller lex Laval och de regler som styr på arbets-

marknaden har vi gjort en anpassning enligt EU-rätten. Därför kan man inte köra med utländska regler hur som helst i Sverige.

Det är självklart så att det måste vara kontrollen och efterlevnaden av hur det ser ut här i Sverige som ska följas upp om det är så dystert på den svenska arbetsmarknaden som Josefin Brink påstår. Vad gör våra svenska myndigheter? Vad gör facket? Vad gör Josefin Brink själv, mer än står i denna kammare? När Josefin Brink dessutom säger att den borgerliga regeringens politik är inhuman samtidigt som man samarbetar med Sverigedemokraterna tycker jag att var en poäng andra borde ha applåderat i denna kammare.

Nej, det luktar protektionism lång väg. Man värnar de fackliga i Sverige mer än man värnar arbetare. Självklart ska vi ha riktiga regler för alla, och det har vi. Självklart ska det vara en avvägning så att våra lagar är anpassade till vad som gäller i EU. Något annat gäller inte, varken för Vänsterpartiet eller i denna kammare.

Det är klart att det går att raljera om engelska trafikregler. Det är många lagar varje land har som inte har med EU att göra, men när det kommer till arbetsrätten och fri rörlighet har vi kommit överens om vissa gemensamma regler vi ska följa, och kontrollen av efterlevnaden ska finnas. Jag tycker i så fall att Josefin Brink borde kritisera den och inte försöka ändra hela regelverket.

Det är också så att det finns regler kring den hårda kärna som talar om grundreglerna för utländsk arbetskraft i Sverige, och det är bra.

Anf. 160 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att regeringen ibland är väldigt snabb att vilja följa EU-rätten, och i andra fall är man beredd att ta strid – till exempel när det gäller möjligheten att ha väldigt generösa rättigheter för arbetsgivare att stapla otrygga visstidsanställningar på varandra. Där har EU-kommissionen varit på regeringen och kritiserat den för att skyddet är för svagt. Där valde man att ta strid och gå emot EU-kommissionen.

När det handlar om en inskränkning i löntagarnas rättigheter och möjligheten att kräva en likabehandling har dock regeringen i samband med lex Laval inte bara nöjt sig med att följa vad domen i EG-domstolen kom fram till utan faktiskt även gått längre. Det är detta utrymme vi vill täppa till i dag.

Vi har skrivit i vårt förslag att det är självklart att en ny variant av lex Laval måste uppfylla EG-rättens krav men att det finns ett utrymme, som juristerna hos både LO, TCO och andra arbetsrättsliga jurister menar finns där, som kan ge ett starkare skydd för de utländska arbetare som kommer hit till Sverige och arbetar.

Man kan fråga sig vad Katarina Brännström menar med solidaritet. På vilket sätt gynnar det lettiska byggnadsarbetare att de tvingas arbeta för 30 kronor i timmen när de har rätt att få en lön på kanske 130 eller mer? På vilket sätt är det mer solidariskt och sjyst att vi låter människor, bara för att de är födda och bosatta i ett annat land, arbeta på villkor som är så usla att jag är övertygad om att varken jag, Katarina Brännström eller någon annan människa som är svensk medborgare skulle gå med på dem?

Det är Katarina Brännström och hennes regering som vill diskriminera människor som inte är svenskar genom att upprätthålla olika villkor för svenska och utländska arbetare.

(Applåder)
(forts. 17 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 juni

UU15 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

Punkt 1 (Grundläggande mänskliga rättigheter)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 5 (Dialog om tortyrkonventionen)

1. utskottet
2. res. 2 (MP, V)

Votering:

271 för utskottet

36 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 2: 21 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 7 (SRHR, kvinnors rättigheter)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet

135 för res. 3

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 3: 99 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 8 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 4 (SD)

Votering:

149 för utskottet

20 för res. 4

137 avstod

43 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 98 M, 18 FP, 17 C, 15 KD

För res. 4: 20 SD

Avstod: 98 S, 2 M, 21 MP, 15 V, 1 KD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 3 KD

Caroline Szyber (KD) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 11 (MR i arbetslivet)

1. utskottet
2. res. 7 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 7

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 7: 99 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU16 Ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Korea, å andra sidan
Kammaren biföll utskottets förslag.

UU17 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Indonesien, å den andra
Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU7 Polisfrågor

Punkt 4 (Personskydd och analys av hotbilder)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 1: 99 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 10 (Handledning av poliser)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 3

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 3: 99 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 23 (Skärpta straff för vapenbrott)

1. utskottet

2. res. 9 (S)

Votering:

208 för utskottet

99 för res. 9

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 MP, 18 FP, 17 C, 20 SD, 15 V, 17 KD

För res. 9: 99 S

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 27 (Sexuell exploatering av barn)

1. utskottet

2. res. 10 (MP)

Votering:

270 för utskottet

36 för res. 10

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 10: 21 MP, 15 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 28 (Internationellt samarbete)

1. utskottet

2. res. 11 (S, V)

Votering:

194 för utskottet

113 för res. 11

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 100 M, 21 MP, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 11: 98 S, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 29 (Anmälningsmöjligheter utomlands)

1. utskottet

2. res. 12 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 12

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 12: 99 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 30 (Statistik)

1. utskottet

2. res. 13 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 13

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 13: 99 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 32 (Tullverkets befogenheter att leta efter stöldgods)

1. utskottet

2. res. 14 (SD)

Votering:

287 för utskottet

20 för res. 14

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 MP, 18 FP, 17 C, 15 V, 17 KD

För res. 14: 20 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 33 (Tullverkets befogenheter i övrigt)

1. utskottet

2. res. 15 (SD)

Votering:

287 för utskottet

20 för res. 15

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 MP, 18 FP, 17 C, 15 V, 17 KD

För res. 15: 20 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 35 (Offentliga brottsregister)

1. utskottet

2. res. 16 (SD)

Votering:

284 för utskottet

22 för res. 16

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 100 M, 20 MP, 18 FP, 17 C, 15 V, 17 KD

För res. 16: 1 S, 1 MP, 20 SD

Frånvarande: 14 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Kenneth G Forslund (S) och Ulf Holm (MP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU19 Riksrevisionens styrelses redogörelse om polisens brottsförebyggande arbete

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

1. utskottet
2. res. (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res.

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res.: 99 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

CU28 Slutande av avtal vid internationella köp av varor

Kammaren biföll utskottets förslag.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 juni

KU20 Granskningsbetänkande

*Statsråds roll i marknadsföring av havsövervakningssystem till Libyen
(avsnitt 4.3)*

Godkännande av

1. utskottets anmälan
2. anmälan i res. 4 (MP, S, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 4

42 frånvarande

Kammaren godkände utskottets anmälan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 4: 99 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

*Fråga om försök att påverka programinnehållet i Sveriges Television
(avsnitt 4.5)*

Godkännande av

1. utskottets anmälan
2. anmälan i res. 5 (MP, S, V)

Votering:

172 för utskottet

134 för res. 5

43 frånvarande

Kammaren godkände utskottets anmälan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 5: 98 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Utskottets anmälan lades till handlingarna.

KU28 Vallagsfrågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU32 Indelning i utgiftsområden m.m.

Punkt 1 (Viss verksamhet vid utlandsmyndigheterna)

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

292 för utskottet

15 för res.

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 MP, 18 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res.: 15 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU22 Färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde

1. utskottet

2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 1 (S)

3. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 2 (MP, V)

4. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 3 (SD)

Förberedande votering 1:

37 för res. 2

20 för res. 3

249 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

120 för res. 1

35 för res. 2

152 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

152 för utskottet

140 för res. 1

15 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 100 M, 18 FP, 17 C, 17 KD
För res. 1: 99 S, 21 MP, 20 SD
Avstod: 15 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Prot. 2010/11:116
15 juni

16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU41 Ändringar i insättningsgarantin

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU34 Vissa förändringar av trängselskatten i Göteborg

1. utskottet
2. res. (SD)
Votering:
287 för utskottet
20 för res.
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 MP, 18 FP, 17 C, 15 V, 17 KD
För res.: 20 SD
Frånvarande: 13 S, 7 M, 4 MP, 6 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

CU25 Utökat konsumentskydd vid tidsdelat boende

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU27 En EU-ram för bolagsstyrning

1. utskottet
2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 1 (S)
3. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen res. 2 (V)

Förberedande votering:

99 för res. 1
15 för res. 2
193 avstod
42 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

193 för utskottet
99 för res. 1
15 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

17 § (forts. från 13 §) **Arbetsrätt** (forts. AU10)

Anf. 161 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Fru talman! När vår son hemma i Örebro skulle handla varor i en butik som drivs av invandrare upptäckte han när han skulle betala att han glömt plånboken hemma. Han bad då om att få lämna sin kasse med varor för att kila hem och hämta plånboken. Nej, sade butiksägaren, som inte kände vår son: Ta med kassen och kom tillbaka och betala i morgon i stället. Trots ytterligare försök från vår son att lämna kassen med varor slutade det med att han gick hem med matvarorna för att betala senare.

Fru talman! Sverige är beroende av andra länder, och Europasamarbetet måste i grund och botten bygga på tillit och öppenhet, inte slutenhet och misstänkliggöranden. Redan då Sverige blev medlem i EU för drygt 16 år sedan fanns det en oro för att samarbetet skulle leda till lönedumpning i vårt land. För sju år sedan minns vi hur Göran Persson oroade sig för det han kallade ”social turism”. Han uttalade sin oro för att människor från de nya medlemsländerna Polen, Estland, Lettland, Litauen, Ungern, Slovenien, Slovakien, Tjeckien, Cypern och Malta tydligen skulle vallfärda till Sverige för att på så sätt utnyttja våra trygghetssystem.

Med facit i hand kan vi i dag konstatera att Sverige inte drabbats av vare sig social turism eller lönedumpningar.

När Sverige i fjol, efter en noggrann utredning, kunde fatta beslut om lex Laval skedde det utifrån en modell som gjorde det möjligt att behålla den svenska avtalsmodellen och samtidigt göra den förenlig med EG-rätten. Lagen slår vakt om den svenska avtalsmodellen och förenar dessa regler med krav som EG-rätten ställer. Svenska anställnings- och arbetsvillkor ska därmed tillämpas på arbetstagare även från andra länder. De som utstationeras hit ska ha avtalsvillkor som andra i likvärdiga yrken har här i Sverige och motsvara villkoren i ett centralt kollektivavtal. Genom lex Laval och utstationeringsdirektivet klarar vi som nation den fria rörligheten samtidigt som vi kan undvika lönedumpning. Dagens krav från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänstern innebär att den fria rörligheten nu åter ifrågasätts.

Fru talman! Den svenska modellen med starka fackföreningar och arbetsgivarorganisationer har sedan länge varit en hörnsten i Sveriges välfärdsbygge. Modellen är också ett gott exempel på hur det civila samhället kan ta ansvar för att lösa viktiga uppgifter och göra det på ett bättre sätt än vad som hade varit fallet med statlig inblandning. Arbetsmarknadens parter har genom förhandlingar slutit avtal som har gett de anställda bra anställningsvillkor och reallöneökningar samtidigt som freden på arbetsmarknaden har bevarats. Internationella jämförelser visar också att Sverige hör till de länder som har minst antal konfliktdagar på arbetsmarknaden.

Rätten att organisera sig är grundläggande för den kristdemokratiska ideologin. Vi anser att det är viktigt att man kan påverka sin vardag och sin arbetsplats för att förändra till det bättre.

Små naturliga gemenskaper och det civila samhället är viktiga delar av den kristdemokratiska samhällssynen. Familjen utgör den mest grundläggande gemenskapen i samhället och spelar en viktig roll för att tillgodose familjemedlemmarnas olika behov.

På ett liknande sätt har fackliga organisationer en värdefull uppgift på arbetsplatsen för att tillgodose och verka för att förbättra arbetstagarnas situation och villkor. Det är något grundläggande värdefullt att människor kan göra aktiva val för att bli del av en större gemenskap. Och det är naturligt att organisera sig i sin närmiljö vare sig det är i skola, arbetsliv eller på fritiden.

Tillsammans – i fackföreningar – blir arbetstagarna starkare, precis som en familj är starkare än dess enskilda medlemmar. Ensam är som bekant inte stark.

Att kristdemokratin har en positiv inställning till starka och oberoende fackföreningar är ett historiskt faktum. Kristdemokratin framväxt i Europa är också oskiljaktigt sammanbunden med de kristet sociala fackföreningar som tidigt började växa fram på kontinenten.

Även den svenska modellen kan här sägas ha ett idéhistoriskt stöd i kristdemokratin, eftersom beslut – utifrån subsidiaritetsprincipen – bör fattas så nära dem det berör som möjligt, och fackföreningen och arbetsgivarorganisationen står ju närmare de berörda än staten.

Alliansregeringen står bakom den svenska modellen, vilket innebär att vi anser att arbetsmarknadens parter vanligtvis löser de här frågorna på ett bra sätt genom att kollektivavtal verkar tillsammans med lagstiftningen. Det fungerar bra, och grunden för arbetsrätten bör därför också bestå.

Vi kristdemokrater anser att det är viktigt att sträva efter en god anställningstrygghet för alla anställda. Att ha ett jobb innebär mycket för den enskilde, och det ger människor egenmakt och en känsla av att känna sig behövd och efterfrågad. Det ger en inkomst men också livskvalitet på många olika sätt.

Fru talman! När riksdagen efter denna arbetsmarknadspolitiska debatt om arbetsrätt ska gå till beslut har ledamöterna att ta ställning till ett krav där de rödgröna bildar majoritet med Sverigedemokraterna genom att i ett tillkännagivande till regeringen kräva att lex Laval, som bara funnits drygt ett år, ska utredas. I de motioner som tillkännagivandet bygger på krävs till och med att lex Laval ska skrotas, vilket på allvar skulle hota den fria rörligheten i Europa och försvaga utstationerad arbetskrafts rättigheter i Sverige.

EG-domstolen slog 2005 fast att de svenska bygg- och elfackens stridsåtgärder mot det lettiska företaget Laval vid en byggarbetsplats i Vaxholm var för långtgående och stred mot EG-rättens principer om fri rörlighet av arbetskraft. Bland annat slogs fast att utländska företag måste kunna se vilka lögstälöner som finns i gällande kollektivavtal. I domen kan man utläsa att Byggnads hade gått för långt; de hade inte rätt att vidta stridsåtgärder under rådande omständigheter. Sverige hade, visade det sig också, en lagstiftning som måste justeras för att stämma överens med det regelverk som vi beslutat att ha i EU.

I Sverige har facken en långtgående möjlighet att ta till stridsåtgärder eftersom vi till skillnad från vissa andra länder inte har ett medlingsinstitut med makt att fastställa kollektivavtal. Om fack och arbetsgivare inte kommer överens kan stridsåtgärder användas, men det är en frihet under ansvar som facket måste förvalta på ett klokt sätt.

Att företag går omkull på grund av en stridsåtgärd tjänar egentligen ingen på. Därför krävs det ett stort ansvarstagande av alla parter när det gäller de här frågorna.

Den svenska modellen vilar på ett ansvarsfullt agerande från båda parter för att det ska fungera, så låt oss arbeta för mer konsensus och mindre konflikter på den svenska arbetsmarknaden.

I den alltmer globaliserade värld vi lever i där företag och arbetstillfällena rör sig över gränserna måste vi tillvarata arbetstagarnas behov av goda arbetsvillkor och, naturligtvis, skydd mot social dumpning samtidigt som vi värnar en flexibel arbetsmarknad. Men först och främst måste vi ha en öppen arbetsmarknad och ett EU där varor och tjänster kan röra sig fritt!

Den fria rörligheten är av avgörande betydelse, samtidigt som vi måste balansera den med de fackliga stridsåtgärder som utgör en grundläggande rättighet för EU:s medborgare. Sveriges och även EU:s mening är att fri rörlighet kan och ska kombineras med trygga arbetsvillkor.

Jag menar att vi i Alliansen och oppositionen till syvende och sist arbetar mot samma mål: att se till att arbetstagare har sjysta arbetsvillkor samtidigt som vi arbetar för fler och lönsamma företag. Sedan må medlemmen möjligtvis skilja sig åt oss emellan.

I partiledardebatten i dag på förmiddagen underströk Håkan Juholt kravet att det ska finnas en behörig representant också för utländska företag med verksamhet i Sverige. Den frågan har varit uppe i Kristdemokraternas fackligt sociala råd, och vi kommer också att behandla frågan vid rikstinget om två veckor. Som jag tidigare sade väntar vi också på åtgärder från regeringen i frågan.

Fru talman! Hur förhåller det sig då med risken för att lönekonkurrens leder till social dumpning? Ja, risken finns förstås, och det är just därför som EU har antagit det så kallade utstationeringsdirektivet som innebär en viss inskränkning i den fria rörligheten.

I och med direktivet har EU fastslagit att vi inte *får* lönedumpa. Vi måste ha det som sägs vara "den hårda kärnan". Det betyder att alla EU-medborgare ska ha vissa självklara rättigheter när man åker mellan olika länder för att arbeta. Det gäller löner, semester, arbetsmiljövillkor med mera som andra arbetare med liknande arbeten har i det land man kommer till.

Fackliga stridsåtgärder mot utländska arbetsgivare får även vidtas för att få till stånd ett kollektivavtal. Att påstå något annat är vilseledande. Men när det gäller stridsåtgärder får man inte, för att inte strida mot EU-rätten, vidta stridsåtgärderna mot en utländsk arbetsgivare annat än under vissa förutsättningar.

Reglerna i direktivet har förts in i det svenska regelverket genom utstationeringslagen. Direktivet anger en lägsta nivå, ett golv, för anställningsvillkoren.

Visserligen gick regeringen längre i ett avseende än vad EG-rätten krävde. I lex Laval står nämligen att systemet för fastställande av arbets-

och anställningsvillkor i utstationeringssituationer ska vara oberoende av om företaget är etablerat inom eller utanför det europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES. Vi i Alliansen tycker att det inte finns några skäl att ha det på något annat sätt.

Jag noterar att krav på att Sverige ska agera på EU-nivån har framförts av oppositionen under en tid. Arbetsmarknadsutskottet uttalade sig också i den frågan i sitt yttrande till utrikesutskottet om kommissionens arbetsprogram 2011.

Fru talman! De rödgröna har också i arbetsmarknadsutskottet valt att bilda majoritet med Sverigedemokraterna i fråga om ratificering av ILO-konventionen 94. Där vet vi att rättsläget är oklart kring huruvida ILO-konventionen 94 är förenlig med EU-rätten. Frågan gäller i vilken utsträckning som upphandlande myndigheter kan ställa krav på anställnings- och arbetsvillkor motsvarande inhemsk lag eller kollektivavtal.

Dessutom vet vi att det finns en upphandlingsutredning på gång som jobbar med Anders Wijkman som utredare. Utifrån dessa förutsättningar tycker vi att vi inte ska fatta beslut om det här i Sverige utan avvakta de utredningar som pågår både på EU-nivå och i Sverige.

Jag vill med detta, fru talman, yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande förutom när det gäller reservationen under punkt 2 om kravet på utredning om lex Laval. Jag ställer mig också bakom det särskilda yttrandet under punkt 4 om utstationeringsdirektivet på EU-nivå.

I detta anförande instämde Annika Eclund och Roland Utbult (båda KD).

Anf. 162 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att ställa mig bakom utskottsbetänkandets förslag i sin helhet. Sverigedemokraterna är det enda parti som står bakom förslaget i sin helhet.

Jag vill härmed göra klart att Sverigedemokraterna i förväg inte har talat med de rödgröna på något sätt när det gäller utskottets förslag i punkterna 2, 4 och 6. Vi har heller inte haft några samtal med Alliansen om de övriga 14 punkterna, där vi stöttar Alliansen i utskottets betänkande.

Därmed kan ni alla lugnt sitta kvar i var sitt hörn av sandlådan med både hink och spade i behåll utan att riskera bassning av medierna för att ni har lekt med Jimmie och Sverigedemokraterna. Jag kan härmed intyga för medierna att varken Alliansen eller de rödgröna har lånat ut vare sig hink eller spade till Sverigedemokraterna.

Därmed har den för både Alliansen och de rödgröna viktigaste ambitionen att inte leka med fel lekkamrat uppnåtts. Medierna behåller sin makt över feiga och räddhågsna politiker. Allt är i sin ordning, precis som vanligt.

Nu till sakfrågorna. Tvärtemot vad som har sagts i den här kammaren vill Sverigedemokraterna att Sverige ska vara en del av EU:s inre marknad. Vi har absolut inget emot att svenskar åker ut och jobbar i andra länder eller för den delen att EU-medborgare kommer till Sverige och jobbar. Jag upprepar det en gång till, för den lögnen har inte bara framförts här i kammaren i dag utan vid upprepade tillfällen. En lögn blir inte sanning bara för att man upprepar den ofta.

Sverigedemokraterna har absolut inget emot att svenskar åker ut och jobbar i andra länder eller att andra EU-medborgare kommer till Sverige och jobbar. Däremot vill vi att svenska lagar, avtal och kollektivavtal ska gälla i Sverige såväl för svenska som för utländska arbetstagare.

Alliansens företrädare vill ge illusionen av att så redan är fallet, men det stämmer inte med verkligheten. Genom att under punkt 2, 4 och 6 ställa oss på samma sida som de rödgröna ger vi förutsättningarna för att det som Alliansen redan påstår är verklighet framgent ska fungera i verkligheten.

Anf. 163 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag vill först lite bemöta den raljerande tonen från Sven-Olof Sällström. Jag tycker att det förtjänar att påpekas att Sverigedemokraterna inte är ett parti som andra. Det är ett parti med rötter i nazismen, och det finns orsaker till att de övriga partierna i den här kammaren inte gör uppgörelser med ett sådant parti, bara så att det står helt klart.

Sedan, fru talman, till anförandet. Det är tre punkter i det här betänkandet som jag i första hand har fått ansvar för att uttala mig om. Det är de tidsbegränsade anställningarna, tvåpersonersundantaget i LAS och företrädesrätt till återanställning och inhyring av arbetskraft.

Jag hade också tänkt göra en liten sammanfattning av konsekvenserna av de här förslagen och det arbetsrättsliga betänkande som vi har att diskutera i dag. Men först ska jag unna mig att ta upp ett par highlights från den tidigare debatten och bara kommentera dem lite hastigt.

Katarina Brännström från Moderaterna sade i ett tidigare replikskifte med Johan Andersson: Det spelar väl ingen roll vilka avtal det är som gäller i Sverige.

Argumenterar man på den nivån blir det så klart en väldigt märklig debatt. Då visar man inte bara i någon mening sin okunskap om vad debatten handlar om utan också en nonchalans eftersom man inte sätter sig in i konsekvenserna och detaljerna i fråga om de betänkanden som man är satt att diskutera.

Likadant är det med Centerpartiets Annika Qarllsson. Hon säger att det egentligen inte spelar någon roll vilka löner folk har som arbetar i det här landet. Man kan visst jobba för lettiska löner, som ett exempel, på svenska arbetsplatser. Det är en mycket märklig inställning. Med den går man faktiskt längre än den moderatledda regeringen gör i sin politik. Men på något sätt säger man väl det som hjärtat är fullt av, men partistategerna kanske i normala fall försöker få företrädarna att inte säga det.

Detta är ändå intressanta delar i en sådan här debatt. Och det här är vad som gör att det alltid är intressantare att följa en debatt än att till exempel bara läsa någon artikel. I en artikel har man kanske fått möjlighet att tänka efter innan man säger någonting. När det slipper ut sådana här grodor i debatten avslöjar man lite sina verkliga avsikter, och det tror jag är bra för demokratin.

Då ska jag gå till de tre punkter som jag i första hand ska belysa i det här betänkandet. Det gäller de tidsbegränsade anställningarna. I dag har vi en situation där man i princip kan stapla de här anställningarna på varandra precis hur mycket som helst. Det har skapat en situation där otryggheten på arbetsmarknaden ökar dramatiskt och där den anställdes situation blir väldigt svår.

Arbetslöshet är allvarligt. Men, fru talman, lösningen kan aldrig vara att öppna för otrygga anställningsförhållanden och använda det som någon sorts medel för att lösa ett annat samhällsproblem. Man skapar bara nya.

Vi socialdemokrater vill i stället göra det lättare att få fast anställning. Vi vill lagstifta så att inte olika visstidsanställningar kan staplas på varandra under lång tid. De som drabbas av det här är framför allt ungdomar, kvinnor och utlandsfödda. De är överrepresenterade bland dem som har visstidsanställningar. Många av dem hamnar i en situation då visstidsanställningarna år efter år bara staplas på varandra, och det ges inga möjligheter till tillsvidareanställning.

Tidsbegränsad anställning innebär också ett sämre försäkringsskydd vid sjukdom, utöver alla de försäkringar som den här regeringen står för i övrigt när det gäller att låta de sjuka och arbetslösa betala för den orättfärdiga politik som den moderatledda regeringen står för.

Vi är starkt kritiska till de förändringar i reglerna för visstidsanställningar som regeringen har genomfört. Vi menar att det öppnar för missbruk av tidsbegränsade anställningar.

Fru talman! Det är viktigt att peka på – det gjorde även Josefin Brink i sitt inlägg tidigare i dag – att detta är en uppfattning som faktiskt delas av EU och EU-kommissionen, som uttalar stark kritik mot regeringen för sitt sätt att hantera det här med visstidsanställningar.

Tvåpersonersundantaget i LAS finns också med i det här betänkandet. Det har givit en möjlighet för arbetsgivare att godtyckligt göra sig av med anställda utan sakliga skäl. Genom den här ändringen av lagen om anställningsskyddet har det blivit möjligt för en arbetsgivare med högst tio anställda att ensidigt undanta två anställda från turordningen. Två anställda i ett företag med tio är en oerhört stort andel av de anställda. Det innebär att otryggheten i de här företagen, om den här möjligheten används, blir näst intill total. Man kan bara tänka sig hur det är om det är färre än tio anställda. Då har man egentligen helt och hållet tagit bort anställningsskyddet från de företagen.

Arbetsgivarens beslut kan i normalfallet inte heller prövas rättsligt. Att den anställde fråntas den här rättigheten till en rättslig prövning av arbetsgivarens ensidiga beslut innebär ytterligare en förstärkning av arbetsgivarens ställning på bekostnad av den anställdes rättstrygghet. Det finns ett stort utrymme för arbetsgivarens godtycke, och de anställda upplever sig rättslösa.

Det finns en rapport från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering som visar att den här undantagsregeln inte har lett till fler nyanställningar i små företag, om man nu hade trott det. Den här regeln, som bara skapar rättsotrygghet och otrygghet, har då inte heller lett till det som var orsaken till att man skulle införa den.

Däremot har det drabbat många, bland annat kvinnor, småbarnsföräldrar och gravida kvinnor som har blivit av med arbetet med anledning av den här möjligheten att på ett godtyckligt sätt säga upp folk.

En orsak till att den här regeln än så länge inte har fått så stort genomslag som den skulle ha kunnat få är att det har varit relativt enkelt för arbetsgivare att göra lokala överenskommelser med facket om avtalslistor. Men bara att möjligheten finns är i sig ett problem på arbetsmarknaden. Det skapar tystnad, det skapar försiktighet och det skapar svårig-

heter för de fackliga organisationerna att få folk att engagera sig fackligt, eftersom man vet att ens anställningsskydd inte är garanterat på ett litet företag.

Det här är saker som helt och hållet förändrar balansen på den svenska arbetsmarknaden, och rätten att göra undantag i turordningen i företag med högst tio anställda måste avskaffas av dessa skäl.

Den tredje punkten är företrädesrätt, återanställning och inhyrning av arbetskraft. Ska det finnas ett anställningsskydd är företrädesrätten en bärande del i det anställningsskyddet. Pillar man på återanställningsrätten skulle man egentligen lika gärna kunna ta bort lagen om anställningsskydd. Det som är viktigt att komma ihåg i detta är att arbetsgivaren har makten att definiera arbetsbristen. Finns det då inte en återanställningsrätt kan man alltså följa lagen om anställningsskydd fullt ut – inga bekymmer. Man bestämmer att det är arbetsbrist, man säger upp enligt lagen såsom den föreskriver, men sedan återanställer man någon annan. Då har man rundat anställningsskyddet.

Vad som förekommer nu är att det finns en möjlighet för oseriösa arbetsgivare att använda bemanningsföretag för att gå runt reglerna om företrädesrätt och återanställning. Detta leder till ökat godtycke och ökad otrygghet i arbetslivet, och precis som de andra punkterna är det i det här fallet en ändring av maktbalansen till den anställdes nackdel och till arbetsgivarnas fördel.

Vi socialdemokrater anser att företrädesrätten till återanställning inte får sättas ur spel när arbetsgivare hyr in personal från bemanningsföretag, och vi vill att lagstiftningen ska ändras för att öka de anställdas och deras fackliga organisationers inflytande när bemanningsföretag anlitas.

Sedan har vi konsekvenserna och en sammanfattning av de här olika punkterna. Konsekvensen av den moderatledda regeringens arbetsmarknadspolitik är att det är orättvist, otryggt, ojämnt och ojämligt. Så kan man sammanfatta konsekvenserna av alla de här punkterna sammantaget. Och detta är bara några delar av den moderata arbetsmarknadspolitik som vi har tagit upp när man har försökt att sätta anställningsskyddet ur spel.

Kombinerar vi det med det som har varit en av huvuddebatterna här, lex Laval, alltså hur man utsätter svenska företag för en osjyst konkurrens, hur man utsätter svenska löntagare för ett lönedumpningsrace, ett race mot botten, med en försämrad arbetslöshetsförsäkring och tar alla de här olika delarna av den moderata arbetsmarknadspolitik sammantaget inser man att svensk arbetsmarknad befinner sig i ett kritiskt skede.

Efter fem år med moderat arbetsmarknadspolitik är någonting som vi för bara några år sedan skulle ha ansett som fullständigt orimligt i dag faktiskt en verklighet på svensk arbetsmarknad. Vi hittar folk som jobbar för nästan ingenting, bara några enstaka kronor i timmen. De kanske har 30 kronor i timmen. De kanske jobbar väldigt långa arbetsdagar. De har inget skydd. De har inga möjligheter att vända sig till någon för att få hjälp. De har ingen möjlighet att få sina rättigheter tillgodosedda. Maktbalansen på den svenska arbetsmarknaden har förflyttats på ett sätt som bara kommer att leda utför, vidare i ett eländesrace.

Det här kommer sakta men säkert naturligtvis att kräva sin tribut, både bland seriösa svenska företag och bland svenska löntagare, och kommer att sluta med förskräckelse om vi inte ser till att hantera det.

Det är oerhört viktigt att hålla i minnet att detta inte i första hand är ett EU-problem eller ett problem som kommer från Bryssel eller att det är någon annan som har skapat dessa olyckor. Det här är ett svenskt, inhemskt problem – ett problem som kommer av att den moderatledda regeringen och dess arbetsmarknadspolitik på ett oerhört konsekvent sätt vill skapa en låglönearbetsmarknad. På ett oerhört konsekvent sätt vill man sätta de anställda och deras organisationer åt sidan för att förändra maktbalansen på den svenska arbetsmarknaden för att därigenom driva igenom sin vision av samhället, där man har satt rättvisan ur spel, jämlikheten ur spel och jämställdheten ur spel. Man får inte glömma att det är de här konsekvenserna vi sammantaget hittar.

Herr talman! Med anledning av detta vill jag yrka bifall till punkterna 2, 4 och 6 i förslaget i betänkandet och även till reservation 8.

Anf. 164 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Patrik Björck klagade på att jag hade en något raljerande ton. Nu är det slutaljerat. Patrik Björck anklagade mig och mitt parti för att ha rötter i nazismen. Jag har några frågor och några påståenden till Patrik Björck.

Rasbiologiska institutet instiftades av bland annat Socialdemokraterna och var en förebild för nazismens motsvarighet i Tyskland. Tvångssteriliseringarna var också något som Socialdemokraterna stod för och höll på med långt in på 70-talet. Hitler var nominerad till Nobels fredspris av en socialdemokratisk riksdagsledamot några månader innan andra världskriget bröt ut.

Det är några fakta i målet.

På vilket sätt har Sverigedemokraterna rötter i nazismen, Patrik Björck? Det vill jag gärna ha svar på. På vilket sätt är Sverigedemokraterna ansvariga för nazismens brott mot mänskligheten?

Jag vill också ha ett svar från Patrik Björck om han anser att någon riksdagsman från Sverigedemokraterna i dag är nazist.

Anf. 165 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag får påminna ledamoten om att ämnet för den pågående debatten är arbetsrätt.

Anf. 166 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Jag kan ändå ägna tre sekunder åt att svara på dessa frågor.

När det gäller den tredje frågan har jag aldrig hävdat att någon av sverigedemokraterna i riksdagen är nazist. Det har jag inga synpunkter på. Huruvida ni är ansvariga för någonting som någon har gjort för en massa år sedan har jag heller inga synpunkter på.

På vilket sätt är Sverigedemokraterna ett parti med rötter i nazismen? Det är det enda jag har påstått. Det är väldigt lätt; partiet är sprunget ur organisationen Bevara Sverige svenskt som i sin tur är sprungen ur en organisation som har anknytningar till nazismen. Av de första medlem-

marna i det här partiet är väldigt många nazister, och att säga att partiet har rötter i nazismen är därför ett fullständigt okontroversiellt påstående.

Med talmannens tillåtelse svarade jag ändå på detta kort.

Anf. 167 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag får påminna även svararen om att den pågående överläggningen gäller arbetsrätt.

Anf. 168 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Det var ett rätt allvarligt övertramp från Patrik Björck mot oss som sverigedemokratiska riksdagsmän, och det var därför jag tog upp frågan.

Det var intressant. I hur många led anser Patrik Björck att man har detta ansvar? Människor lämnar en organisation som de tycker är för extrem för en annan organisation som de sedan upptäcker också är för extrem för deras åsikter. Därför tar de med sig en grupp, går ytterligare ett steg och bildar en ny organisation. Har man då rötter i nazismen?

Herregud – Socialdemokraterna har haft före detta nationalsocialister som så sent som för fem år sedan ställde upp i val för er! Någonstans måste väl den här indiciekedjan brytas, Patrik Björck? Inser du inte själv att det är orimligt?

Anf. 169 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag får återigen påminna om att ämnet för överläggningen är arbetsmarknadsutskottets betänkande 10 om arbetsrätt.

Anf. 170 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Från och med nu ska jag följa talmannens anvisningar. När det gäller varför vi inte samarbetar med Sverigedemokraterna om arbetsrätten handlar det naturligtvis om att vi där har en diametralt annan uppfattning än Sverigedemokraterna. Vi skyller till exempel inte de felaktigheter som finns på svensk arbetsmarknad och som jag just har använt mitt anförande till att beskriva på invandrare eller på invandring. Vi skyller inte på utlandsfödda som kommer hit och tar våra jobb.

Vi har en helt annan uppfattning. Vi säger att lettiska byggnadsarbetare, byggnadsarbetare från Ukraina eller från andra delar av världen – Turkiet eller var som helst – är hjärtligt välkomna att bidra till det svenska samhället. Men, herr talman, det ska ske på de villkor som gäller för svensk arbetsmarknad.

Där är vi så diametralt annorlunda och har en så helt annan syn på demokrati och värderingar än den som Sven-Olof Sällström och hans parti står för. Det är skälet till att vi aldrig någonsin kommer att ha något samarbete med Sverigedemokraterna om frågor som rör arbetsrätt.

Sedan skulle jag, om vi hade debatterat ett annat betänkande, kunna säga att det i och för sig rör alla andra frågor också. Men nu diskuterar vi arbetsrätt, och då handlar det om skillnaden i syn på vad det är som är problemet. Vi anser inte att det är utländska människor som är ett problem. Det finns inga som helst problem med det. Vi kan ha hur många invandrare som helst i det här landet. Vi tackar för det, vi tar emot dem och vi tycker att det är positivt att människor kommer hit från alla delar

av världen och hjälper till att bygga det svenska samhället starkt. Det är vi hjärtligt glada för. De ska arbeta på svenska villkor och ha svenska kollektivavtal, de ska vara med i fackföreningarna och de ska hjälpa oss att bygga detta samhälle tillsammans.
(Applåder)

Prot. 2010/11:116
15 juni

Arbetsrätt

Anf. 171 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag tyckte att det blev en lite otäck ton här i kammaren när Patrik Björck gick upp och talade. Jag hade inte tänkt begära replik, men det blir lite för många rallarsvingar och faktiskt några rena osanningar.

Bland annat påstår Patrik Björck att jag skulle ha sagt att det inte spelar någon roll vilka avtal som ska gälla i Sverige. Jag ägnade en ganska stor del av mitt anförande åt att tala om vad det är som gäller i Sverige och att vi är ganska nöjda med det. Även Annika Qarllsson fick sig en släng av slevan av Patrik Björck när han säger att vi har sagt att det inte spelar någon roll vilka löner vi har i Sverige. Sedan tillägger han att varav hjärtat är fullt talar munnen. Jag tycker att det visar på vilken syn man har på oss. Det är en ganska otäck syn, tycker jag.

Vi är nöjda med det regelverk som råder. Vi tycker att det är väl balanserat mot EU-rätten. Vi är nöjda med att vi har lyckats balansera att man enligt lag ska följa det som står i den så kallade hårda kärnan och att man ska följa svenska kollektivavtal. Det finns också möjligheter för fackföreningsrörelsen att vidta åtgärder om detta inte görs.

Men när Patrik Björck pratar om en inhemsk politik där vi vill skapa en låglönemarknad och att detta och lönedumpning är den moderata arbetsmarknadspolitikerna blir jag skrämmd. Var kommer detta ifrån? Han säger att vi skulle sätta rättvisa och jämlikhet ur spel. Jag tycker att man får sansa sig lite grann när man står i Sveriges riksdags kammare och talar. Hur har vi kunnat tolkas på detta sätt?

Anf. 172 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Då skulle jag vilja göra en utmaning här. Jag skulle vilja utmana Katarina Brännström på snabbprotokollet när det kommer. Då kommer det att stå så här i replikskiftet med Johan Andersson: Varför duger inte utländska kollektivavtal? Det är ett direkt citat av Katarina Brännström. Jag skulle vilja utmana henne. Vi kan stå här i morgon när snabbprotokollet kommer och läsa det tillsammans. Detta är inget som jag bara plockar ur luften, utan det är något som en moderat företrädare för arbetsmarknadsutskottet säger i en debatt om ett betänkande som rör arbetsrätt. Hon säger: Varför duger inte utländska kollektivavtal?

Jag använder detta citat som ett exempel på att Katarina Brännström för det första har en helt annan uppfattning än jag om hur svensk arbetsmarknad ska fungera, för det andra har ganska dålig kunskap om vad betänkandet egentligen handlar om.

Katarina Brännström frågar: Varifrån kommer detta om att vi för en låglönepolitik? Ja, det är ju bara att lyssna på finansministern, till exempel. Han säger att det är meningen med politiken. Han säger det inte alltid, och han säger det inte så högt. Men på SKL:s kongress skäller han ut SKL:s ombud för att de inte har hållit nere lönerna för de kommunanställda.

Ibland – och det kan jag i och för sig räkna Katarina Brännström till godo – är man inte så tydlig med detta. Man har till och med fått kritik av sitt eget expertorgan Finanspolitiska rådet för att man inte tydligt framhåller vad som är meningen med politiken: att skapa en låglönearbetsmarknad. Jag tycker att det finns anledning att ta till sig kritiken. Det kanske är därför Anders Borg har börjat prata lite mer om det. Men oavsett vad man säger leder alla åtgärder i denna riktning.

Anf. 173 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det är klart att man kan tolka saker hur som helst. Det jag försökte säga var att enligt det regelverk vi har får man vidta fackliga stridsåtgärder. Man får göra väldigt mycket om man inte följer det som gäller enligt svensk lag, och den är balanserad mot EU-rätten. Men vi har därmed inte krävt svenska kollektivavtal. Därmed kan man ha utländska kollektivavtal som är lika goda som de svenska villkoren. Det var det jag ville ha sagt och ingenting annat.

Jag tycker fortfarande att det blir en otäck ton här. Plötsligt råkade finansministern komma med i debatten, och han påstods skälla ut SKL:s ombud. Hur ska vi ha det egentligen? Varför kan vi inte tala vanlig klartext? Varför ska orden vara så hårda?

Vi vill ha en bra arbetsmarknad. Vi vill att den svenska modellen ska gälla. Hur många gånger ska vi behöva upprepa det både här och på andra ställen? Det vill finansministern också. Han bestämmer inte över några löner. Det gör inte heller vi i denna kammare eftersom vi har den svenska modellen med kollektivavtal där man avtalar parterna emellan. Det är så vi vill ha det; en gång för alla säger jag detta.

Om det nu är så hemskt i Sverige kan man undra varför Socialdemokraterna under sin regeringstid inte har sett till att alla i Sverige har samma lön. Varför är det inte lönedumpning när Kommunals arbetare har sämre löner än Byggnads? Det är inte lönedumpning i den socialdemokratiska sfären och den socialdemokratiska världen. Lönedumpning är det tydligen bara när det råkar komma någon som inte är svensk och får en annan lön. Men i Sverige har vi också olika löner. Är det att sätta rättvisan och jämlikheten ur spel, Patrik Björck?

Anf. 174 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Det blir svårt att replikera på detta utan hårda ord. Det var hårt av mig att säga att Katarina Brännström inte förstod ämnet hon diskuterade i dag. Men nu säger hon att det är lönedumpning när Kommunals avtal innehåller andra villkor än Byggnads avtal. Vi diskuterar den svenska modellen här i dag. Hela den svenska modellen är uppbyggd just på kollektivavtal. Ska man kalla det för lönedumpning när man jämför avtal och ser att de har olika innehåll?

Katarina Brännström säger att det är samma sak som när en lettisk arbetare arbetar på en byggarbetsplats och ska ha byggavtal och ändå har 30 kronor i timmen. Hon jämför det med en undersköterskas eller en byggnadsarbetares kollektivavtal. Då har Katarina Brännström inte förstått någonting. Det är hårda ord. Men det är sanna ord, herr talman.

Bekymret är att oavsett orden och deras hårdhet är det politiken som är det verkligt hårda. Det är det som drabbar människor när de utsätts för den typ av arbetsmarknadsexperiment som den moderatledda regeringen

håller på med och har hållit på med i fem år. Det är hårt. Att ramla ned och slå ihjäl sig är jättehårt; det kan jag garantera Katarina Brännström. Betonggolvet är hårt. Att inte kunna försörja sig när man har slitit kanske tio tolv timmar om dagen för 30 kronor i timmen är hårt. Det är verkligen hårt. Ett sådant hårt samhälle vill jag inte ha. Det står inte vi socialdemokrater för. Vi vill ha ett solidariskt samhälle, det står jag för, och det är inte hårt.

Anf. 175 ANDERS KARLSSON (S):

Herr talman! Det som föranleder mig att delta i denna debatt är inte minst mitt stora engagemang för arbetsmarknadspolitik och dess följderna på arbetsmarknaden men också att jag som representant i Sveriges riksdag för ganska precis nio år sedan begärde en särskild debatt på arbetsmarknadspolitikens område just om Lavalfrågan. Det är nio år sedan. Det som jag befarade i debatten då den 17 december 2004 håller på att inträda och har inträtt på svensk arbetsmarknad.

Borgerliga representanter stod och sade till mig att jag överdrev och att det inte var någon fara med detta. Självklart ska svenska kollektivavtal gälla på svensk arbetsmarknad, sade Anders G Högmark i denna kammare. Men vilka kollektivavtal ska gälla? Detta talades det om i replikskiftet mellan Patrik Björck och den moderata företrädaren. Det gjorde tydligen ingenting om den ena byggnadsarbetaren som vi nu talar om mest, och det är där det börjar, har 30 kronor i timmen och den andra kanske på ett ackordsjobb i Stockholm kan tjäna 180–190 kronor i timmen. Det är precis det som är social dumpning. Det är precis det som vi inte ska godkänna. Det är precis det som man har varit överens om inom svensk arbetsrätt och lagstiftning och som parterna har varit överens om. På svensk arbetsmarknad är det parterna som avgör hur det ska vara. Det kom till 1938 i Saltsjöbadsavtalet. Det kom inte till av någon tillfällighet utan av det skälet att staten inte ska lägga sig i lönebildningen. Det ska parterna på arbetsmarknaden göra. Staten ska hålla fingrarna ifrån det.

I samma debatt kunde man höra Carl B Hamilton säga att vi nog får införa något slags minimilagstiftning i fråga om lönerna, vilket man har i många anglosaxiska stater. Nej, det ska vi inte ha. Eller också kanske man får ha allmängiltiga avtal. Nej, vi ska ha kollektivavtal av svensk modell som innebär att det är parterna på arbetsmarknaden som avgör vilka löner och arbetsvillkor som ska gälla.

Frånsett det har vi lagar, de så kallade Åmanlagarna från 1970-talet, för att reglera det som man inte tyckte var avtalslämpligt. Det gäller arbetstid och semester. Men många av lagarna är dispositiva därför att det ska finnas möjlighet för parterna på arbetsmarknaden att reglera och justera dem antingen till det bättre eller till och med till det sämre.

Jag har själv byggnadsarbetarbakgrund. I vårt avtal hade vi i fråga om lagen om anställningsskydd reducerat anställningsskyddet från sex månader till fyra månader därför att vi såg andra viktiga faktorer och därför att byggjobben på den tiden då vi skrev detta avtal växlade och man bytte från företag till företag därför att jobben hela tiden fanns. Sedermera har uppfattningen ändrats bland dessa medlemmar därför att de är lika rädda om sina anställningar som alla andra och vill återgå till den sexmånadersregel som finns.

Det är det som vi kan kalla godtyckligheten på arbetsmarknaden, och som Patrik Björck, Johan Andersson och andra har beskrivit här tidigare i dag, som vi ska komma ifrån. Det är därför som vi tecknar kollektivavtal, och det är därför som parterna sätter sig ned och kommer överens om vad man vill ha och hur det ska se ut. Då är det ett givande och ett tagande. Det är därför som kollektivavtalen finns. Det är precis så det är. Då sitter man vid förhandlingsbordet och gör upp om detta, och det är det som ska gälla.

Varför ska inte detta kollektivavtal gälla? Om jag får en kamrat från Danmark, Estland eller något annat land går vi tillsammans och jobbar på arbetsplatsen. Då får han bara 30 spänn, men vi får 190. Det är ett exempel. Varför är det så? Det är klart att det inte ska vara så.

Därför är denna debatt oerhört viktig. Jag skulle helst vilja yrka bifall till hela den motion som jag har skrivit tillsammans med några andra, men jag yrkar bifall till reservation 2 och ställer mig bakom Johan Anderssons och Patrik Björcks yrkande.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

18 § Medling och förlikning – ökade möjligheter att komma överens

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU23
Medling och förlikning – ökade möjligheter att komma överens (prop. 2010/11:128).

Anf. 176 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Herr talman! Jag välkomnar regeringens proposition. Jag tycker att den är väl avvägd. I den föreslås ökade möjligheter till förlikning och medling på flera områden än vad vi har i dag. Om det är något som vi kan vara överens om så är det att om man kan komma överens på frivillig väg är mycket vunnet både samhällsekonomiskt och på individnivå.

Däremot saknar jag i propositionen, vilket jag föreslog i min följd-motion, att medling och förlikning även ska erbjudas tvistande parter i vårdnadsstrider och umgängesstrider. Även där skulle individ och samhälle kunna göra betydande vinster. Speciellt skulle det kunna minska risken att barn kommer i kläm i långa och svåra vårdnadsstrider då föräldrar inte är eniga.

Herr talman! Utifrån barnperspektivet förordar vi samma typ av medling när det gäller vårdnadsstrider som regeringen i propositionen vill erbjuda andra aktörer. Kan föräldrar inte komma överens i familjerätten anser vi att medling av domare ska vara en självklar möjlighet och ett alternativ. Skillnaden mellan familjerätten och en erfaren domare som medlare är att domaren har erfarenhet av att processa. Det finns därmed en helt annan juridisk tyngd vilken man saknar i familjerätten. Till skillnad från familjerätten och den medling som finns i dag och som ytterst sällan används anser vi att medlaren ska ha sekretess. Det går lite lättare

att föra ärliga och öppna samtal under sådana former och det går då också lättare att komma överens om ett avtal.

Justitieutskottet har valt att avstyrka motionen. Man anser att möjligheter redan finns att få sådana överenskommelser verkställbara. Jag anser däremot inte att möjligheterna är likvärdiga andra former av medling. Jag föreslår därför att alla tvistande parter ska få möjlighet till medling som andra olika aktörer har.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 177 LAILA OLSEN (S):

Herr talman! År 2005 tillsatte dåvarande chefen för Justitiedepartementet, det socialdemokratiska statsrådet Thomas Bodström, en särskild utredare för att belysa förutsättningarna för ett alternativt tingsrättsförfarande för tvistemål och överväga hur förfarandet borde utformas. Utredaren skulle även analysera orsakerna till att medling inte är så vanligt förekommande i Sverige och ta ställning till vad som skulle kunna göras för att få en ökad användning av medlingsinstitutet.

En av slutsatserna i utredningens betänkande *Alternativ tvistlösning* var:

”De kostnader som är förenade med det nuvarande medlingsförfarandet har stor betydelse för medlingens begränsade användning. En förutsättning för att användningen av medling skall öka är därför enligt utredarens uppfattning att den åtminstone till viss del kan tillhandahållas utan kostnad för parterna.”

Vi socialdemokrater tycker att det med den väntade ökade medlingsverksamheten är av största vikt att den nya lagen följs upp så att det här inte blir ett betydligt dyrare alternativ för parterna än det befintliga domstolsförfarandet.

Det är också viktigt vid en framtida uppföljning att se över kompetens och utbildning när det gäller medlarna då man nu valt att gå ifrån utredningens förslag om att ha särskilt utbildade domare som medlare. Trots allt anser vi att fördelarna i föreliggande betänkande överväger.

EU:s medlingsdirektiv, som nu i sista stund inarbetas i svensk lag, föreskriver inte att medlemsstaterna måste tillhandahålla medling men uppmantrar medlemsländerna till att ställa vissa krav på den medlingsverksamhet som finns i medlemsstaterna. Man har då krav på ett strukturellt arbetssätt och på kompetens och kvalitet.

Den nya lagen stärker tingsrättens skyldighet att föreslå medling i de fall det inte är olämpligt samtidigt som ökade möjligheter till stadfästelse i domstol införs. Även i hovrätten införs nya regler om förlikning och särskild medling. Parter som hamnat i tvist med varandra har i allmänhet mycket att vinna på att lösa tvisten på frivillig väg. I förhållande till en domstolsprocess eller ett skiljenämnds-förfarande kan både tid och pengar sparas.

Parterna kan också känna sig nöjda med att de själva haft inflytande över lösningen av sin tvist. En sådan lösning bör vara lättare för dem att acceptera än att få en dom. Genom att parterna frivilligt når en överenskommelse om sin tvist ökar också möjligheterna för dem att fortsätta ett samarbete eller en affärsrelation när tvisten avslutats.

*Medling och förlikning
– ökade möjligheter
att komma överens*

Samhället har också mycket att vinna på att uppmuntra parter att söka en frivillig lösning på sin tvist. Bland annat kan domstolarna i större utsträckning lägga resurser på mål där förlikning inte är tillåtet och där det saknas förutsättningar att komma överens.

Vi socialdemokrater står bakom utskottets förslag och yrkar avslag på motionen.

I detta anförande instämde Christer Adelsbo och Anna Wallén (båda S).

Anf. 178 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Motionen har avstyrkts av olika orsaker. Bland annat handlar det om att parterna inte förfogar över detta med ”enligt tillämplig lagstiftning”. Nej, men jag tycker att vi ska ändra lagen så att parterna får möjlighet till en frivillig överenskommelse. Det är ett bättre alternativ än att tvisten ska fortsätta i all oändlighet med obearbetade konflikter. Jag ser inget problem med att ändra lagstiftningen i det avseendet.

Det har även tagits upp att man är orolig för att kringgå Bryssel II-förordningens krav när det gäller verkställbarhet. Med det menas att om medlingsdirektivet inte är verkställbart i ett land ska man kunna åka till annat land där det är verkställbart och att det skulle kunna bli en typ av missbruk av det.

Visst finns kanske den möjligheten, men vi tror inte att det på det här viset blir någon större rush. Dels finns det inga pengar att tjäna på att åka runt till olika länder för att få verkställbarhet. Dels anser vi inte att det blir något större besvär för domstolen att verkställa ett sådant här beslut.

Man har även tagit upp frågan om att sekretessen skulle kunna vara problematisk. Vi håller inte riktigt med om det. Även i artikel 7.1 i medlingsdirektivet står det att sekretessen får brytas när det är nödvändigt för att tillvarata barns bästa. Det är också vad vi förespråkar.

Vidare kan jag hänvisa till punkt 20 i preambeln där det sägs att om man erkänner medlingar ska dessa också erkännas och verkställas i EU i enlighet med Bryssel I- och Bryssel II-förordningarna.

En medling som till skillnad från i dag har sekretess, vilket gör att ärliga samtal bättre kan komma till stånd, gör att man lättare kan erkänna saker som den anklagande parten för fram.

Anf. 179 LAILA OLSEN (S) replik:

Herr talman! Samtidigt som utredningen om medling och förlikning pågick såg man i den nya vårdnadsutredningen över den juridiska processen för vårdnads mål. Förändringar kom i lagen som medförde ökade möjligheter till medling i domstol vid vårdnads mål. Det här trädde i kraft den 1 juli 2006.

I dag är det möjligt att få medling i domstol även i vårdnads mål. Då är det domare med extra utbildning i familjerätt som har de målen.

Förutom det har vi valt modellen att ha detta i familjerätten i stället för i föräldrabalken. Samarbetssamtal används. Då har vi speciellt utbildade socionomer eller specialpedagoger inriktade på familjeterapi.

Vi tycker att det är viktigt att barnens behov sätts i centrum. Det finns en väl utvecklad metodik inom socialtjänsten för att ta till vara barnens behov. I dag finns även möjlighet för föräldrarna, om dessa kommer

överens, att avtala om vårdnad, boende och umgänge. I så fall görs ett skriftligt avtal. Sedan är det socialnämnden som godkänner det avtalet. Alltsedan 1997 har jag suttit med i en socialnämnd. En gång under alla åren har vi haft ett sådant här avtal, så det är inte så vanligt förekommande.

Anf. 180 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag håller med om att domstol redan i dag kan besluta om medling. Men den möjligheten är så pass okänd och används nästan inte. Dessutom finns ingen sekretess.

När det gäller familjerätten kan man vara tveksam om det egentligen kan talas om medling därför att den juridiska tyngden saknas. Man är inte van vid att processa. Avseende familjerätten är det mest fråga om ett rådgivande organ.

I det förslag vi lagt fram förespråkas en typ av medling som likställs med annan typ av medling som regeringen föreslår i sin proposition.

Anf. 181 LAILA OLSEN (S) replik:

Herr talman! Det man också hållit fram i betänkandet som ett argument för att medling är olämpligt är att parterna oftast inte är jämbördiga. Risker finns att den svagare parten inte tillräckligt kan ta till vara sin rätt. Det håller jag helt med om.

Socialstyrelsen har i sina anvisningar tydligt och klart också pekat på möjligheten till medling i domstol. Det finns ett strukturerat arbetssätt inom socialtjänsten; man är skyldig att berätta för parterna att den här möjligheten finns. Om den inte används så mycket i dag är det kanske inte en ändring i lagen för att få andra personer att medla som ska till, utan det handlar kanske mer om informationsinsatser.

Anf. 182 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! Vi debatterar i dag ett lagförslag som har till syfte att öka möjligheten att komma överens, att göra upp i godo genom att uppmuntra användandet av medling och förlikning dels genom en ny lag, dels genom ändringar i befintliga regleringar om medling och förlikning. Förslaget gäller för medling i domstol och i hyres- och arrendenämnd samt medling i privat regi.

Två personer som gör affärer ihop kan bli oense. Ofta är inte den bästa lösningen att dra saker i domstol utan att i stället se om det kan lösas genom frivilliga överenskommelser. Genom att parterna når en överenskommelse om lösning av sin tvist ökar också möjligheten för dem att fortsätta ett samarbete eller en affärsrelation efter att tvisten har avslutats. På detta sätt kan både tid och pengar sparas, såväl för de inblandade som för samhället i stort. Rättssäkerhet handlar också om tillgänglighet och snabbhet, och genom medling kan man förebygga en lång och utdragen process.

I dagens värld är det också vanligt med tvister mellan företag med hemvist i olika länder. Detta gör att det behövs en rad förändringar. Alliansregeringen lägger fram förslag som föreslås börja gälla från den 1 augusti och som syftar till just ökade möjligheter att komma överens genom medling och förlikning genom att skapa ett väl avvägt samspel mellan medling och sedvanligt domstolsförfarande. Genom detta genom-

för Sverige också ett direktiv från Europaparlamentet och rådet från 2008. Medlingsdirektivet kommer att tillämpas på gränsöverskridande tvister.

Den nya lagstiftningen innebär en rad förändringar. Tingsrätters skyldighet att verka för att parterna i en tvist kommer överens genom förlikning och särskild medling kommer att skärpas. Det ska krävas konkreta skäl som talar emot för att inte göra det. Det införs också regler om förlikning och medling i hovrätt. Talefrist och preskriptionstid ska inte längre kunna löpa ut under pågående medling. Medlare ska ha tystnadsplikt, och det som kommits överens om genom medling ska kunna förklaras verkställbart av en tingsrätt.

Medling är bra och en väg som ska prövas. Remissinstanserna delar åsikten att vi behöver agera för att öka användningen av medling och förlikning. Det finns, som sagt, mycket att vinna på att parterna i en tvist kan lösa den genom att ta hjälp av en opartisk medlare i stället för att behöva hamna i domstol.

Trots att det finns goda skäl att lösa tvister på frivillig väg och att de allra flesta är positiva finns det en stor okunskap om metoden. Genom att det nu blir tydligare vilka regler som egentligen gäller och att vi ökar möjligheten att komma överens och få verkställbarhet är vi övertygade om att medling kommer att bli mer attraktivt.

Medlarens roll är mycket viktig då den har till uppgift att försöka få parterna att komma överens. Medlaren kan agera mer fritt än en domare i och med att den inte har till uppgift att döma. Det finns kompetenta medlare, och det är en viktig förutsättning för att medling ska kunna bli mer vanligt. Medling uppmärksammas alltmer i olika sammanhang, vilket borde motverka bristen på medlare. Domstolsverket får också i uppdrag att föra en förteckning över medlare samt ge information om medling och om uppförandekoder för medlare. Vår förhoppning är att de förändringar som nu genomförs ska undanröja de hinder som i dag finns, så att fler tvister ska kunna lösas på frivillig väg.

Sverigedemokraterna har lämnat in en motion där de yrkar på att denna medlingslag också ska gälla för vårdnads- och umgängestvister. Jag som själv har jobbat som jurist och haft en del klienter som haft vårdnads- och umgängestvister tycker att det finns mycket mer att göra på detta område. Medling är bra, och i flera fall vore det önskvärt att det används i större utsträckning, men såsom tydligt framgår av betänkandet och propositionen skulle ett utvidgat användningsområde inte vara den bästa vägen i detta fall. Verkställighet för domarna fungerar nämligen i så fall inte, eftersom man kringgår Bryssel II-förordningen. Likaså finns i dag möjligheter till medling genom familjerätten på socialförvaltningen, och dessa finns i varje kommun.

Det sades i replikskiftet här att det som är ett problem gällande familjerätten är att man inte är mer processande. Då måste jag säga att jag tycker att det är konstigt, för det är precis det en medlare ska göra. Den ska inte vara processande, utan den ska försöka se till att man inte behöver gå in i en process, vilket ett domstolsförfarande betyder.

Det står som sagt uttryckligen att medlemsdirektivet inte ska gälla i frågan om rättigheter som parterna själv inte förfogar över, såsom familjerättsliga rättigheter och skyldigheter. Denna lagstiftning tar först och

främst fasta på en helt annan problematik. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Prot. 2010/11:116
15 juni

I detta anförande instämde Pia Hallström (M).

Anf. 183 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Vi står här i dag med anledning av regeringens proposition om medling och förlikning. Det kan tyckas som en smal fråga, men på ett principiellt plan ska den inte underskattas. Att människor i vårt samhälle kan komma överens om allt från stort till smått är nämligen långt ifrån en smal sak utan en förutsättning för att samhället ska fungera.

I och med denna proposition gör regeringen en ansträngning för att parter i dispositiva tvistemål ges ökade möjligheter att just komma överens. Propositionen utgör en implementering av EU-parlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG. Det handlar bland annat om en ny lag om medling som tydliggör underrättens skyldighet att verka för att saken avgörs just genom medling. Genom ett sådant förfarande blir det sedan domstolens uppgift att endast stadfästa det parterna har kommit överens om.

Fördelarna med detta framstår tydligt som uppenbara, nämligen att det faktum att det är parterna själva som ska komma överens i sin tur ökar benägenheten att följa det man har kommit överens om. Det är således fördelaktigt både ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och ur en processekonomisk aspekt.

Den föreslagna lagstiftningen tar enbart sikte på dispositiva tvistemål, av den anledningen att det bara är i dispositiva tvistemål parterna själva äger fritt att förfoga över saken. Det är bara i dispositiva tvistemål parterna kan välja att dra sig tillbaka från en domstolsförhandling, till exempel, till skillnad från i indispositiva tvistemål.

Sverigedemokraterna har lagt fram en motion som tar sikte på att de bestämmelser vi nu vill införa i dispositiva tvistemål även ska gälla i vårdnads- och umgänges mål, som är indispositiva. Det man missar där är någonting väldigt viktigt, nämligen det faktum att det i indispositiva tvistemål inte bara är parternas sak utan också finns ett tredjemansintresse man måste ta hänsyn till – barnens. Detta är portalstadgandet i föräldrabalken, vilket innebär att det är fullt nödvändigt för domstolen att alltjämt göra en materiell prövning av det som framkommit under processen.

Det finns redan i dag, vilket tidigare har nämnts här, möjlighet att bedriva medling i familjerättsliga mål. Det är då domstolen som förordnar, och alltjämt gör domstolen en materiell prövning av vad som har framkommit under förhandlingarna – i motsats till om man till exempel bråkar om pengar, där det bara är parternas sak vad som har framkommit under medlingen. Så är inte fallet när det till exempel rör barn och deras relation till föräldrarna. Vill Sverigedemokraterna att vi ska frånta svenska domstolar möjligheten att göra en materiell prövning av de fakta som ligger på bordet i ett familjerättsmål?

Det framstår som en ganska märklig ordning om vi skulle ha det på det sättet. Tänk till exempel den situationen att två föräldrar som ska separera och som tvistar om vem som ska få vårdnaden om barnet befinner sig i den situationen att en av föräldrarna har möjlighet att utöva

*Medling och förlikning
– ökade möjligheter
att komma överens*

någon form av utpressning. Är det då rimligt att vi till de här två föräldrarna ska lämna ansvaret att avgöra vem som ska medla om utgången när det gäller vem som ska ha vårdnaden om deras barn, utan att domstolen sedan ska få göra en självständig prövning av huruvida denna medling är bra för barnet eller inte? Jag har mycket svårt att se hur detta skulle vara förenligt med den svenska rättsordningen.

Det är vidare märkligt, kan man tycka, hur Sverigedemokraterna väljer att i sin motion lite så där skohornsaktigt argumentera för att detta nog går att klämma in i propositionen bara för att EU-direktiv inte uttryckligen förbjuder det. Det är inte riktigt så Sverigedemokraterna brukar förhålla sig till EU-rättsakter, men detta kanske är en ny ordning vi nu får se.

Jag skulle med dessa frågor till Sverigedemokraterna vilja yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på Sverigedemokraternas motion.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anton Abele, Pia Hallström, Krister Hammarbergh och Patrick Reslow (alla M).

Anf. 184 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag är lite förvånad över det jag hör. Vi måste ändå vara ense om att kan föräldrar komma överens innan man går till domstol är det väl det bästa också för barnen. Det värsta är när vårdnadsstriderna blir långvariga och kan pågå i flera år. Vi vet att barn många gånger får illa i sådana här långvariga vårdnadsfall. Det finns en stor psykisk ohälsa bland barn och ungdomar. Ett bra sätt att förebygga det kan vara att erbjuda medling för att man inom den modell vi har ska kunna komma överens på ett tidigare stadium och därmed förebygga annan skada.

Men det är inte bara det. Mot bakgrund av hur mycket advokater, domare med mera kostar när vårdnadsstriderna drar ut på tiden, med interimistiska beslut och en huvudförhandling som kan ligga många år fram i tiden, tror jag inte att medling skulle innebära ökade kostnader, utan tvärsom. Det kommer att påverka individen på bästa möjliga sätt.

Tillämplig lagstiftning vill jag återkomma till: Man kan helt enkelt ändra lagen så att föräldrarna kan påverkas till att fatta ett eget beslut i ett så tidigt stadium som möjligt.

Jag vill åter yrka bifall till reservationen.

Anf. 185 CARL-OSKAR BOHLIN (M) replik:

Herr talman! Man måste fråga sig: Var finns barnperspektivet hos Sverigedemokraterna? Naturligtvis är det önskvärt att föräldrar kan komma överens i godan ro utan att behöva ta saken till domstol. Men vi ska komma ihåg att lagstiftningen och det direktiv som lagen syftar till att implementera tar sin utgångspunkt i juridiska personer som tvistar om pengar, inte människor som tvistar om barn. Trots det vill Sverigedemokraterna rakt av implementera den i indispositiva tvistemål som den inte alls är utformad för. Det är ett mycket dåligt sätt att stifta lag på.

Anf. 186 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Kort sagt vill jag återkomma till att kan vi minska konflikter, med påföljande konflikter, gagnar det barnperspektivet i första hand.

Jag vill fortsätta att förorda den här modellen.

Anf. 187 CARL-OSKAR BOHLIN (M) replik:

Herr talman! Hela syftet med den familjerättsliga lagstiftning vi har i dag och med indispositiva tvistemål är att parterna inte förfogar över hela saken, det vill säga över hela det tvistade ärendet. Vissa saker måste vara upp till domstol att pröva materiellt. Den här propositionen tar som utgångspunkt att domstolen ska slippa göra materiella prövningar, att det enbart är den av parterna utsedda medlaren som ska ansvara för ärendet till dess att parterna kommer överens. När så sker stadfäster domstolen utfallet. I fall där parterna inte äger hela frågan själva, det vill säga när det finns ett tredje intresse som inte är part, i det här fallet barnet, vidhåller jag att domstolen måste göra en materiell prövning när det gått så långt att det har blivit en tvist.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

19 § Domstolarnas handläggning av ärenden

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU24

Domstolarnas handläggning av ärenden (prop. 2010/11:119).

*Domstolarnas
handläggning
av ärenden*

Anf. 188 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Det känns lite udda att gå upp i talarstolen som enda anmälda talare i debatten, men även om propositionen *Domstolarnas handläggning av ärenden* är ”omotionerad” och alla är överens tycker jag att det är värt att ta några minuter i anspråk för att berätta om vad förslaget innebär.

Man skulle kunna tro att domstolar enbart sysslar med dömande verksamhet, men så är det faktiskt inte. Det förslag som vi nu har framför oss innebär att ca 26 000 ärenden per år som hanteras i domstol flyttas över från tingsrätt till någon förvaltningsmyndighet.

Detta är fortsättningen på det vi redan har börjat med, nämligen att renodla domstolarnas roll. Tidigare har till exempel de fastighetsrättsliga inskrivningsärendena flyttats till Lantmäteriet, ärenden om bouppteckningar och dödförklaring har överförts till Skatteverket och så vidare.

Det vi nu gör när vi flyttar dessa ärenden till förvaltningsmyndighet innebär att Bolagsverket ska ta över ärenden om att en tillgång i vissa fall ska tillfalla Allmänna arvsfonden, förordna ersättare för styrelseledamöter i aktiebolag, förordna god man vid inlösen av minoritetsaktier samt vissa ärenden om likvidation av finansiella företag.

Vidare ligger i förslaget att Kronofogdemyndigheten ska ta över handläggningen av ärenden om dödande av förkommen handling. Skatteverket övertar handläggningen av registreringsärenden enligt äktenskapsbalken, det vill säga bodelning, äktenskapsförord med mera. Handläggningen av ärenden om fingerade personuppgifter flyttas från Stockholms tingsrätt till Rikspolisstyrelsen, och Länsstyrelsen tar över handläggningen av ärenden om synemän enligt jordabalken.

För de allra flesta av oss är detta frågor som vi aldrig kommer att bli berörda av även om det är 26 000 ärenden per år. Om någon tycker att det är konstigt att man flyttar från en tingsrätt till en förvaltningsmyndighet ska jag säga att den enskildes rättssäkerhet och rätten till domstolsprövning ändå garanteras genom möjligheten att överklaga förvaltningsmyndighetens beslut.

De här lagändringarna kommer att träda i kraft den 1 oktober i år. Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

I detta anförande instämde Krister Hammarbergh (M).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

20 § Genomförande av Prövrådsbeslutet – automatiserat uppgiftsutbyte

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU15
Genomförande av Prövrådsbeslutet – automatiserat uppgiftsutbyte (prop. 2010/11:129).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

21 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
EU-dokument
KOM(2011)327 Grönbok Stärkande av det ömsesidiga förtroendet inom det europeiska rättsliga området – en grönbok om tillämpningen av EU:s straffrättsliga lagstiftning på frågor som rör frihetsberövande

Motion
med anledning av prop. 2010/11:150 Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet
2010/11:Fi16 av Mikael Jansson och Johnny Skalin (SD)

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 juni

2010/11:588 Fontänhusens framtida finansiering

av *Helene Petersson* i Stockaryd (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:589 Kinas politiska fångar

av *Annelie Enochson* (KD)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 juni.

23 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 juni

2010/11:572 Arbetslöshet bland unga vuxna med utländsk bakgrund

av *Maria Stenberg* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:573 Försörjning av läkemedel till sjukvårdsinrättningar

av *Phia Andersson* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:574 Åtgärder mot brister i producentansvaret

av *Jennie Nilsson* (S)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:575 Patientinformation inom vård och omsorg

av *Laila Olsen* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:576 Framtiden för Neuronprojektet

av *Allan Widman* (FP)
till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

**2010/11:582 Samverkan kring ungdomar som avbryter gymnasie-
studierna**

av *Esabelle Dingizian* (MP)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:583 Adoptioner från Thailand och jämställdhetsbonus

av *Lennart Axelsson* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 juni.

Prot. 2010/11:116 24 § Kammaren åtskildes kl. 17.57.
15 juni

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 1 § anf. 57 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 1 § anf. 113 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 146 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 163 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Eva-Lena Ekman

Välkomsthälsning	1
Anf. 1 TALMANNEN.....	1
1 § Partiledardebatt.....	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 HÅKAN JUHOLT (S) replik	4
Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	5
Anf. 5 HÅKAN JUHOLT (S) replik	5
Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	6
Anf. 7 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	6
Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	7
Anf. 9 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	7
Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	8
Anf. 11 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	8
Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	9
Anf. 13 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	9
Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	10
Anf. 15 LARS OHLY (V) replik.....	10
Anf. 16 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	11
Anf. 17 LARS OHLY (V) replik.....	11
Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	12
Anf. 19 HÅKAN JUHOLT (S).....	12
Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	15
Anf. 21 HÅKAN JUHOLT (S) replik	15
Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	16
Anf. 23 HÅKAN JUHOLT (S) replik	16
Anf. 24 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik.....	17
Anf. 25 HÅKAN JUHOLT (S) replik	17
Anf. 26 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik.....	18
Anf. 27 HÅKAN JUHOLT (S) replik	18
Anf. 28 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik.....	19
Anf. 29 HÅKAN JUHOLT (S) replik	19
Anf. 30 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik.....	20
Anf. 31 HÅKAN JUHOLT (S) replik	21
Anf. 32 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	21
Anf. 33 HÅKAN JUHOLT (S) replik	22
Anf. 34 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	22
Anf. 35 HÅKAN JUHOLT (S) replik	22
Anf. 36 LARS OHLY (V) replik.....	23
Anf. 37 HÅKAN JUHOLT (S) replik	23
Anf. 38 LARS OHLY (V) replik.....	24
Anf. 39 HÅKAN JUHOLT (S) replik	25

Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik	25
Anf. 41 HÅKAN JUHOLT (S) replik	25
Anf. 42 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik	26
Anf. 43 HÅKAN JUHOLT (S) replik	26
Anf. 44 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	27
Anf. 45 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	30
Anf. 46 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	30
Anf. 47 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	31
Anf. 48 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	31
Anf. 49 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik	32
Anf. 50 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	32
Anf. 51 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik	33
Anf. 52 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	33
Anf. 53 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik	34
Anf. 54 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	34
Anf. 55 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik	35
Anf. 56 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	35
Anf. 57 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	36
Anf. 58 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	36
Anf. 59 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	37
Anf. 60 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	37
Anf. 61 LARS OHLY (V) replik	37
Anf. 62 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	38
Anf. 63 LARS OHLY (V) replik	39
Anf. 64 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	39
Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik	39
Anf. 66 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	40
Anf. 67 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik	40
Anf. 68 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	41
Anf. 69 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	41
Anf. 70 HÅKAN JUHOLT (S) replik	44
Anf. 71 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik	44
Anf. 72 HÅKAN JUHOLT (S) replik	45
Anf. 73 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik	46
Anf. 74 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	46
Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik	46
Anf. 76 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	47

Anf. 77 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	47
Anf. 78 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	47
Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	48
Anf. 80 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	49
Anf. 81 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	49
Anf. 82 LARS OHLY (V) replik.....	49
Anf. 83 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	50
Anf. 84 LARS OHLY (V) replik.....	50
Anf. 85 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	50
Anf. 86 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	51
Anf. 87 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	54
Anf. 88 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik.....	54
Anf. 89 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	55
Anf. 90 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik.....	55
Anf. 91 LARS OHLY (V) replik.....	55
Anf. 92 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik.....	56
Anf. 93 LARS OHLY (V) replik.....	57
Anf. 94 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik.....	57
Anf. 95 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	58
Anf. 96 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	60
Anf. 97 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	61
Anf. 98 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	62
Anf. 99 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	62
Anf. 100 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik.....	62
Anf. 101 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	63
Anf. 102 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik.....	64
Anf. 103 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	64
Anf. 104 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik.....	65
Anf. 105 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	65
Anf. 106 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik.....	66
Anf. 107 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	66
Anf. 108 LARS OHLY (V).....	66
Anf. 109 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik.....	69
Anf. 110 LARS OHLY (V) replik.....	70

Anf. 111 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	70
Anf. 112 LARS OHLY (V) replik.....	71
Anf. 113 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	71
Anf. 114 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	73
Anf. 115 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	74
Anf. 116 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	75
Anf. 117 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	75
2 § Justering av protokoll	75
3 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	76
4 § Avsägelse.....	76
5 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden.....	76
6 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds- sammanträde.....	76
7 § Hänvisning av ärende till utskott	76
8 § Förnyad bordläggning.....	77
9 § Ändringar i insättningsgarantin.....	77
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU41	77
(Beslut fattades under 16 §.)	77
10 § Vissa förändringar av trängselskatten i Göteborg	77
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU34	77
Anf. 118 DAVID LÅNG (SD).....	77
Anf. 119 HANS OLSSON (S)	78
Anf. 120 HELENA LEANDER (MP).....	79
Anf. 121 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	81
Anf. 122 MIKAEL JANSSON (SD).....	82
Anf. 123 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	85
Anf. 124 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	85
Anf. 125 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	85
Anf. 126 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	86
(Beslut fattades under 16 §.)	86
11 § Utökat konsumentskydd vid tidsdelat boende	86
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU25.....	86
(Beslut fattades under 16 §.)	86
12 § En EU-ram för bolagsstyrning	87
Civilutskottets utlåtande 2010/11:CU27	87
Anf. 127 JONAS GUNNARSSON (S)	87
Anf. 128 MARIANNE BERG (V).....	87
Anf. 129 MARGARETA CEDERFELT (M).....	88
Anf. 130 MARIANNE BERG (V) replik.....	89
Anf. 131 MARGARETA CEDERFELT (M) replik	89
Anf. 132 MARIANNE BERG (V) replik.....	89
Anf. 133 MARGARETA CEDERFELT (M) replik	90
Anf. 134 JONAS GUNNARSSON (S) replik.....	90
Anf. 135 MARGARETA CEDERFELT (M) replik	90
Anf. 136 JONAS GUNNARSSON (S) replik.....	91

Anf. 137 MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	91
(Beslut fattades under 16 §.).....	91
13 § Arbetsrätt	92
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU10	92
Anf. 138 JENNY PETERSSON (M).....	92
Anf. 139 JOHAN ANDERSSON (S).....	92
Anf. 140 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	95
Anf. 141 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	97
Anf. 142 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	98
Anf. 143 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	98
Anf. 144 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	98
Anf. 145 MEHMET KAPLAN (MP).....	99
Anf. 146 HANS BACKMAN (FP).....	101
Anf. 147 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	105
Anf. 148 HANS BACKMAN (FP) replik	105
Anf. 149 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	106
Anf. 150 HANS BACKMAN (FP) replik	106
Anf. 151 ANNIKA QARLSSON (C).....	107
Anf. 152 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	110
Anf. 153 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	110
Anf. 154 JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	111
Anf. 155 ANNIKA QARLSSON (C) replik.....	111
Anf. 156 JOSEFIN BRINK (V)	111
Anf. 157 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	114
Anf. 158 JOSEFIN BRINK (V) replik	115
Anf. 159 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	115
Anf. 160 JOSEFIN BRINK (V) replik	116
(forts. 17 §).....	117
Ajournering.....	117
Återupptagna förhandlingar	117
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 juni	117
UU15 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik	117
UU16 Ramavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Korea, å andra sidan	119
UU17 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Indonesien, å den andra	119
JuU7 Polisfrågor.....	119
JuU19 Riksrevisionens styrelses redogörelse om polisens brottsförebyggande arbete	121
CU28 Slutande av avtal vid internationella köp av varor	122
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 juni	122
KU20 Granskningsbetänkande	122
KU28 Vallagsfrågor	123
KU32 Indelning i utgiftsområden m.m.....	123
TU22 Färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde.....	123

16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	124
FiU41 Ändringar i insättningsgarantin.....	124
SkU34 Vissa förändringar av trängselskatten i Göteborg	124
CU25 Utökat konsumentskydd vid tidsdelat boende	124
CU27 En EU-ram för bolagsstyrning.....	124
17 § (forts. från 13 §) Arbetsrätt (forts. AU10).....	125
Anf. 161 LARS-AXEL NORDELL (KD).....	125
Anf. 162 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	128
Anf. 163 PATRIK BJÖRCK (S).....	129
Anf. 164 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	132
Anf. 165 ANDRE VICE TALMANNEN	132
Anf. 166 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	132
Anf. 167 ANDRE VICE TALMANNEN	133
Anf. 168 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	133
Anf. 169 ANDRE VICE TALMANNEN	133
Anf. 170 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	133
Anf. 171 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	134
Anf. 172 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	134
Anf. 173 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	135
Anf. 174 PATRIK BJÖRCK (S) replik.....	135
Anf. 175 ANDERS KARLSSON (S).....	136
(Beslut skulle fattas den 16 juni.).....	137
18 § Medling och förlikning – ökade möjligheter att komma överens.....	137
Justitiekottets betänkande 2010/11:JuU23.....	137
Anf. 176 MARGARETA SANDSTEDT (SD).....	137
Anf. 177 LAILA OLSEN (S).....	138
Anf. 178 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik.....	139
Anf. 179 LAILA OLSEN (S) replik.....	139
Anf. 180 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik.....	140
Anf. 181 LAILA OLSEN (S) replik.....	140
Anf. 182 CAROLINE SZYBER (KD).....	140
Anf. 183 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	142
Anf. 184 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik.....	143
Anf. 185 CARL-OSKAR BOHLIN (M) replik.....	143
Anf. 186 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik.....	144
Anf. 187 CARL-OSKAR BOHLIN (M) replik.....	144
(Beslut skulle fattas den 16 juni.).....	144
19 § Domstolarnas handläggning av ärenden	144
Justitiekottets betänkande 2010/11:JuU24.....	144
Anf. 188 JOHAN LINANDER (C).....	144
(Beslut skulle fattas den 16 juni.).....	145
20 § Genomförande av Prövrådsbeslutet – automatiserat uppgiftsutbyte	145
Justitiekottets betänkande 2010/11:JuU15.....	145
(Beslut skulle fattas den 16 juni.).....	145
21 § Bordläggning.....	145

22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	146	Prot. 2010/11:116
23 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	146	15 juni
24 § Kammaren åtskildes kl. 17.57.....	147	<hr/>

Tryck: Elanders, Vällingby 2011